

วารสารทางวิชาการ

ราชภัฏกรงเทพฯ

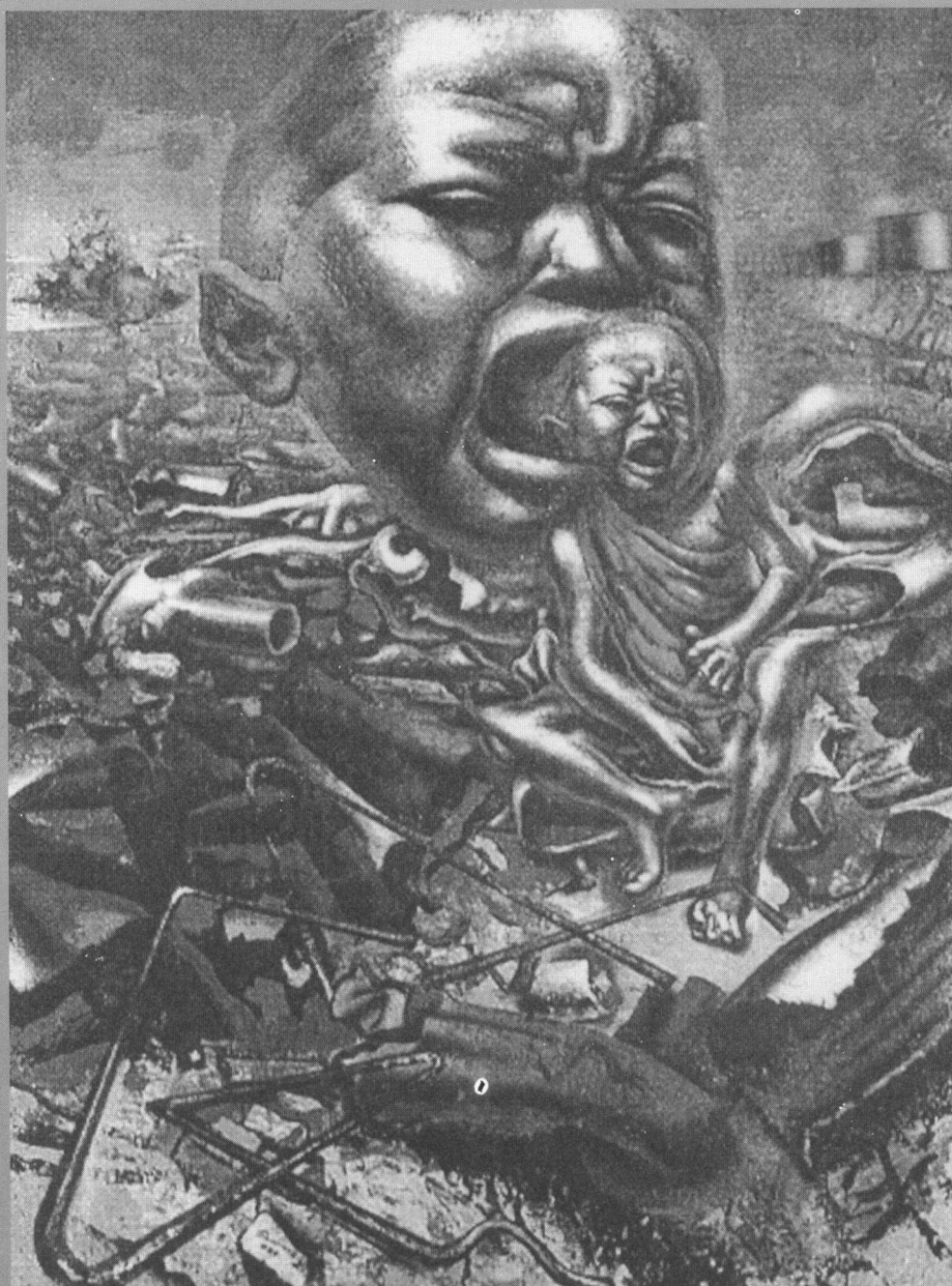
ปีที่ 5 ฉบับที่ 10 / 2542

ISSN 0859 - 1040

วิกฤติเศรษฐกิจ!

วิกฤติเศรษฐกิจ !

วารสารทางวิชาการ
สารกัญทรุณเภา

ISSN 0859-1040

วารสารทางวิชาการ ราชภัฏกรุงเทพฯ

ปีที่ 5 ฉบับที่ 10/2542

เจ้าของ สถาบันราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

ที่ปรึกษา อธิการบดีสถาบันราชภัฏพระนครศรีอยุธยา
รองอธิการบดีสถาบันราชภัฏพระนครศรีอยุธยา
คณบดีคณะวิทยาการจัดการ สถาบันราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

วัตถุประสงค์

1. เพื่อเผยแพร่ผลงานทางวิชาการของคณาจารย์ และนักศึกษา รวมทั้งบุคคลภายนอก
2. เพื่อประชาสัมพันธ์กิจกรรมของสถาบันราชภัฏพระนครศรีอยุธยา
3. เพื่อส่งเสริมภาระหน้าที่หลักทางด้านวิชาการแก่ชุมชนและท้องถิ่น

บรรณาธิการบริหาร

รศ.ดร.บุหงา วัฒนนะ

ผู้ช่วยบรรณาธิการบริหาร

ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุวิทย์ เทียรทอง

บรรณาธิการ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์อภิรักษ์ จันตะนี

กองบรรณาธิการ

ผศ.ประทุม	จันพินิจ	ผศ.ฉลอม	สุนทรนนท์
ผศ.วันทนี	แสนภักดี	ดร.ชิตชัย	สนั่นเสียง
ผศ.ปิยวรรณ	สุธาร์ตน์	ผศ.นิพนธ์	ทวิภาญจน์
นางลำยอง	ปลั่งกลาง	นางลักขณา	จรรยา
นางสาวกิติมา	ทามาลี	นายพิชิต	พระพินิจ
นางสาวนาตยา	เกตุสมบูรณ์	นักศึกษาเศรษฐศาสตร์	

ปก-ศิลปกรรม-รูปเล่ม

ผู้ช่วยศาสตราจารย์นิพนธ์ ทวิภาญจน์

สำนักพิมพ์สถาบันราชภัฏพระนครศรีอยุธยา โทร. 035-241196,241407 ต่อ 111

คอมพิว นางนุชจรี สิงหฤกษ์

พิมพ์ที่ โรงพิมพ์เทียนวัฒนา อยุธยา โทร. 035-241578

เนื้อหาสาระและทัศนะในวารสารราชภัฏกรุงเทพฯ เป็นหลักการ
และทัศนะของผู้เขียนแต่ละคน กองบรรณาธิการและสถาบันราชภัฏ
พระนครศรีอยุธยาไม่จำเป็นต้องเห็นพ้องด้วยเสมอไป

คำนำ

วารสารทางวิชาการ “วิกฤตเศรษฐกิจไทย 2541” เล่มนี้เป็นการเรียบเรียงเหตุการณ์ที่เกิดภาวะเศรษฐกิจตกต่ำ โดยได้เรียงเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นเรื่อยมาจนกระทั่งถึงวันที่ 2 กรกฎาคม 2540 รัฐบาลไทยได้ประกาศเปลี่ยนแปลงระบบอัตราแลกเปลี่ยนจากระบบตะกร้าเงินมาเป็นแบบลอยตัวมีผลทำให้ค่าเงินบาทตกลงจาก 25.90 บาท มาอยู่ที่ 30 บาท 1 ดอลลาร์สหรัฐ และลดต่ำลงมาเรื่อย ๆ จนกระทั่งถึง 56 บาทต่อ 1 ดอลลาร์สหรัฐ ซึ่งทำให้สถานการณ์วิกฤตทางเศรษฐกิจไทยได้แผ่ซ่านไปทุกหย่อมหญ้า จนยากแก่การแก้ไขและลากจูงประเทศไทยให้เข้าไปสู่ไซ่ตรวนจากการจองจำของ IMF ในที่สุด ผลปรากฏว่าประชาชนพลเมืองไทยได้รับภัยจากภาวะวิกฤตเศรษฐกิจอย่างแสนสาหัสดังเช่นที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน

สำหรับบทความต่าง ๆ ที่นำมาเสนอให้ท่านได้อ่านในวารสารครั้งนี้ มีทั้งเรื่องที่เกี่ยวข้องกับปัญหาเศรษฐกิจและสังคม พร้อมทั้งวิธีการพัฒนาตนเองเพื่อความอยู่รอดในภาวะที่เศรษฐกิจถดถอย แม้ว่าสถานการณ์ต่างๆ ทางเศรษฐกิจ ของประเทศไทย จะเริ่มคลี่คลายลงบ้างแล้วตั้งแต่ต้นปี 2542 เป็นต้นมา แต่ภาวะการว่างงานจ้างงานยังเพิ่มขึ้นไม่มากนัก ซึ่งทำให้อัตราการว่างงานยังปรากฏอยู่ทั่วไป โดยเฉพาะบัณฑิตที่เพิ่งจบการศึกษาใหม่ๆ ยังหางานทำไม่ได้จำนวนมาก ดังนั้นวารสารทางวิชาการฉบับนี้จึงได้เสนอมุมมองและแง่คิดต่าง ๆ ขึ้นมายังท่าน

อภิรักษ์ จันตะนี

บรรณาธิการ

สารบัญ

พระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เมื่อวันที่ 5 ธันวาคม พ.ศ. 2541.....	1
ลำดับเหตุการณ์ ช่วงภาวะวิกฤตทางเศรษฐกิจของไทย และมาตรการแก้ไข พ.ศ. 2539-2542 ล้ายอง ปลั่งกลาง / กิติมา ทามาลี.....	7
เริ่มวิวัฒน์ที่กลางวิกฤต / พระธรรมปิฎก.....	15
การสร้างสันติสุข...สันติภาพ ในสังคมยุคข้อมูลข่าวสาร / วณิช สุธารัตน์.....	29
ทำไม...เศรษฐกิจไทยพัง / เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์.....	46
ปฏิรูปประเทศไทย จากวิกฤตสู่สหัสวรรษใหม่ / วุฒิพงษ์ เปรียบจรรย์วัฒน์.....	50
โลกของ “คนรุ่นใหม่” ในจักรวรรดิทุนนิยมเสรี / วิภาวี วิโรจน์พันธุ์.....	55
ผลกระทบและแนวทางแก้ไข เนื่องจากภาวะวิกฤตทางเศรษฐกิจ ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา /บุหงา วัฒนนะ.....	61
ร้อยดวงใจเพื่อแก้ไขปัญหาวิกฤตเศรษฐกิจ / อนันต์ รัตนภาณุศร.....	65
วิกฤตเศรษฐกิจ กับปัญหา YZK / ดวงกมล เจียมสุข.....	72
การฝ่าวิกฤตเศรษฐกิจด้วยการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนท้องถิ่น ของสถาบันราชภัฏ ตามแนวพระราชดำริในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว / อภินันท์ จันตะนี.....	75
บทสัมภาษณ์ เศรษฐกิจชุมชน คนสาครลี / ชิดชัย สนั่นเมือง.....	83
ZOOM IN RAJABHAT.....	88
ภาวะวิกฤตทางเศรษฐกิจกับการจัดการศึกษา / ก่อกิจ ด้านชัยวิจิตร.....	103
สรุปคำบรรยายเรื่อง เศรษฐกิจพอเพียง และเศรษฐกิจท้องถิ่น / ศ.นพ.ประเวศ วะศรี.....	106

พระราชดำรัส ของ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

เมื่อวันที่ 5 ธันวาคม พ.ศ.2541

ขอขอบใจท่านทั้งหลายที่มาชุมนุมกันในโอกาสปีใหม่ของผู้พูด เพราะพรุ่งนี้เริ่มศักราชใหม่ เริ่มอายุใหม่ และนายกฯได้กล่าวสรุปชีวิตตั้ง 50 ปีที่ได้ทำงาน และชมว่าได้ช่วยให้ประเทศชาติอยู่เย็นเป็นสุขมีความร่วมมือกัน วันนี้ท่านทั้งหลายก็มาเป็นจำนวนมาก นับว่าเป็นประวัติศาสตร์ การที่ได้ทำความเจริญคือความสุขต่อประเทศชาติและประชาชนนั้น ไม่ได้เป็นงานของผู้หนึ่งผู้ใดที่ปฏิบัติได้ ต้องร่วมมือกัน ผู้ใดมีความรู้ทางใดก็ควรจะใช้ความรู้ทางนั้นเพื่อสร้างความมั่นคงถ้ามีหลายคนที่มีความรู้อย่างเดียวกัน ก็ต้องร่วมมือกัน บางคนมีความรู้เหมือนกันแต่ความเห็นต่างกัน ดังนั้นจะต้องปรึกษากันมากกว่าจะเถียงกัน

คำว่าปรึกษากับถกเถียงนั้นมันต่างกัน คำว่าเถียงใช้แต่อารมณ์ คำว่าปรึกษาใช้ปัญญา ถ้าสามารถที่จะใช้ปัญญาปรึกษากันจะได้คำตอบ เพราะว่าความจริงมันมีอันเดียว ความเห็นมีหลายอัน หรือทางที่ผิดมีมากมาย แต่ความจริงที่ดีก็มีอันเดียวที่สามารถนำพาสู่ความสำเร็จ นายกฯได้กล่าวถึงกิจกรรมต่าง ๆ เช่น ที่ได้กล่าวเมื่อปีที่แล้วเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง คำว่าเศรษฐกิจพอเพียงเพราะหาคำอื่นไม่ได้ และได้พูดอย่างหนึ่งว่าเศรษฐกิจพอเพียงได้ปฏิบัติเพียงครั้งเดียวคือไม่ต้องทำหมดหรือแม้แต่ 1 ส่วน 4 ก็พอ

ในคราวนั้นเมื่อปีที่แล้วนี้กว่าเข้าใจกัน แต่เมื่อไม่นานเมื่อเดือนที่แล้วมีผู้ที่ควรจะรู้เพราะว่าไปปฏิบัติเกี่ยวข้องกับพัฒนามาช้านาน มาพูดแล้วบอกว่าเศรษฐกิจพอเพียงนี้ดี

มาก และก็เข้าใจว่าทำปฏิบัติเพียง 1 ส่วน 4 ก็พอ นั้นหมายความว่าพื้นที่ในประเทศไทยทำได้เศษ 1 ส่วน 4 ก็จะได้ความหมายของเศรษฐกิจพอเพียง และทำได้เศษ 1 ส่วน 4 ไม่ได้แปลว่า เศษ 1 ส่วน 4 ของพื้นที่แต่เศษ 1 ส่วน 4 ของการกระทำ ที่พูดต้องพูดเข้าใจเรื่องเลยเพราะหนักใจว่า แม้แต่คนที่เข็นด็อกเตอร์ก็ไม่เข้าใจ อาจจะพูดไม่ชัด แต่ก็กลับไปดูที่เขียนมันก็ชัดแล้วว่า ควรจะปฏิบัติเศรษฐกิจพอเพียงไม่ต้องทั้งหมด ครั้งหนึ่งก็ใช้ได้ แค่เศษ 1 ส่วน 4 ก็พอ

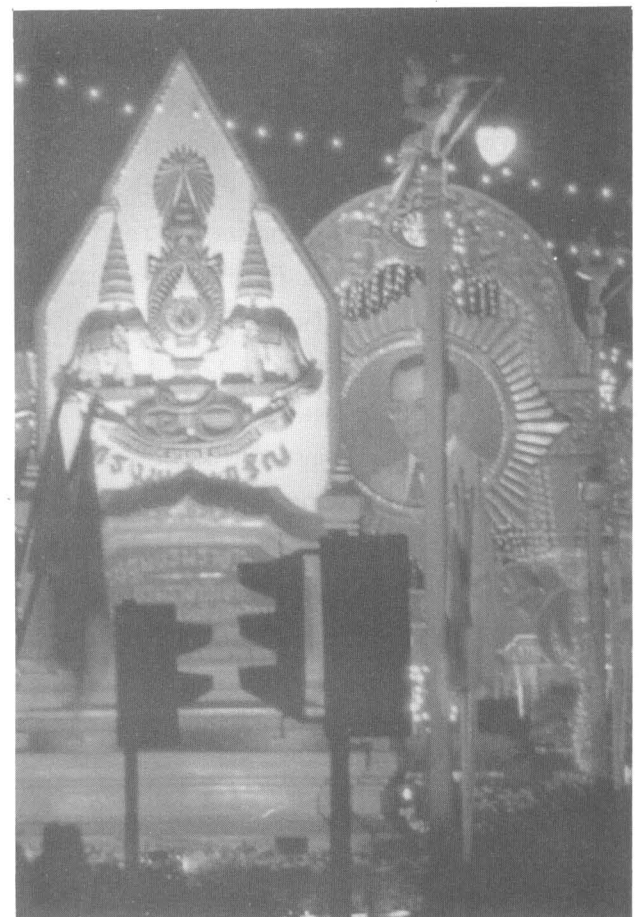
หมายความว่าวิธีปฏิบัติเศรษฐกิจพอเพียงนั้น ไม่ต้องทำทั้งหมดและขอเตือนว่าถ้าทำทั้งหมดทำไม่ได้ไม่มีทาง ถ้าเศรษฐกิจพอเพียงว่า บางครอบครัวหรือแม้แต่หมู่บ้านจะทำเศรษฐกิจพอเพียง จะเป็นการถอยหลังถึงสมัยหิน สมัยคนอยู่ในอุโมงค์ เพราะว่าไม่ต้องไปอาศัยหมู่อื่นก็เป็นศัตรูทั้งนั้น ตักน้ำไม่ใช้ร่วมมือกัน จึงต้องทำเศรษฐกิจพอเพียงแต่ละคนต้องหาที่อยู่ต้องหาอุโมงค์ ถ้าและต้องหาอาหารตามที่มีหรือไปใช้อาหารที่ตัวเองสร้างไปล่าสัตว์ กลุ่มที่อยู่ในอุโมงค์นั้นก็เศรษฐกิจพอเพียง 100% แต่ต่อมาเมื่อออกจากถ้ำในสมัยต่อมาสร้างบ้านขึ้นมาเป็นที่อาศัย ก็เริ่มจะเป็นเศรษฐกิจที่พอเพียง 80% เพราะว่าคนที่ผ่านมาไม่ได้เป็นศัตรู แต่เขาเอาอะไรมาก็แลกเปลี่ยนกัน คนที่มากไกลผ่านมามีหนังสือที่ที่เหมาะสมจะใช้เป็นเครื่องนุ่งห่ม ก็ซื้อด้วยการแลกเปลี่ยนอันนี้ก็ไม่ใช่เศรษฐกิจพอเพียงแล้ว

เวลาก้าวหน้ามาก็มาถึงปัจจุบัน ถ้าคนที่นั่งข้างนอก

ข้างในจะปฏิบัติเศรษฐกิจพอเพียง 100% คงทำไม่ได้ และถ้าสำรวจตัวเองหรือเศรษฐกิจตัวเอง ก็เข้าใจว่าจะเห็นได้ว่าไม่ได้ทำ เข้าใจว่าทำไม่ถึง 25% ไม่ถึงเศษ 1 ส่วน 4 เพราะว่าสิ่งที่ตนผลิตหรือทำส่วนใหญ่นำไปแลกกับสิ่งที่จำเป็น ฉะนั้นการที่พูดว่าเศรษฐกิจพอเพียงปฏิบัติเพียงเศษ 1 ส่วน 4 ก็ควรจะพอและทำได้ อันนี้เป็นข้อหนึ่งที่ยากอธิบายคำพูดที่พูดมาเมื่อปีที่แล้ว

คำว่า **พอเพียง** อีกอย่างมีความหมายกว้างขวางออกไปอีก ไม่ได้หมายความว่ามีพอสำหรับใช้ของตัวเอง ความหมายของพอมีพอกินนี้ ถ้าใครได้มาอยู่ที่นี้ศาลานี้เมื่อ 24 ปีที่แล้ว เมื่อปี 2517 วันนั้นได้พูดถึงว่า เราควรจะปฏิบัติให้พอมีพอกิน แปลว่าเศรษฐกิจพอเพียงนั่นเอง ถ้าแต่ละคนพอมีพอกินนั้นก็ใช้ได้ ยิ่งถ้าทั้งประเทศพอมีพอกินยิ่งดี และประเทศไทยก็เริ่มจะเป็นไม่พอมีพอกิน บางคนมีมากบางคนก็ไม่มีเลย แต่สมัยก่อนพอมีพอกิน แต่สมัยนี้ไม่มีพอกินจึงต้องเป็นนโยบายที่จะทำเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อที่จะให้ทุกคนพอเพียงได้หมายความว่ากินมีอยู่ไม่ฟุ่มเฟือยไม่หรูหราก็ได้ แม้บางอย่างอาจจะดูฟุ่มเฟือยทำให้มีความสุข ถ้าทำได้ดีก็สมควรที่จะทำ สมควรที่จะปฏิบัติ อันนี้ก็มีความหมายอีกอย่างของความหมาย เศรษฐกิจพอเพียง

ได้แปล**พอเพียง** คือตอนที่พูดพอเพียง แปลในใจแล้วก็ได้พูดออกมาเป็น **self sufficiency** จึงได้บอกว่าพอเพียงแก่ตนเองแต่ความจริงเศรษฐกิจแบบพอเพียงนี้ กว้างขวางกว่า self sufficiency หมายความว่า **ผลิตอะไรมีพอที่จะใช้ไม่ต้องขอยืมคนอื่น อยู่ได้ด้วยตนเอง** แปลจากภาษาฝรั่งได้ว่า ยืนบนขาของตัวเอง คำว่ายืนบนขาของตัวเองนี้มีบางคนพูดว่าชอบกล ใครจะมายืนบนขาคนอื่นมายืนบนขาเราเราก็โกรธแต่ตัวเองยืนบนขาตัวเองก็หกล้ม อันนี้ก็เป็นการคิดที่อาจจะเฟื่องไปหน่อย แต่ก็เป็นที่เขาเรียกว่า ยืนบนขาของตัวเอง หมายความว่า **2 ขาของเรายืนบนพื้นได้ไม่หกล้ม** ไม่ต้องไปขอยืมขาของคนอื่นมาเพื่อที่จะยืนอยู่ แต่ว่าพอเพียงอยู่มีความหมายกว้างกว่านี้อีก คือคำว่าพอ คนเราถ้าพอในความต้องการมันก็มีโลกน้อย เมื่อมีความโลภน้อยก็เบียดเบียนคนอื่นน้อย ถ้าประเทศใดมีความคิดว่าทำอะไรต้องพอเพียง **คือพอประมาณไม่สุดโต่งไม่โลภอย่างมากคนเราก็ออยู่เป็นสุข พอเพียงอาจมีมาก อาจมีของหรูหราก็ได้ แต่ว่าต้องไม่ไปเบียดเบียนคนอื่น** พูดจากที่พอเพียง ทำอะไรก็พอเพียงปฏิบัติตนก็พอเพียง

อย่างที่เคยพูดเหมือนกันว่าท่านทั้งหลายที่เคยอยู่ที่นี้ว่า ถ้าไม่พอเพียงอยากจะไปนั่งบนเก้าอี้ของผู้ที่อยู่ข้าง ๆ อย่างนั้นก็ไม่ใช่พอและทำไม่ได้ ถ้านั่งอย่างนั้นก็เดือดร้อนแน่ เพราะว่าอึดอัดและทำให้ทะเลาะกัน เมื่อมีการทะเลาะวิวาทกันก็ไม่มีประโยชน์เลย เพราะฉะนั้นควรจะคิดว่าทำอะไรพอเพียง ความคิดก็เหมือนกันไม่ใช่ร่างกาย ถ้าใครมีความคิดอย่างหนึ่งและต้องการให้คนอื่นมีความคิดอย่างเดียวกับตัว ซึ่งอาจจะไม่ถูก อันนี้ก็ไม่ใช่พอเพียง การพอเพียงในความคิดก็คือ **เสนอความคิดของตัวเองและปล่อยให้อีกคนพูดบ้าง และไปพิจารณาว่าที่เขาพูดและเราพูดอันไหนพอเพียงอันไหนเข้าเรื่อง ถ้าไม่เข้าเรื่องก็ไปแก้ไข** เพราะถ้าพูดกันโดยไม่รู้เรื่องมันก็เป็นทะเลาะจากการทะเลาะด้วยวาจา ก็กลายเป็นการทะเลาะด้วยกาย ซึ่งในที่สุดก็นำไปสู่ความเสียหายแก่คนทั้งสองคนที่เป็นตัวการ ถ้าเป็นหมูกี่เป็นการ ตีกันอย่างรุนแรง ซึ่งจะทำให้คนอื่นอีกมากเดือดร้อน ฉะนั้นความพอเพียงก็แปลว่า ความพอประมาณและความมีเหตุผล

ที่พูดอย่างนี้ก็เท่ากับชักเอาคำว่าพอเพียงที่คนไม่เข้าใจเมื่อปีที่แล้ว จนกระทั่งเมื่อประมาณ 2-3 อาทิตย์ ไม่เข้าใจที่แปลกที่สุดคนที่มาพูดก็เห็นว่าเขาเข้าใจ เพราะเป็นคนที่เคยได้คุยมากและก็คุยในเรื่องพระคัมภีร์อย่างนี้ เรื่องเศรษฐกิจเรื่องความหมายของคำ แต่ก็ยังไม่วาย ฉะนั้นที่ต้องอธิบายอย่างกว้างขวางพอใช้ ไม่ทราบว่ามันพูดเข้าใจหรือไม่

ถ้าพูดไม่เข้าใจวันนี้ อาจจะต้องอธิบายต่อปีหน้า เราพูดมาเมื่อถ้าต้องอธิบายต่อไป นำเบาะคนที่อยู่ตอนหน้า ชักจะง่วง แต่ว่านี่ก็ได้อธิบาย ที่ท่านทั้งหลายหัวร่อ ก็แปลว่าท่านเริ่มเข้าใจนิดหน่อยก็ดีแล้ว เข้าใจนิดหน่อยดีกว่าไม่เข้าใจ ทั้งนี้ก็มาอีกเรื่อง มาอีกเรื่องหนึ่งที่นายยกฯ ได้กล่าวไว้ตรงทำอะไรที่ทำให้ดี คล้าย ๆ ว่าเป็นคนทำอยู่คนเดียวความจริงทุกสิ่งทุกอย่างที่ได้ทำ คนอื่นทำ

ยกตัวอย่างการปฏิบัติตามทฤษฎีใหม่เป็นการกระทำของคนอื่น ของเจ้าหน้าที่ที่การพัฒนาส่วนและของประชาชนเองที่ทำตามทฤษฎีใหม่ และทฤษฎีใหม่เป็นทฤษฎีได้กล่าวออกมาหรือได้แสดงออกมา เมื่อประมาณปี 2537-2538 เขียนพิมพ์ลงไปในนิตยสารคอมพิวเตอร์เป็น 3 ชั้น และพยายามทำให้สั้นที่สุด การทำให้สั้นที่สุดยอมเข้าใจยาก แต่เมื่อทำให้สั้นที่สุดและให้มีใจความที่น่าจะเข้าใจได้ จึงให้ผู้ที่ทำหน้าที่ได้ดูแลและให้เขาไปเลย ไม่ได้นึกว่า ทฤษฎีใหม่นี้จะไปปฏิบัติได้อย่างง่าย ๆ แต่ว่าผู้ที่ได้รับทฤษฎีใหม่นี้ไปก็เกิดเข้าใจและไปปฏิบัติทฤษฎีใหม่นี้ขึ้นมา อย่างไรก็ตาม

เป็นการปฏิบัติซึ่งเป็นการปฏิบัติของคนอื่นด้วยตั้งแต่ต้น ทฤษฎีใหม่นี้ความจริงทางราชการได้ปฏิบัติมาแล้ว มาหลายปีแล้ว ก่อนที่จะเกิดทฤษฎีใหม่ตามที่เรียกว่าทฤษฎีใหม่ในพระราชดำริ คือการที่จะให้พัฒนาและมีการ เช่น การเกษตรเพาะปลูกหลายอย่างในที่เดียวกัน หรือผลัดปลูก เช่น เขาให้ปลูกข้าวหลังจากฤดูกลข้าว เขาให้ปลูกถั่ว อันนี้เป็นทฤษฎีใหม่แล้ว แต่ไม่มีใครบอกว่าเป็นทฤษฎีเมื่อยอมรับเป็นทฤษฎีก็ไปปฏิบัติได้ ที่เริ่มทำทฤษฎีใหม่นี้ก่อนที่จะได้บอกว่าเป็นทฤษฎี ก็ทำที่สระบุรี ได้ไปหาที่ซึ่งที่นั่นไม่ดี เป็นที่ 15 ไร่ เงินที่ซื้อ 15 ไร่ นั้นไม่ได้เป็นเงินส่วนตัวทั้งหมด ส่วนหนึ่งเป็นส่วนตัวอันนี้เป็นส่วนตัวแท้ ๆ ไม่ได้ไปเบิกจากงบประมาณหรือจากที่อื่น เป็นเงินส่วนตัวที่มีอยู่และก็เป็นเงินสดคือ เป็นเงิน ถ้าเป็นเศรษฐกิจก็เป็นเศรษฐกิจเงินสด ไม่ได้เป็นเศรษฐกิจที่ลงทุนกินดอกเบี้ย เป็นเศรษฐกิจเงินสดเราพูดว่าเงินสดนั้นมีคนตำหนิว่าทำไมจึงเก็บเงินสดไว้ในกระเป๋ ไว้ในห้อง ไม่ได้เอาไปไว้ที่ธนาคารหรือบริษัทหลักทรัพย์ เก็บเอาไว้ คนเขาก็บอกว่าเงินที่เก็บเอาไว้ไม่ถูกหลักเศรษฐกิจ ก็เลยเอาเงินเช่นนั้นไปซื้อที่ดินแล้วมีคนเห็นดีในการเอาเงินไปซื้อที่ดินเพื่อที่จะทดลองก็มาสมทบ เป็นเอกชน เป็นเพื่อน เป็นฝูงไปซื้อ 15 ไร่ และคนที่ป็นเจ้าหน้าที่ทางฝ่ายจังหวัดทางฝ่ายกระทรวงมหาดไทย กระทรวงเกษตรฯ ได้ไปทำก็บอกว่าให้ไปขุดสระเพราะที่นั่นไม่มีน้ำ ขุดสระ คนที่ขายที่นั่นเขาบอกว่ามีบริษัทเข้ามาแถวนี้จะมาขอซื้อแล้ว แต่มีเงื่อนไขว่าถ้าหาน้ำได้เขาจะซื้อ ปรากฏว่าเขาขุดแล้วหาน้ำไม่ได้ อันนี้ก็แปลก เพราะว่าเมื่อซื้อที่ซึ่งห่างจากที่ที่บริษัทจะมาซื้อเพียงประมาณ 200-300 เมตร เราไปขุดมีน้ำเรียกว่าเราขุดดีขุดมีน้ำ เมื่อมีน้ำแล้วก็สามารถที่จะนำน้ำนั้นมาใช้ในการเพาะปลูกตลอดปี เลี้ยงปลาก็ได้ แล้วก็เลย 15 ไร่ปลูกข้าว ปลูกผัก ปลูกต้นไม้ ไม้ผล สมุนไพรก็มี และมีการเลี้ยงปศุสัตว์ ทั้งหมด 15 ไร่ นี้คนก็บอกว่าทำไมมันแคบอย่างนี้ทำทุกอย่าง

เมื่อทำไปปีหนึ่งก็ได้ผล ผลผลิตนั้นได้ให้นักเรียนโรงเรียนวัด และที่เหลือก็ยกขายไปได้กำไรสองหมื่นบาท แต่ที่บอกว่าการทำไม่ได้ทำเองแท้ เพียงแต่พูดไปว่า มีทฤษฎีทำอย่างนั้น คนที่ทำนั้นคือ มีราชการและคนอื่นเข้ามาทำก็หมายความว่าต้องอาศัยเจ้าหน้าที่ราชการ คนงาน และนักวิชาการ แต่อย่างไรก็ตามเขาไม่เคยคิดที่จะทำในที่ 15 ไร่ แบบนี้ ที่แห่งนั้นก็ทำไม่ได้ ฉะนั้นก็ตัวเองผู้ทำทฤษฎีใหม่ และเมื่อเป็นทฤษฎีใหม่ก็ให้ไปที่มูลนิธิชัยพัฒนาเขาเขียนข้างใต้

ว่าเป็นทฤษฎีใหม่ เป็นของมูลนิธิชัยพัฒนา ต่อมาคนก็ได้ เห็นอันนี้ว่าใช้ได้แล้ว ก็ไปปฏิบัติที่ที่แห่งแล้งนี้

นี่ก็เคยเล่าให้ฟังแล้ว ท้อ.เขาวง จ.กาฬสินธุ์ ก็ได้ผลดี ที่ตรงนั้น 12 ไร่ ปีหนึ่งเขาก็มีข้าวกินที่ไปเยี่ยมไม่มีข้าวกิน มีไม้ก็เมียดต่อรวง เมื่อชาวบ้านแถวนั้นเห็นว่าดี ก็ขอให้ช่วย ปีต่อไปก็เป็น 10 ไร่ ปีต่อ ๆ ไปก็เป็น 100-200 แล้วก็ ขยายออกไปในภาคอื่น ก็ได้เป็นการปฏิบัติตามทฤษฎีซึ่งได้ ผลและก็เมื่อเป็นทฤษฎีใหม่นี้ก็มาเข้าเป็นเรื่องของเศรษฐกิจ เพียงพอเพราะว่าคนที่ทำนี้ต้องไม่ฟุ้งเฟ้อ เราเขียนไว้ใน ทฤษฎีว่าลำบากเพราะว่า ผู้ที่ปฏิบัตินี้ต้องมีความเพียร และ ต้องอดทน ไม่ใช่ทำง่าย ๆ บอกว่าเป็นทฤษฎีในหลวงแล้ว ก็ทำไป ทำได้สะดวก แล้วไม่ใช่ว่าทำได้ทุกแห่งต้องเลือกที่ แต่ต้องค่อย ๆ ทำไปก็จะสามารถขยายความคิดของทฤษฎี ใหม่นี้ไปได้ โดยดัดแปลงทฤษฎีนี้แล้วแต่สถานที่ แล้วแต่ สภาพภูมิประเทศ หรืออาจช่วยภูมิประเทศโดยที่หาแหล่งน้ำ เพิ่มเติมมาทำ

ความจริงทฤษฎีใหม่ที่ปฏิบัติที่สระบุรี ก็คิดล่วงหน้า ไปอีกความจริงที่สระบุรีได้ตั้งโครงการก่อนที่จะตั้งมูลนิธิชัยพัฒนา อันนี้คล้าย ๆ ว่าเป็นโครงการแรกของมูลนิธิ และก่อนที่ เชื้อนป่าสักจะเริ่มต้นแต่ว่านึกว่าที่ตรงนั้นถ้าหากเชื้อนป่าสัก สำเร็จซึ่งก็ใกล้จะสำเร็จแล้ว จะสามารถนำน้ำมาผ่านใกล้ที่ ของทฤษฎีใหม่นั้นได้ ถ้าผ่าน น้ำที่มาจากคลองส่งน้ำผ่านมา ทฤษฎีใหม่นี้ก็สบายเลยเพราะว่ามีโครงสร้างแล้ว และ ทั้งบริเวณซึ่งไม่ใช่เป็นบริเวณของทฤษฎีใหม่ เป็นของชาวบ้าน ทั้งหมดแล้วทำแบบเดียวกับทฤษฎีใหม่ก็อยู่ได้ มีกินมากขึ้น ฉะนั้นถ้าทำโครงการอะไรที่ให้อุดหนุนกับสภาพภูมิประเทศ ก็สามารถสร้างความเจริญได้ให้กับเขตที่ใหญ่ขึ้น เขตที่ใหญ่ ลงท้ายก็เต็มประเทศ แต่อย่างนี้ต้องมีความร่วมมืออย่างดีทุก ฝ่าย ทั้งนักวิชาการและนักปกครอง อันนี้ถึงบอกว่าเศรษฐกิจ พอเพียงหรือทฤษฎีใหม่นี้ 2 อย่างนี้จะนำความเจริญแก่ ประเทศได้ แต่ต้องมีความเพียรและต้องอดทน ต้องไม่ใจร้อน ต้องไม่พูดมาก ต้องไม่ทะเลาะกัน ถ้าทำได้โดยเข้าใจกัน เชื่อว่าทุกคนจะมีความพอใจได้ อันนี้ก็มีความคิดไปคนละ เรื่องกับการพัฒนา แต่ก็เป็นเรื่องของชาวที่ฟัง ฟังดูหรือพวก ที่อภิปราย อันนี้ถูกไม่ถูก ต้องขออภัย เพราะเกิดความคิด ส่วนตัว

เวลาฟังเขาทะเลาะกัน คือว่า อันนี้อาจจะเป็นปลิกย่อย แต่ที่ว่าเขาพูดถึงคนที่จะเป็นนักธุรกิจส่งออก เขาบอกว่า เตี้ยวันเงินบาทมันแข็งเกินไป คือแต่ก่อนนี้เงินบาทลอยไปไม่

ต้องมีเครื่องบิน ไม่ต้องมีบอลลูน มันลอยขึ้นไป พวกที่หัวใส ในการเก็งราคา ก็เก็งราคาดอลลาร์ ไปซื้อดอลลาร์เพราะ ทราบว่าจะลอย ก็ซื้อดอลลาร์เยอะ เขามีเงิน เมื่อลอยก็ขาย ได้กำไรกลับคืนมา 2 ล้านบาทในเวลาไม่กี่เดือน อย่างนี้ การที่เงินบาทขึ้น ๆ ลง ๆ นี่รู้ลึกลงจะไม่ถูก ถ้าเป็นที่อยู่ เตี้ยวันเงินบาทสม่าเสมอมีเสถียรภาพจะอยู่แค่นั้นก็ไม่เป็นไร ขอให้มีความมั่นคงคือไม่วูบวาบ ขึ้นแล้วลงอยู่ตรงไหนก็ได้ ปัจจุบันอยู่แถว 36 มาแตะ 35 บาท อย่างนี้ก็ขึ้น ๆ ลง ๆ เพียง 10 สตางค์ อย่างนี้ไม่เป็นไร ลอยนี้แต่อย่าให้ลอยดับปอง

ถ้าเงินบาทอยู่เตี้ยวันอย่างนี้ธุรกิจส่งออกเขาบอกว่า เขาแยเพราะจะไม่สามารถจะผลิตสินค้าเพื่อที่จะไปขาย ต่างประเทศ แต่หารู้ไม่ว่าเงิน เงินบาทแข็ง ผู้ที่ผลิตนั้นไม่ใช่ ว่าเขาจะพอเพียง เขาพอเพียง ก็พอเพียง เพียง 1 ใน 4 ต้องสั่งวัตถุดิบหรือส่วนประกอบของสินค้าจากต่างประเทศ ถ้าหากว่าเงินบาทขึ้นลง บางทีคนไม่เก่งนะเขาซื้อวัตถุดิบมา ในราคาแพง แล้วก็มาขายสินค้าของเขาในราคาถูก คนเหล่านั้นก็ล้มจม แล้วส่วนใหญ่เขาเรียกว่านักธุรกิจ ธรรมดา ๆ เขาก็ไม่ทราบว่าเมื่อไหร่จะขึ้นจะลง ก็เลย ผิดจังหวะเขาก็ล้มจมแต่ว่าผู้ที่เรียกว่าฉลาดหรือหัวใสเก็งราคา คือรู้ว่ามันมีขึ้นมีลง ก็เล็งเอาตอนที่เหมาะสมซื้อวัตถุดิบมา ในราคาถูก ขายในราคาแพง อย่างนี้ควบคุมไม่ได้ ก็ทำให้ พวกนั้นเขาก็สบาย

ความจริงมีคนสบายอยู่ไม่น้อยเหมือนกัน แต่ถ้า เศรษฐกิจกิจการคลัง อัตราแลกเปลี่ยนไม่วูบวาบเกินไป ทุกคนที่ขยันก็สามารถจะทำธุรกิจได้ดี ซึ่งในระยะหลังนี้มีชาว ทราบข่าวมาว่าเตี้ยวันเศรษฐกิจดีขึ้น ดีขึ้น เพราะว่าเอา เกณฑ์อะไรที่บอกว่าเศรษฐกิจดีขึ้น ถ้าถามกระทรวงการคลัง หรือกระทรวงพาณิชย์ก็ไม่มีใครเชื่อ เพราะว่าเขาบอกว่า รัฐมนตรีการคลังหรือรัฐมนตรีพาณิชย์พูดอะไรเชื่อไม่ได้ ก็ทำนพยายามพูดอธิบายจนกระทั่งท่านไม่พูดแล้ว ท่านพูดๆแล้วไม่มีใครเชื่อ ท่านก็ไม่พูด แต่ว่าเกณฑ์ที่ได้ ถามไม่ใช่รัฐมนตรี ไม่ใช่กระทรวง ถามโหราจารย์ ถามโหราจารย์ไม่ใช่ถามว่าเตี้ยวันเศรษฐกิจดีหรือไม่ดี ถ้าถามโหราจารย์ว่า เตี้ยวันเศรษฐกิจดีหรือไม่ดีโหราจารย์ บอกว่าปีนี้เศรษฐกิจของโหราจารย์นั่นดีของตัวเองดี ไม่ใช่ ของประเทศ ไม่ใช่ของนักธุรกิจ ไม่ใช่ของนักการเมือง ไม่ใช่ ของฝ่ายค้าน ไม่ใช่ของฝ่ายรัฐบาล แต่ว่าของตนเอง ของท่านโหรवादี้ แล้วเกณฑ์ที่บอกว่าดีอย่างไร เพราะว่ามี คนมาขอถูกมากขึ้น เมื่อปีก่อนนี้ท่านโหราจารย์แย้ไม่มีใคร

มาขอถูกขลิบเลย ไม่มีใครมาบำรุงกิจการบอกว่าล้มจม แต่ว่ามาระยะนี้มีคนมาขอถูกขลิบก็หมายความว่าเศรษฐกิจซบเซากระเตื้องนี้เป็นเรื่องของเกณฑ์ที่เราสามารถที่จะทราบว่าเป็นอย่างไร สถานการณ์เป็นอย่างไร มันเป็นความคิดเห็นที่เป็นกลาง เพราะว่าเป็นเรื่องของตัวเอง ของท่านโหราจารย์เป็นข้อเท็จจริงแล้วก็เถียงไม่ได้ ฉะนั้น มานึกดูว่าถ้าเศรษฐกิจล่มล่มเสมอติมิแต่ขึ้นได้

ฉะนั้นจะต้องรักษาความเป็นอยู่ที่ดีสถานการณ์ที่ดีต่อไปคือว่า ถ้ารักษาอัตราแลกเปลี่ยนที่ล่มล่มไม่มีปัญหาว่าประเทศชาติจะรอดพ้นจากวิกฤตการณ์ เพราะทำไมวิกฤตการณ์นี้มาจากความฟุ้งซ่าน หรือความโลภ ไม่อยากจะพูดว่าความทุจริต เพราะว่าไม่จำเป็นจะต้องมีความทุจริตก็แยะได้เหมือนกัน ยิ่งมีทุจริตก็ยิ่งแยะ เพราะว่าถ้ามีทุจริตใครก็ทำงานอะไรไม่ได้ไม่มีใครเชื่อใครแล้วผู้ที่พยายามก็ไม่สามารถทำงานเพราะกลัวทุจริตแต่ข้อสำคัญคือถ้าไม่มีความล่มล่มเสมอผู้ที่เป็นนักธุรกิจหรืออุตสาหกรรมสุจริตไม่สามารถจะกะงบประมาณงบของตัวเอง จึงต้องค้ำกำไรเกินควร เพื่อที่จะไม่ขาดทุน แต่มีหลายคนที่ยพยายามที่จะทำงานด้วยความไม่ฟุ้งซ่าน และลดความฟุ้งซ่านลงไป ได้พูดกับนักธุรกิจต่างประเทศไม่ใช่ว่าจะต้องไปเชื่อชาวต่างประเทศหรือนักเศรษฐกิจหรือนักเศรษฐศาสตร์ต่างประเทศ บางคนก็เข้าข้างตัวเองจะมาเรียกว่าจะมาขูดทองในเมืองไทย มีพวกที่เป็นอุตสาหกรรม ผู้ที่เป็นนักธุรกิจต่างประเทศเขาหัวร่อเลยเมืองไทยกำลังวุ่นวายเขามาขูดทอง เพราะเมืองไทยยังมีทองเมืองไทยยังเป็นสุวรรณภูมิ แต่ว่าของเราเห็นทองแล้วโยนทิ้งแล้วก็เลยไม่ได้ประโยชน์

ที่พูดมาทั้งหมดนี้อาจจะฟังแล้วน่ากลัวใจ แง่หนึ่งน่าสบายใจ เพราะว่าดูได้ว่าถ้าเราปฏิบัติอย่างตรงไปตรงมาด้วยความตั้งใจสักนิดก็พอ ไม่ต้องตั้งอกตั้งใจอย่างเคร่งเครียดมากเกินไป แต่ให้ล่มล่มเสมอแบบเดียวกับที่พูดถึงพอเพียง ทุกอย่างล่มล่มเสมอพอเพียงทุกอย่าง เมืองไทยรอดเพราะโครงสร้างของประเทศไทยหรือนิสัยของประชากรชาวไทย ประชากรหมายถึงประชาชนที่อยู่ในกรุง คนที่อยู่ในชนบท ชายทะเล บนภูเขา คนยังมีจิตใจกล้าคิดกล้าทำ ถ้าให้ทำตามคุณสมบัติของคน คือคุณธรรมของคนหรือความดีของคน เมืองไทยสบาย ไม่ต้องให้ต่างประเทศมาขูด แม้จะมีต่างประเทศมาขูดเขาก็แบ่งให้เราด้วย เราก็กแบ่งให้เขา นี่ก็กลายเป็นเศรษฐกิจพอเพียง ก็เลยนึกว่าน่าจะเป็นความคิดที่ควรจะไปคิด

มีอีกเรื่องเศรษฐกิจที่ได้พูดเมื่อปีที่แล้ว และปีนี้

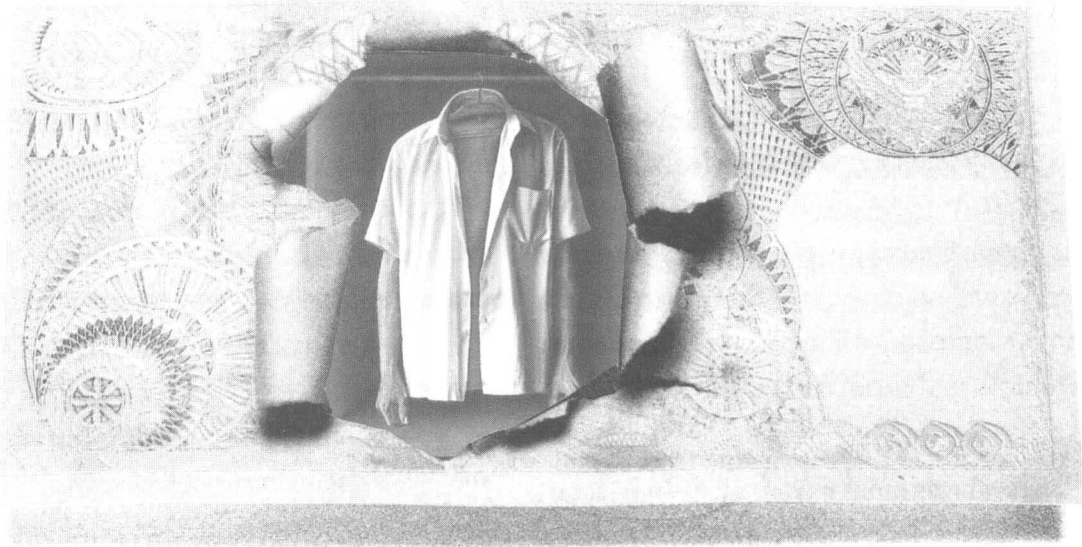

ความเปลี่ยนแปลงไป คือที่เมื่อนายกฯพูดเรื่องภัยพิบัติน้ำท่วมปีที่แล้วเกิดขึ้นแต่ปีนี้ไม่เกิดขึ้น กล่าวคือ ที่จ.ชุมพร อ.เมืองน้ำท่วม 2 ครั้ง และแต่ละครั้งเสียหายประมาณเกือบพันล้าน 2 ครั้งก็เสียหายไปเกือบ 2 พันล้านบาท ปีนี้เสียหายไม่เท่าไรเพราะไม่มีน้ำท่วม แต่ว่าเสียหายโครงการที่เล่าให้ฟังว่าไปขุดคลองให้ครบถ้วน คือคลองชลประทานที่ขุดไว้แล้ว แต่ไม่ทะลุ ถามเขาว่าเมื่อไหร่จะทะลุ เขาบอกว่าอีก 2 ปี ตอนนั้นไปปี 40 ปี 41 ปี 42 ก็ยังจะท่วมอีกเพราะว่าคลองยังไม่ทะลุ จึงได้ทำโครงการให้ทะลุภายในเดือนเดียวก็ทะลุ เงินไม่มีก็ให้ปีที่แล้ว บอกว่ามูลนิธิราชประชานุเคราะห์และมูลนิธิชัยพัฒนาให้ไป จะให้คืนหรือไม่ให้คืนไม่เป็นไร ลงท้ายได้คืนจากประชาชนและจากทางการ แต่จากประชาชนเขาเห็นว่าทำดีเขาก็บริจาค ซึ่งปีที่แล้วเห็นบ่นว่าชาวชุมพรไม่เห็นบริจาค แต่ปีนี้ยอมบริจาค ก็สามารถที่จะทำโครงการเพิ่มเติมจากที่ป้องกันน้ำท่วม เพื่อเติมจากการทำเกษตรที่ปลอดภัยและพอเพียง โดยใช้เงินคืนมาทำกองทุนเพื่อให้เกษตรกรเป็นกลุ่มทำการเพาะปลูกได้ ก็เลยได้ติดตามน้ำปีนี้มีตอนหนึ่ง ถ้าวัด

ในตอนหนึ่งได้ระดับเท่านั้น ปีนี้สูงกว่าปีที่แล้ว แต่ผ่านโครงการมาแล้วทำให้ที่ที่ท่วมไม่ถูก เพราะน้ำนั้นสามารถที่จะมาอยู่ในแก้มลิง

แก้มลิงของเราที่จริงเป็นแก้มลิงธรรมชาติ แต่ว่าต้องปรับปรุงให้ดีต้องบริหารให้ดี ลิงตัวนี้ตัวโตก็สามารถที่จะเก็บไว้ได้พอดี บริหารดีแล้วก็ไม่ท่วม ปีนี้คนที่อยู่ข้างนอกลองหันไปดูมีกรงก็มีลิงอยู่ในนั้น ปีก่อนนี้ถามว่าเคยเห็นลิงใหม่ที่กินกล้วย ก็ไม่มีใครได้เห็น ก็เลยเอาลิงมาให้ดูหันหลังให้ดูหน่อย ลิงนี้เวลาให้กล้วยให้เงาะ มันใส่ปากแล้วเอาเก็บไว้ในแก้ม แล้วหลังจากนั้นค่อย ๆ กลืนน้ำที่อยู่ในแก้มลิงที่อยู่ในหนองในชุมพรก็เป็นเช่นนั้น น้ำเข้ามาแล้วก็ค่อย ๆ ปล่อยออกไป เป็นอันว่าเมื่อเข้ามาเก็บไว้ น้ำนั้นก็ไม่ได้มาก หมุนท่วมเมืองชุมพร และเมื่อน้ำลดลงมาก็ปล่อยออก ลิงก็เหมือนกันพยายามถ่ายรูปลิงที่กินกล้วย แต่ว่าตอนนั้นลิงนี้ไม่ได้อยู่ตรงนี้ อยู่ที่ข้างกรงแล้วก็ไปถ่ายรูปให้ถั่วลิสงมันก็เอาเข้าปากแก้มลิงก็ดูก็ถ่ายไม่ทัน เพราะว่ามันมีลูกกรงทำให้รูปไม่ชัด แต่ปีนี้อยู่ในกรงนี้อาจจะสามารถถ่ายรูปลิงและแก้มของเขาให้เห็นชัดได้ว่าท่านทั้งหลายที่ได้ยินเรื่องแก้มลิงคงได้ไปดูที่เขาเดินและคงเห็นลิงกินกล้วย กินเงาะ ก็คงได้เห็นแก้มลิงมาแล้ว เพราะว่าสนใจเรื่องลิงขึ้น

ก็ตอนนี้เล่าเรื่องที่เกี่ยวข้องกับที่พูดเมื่อปีที่แล้วและนายฯ ได้บอกว่าเป็นสิ่งที่ปฏิบัติมา ฉะนั้น ก็สมควรแก่เวลาให้ท่านทั้งหลายไปพักผ่อนได้ เพราะว่าวันนี้ท่านมาในบัญชีที่บอก 2,009 คน ก็ไม่รู้ว่าครบหรือไม่ เดิมมัน 2,007 คน แต่ว่ามีคนมาเพิ่มเติมอีก 2 คน ก็เป็น 2,009 คน คงอยากให้มีเลขที่เป็นมงคล ก็ขอขอบใจคนทั้ง 2,009 คน ที่มาให้พรและเป็นกำลังใจให้สามารถที่จะอยู่ได้ และขอให้กำลังใจนี้สะท้อนกลับไปแต่ละคน ใครมีหน้าที่อะไรขอให้ทำอย่างดี และช่วยกันร่วมมือกันทำ เพื่อความสงบสุขและความเจริญทั้งประเทศและประชาชน

ลำดับเหตุการณ์

ช่วงภาวะวิกฤต

ทางเศรษฐกิจของไทยและมาตรการแก้ไข

พ.ศ. 2539 – 2541

ลำยอง ปลั่งกลาง / กิติมา ทามาสิ

วิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจมีความหมายถึงภาวะที่ระบบเศรษฐกิจ ต้องเผชิญกับปัญหาเศรษฐกิจที่เพิ่มมากขึ้น โดยที่ปัญหาเหล่านี้มักจะมีเรื้อรังและทวีความรุนแรงยิ่งขึ้น ซึ่งจากคำจำกัดความดังกล่าว หากนำมาใช้ในกรณีของภาวะเศรษฐกิจของไทยและประเทศในทวีปเอเชียบางประเทศ ในช่วงปัจจุบันหรือตั้งแต่ปี 2538 เป็นต้นมา จะพบว่ามึลักษณะที่เรียกได้ว่าเป็นช่วงของวิกฤตการณ์ เพราะปัญหาเศรษฐกิจในช่วงเวลานี้มีความยุ่งยากซับซ้อน ทั้งที่เป็นปัญหาพื้นฐานดั้งเดิมของกลุ่มประเทศในเอเชียเอง และปัญหาที่เกิดขึ้นใหม่อันเป็นผลจากกระแสโลก กรณีของประเทศไทยอาจแบ่งวิกฤตการณ์ของเศรษฐกิจในครั้งนี้ได้ใน 3 ลักษณะ คือ วิกฤตการณ์ทางการเงิน วิกฤตการณ์ทางการคลัง และวิกฤตการณ์ทางสังคม

ในการนำเสนอครั้งนี้จะเป็นเพียงการลำดับเหตุการณ์ของภาวะวิกฤตที่เกิดขึ้น โดยเฉพาะในด้านการเงินและการคลัง ส่วนในด้านสังคมนั้นจะเป็นผลเกี่ยวเนื่องจากทั้งสองด้านดังกล่าวอยู่แล้ว

วิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจของไทยที่เกิดขึ้นอย่างชัดเจนในปี พ.ศ. 2540 นั้น รังสรรค์ ธนะพรพันธ์ (2541:คำนำ) กล่าวว่า โดยพื้นฐานเกิดจากความผิดพลาดของการบริหารนโยบายเศรษฐกิจมหภาค ประกอบกับความเสื่อมเสียของธนาคารแห่งประเทศไทย ทั้งในด้านจริยธรรมและความสามารถในการบริหารนโยบายการเงิน ซึ่งจากคำกล่าว ท่านได้วิเคราะห์ว่า อย่างน้อยที่สุดวิกฤตการณ์การเงินปี พ.ศ. 2540 ช่วยตอกย้ำ บทสรุปที่ว่าด้วยเสถียรภาพทางเศรษฐกิจเป็น

เป้าหมายเศรษฐกิจมหภาคที่มีความสำคัญเหนือเป้าหมายอื่นใด โดยเฉพาะในโลกที่การเคลื่อนย้ายเงินทุนระหว่างประเทศเป็นไปได้โดยเสรี

ในการเสนอข้อมูลลำดับเหตุการณ์ของภาวะวิกฤตการณ์ครั้งนี้ จะได้เสนอย้อนถึงความสัมพันธ์ของเหตุการณ์ในอดีตนับตั้งแต่การเตรียมการผลักดันให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางทางการเงินในภูมิภาคเป็นลำดับไปดังต่อไปนี้

ช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 6 (พ.ศ. 2530 - พ.ศ. 2534)

- ปรับปรุงและพัฒนาระบบธนาคารพาณิชย์ และระบบการเงินเป็นระยะ ๆ

- ปรับปรุงโครงสร้างระบบการเงินให้มีความยืดหยุ่นได้มากขึ้น

- พัฒนาและยกระดับโครงสร้างเศรษฐกิจจากสังคมเกษตรกรรมขึ้นไปสู่สังคมกึ่งอุตสาหกรรม

ช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 7 (พ.ศ. 2535-พ.ศ. 2539)

- เพิ่มระดับการออมเบื้องต้นให้เป็น ร้อยละ 32 ของ GDP

- ปรับโครงสร้างระบบการเงิน การคลังและตลาดทุน เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันกับต่างประเทศ

พ.ศ. 2533 - พ.ศ. 2535

- ได้ปรับปรุงแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุนฯ ให้สถาบันการเงินขยายขอบเขตของธุรกิจได้มากขึ้น

- ให้มีคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์

- อนุญาตให้ธนาคารพาณิชย์ประกอบธุรกิจวิเทศธนกิจ (Bangkok International Banking Facilities: BIBF) ซึ่งถือเป็นการก้าวแรกของการพัฒนาไปสู่เป้าหมายเป็นศูนย์กลางทางการเงินแห่งภูมิภาค

- ยกเลิกเพดานอัตราดอกเบี้ยเงินฝากและเงินให้กู้ยืมของสถาบันการเงิน

- ประกาศรับพันธะ ข้อ 8 แห่งข้อตกลงของกองทุนการเงินระหว่างประเทศ ตั้งแต่เดือนพฤษภาคม 2533

- ผ่อนคลายข้อจำกัดการบริหารสินทรัพย์ของสถาบันการเงินให้เหลือเท่าที่จำเป็น

- ขยายขอบเขตการประกอบธุรกิจของสถาบันการเงิน

เช่น สามารถทำ Leasing และจัดจำหน่ายพันธบัตรของรัฐบาล เป็นต้น

- ทำมาตรฐานการดำรงกองทุนต่อสินทรัพย์เสี่ยงตามหลักเกณฑ์ของ BIS มาใช้กับสถาบันการเงิน (BIS : Bank for International Settlement หรือธนาคารกลางระหว่างประเทศ)

- ประกาศใช้พระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ 2535

- ออกใบอนุญาตการจัดการกองทุนรวม

- ว่าจ้างที่ปรึกษาต่างประเทศเข้ามาให้คำแนะนำเพื่อพัฒนาระบบการชำระเงิน

สัญญาณภัยได้เริ่มก่อตัวขึ้นปี 2535 เป็นต้นมา

- ธนาคารพาณิชย์ไทย สูญเสียส่วนแบ่งตลาด ลูกค้าเงินกู้ แก่นาธนาคารพาณิชย์ต่างประเทศในไทยจำนวนมาก

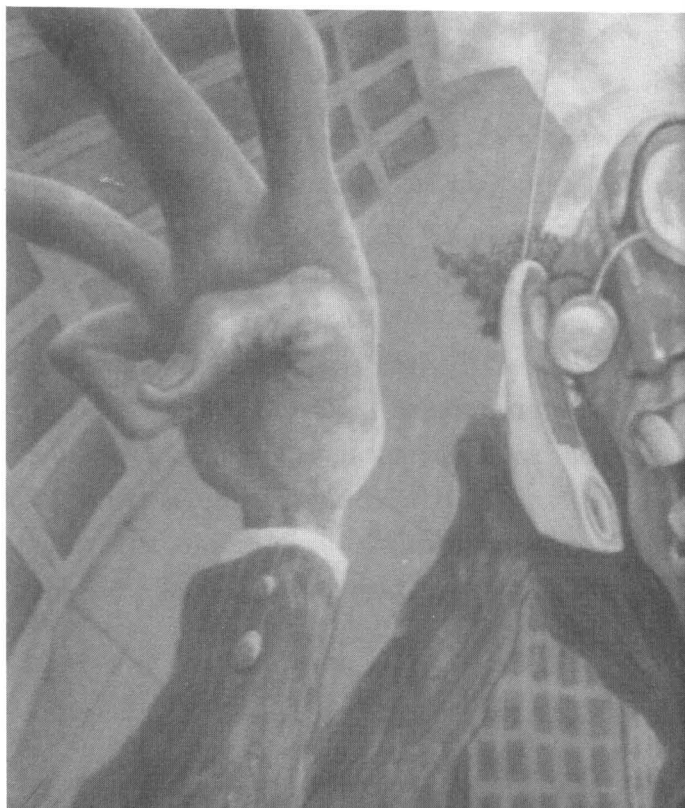
- ธนาคารพาณิชย์ต่าง ๆ ไม่สามารถร่วมมือกันกำหนดทิศทางดอกเบี้ยได้อีก

- ธนาคารพาณิชย์หันมาหารายได้จากการบริการมากขึ้น

- จำเป็นต้องให้กู้กับสินเชื่อย่อยมากขึ้น เพราะโครงการใหญ่ ๆ ถูกครอบงำ จากธนาคารพาณิชย์ต่างประเทศ

- ธนาคารพาณิชย์ไทยหันไปกระจายการลงทุนไปสู่ต่างประเทศ

- ยืนยันให้ธนาคารพาณิชย์ในประเทศที่เปิดรับเงินบาทจากในประเทศที่พรมแดนติดต่อกับไทยอนุญาตคำขอเงินบาทกลับไปยังประเทศของตนได้ไม่จำกัดจำนวน

พ.ศ. 2536 - 2538

- กำหนดแผนพัฒนาระบบการเงินระยะที่ 2 เช่น แผนผ่อนคลायข้อกำหนดต่าง ๆ พัฒนาดลาดเงินแผนกำกับ และตรวจสอบสถาบันการเงินฯ

- สนับสนุนให้สถาบันการเงินไทยเปิดสาขาและสำนักงานในประเทศเพื่อนบ้านได้

- เริ่มได้รับผลกระทบ จากการยอมรับพันธะตาม มาตรา 8

- มีเงินทุนไหลเข้าประเทศจำนวนมาก เพราะอัตราดอกเบี้ยภายในสูงกว่า

- เงินตราต่างประเทศไหลออกสะตวมากขึ้นไม่ ต้องทำลัับ ๆ อีกต่อไป

- อัตราดอกเบี้ยภายในประเทศผันผวนมากขึ้น

- อัตราแลกเปลี่ยนเงินบาทเปลี่ยนแปลงมาก

กว่าวันละ 1 ครั้ง

- เพิ่มเงินบาทที่ประเทศที่มีพรมแดนติดไทย จะส่ง หรือนำติดตัวออกไปยังประเทศตน (รวมทั้งเวียดนาม) เป็น ไม่เกิน 250,000 บาททุกประเทศ เมื่อวันที่ 19 มีนาคม 2536

- ธนาคารเอเชียทรัสต์ คินโบอนุญาตประกอบการ

- ธนาคารมหานครและนครหลวงไทย เริ่มมีปัญหา รัฐบาลต้องเยียวยาแก้ไขอยู่ตลอดมา

- ธนาคารอีกรกลุ่ม อาการไม่สู้ดีเช่น กรุงเทพพาณิชย์การ ที่มีหนี้เสียหมกหมมมาก

- ธนาคารสหธนาคาร มีความเสียหายจากการชิงอำนาจ ของกลุ่มผู้ถือหุ้น

- โดยรวมจะเห็นว่าสถาบันการเงินไทยยังไม่มีศักยภาพ ในการแข่งขันกับสถาบันการเงินของต่างประเทศเลย นี่เป็น ก้าวแรกของการนำสถาบันการเงินระหว่างประเทศเข้ามามี บทบาท การให้บริการทางการเงินที่สำคัญในประเทศ ซึ่งเป็น การควบคุมเศรษฐกิจการเงินของประเทศไว้ระดับหนึ่งแล้ว นั้นเอง

พ.ศ. 2537

- ธนาคารแห่งประเทศไทยพยายามลดสภาวะรุนแรง ของเศรษฐกิจโดยใช้

นโยบายการคลังแบบเข้มงวด

นโยบายการเงินแบบเข้มงวด

นโยบายเพิ่มเงินทุนสำรองระหว่างประเทศ

นโยบายอัตราแลกเปลี่ยนและ

นโยบายกีดกันการนำเข้าของเงินกู้ระยะสั้น

ในการใช้นโยบายดังกล่าวนี้ปรากฏความขัดแย้งระหว่าง กระทรวงการคลังและสำนักงบประมาณอยู่บ้าง และโดยเฉพาะ ในนโยบายอัตราแลกเปลี่ยนนั้นกองทุนการเงินระหว่างประเทศ (IMF) ได้เคยแนะนำให้ไทยผ่อนคลายนโยบายอัตราแลกเปลี่ยน ให้มีความยืดหยุ่นมากขึ้นหลายครั้ง ตั้งแต่ปี 2537 เป็นต้นมา และในปี 2538 IMF ก็ได้เสนอให้ธนาคารแห่งประเทศไทย พิจารณาให้ค่าเงินบาทแข็งขึ้น หากไม่สามารถทำให้ระบบอัตรา แลกเปลี่ยนยืดหยุ่นมาก ๆ ได้ แต่ ธปท.ก็ไม่พร้อม

พ.ศ. 2538

- ขยายขอบเขตการดำเนินงานของสถาบันการเงิน มากขึ้น

- พัฒนาโครงสร้างทางการเงินของประเทศ

- เสริมสร้างประสิทธิภาพในการแข่งขันและการเปิด เสรีตลาดการเงินไทย และการจัดตั้งธนาคารพาณิชย์ใหม่

- การสนับสนุนนโยบายกระจายความเจริญสู่ภูมิภาค และชนบท

- ปรับปรุงประสิทธิภาพการกำกับดูแลสถาบันการเงิน และระบบการเงิน

- พัฒนาให้ไทยเป็นศูนย์กลางทางการเงิน

พ.ศ. 2539-2540

ความหวังอันสูงสุดของทางการและความเพียรพยายาม ของธนาคารแห่งประเทศไทยและรัฐบาลไทยที่ต้องการให้ไทย เป็นศูนย์กลางทางการเงินในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

ได้พังทลายลงอย่างรวดเร็วเกินที่ใครจะคาดคิด มันเกิดขึ้นได้อย่างไร? สรุปได้ดังนี้

- การขาดดุลภายใน (Internal Disequilibrium) วิวัฒนาการเจริญเติบโตที่สูงอย่างต่อเนื่องตลอดมานั้นเริ่มส่งอาการว่าตกต่ำลงไปมากตั้งแต่ 2539 คาดกันว่าในปี 2541 จะมีอัตราการเจริญเติบโตติดลบ 1-1.5

- การขาดดุลภายนอก (External Disequilibrium) จากที่ดุลการค้าขาดดุลรุนแรงตั้งแต่ปี 2538 และดุลการชำระเงินเริ่มมีปัญหา รวมทั้งช่องว่างทางการค้าขยายตัวห่างขึ้น และระบบเงินตราเป็นระบบผูกติดกับค่าเงินดอลลาร์สหรัฐ ทำให้ค่าเงินบาทแข็งเกินความจริง ประเทศไทยใช้นโยบายการคลังโดยลดการใช้จ่ายภายในประเทศ เพื่อตรึงอัตราดอกเบี้ยให้สูงแต่ไม่สามารถอ้อมค่าเงินบาทไว้ได้แม้ว่าจะมีการแอบใช้ทุนสำรองไปอ้อมซื้อเงินบาทเอาไว้ (ทราบกันภายหลังว่ามีการใช้เงินไปเพื่อการนี้ประมาณ 7-8 แสนล้านบาท)

การลอยค่าเงินบาทจึงเป็นทางออกสุดท้ายที่รัฐบาลตัดสินใจใช้ในวันที่ 2 กรกฎาคม 2540 ซึ่งตามมาด้วยภาระหนี้สินต่างประเทศที่มีอยู่มากถึง 90,000 ล้านดอลลาร์หรือประมาณ ร้อยละ 50-60 ของ GDP โดยเป็นเงินกู้ภาคเอกชน ร้อยละ 80 (72,000 ล้านบาท) เมื่อค่าเงินบาทลดลงทำให้หนี้สินเหล่านี้เพิ่มขึ้นอย่างมากมาย ประมาณกันว่าหลังจากที่ไทยเข้าโปรแกรม IMF แล้ว ประชาชนคนไทย นอกจากคนที่ยากจนอยู่แล้ว กลายเป็นคนยากจนเฉียบพลันกันไปทั่วหน้า โดยต้องแบกรับหนี้สินต่างประเทศไว้คนละ 70,000 บาทในช่วงนี้

ในช่วงปี 2540 นี้ได้เกิดเหตุการณ์สำคัญหลายอย่าง ที่สะท้อนให้เห็นถึงความจำเป็นของทางที่จำต้องเข้ามาแก้ไขอย่างเร่งด่วน นับตั้งแต่ปัญหาการปิดสถาบันการเงินที่กระทบต่อเนื่องไปยังสภาพคล่องของธุรกิจ ปัญหาค่าเงินบาทที่ขาดเสถียรภาพ และปัญหาตลาดทุนที่ซบเซา โดยมีรายละเอียดของสถานการณ์ต่าง ๆ ที่รวบรวมโดยศูนย์วิจัยไทยพาณิชย์ จำกัด โดยสังเขปดังนี้

8 มกราคม 2540 อนุมัติการจัดตั้งธนาคารพาณิชย์ใหม่ 3 แห่ง คือ กลุ่มบริษัทอิตาเลียนไทย ดีเวลลอปเม้นท์ จำกัด บริษัท เอ็ม บี เค พร็อพเพอร์ตี้ส์แอนด์ดีเวลลอปเม้นท์ จำกัด และกลุ่มบริษัทเงินทุนหลักทรัพย์ (บงล.) จี เอฟ จำกัด

7 มกราคม 2540 คณะรัฐมนตรี (ครม.) เห็นชอบให้ดำเนินการด้านการเงินการคลัง เพื่อฟื้นฟูเศรษฐกิจ รวม 8 มาตรการ คือ

1. ควบคุมดูแลใช้จ่ายเงินงบประมาณปี 2540 ให้มีลักษณะสมดุล

2. จัดทำงบประมาณรายจ่ายปีงบประมาณ 2541 เป็นแบบสมดุล

3. ทบทวน ดัดทอน ปรับลด หรือชะลอรายจ่ายลงทุน และด้านอาวุธยุทธโปกรณ์ในช่วงปี 2540 และ 2541 ลงอย่างน้อยปีละ 5 หมื่นล้านบาท

4. ระดมเงินออมอย่างจริงจังมากขึ้น โดยกระทรวงการคลังและ ธปท. มีบทบาทนำร่วมกับสถาบันการเงินต่าง ๆ ในประเทศ

5. ใช้มาตรการจูงใจ หรือกีดกันมิให้มีการใช้จ่ายอย่างฟุ่มเฟือย

6. ใช้มาตรการสนับสนุนการกู้เงินจากต่างประเทศในระยะยาวเท่าที่จำเป็น

7. ใช้มาตรการสนับสนุนการลงทุน โดยเน้นโครงการที่มีขีดความสามารถสูงในการแข่งขันกับต่างประเทศ

8. ส่งเสริมการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศมากขึ้น โดยเฉพาะโครงการด้านสาธารณูปโภคและโครงการสำคัญ ๆ ในภาคเอกชน

14 มกราคม 2540 ครม. มีมติเห็นชอบมาตรการฟื้นฟูอุปสงค์การบริโภคที่กระทรวงการคลังเสนอ โดยประกอบด้วยมาตรการเพิ่มอุปสงค์ในตลาด

29 มกราคม 2540 กระแสข่าวลือการประสบปัญหาทางการเงินของบริษัทเงินทุน (บง.) เอกชนกิจ ข่าวลือการลดค่าเงินบาท และการขยายช่วงอัตราแลกเปลี่ยนของไทยในตลาดซื้อขายเงินตราต่างประเทศ

7 กุมภาพันธ์ 2540 นักค้าเงินจากต่างประเทศเข้าโจมตีค่าเงินบาทของไทยส่งผลให้เงินบาทอ่อนค่าลงรวมทั้งอัตราดอกเบี้ยระยะสั้นในตลาดเงินปรับตัวสูงขึ้นอย่างมาก(Interbank Rate และ Interfinance Rate สูงขึ้นร้อยละ 26 และร้อยละ 45 ต่อปี ตามลำดับ)

14 กุมภาพันธ์ 2540 กระแสข่าวที่ Moody's investors Service (Moody's) เตรียมพิจารณาปรับลดอันดับความน่าเชื่อถือตราสารหนี้ระยะยาวของสถาบันการเงินไทย ซ้ำเติมให้เกิดกระแสข่าวการลดค่าเงินบาท และนำไปสู่การเทขายเงินบาทอย่างรุนแรง

18 กุมภาพันธ์ 2540 ธปท. ออกแถลงการอย่างเป็นทางการยืนยันไม่ใช้มาตรการลดค่าเงินบาทเพื่อแก้ปัญหาเศรษฐกิจ

3 มีนาคม 2540 ธปท. ประกาศรายชื่อสถาบันการเงิน 10 แห่งที่ประสบปัญหาสภาพคล่องและปัญหาคุณภาพหนี้ เพื่อให้ทำการเพิ่มทุนอย่างเร่งด่วน

19 มีนาคม 2540 ตลาดหลักทรัพย์ฯ เตรียมปรับปรุงหลักเกณฑ์การรับหลักทรัพย์เข้าจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ใหม่ เพื่อเพิ่มคุณภาพและคุณสมบัติของบริษัทจดทะเบียน

25 มีนาคม 2540 ครม. มีมติอนุมัติให้จัดตั้งบริษัทประกันชีวิตใหม่ 12 แห่งและบริษัทประกันวินาศภัยใหม่ 16 แห่ง และเห็นชอบในหลักการขอร่างพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน เพื่อใช้จัดการกับผู้ประกอบอาชญากรรมทางเศรษฐกิจ

9 เมษายน 2540 Moody's ปรับลดความน่าเชื่อถือการชำระหนี้ต่างประเทศระยะยาวของประเทศจากระดับ A2 มาอยู่ที่ระดับ A3

10 เมษายน 2540 S & P ประกาศจัดอันดับความน่าเชื่อถือตราสารหนี้ระยะยาวสกุลเงินต่างประเทศสำหรับแยงก็บอนด์ของไทยมูลค่า 500 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ที่ระดับ A

11 เมษายน 2540 ธุรกิจเงินทุน 7 แห่งได้แก่ บงล.นวธนกิจ บงล.ศรีมิตร บงล.ไทยเม็กซ์ บงล.ธนพล บงล.ธนทรัพย์ บง.ไทยธนาคาร และบง.บางกอกอาเซียน ร่วมลงนามในหนังสือ บันทึกข้อความเข้าใจความร่วมมือในการรวมกิจการ

14-15 พฤษภาคม 2540 นักค้าเงินต่างประเทศ โจมตีค่าเงินบาทอีกครั้งส่งผลให้ ธปท. ดำเนินนโยบายตรึงอัตราดอกเบี้ยระยะสั้นไว้ในระดับสูง และออกประกาศให้ธนาคารพาณิชย์ห้ามซื้อขายเงินตราต่างประเทศกับนักลงทุนต่างชาติ

26 พฤษภาคม 2540 ธปท.เปลี่ยนแปลงสูตรในการคำนวณอัตราดอกเบี้ยลูกค้าย่อยขั้นต้น (MRR) เพื่อให้ MRR สะท้อนถึงความเสี่ยงลูกค้ำแต่ละรายมากขึ้น และเพื่อให้อัตราดอกเบี้ยลูกค้าย่อยใหญ่ขั้นต้น (MLR) สามารถปรับลดลงได้และเคลื่อนไหวสอดคล้องกับทิศทางมากขึ้น

ธปท. ปรับลดอัตราขยายตัวทางเศรษฐกิจไทยปี 2540 ให้เหลือร้อยละ 5.9 จากที่เคยปรับลดจากประมาณการครั้งแรกที่ร้อยละ 7.1 เป็นร้อยละ 6.8 เมื่อเดือนกุมภาพันธ์ 2540

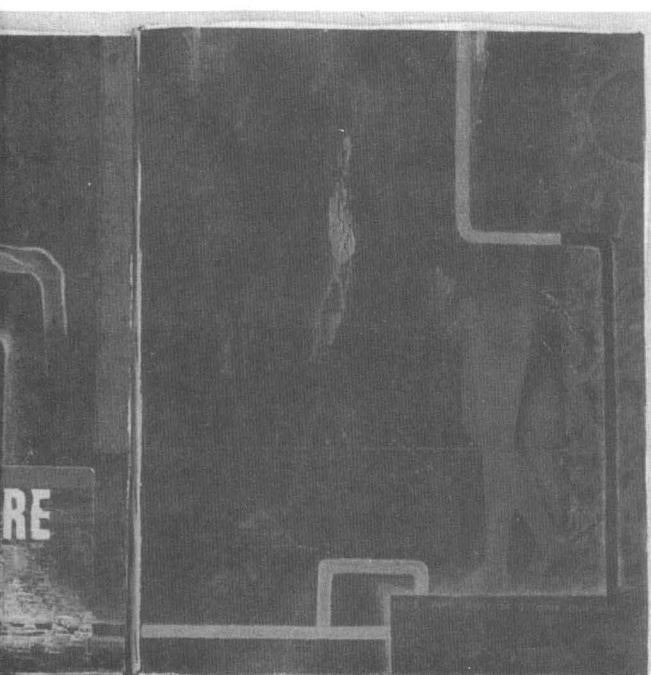
28 พฤษภาคม 2540 ครม.อนุมัติร่างพระราชบัญญัติ กฤษฎีกา 4 ฉบับ

1) การยกเว้นภาษีเงินได้ค่าธรรมเนียมจากการเป็นผู้จัดการร่วมให้กู้หรือค่าธรรมเนียมอื่นที่เกี่ยวข้องในกิจการ BIBF ชนิดปล่อยกู้ร่วม

2) การยกเว้นภาษีดอกเบี่ยการกู้ยืมเงินจากกิจการ BIBF ในประเทศของรัฐวิสาหกิจ แต่จะต้องได้รับความเห็นชอบจากกระทรวงการคลังเท่านั้น

3) การยกเว้นภาษีกำไรจากการทำธุรกรรม BIBF Out-out ร้อยละ 30

4) การยกเว้นค่าอากรแสตมป์ให้แก่ผู้โอนหุ้นในศูนย์ซื้อขายหลักทรัพย์กรุงเทพ (Bangkok Stock Dealing Center : BSDC) เพื่อให้เกิดความเป็นธรรมและเท่าเทียมกับตลาด

หลักทรัพย์ฯ ที่ได้รับยกเว้นภาษีดังกล่าว

ธปท. ดำเนินมาตรการสะกັตกันการเก็งกำไรค่าเงินบาท โดยส่งหนังสือเวียนถึงสถาบันการเงินในประเทศ เพื่อขอความร่วมมือเกี่ยวกับการทำธุรกรรมซื้อขายเงินตราต่างประเทศกับสถาบันการเงินในต่างประเทศ

5 มิถุนายน 2540 S & P ปรับลดอันดับความน่าเชื่อถือตราสารหนี้ระยะยาวของบริษัทเงินทุนอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย (IFCT) จากระดับ A สู่ระดับ A-

Thai Rating Information Services (TRIS) ปรับลดอันดับความน่าเชื่อถือของสถาบันการเงินไทย 14 แห่ง

19 มิถุนายน 2540 นายอานวย วีรวรรณ ลาออกจากตำแหน่งรองนายกรัฐมนตรี และรรมว. กระทรวงการคลัง

20 มิถุนายน 2540 นายทอง พิทยะ เข้าดำรงตำแหน่ง รรมว.กระทรวงการคลัง

27 มิถุนายน 2540 ธปท. ประกาศรายชื่อธุรกิจเงินทุน 16 แห่ง ที่มีปัญหาสภาพคล่องและหนี้ด้อยคุณภาพ ให้ระงับการดำเนินกิจการชั่วคราว

28 มิถุนายน 2540 การจัดตั้งโครงการรับแลกเปลี่ยนตั๋วสัญญาใช้เงิน (คปต.) เพื่อให้ผู้ที่ฝากเงินกับธุรกิจเงินทุนที่ไม่ถูกระงับกิจการ (75 แห่ง) สามารถแลกตั๋วสัญญาใช้เงินเป็นบัตรเงินฝากของ ธ.กรุงไทย ได้ตั้งแต่วันที่ 30 มิถุนายน เป็นต้นไป

1 กรกฎาคม 2540 ครม. เห็นชอบให้แก้ไข พ.ร.บ.ล้มละลาย พ.ศ. 2483 ในประเด็นที่อนุญาตให้สถาบันการเงินเจ้าหนี้สามารถปล่อยกู้ให้ลูกหนี้ต่อได้ เพื่อให้ลูกหนี้มีโอกาสฟื้นฟูกิจการ

2 กรกฎาคม 2540 ธปท.เปลี่ยนแปลงระบบอัตราแลกเปลี่ยนจากระบบตะกร้าเงิน (Basket of Currencies) มาเป็นระบบอัตราแลกเปลี่ยนลอยตัวแบบมีการจัดการ (Managed Float)

ธปท. ปรับขึ้นอัตราดอกเบี้ยมาตรฐาน (Bank Rate) จากร้อยละ 10.5 เป็น 12.5 ต่อปี

3 กรกฎาคม 2540 ธปท. กำหนดเป้าหมายในการจัดตั้งสถาบันประกันเงินฝากภายในระยะเวลา 1 ปี

18 กรกฎาคม 2540 ธปท. ขยายเพดานอัตราดอกเบี้ยเงินฝากของธนาคารพาณิชย์ และธุรกิจเงินทุนเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 12 และ 14 เป็นร้อยละ 14 และ 17 ต่อปี ตามลำดับ

ธปท. อนุมัติให้ธนาคารเพื่อการส่งออกและนำเข้า

แห่งประเทศไทย (EXIM Bank) ปล่อยกู้โดยไม่จำกัดวงเงิน เพื่อเสริมสภาพคล่องแก่ผู้ส่งออก

21 กรกฎาคม 2540 Moody's ปรับลดอันดับความน่าเชื่อถือเงินฝากระยะยาว และหุ้นกู้บุริมสิทธิ์ของ ธ.ศรีนคร

25 กรกฎาคม 2540 การแต่งตั้งคณะกรรมการเฉพาะกิจเพื่อทำหน้าที่ฟื้นฟูกิจการของสถาบันการเงิน 16 แห่ง ที่ถูกสั่งให้ระงับดำเนินกิจการชั่วคราว โดยคณะกรรมการเฉพาะกิจได้มีคำสั่งให้ธุรกิจเงินทุน 16 แห่งดังกล่าว สามารถทำธุรกรรมได้ในบางส่วน ตั้งแต่วันที่ 28 กรกฎาคม 2540

28 กรกฎาคม 2540 ที่ประชุมคณะกรรมการกลั่นกรองทางเศรษฐกิจ รับหลักการตามที่กระทรวงการคลัง และ ธปท. เสนอให้ IMF เข้าจัดทำโปรแกรมฟื้นฟูทางเศรษฐกิจ และแนวทางแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจ

นายเรงชัย มระกานนท์ ลาออกจากตำแหน่ง ผู้ว่าการ ธปท.

29 กรกฎาคม 2540 ครม.มีมติแต่งตั้งนายชัยวัฒน์ วิบูลย์สวัสดิ์ รองผู้ว่าการฯ ธปท. ให้ดำรงตำแหน่งผู้ว่าการฯ ธปท.

นายกรัฐมนตรีมีคำสั่งผ่านสำนักนายกรัฐมนตรีให้ ม.ร.ว. จิตมงคล โสณกุล ออกจากตำแหน่งปลัดกระทรวงการคลัง และให้ไปปฏิบัติราชการในสังกัดสำนักนายกรัฐมนตรี

ม.ร.ว. จิตมงคล โสณกุล ยื่นใบลาออกจากราชการ

7 สิงหาคม 2540 ธปท.อนุญาตให้สถาบันการเงิน

58 แห่ง ที่ถูกระงับการดำเนินการชั่วคราวสามารถดำเนินการธุรกิจหลักทรัพย์สินได้ โดยมีเงื่อนไข

11 สิงหาคม 2540 IMF ประกาศให้การสนับสนุนทางการเงินแก่ประเทศไทย โดยมีการลงนามในหนังสือแสดงเจตจำนงขอรับความช่วยเหลือทางวิชาการและการเงิน (Letter of Intent) เพื่อเข้าโปรแกรมการฟื้นฟูเศรษฐกิจในวันที่ 14 สิงหาคม

16 สิงหาคม 2540 วันแรกในการปรับขึ้นภาษีมูลค่าเพิ่มจากร้อยละ 7 เป็นร้อยละ 10

20 สิงหาคม 2540 IMF และองค์กรการเงินต่างประเทศร่วมอนุมัติวงเงินกู้ให้แก่ประเทศไทยจำนวน 17.2 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ ตามโครงการให้ความช่วยเหลือฟื้นฟูเศรษฐกิจไทย

17 กันยายน 2540 S & P ปรับลดอันดับความน่าเชื่อถือสถาบันการเงินไทย 7 แห่ง ได้แก่ ธ.กรุงเทพ ธ.กสิกรไทย ธ.กรุงศรีอยุธยา ธ.ไทยพาณิชย์ ธ.เอเชีย IFCT และ บงล.ภัทรธนกิจ

26 กันยายน 2540 ธปท. ประกาศการกำหนดเพดานอัตราดอกเบี้ยเงินฝากของสถาบันการเงินทุกแห่ง ต้องไม่เกินอัตราดอกเบี้ยอ้างอิง (อัตราดอกเบี้ยเงินฝากเฉลี่ยของ 5 ธนาคารพาณิชย์ไทยขนาดใหญ่บวกร้อยละ 3 โดย ธปท. จะประกาศอัตราดอกเบี้ยอ้างอิง ทุกวันศุกร์)

27 กันยายน 2540 การลงมติอภิปรายไม่ไว้วางใจรัฐบาล พลเอกชวลิต ยงใจยุทธ และการลงมติรับร่างรัฐธรรมนูญฉบับใหม่

17 ตุลาคม 2540 ครม. เห็นชอบในหลักการร่าง พ.ร.ก. 6 ฉบับ เพื่อการฟื้นฟูสถาบันการเงิน

28 ตุลาคม 2540 ครม. มีมติเห็นชอบแต่งตั้ง นายธวัชชัย ยงกิตติกุล เป็นประธานคณะกรรมการองค์การเพื่อการปฏิรูประบบสถาบันทางการเงิน (ปรส. หรือ FRA)

29 ตุลาคม 2540 ธุรกิจเงินทุน 35 แห่งจาก 58 แห่ง ที่ถูกระงับการดำเนินการชั่วคราว ได้นำเสนอแผนฟื้นฟูกิจการ โดยมีการร่วมลงนามในบันทึกความเข้าใจ (MOU) เพื่อดำเนินการควบกิจการโดยมี บง.ชาติไพบูลย์ เป็นแกนนำในการจัดตั้งโครงการบริหารสินทรัพย์ดี (Good Bank)

6 พฤศจิกายน 2540 พลเอกชวลิต ยงใจยุทธ ลาออกจากตำแหน่งนายกรัฐมนตรี

9 พฤศจิกายน 2540 นายชวน หลีกภัย เข้าดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีและมีการประกาศรายชื่อคณะรัฐมนตรี

ชุดใหม่เมื่อวันที่ 14 พฤศจิกายน โดยมีนายศุภชัย พานิชภักดิ์ ดำรงตำแหน่งรองนายกฯ ฝ่ายเศรษฐกิจ และ นายธารินทร์ นิมมานเหมินท์ ดำรงตำแหน่ง รมว. กระทรวงการคลัง

28 พฤศจิกายน 2540 Moody's ปรับลดอันดับความน่าเชื่อถือในพันธบัตรและหุ้นกู้สกุลเงินต่างประเทศของไทยถึง 2 ชั้น จากระดับ Baa1 เป็น Baa3

2 ธันวาคม 2540 ครม. มีมติเห็นชอบแต่งตั้ง ม.ร.ว. ปรีดิยาธร เทวกุล เป็นประธานบริษัท บริหารสินทรัพย์ สถาบันการเงิน (บปส. หรือ AMC)

10 ธันวาคม 2540 นายธวัชชัย ยงกิตติกุล ปรส. ประกาศลาออกจากตำแหน่ง

22 ธันวาคม 2540 Moody's ปรับลดอันดับความน่าเชื่อถือพันธบัตรสกุลเงินต่างประเทศของไทยจากระดับ Baa3 สู่อันดับ Ba1 ซึ่งเป็นระดับต่ำสุดเรียกว่า Junk Bond (Speculative Grade)

23 ธันวาคม 2540 กระทรวงการคลังแต่งตั้ง นายอมเรศ ศิลอาอ่อน เป็นประธาน ปรส.แทน นายธวัชชัย ยงกิตติกุล

25 ธันวาคม 2540 ตลาดหลักทรัพย์ของธุรกิจเงินทุน 24 แห่ง ที่แผนฟื้นฟูกิจการไม่ผ่านความเห็นชอบของ ปรส. จากการเป็นบริษัทจดทะเบียน

3 กรกฎาคม 2541 กระทรวงการคลังออกประกาศเรื่องการลงนามในหนังสือแลกเปลี่ยนว่าด้วยความช่วยเหลือทางการเงินแบบให้เปล่า (Non-Project Grant Assistance) และบันทึกความตกลงระหว่างรัฐบาลไทยกับรัฐบาลญี่ปุ่น ในวงเงิน 2 พันล้านเยน หรือเทียบเท่า 587.2 ล้านบาท

13 กรกฎาคม 2541 กระทรวงการคลังลงนามในสัญญากู้เงินกับธนาคารโลกเพื่อนำมาเป็นค่าใช้จ่ายสำหรับดำเนินโครงการลงทุนเพื่อสังคม ในวงเงิน 300 ล้านดอลลาร์ กระทรวงการคลังลงนามในสัญญากู้เงินกับธนาคารโลก เพื่อนำมาเป็นค่าใช้จ่ายสำหรับดำเนินการปรับโครงสร้างทางเศรษฐกิจและการเงินในวงเงิน 400 ล้านดอลลาร์

21 กรกฎาคม 2541 ธนาคารแห่งประเทศไทยออกหนังสือเวียนให้สาขาธนาคารต่างประเทศและสำนักงานวิเทศธนกิจของธนาคารต่างประเทศทุกธนาคาร ปรับปรุงโครงสร้างหนี้ตามแนวทางเดียวกันกับประกาศเรื่องหลักเกณฑ์การปรับปรุงโครงสร้างหนี้และหลักเกณฑ์การประเมินมูลค่าหลักประกันของสถาบันการเงิน

27 กรกฎาคม 2541 ธนาคารแห่งประเทศไทยออกประกาศรับรองผู้ประกอบการสินทรัพย์สภาพคล่องของสถาบันการเงินสำหรับเงินกู้ยืมหรือได้รับจากต่างประเทศ ระยะต่ำกว่า 1 ปี

1. บริษัทเงินทุนและบริษัทเงินทุนหลักทรัพย์ต้องดำรงสินทรัพย์สภาพคล่องเป็นเงินฝากที่ธนาคารแห่งประเทศไทยไม่ต่ำกว่าร้อยละ 0.5 เป็นหลักทรัพย์รัฐบาลหรือรัฐวิสาหกิจที่ปราศจากภาระผูกพันไม่ต่ำกว่าร้อยละ 45 ที่เหลือเป็นเงินฝากธนาคารที่ตั้งอยู่ในประเทศไทย

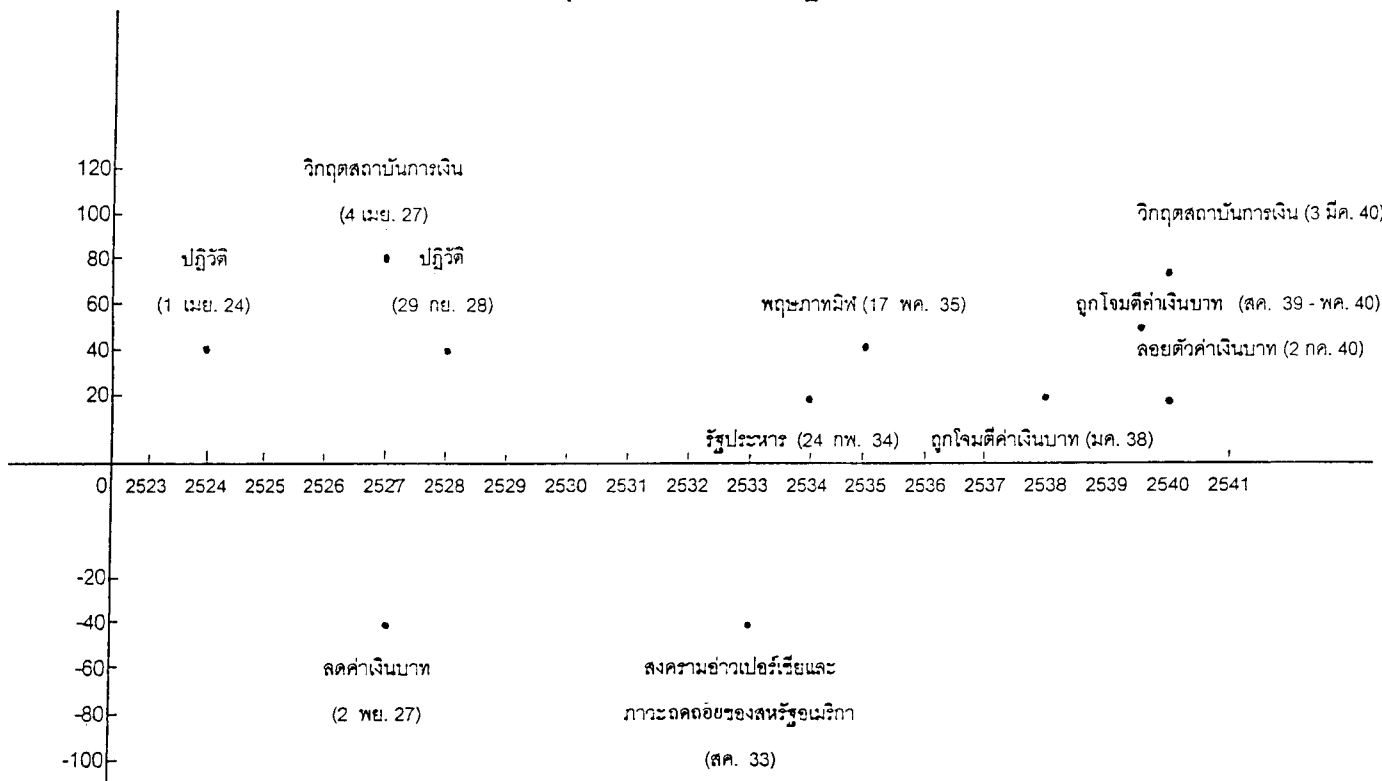
2. ธนาคารพาณิชย์และสำนักงานวิเทศธนกิจต้องดำรงสินทรัพย์สภาพคล่องเป็นเงินฝากที่ธนาคารแห่งประเทศไทยไม่ต่ำกว่าร้อยละ 2 เป็นเงินสดไม่เกินร้อยละ 2.5

และส่วนที่เหลือเป็นหลักทรัพย์รัฐบาลหรือรัฐวิสาหกิจซึ่งปราศจากภาระผูกพัน

31 กรกฎาคม 2541 กระทรวงการคลังในนามรัฐบาลไทยและธนาคารเพื่อการส่งออกและนำเข้าแห่งประเทศไทย (US-EXIM) ได้ลงนามในสัญญาค้าประกันภายใต้โครงการค้าประกันสินเชื่อเพื่อการส่งออกจาก US-EXIM ภายในวงเงินไม่เกิน 1,000 ล้านดอลลาร์

กระทรวงการคลังออกประกาศการลงนามในหนังสือแลกเปลี่ยนว่าด้วยความร่วมมือทางการเงินระหว่างรัฐบาลไทยและรัฐบาลญี่ปุ่นและสัญญาเงินกู้และสัญญาค้าประกันเงินกู้ภายใต้โครงการเงินกู้รัฐบาลญี่ปุ่น ครั้งที่ 23 ประมาณ 15,918 ล้านบาท

ดัชนีเหตุการณ์สำคัญทางเศรษฐกิจไทย

เริ่มวิวัฒน์ ที่กลางวิกฤต

พร:ธรรมปิฎก

เวลานี้คำว่า “วิกฤต” นี้ คนไทยได้ยินบ่อยมาก แล้วก็เป็นเรื่องวิกฤตทางเศรษฐกิจ การจัดรายการพูด การประชุม การอภิปราย ปาฐกถาจะมีเรื่องวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจนี้บ่อย การประชุมครั้งนี้ก็ไม่เว้นเหมือนกัน พอเริ่มต้นการประชุม เรื่องแรกก็ให้พูดเรื่องแก้วิกฤต

วิกฤต ถ้ามองสั้น อาจต่อยด้วยวิบัติ

วิกฤต ถ้ามองยาว อาจเป็นจุดเริ่มของวิวัฒน์

วิกฤตเป็นเรื่องน่าตื่นเต้น เป็นเรื่องหัวเลี้ยวหัวต่อที่จะเปลี่ยนไป ความจริง คำว่า วิกฤต ที่ว่าจะเปลี่ยนไปนั้น ไม่น่าว่าจะเปลี่ยนไปทางร้ายหรือทางดี คือถึงจุดที่ถ้าพูดด้วยภาษาสามัญก็เรียกว่าแย่ที่สุดแล้ว พอถึงจุดแย่ที่สุดก็เป็นจุดเปลี่ยน

ที่ว่าเปลี่ยนนี่ เพราะว่าแย่แล้ว คนก็เลยนึกไปในทางที่ไม่ดี ความจริงที่ว่าวิกฤตนั้นอาจจะเปลี่ยนไปในทางดีก็ได้โดยทั่วไป แต่ไม่ใช่ทุกครั้ง เมื่อแย่หรือตกต่ำถึงที่สุดแล้ว การเปลี่ยนก็ต้องเป็นไปในทางที่ดีขึ้น แต่อย่าประมาท บางที่แย่ที่สุดแล้วก็กลายเป็นพินาศไปเลย เพราะฉะนั้นจึงมีสองทางอย่าให้เปลี่ยนจาก วิกฤต เป็นพินาศหรือเป็น วิบัติ วิกฤตกับวิบัติเป็นคำที่ใกล้ ๆ กันอยู่ เราก็คงให้เปลี่ยนไปในทางดี ให้เป็นวิวัฒน์อย่าเป็นวิบัติ เมื่อเป็นวิวัฒน์ก็เจริญต่อไป

ท่ามกลางสภาพที่เป็นวิกฤตนั้นย่อมจะมีข่าวตื่นเต้นมาก คนตื่นเต้นกันอยู่แล้ว ยังได้ยินข่าวตื่นเต้นอีกก็เลยยิ่งตื่นกันใหญ่ ถ้าตื่นเต้นมากก็กลายเป็นตื่นแตกตื่นแตกก็เสียหาย แล้วก็มัวแต่่วนวายกับเรื่องเฉพาะหน้า

ความจริงในระยะเวลาอย่างนี้ เราอย่าไปมองเฉพาะเหตุการณ์ที่น่าตื่นเต้นเฉพาะหน้า ถ้ามองแต่เฉพาะหน้าบางทีก็ลืมมองระยะยาว ชีวิตและสังคมของเราจะต้องเดินต่อไปอีกมาก ถ้ามัวแต่มองเพลินเฉพาะหน้าอย่างเดียวโดยไม่ได้คิดถึงตัวเพื่อมุ่งผลระยะยาว จะทำให้แก้ปัญหาได้ยาก ถ้าเราตั้งสติให้ตีมองไปข้างหน้าบางทีใจเราจะเย็นลง และจะเกิดมีความหวัง เพราะฉะนั้น จึงเหมือนกับต้องมาเตือนกันว่า โอ! อย่ามัวตื่นเต้นเฉพาะหน้าจนกระทั่งลืมมองระยะยาวไป

ถ้าเรามัวแต่ตื่นเหตุการณ์เฉพาะหน้า ก็จะเหมือนคนตื่นสงครามหรือแตกตื่น เวลาเกิดเหตุการณ์ร้ายแล้วตื่นตระหนก คนที่ตื่นตระหนกตกใจบางทีตื่นตะลึงเลยใจเตลิดเปิดเปิงแก้ปัญหาไม่ได้ คนที่จะแก้ปัญหาได้ต้องมีสติ เพราะฉะนั้นอย่างน้อยต้องจำคิดว่า “ตื่นตัว อย่าตื่นตูม” ตื่นตัวตื่นได้ แต่อย่าให้กลายเป็นตื่นตูม

ไม่ต้องพูดถึงเวลามีเหตุการณ์น่าตื่นเต้นหรืออกแม่แต่ยามปกติเราก็ต้องตื่นตัวอยู่เสมอ ทางพระท่านเรียกว่า **ไม่ประมาท** ตามปกติเราก็ต้องตื่นตัวอยู่แล้ว ยิ่งเวลาเกิดเหตุการณ์อย่างนี้เราก็ยิ่งต้องตื่นตัว แต่อย่างทีกล่าวเมื่อกี้ว่าอย่าตื่นตูม ตื่นตูมแล้วเดี๋ยวเป็นกระต่าย

กระต่ายที่ตื่นตูมได้พาให้สัตว์ทั้งหลายในป่าพลอยวุ่นวายกันไปหมด ต้ออาจคัยผู้มีปัญญาคือราชสีห์เจ้าป่ามาช่วยแก้ปัญหาให้

ถ้าไม่มัวแต่ตื่นเต้นข่าวร้าย จะมองเห็นส่วนดีและโอกาสที่จะได้

ความจริงนั้น ท่ามกลางข่าวร้ายก็มีข่าวดีอยู่ด้วยปนกันไป ข่าวร้ายเวลานี้ได้ยินกันมากมาย และข่าวร้ายนั้นก็กลบด้านที่ดีเสีย ทำให้เรามองไม่เห็น อย่างน้อยถ้าเรามองอีก

ด้านหนึ่ง โดยเปรียบเทียบกับเหตุการณ์ที่เคยเกิดมีที่อื่น หรือ แม้แต่ในสังคมไทยของเราเอง สถานการณ์ปัจจุบันนี้ก็ยิ่งดีกว่าที่เคยเป็นมาก่อน

เวลานี้ที่ตื่นกันมากที่สุดก็คือเรื่องค่าเงินบาท เพราะค่าเงินบาทตกต่ำมากจาก 26 บาท เดียวกลายเป็น 30 กว่าบาท เดียวกลายเป็น 40 กว่าบาท จวนจะเป็น 50 ตอนนี้อยู่ที่ขึ้นมาน้อย 49 แล้วกลับมาเหลือ 44 ก็ดีขึ้นมา แต่อย่าไปนอนใจ ถ้าปฏิบัติไม่ถูกก็มีหวังเป็น 50 หรือเลย 50 ได้เหมือนกัน เราอยู่ดี ๆ เงินมันก็ลดหายไปเฉย ๆ แล้วแถมหนี้ก็เพิ่มขึ้น อย่างคนที่รายน้อยเคยเป็นหนี้ 26 ล้านบาท อยู่ดี ๆ หนี้มันกลายเป็น 49 ล้านบาท ไม่ใช่เฉพาะหนี้เพิ่ม ดอกเบี้ยที่จะชำระหนี้ก็เพิ่มตามขึ้นไปด้วย คนที่ฝากเงินไว้ในพวกเงินทุนหลักทรัพย์ พวกไฟแนนซ์ต่าง ๆ ก็ทุกข์มาก ไฟแนนซ์ล้มไป ถูกปิดไป 56 แห่ง เป็นข่าวตื่นเต้นทั้งนั้น

ตอนนี้ของเรา 1 ดอลลาร์ต่อ 40 กว่าบาท ไม่เป็นไร ยิ่งดีกว่าสถานการณ์ที่เคยวิกฤติมากกว่านี้ ถ้ามองในแง่นี้ก็ทำให้สบายใจขึ้น แต่แง่ที่น่าสบายใจซึ่งเป็นจริงเป็นจังมากกว่าก็คือ ยามนี้เราจะเห็นว่าผู้คนทั่วไปที่เคยฟุ้งเพื่อใช้จ่ายฟุ่มเฟือยนั้น ก็รู้จักยับยั้งชั่งใจ มีการประหยัดกันมากขึ้น และมองอีกด้านหนึ่ง ก็ไม่ใช่ทำอะไร ๆ จะตกต่ำไปหมด ในขณะที่เงินดอลลาร์แพงขึ้น ๆ นั้น เสี่ยงจากญาติโยมทั่วไป ทั้งในกรุงและต่างจังหวัด ว่าอาหารค่อนข้างถูกลง

ที่พูดนี้ไม่ใช่ว่าของจะถูกไปทั้งหมด แต่อย่างน้อยก็ให้เห็นว่า ในความเป็นอยู่ของคนทั่วไป ที่ไม่ค่อยเกี่ยวข้องกับสินค้าต่างประเทศนั้นก็นับว่าพอเป็นอยู่ได้ บางอย่างก็อาจจะดีขึ้นด้วย แต่ทำอะไรจะทำให้ของที่ถูกลงอย่างนี้ขยายเป็นถูกทั่ว ๆ ไป และถูกต่อไปในระยะยาว แต่อย่างน้อยถ้าสินค้าพื้นฐานอย่างเช่นอาหารยังราคาถูก เราก็พออยู่กันได้ หรือของขึ้นไป แต่รายได้ก็เพิ่มอย่างสมดุลก็ไม่ใช่ไร บางทีจะเป็นเพราะเราไปพึ่งสินค้าฟุ่มเฟือยจากเมืองนอกมากเกินไป ละครมัง จึงทำให้เราต้องลำบาก อันนี้ก็เป็นอย่างมุ่มต่าง ๆ ที่พึงพิจารณา

อย่างเรื่องที่ว่าเมื่อเกิดวิกฤติทางเศรษฐกิจทำให้ การหางานทำยาก เช่น การก่อสร้างเวลานี้อยู่ในฐานะลำบากมาก ต้องหยุด ต้องค้างไปทั่ว ชาวชนบทที่เข้ามาในเมืองนั้น มาทำงานอุตสาหกรรมและทำงานก่อสร้างกันเป็นส่วนใหญ่ ตอนนี้อยู่ไม่ทำงานทำ ต้องกลับถิ่น การกลับถิ่นนั้นดูเหมือนกับแย่ ชาวบ้านบางคนอาจจะบอกว่า แหม เข้ามาหาโชคทั้งที ไม่ประสบความสำเร็จ กลายเป็นแย่ ต้องตกอับ

กลับบ้าน แต่ความจริงมองอีกแง่หนึ่ง การที่ชาวชนบทกลับถิ่น ก็เป็นการดี (ระยะยาว)

เรากำลังวิตกกังวลกันอยู่ เคยพบกับ ส.ส. บางท่าน เมื่อก่อนวิกฤติทางเศรษฐกิจ เขาบอกว่า ตอนนี้อยู่ชนบทกำลังจะล้มละลายหรือล้มละลายแล้ว เพราะว่าคนมีกำลังที่จะเป็นทรัพยากรของท้องถิ่นพากันหนีเข้าเมืองหมดแล้ว ชนบทถูกทอดทิ้ง หมู่บ้านต่าง ๆ เหลือแต่คนแก่กับเด็ก ตอนนี้อยู่กลับเป็นว่าถ้ามองในแง่นี้ก็กลายเป็นดี คนที่เป็นกำลังที่เป็นความหวังของชนบทจะได้กลับไปท้องถิ่นของตัวเอง แต่ทำอย่างไรจะช่วยให้เขาพัฒนาท้องถิ่นขึ้นมา และถ้าคนไทยหันกลับไปฟื้นฟูการเกษตรของเรา ก็จะเป็นแนวทางที่น่าจะถูกด้วยซ้ำ เพราะว่า การเกษตรของเรานี้เป็นพื้นเดิมของประเทศชาติ ประเทศไทยนี้มีความชำนาญพิเศษ ซึ่งถือว่ามีทุนเดิมดีในด้านการเกษตร แต่เรามาทอดทิ้งเพราะเราไปหวังอยากเป็นอุตสาหกรรม เช่นอยากเป็นนิลส์ เป็นต้น ตอนนี้แหละ เราจะมีโอกาสที่จะหันกลับไปฟื้นฟูการเกษตร ให้เกษตรกรฟื้นตัวขึ้นมา

ด้านนี้ยังมีอีกหลายอย่าง เช่น

เมืองไทยเคยเสียดุลการค้าอย่างมาก เพราะชอบนำเข้าสินค้านอก โดยเฉพาะที่ฟุ่มเฟือยต่าง ๆ แต่มาตอนนี้ สินค้าเข้าเริ่มลดลง ๆ สินค้าออกกลับเพิ่มขึ้น ดุลการค้าทำท่าดีขึ้น

ประชาชนเกิดจิตสำนึกที่จะช่วยชาติและช่วยกันมากขึ้น ถ้าจิตสำนึกนี้ยืนยาวต่อไปก็จะดีมาก แต่ก็ควรตั้งข้อสังเกตว่าจะมองกันแค่แคบ ๆ ลั้น ๆ หรือเปล่า

ตั้งแต่เกิดวิกฤติมีทุกข์กันมากขึ้นนี้ ผู้คนดูเหมือนจะ มาวัดหาพระทำบุญทำทานและฟังธรรมกันมากขึ้น แต่ก็ต้องตั้งข้อสังเกตว่า ทำอย่างไรคนจะไม่หยุดแค่ว่าที่พึ่งทางจิตใจ แต่ให้ก้าวต่อไปถึงขั้นเอาธรรมเอาหลักคำสอนไปใช้พัฒนาตัวเอง เพื่อทำตนให้เป็นที่พึ่งได้ และพัฒนาชีวิต พัฒนาครอบครัว พัฒนาสังคมกันต่อไป

ที่เด่นมากอย่างหนึ่ง คือ ตอนนี้ประชาชนสนใจเรื่อง การบ้านการเมืองกันจริงจังขึ้น เพราะเห็นตระหนักว่าเป็นเรื่องเกี่ยวข้องมาถึงชีวิตของตัวเอง เป็นความสนใจที่แผ่ขยายลงไปถึงชาวบ้าน คนใช้แรงงาน แต่ก็ต้องตั้งข้อสังเกตเช่นเดียวกันว่า เป็นความสนใจที่เข้าวิถีของประชาธิปไตยหรือยัง

สิ่งท้ายด้วยข้อดีระดับโลก คือวิกฤติคราวนี้ทำให้ชื่อเสียงของเมืองไทยเด่นดังไปทั่วโลก ใคร ๆ ก็กล่าวขวัญถึงเมืองไทยว่าเป็นต้นเหตุของวิกฤติการณ์เศรษฐกิจของเอเชียครั้งนี้ ซึ่งมีผลกระทบไปทั่วโลก แต่ข้อนี้ก็จะเรียกว่าชื่อเสียง หรือชื่อเสียง

ก็ยังน่าสงสัย

นี่ก็เป็นแง่มุมต่าง ๆ ซึ่งน่าจะเป็นทางที่ดี และอาจจะ เป็นจุดเริ่มต้นที่ถูกต้องก็ได้ ตรงกันข้าม ถ้าเราเดินทางต่อไป ในวิถีทางก่อนวิกฤตินี้เสียอีก อาจจะเป็นความผิดพลาด มากในระยะยาวจนกระทั่งแก้ตัวไม่ไหว เพราะฉะนั้นการที่ มาเจอวิกฤตเสียตอนนี้จะได้แก้ตัวทันจึงอาจจะกลายเป็นดีไปเลย จึงบอกว่าอาจจะ เป็นระยะเวลาเริ่มต้นที่ถูกต้องคือ **เริ่มวิวัฒน์** ก็ได้ แต่ทั้งนี้ก็ต้องเข้าใจสถานการณ์ให้เพียงพอ แล้วก็จับจุดของ ตัวเองให้ถูกกว่าอะไรจะเป็นทางแห่งความเจริญก้าวหน้า อย่างแท้จริง

สถานการณ์อื่น ๆ ที่เราน่าจะมองก็เช่นว่า ตามปกติ นั้นคนเวลาที่มีความทุกข์ยาก โดยเฉพาะเวลาที่มีทุกข์ร่วมกันจะ เกิดความสามัคคี เห็นอกเห็นใจกัน ซึ่งมีร่องรอยบ้างว่าคนไทย เริ่มเห็นอกเห็นใจกัน แต่ก็ยังต้องมองต่อไปอีกว่าแง่ดีที่วันนี้จะ เกิดขึ้นจริงจังหรือไม่ คือ **การที่คนไทยจะมีความสามัคคี พร้อมเพรียงกัน** ถ้าเราปรากฏเหตุการณ์ร้ายแล้วเกิดความสามัคคี ขึ้นมาจริง ๆ ก็นับว่าเป็นผลดีอีกอย่างหนึ่งที่สังคมควรจะ ยินดีได้มาก และถ้าเรารักชาติกันจริง ๆ ตอนนั้นก็ถึงเวลาที่จะ แสดงออกแล้ว จะได้ดูว่าคนไทยมีความจริงใจต่อประเทศชาติ แน่แท้หรือเปล่าไม่ต้องพูดถึงรักชาติละ เอาแค่จริงใจต่อ ประเทศชาติก็พอ ตอนนี่เราจะสำรวจตัวเองและสำรวจพวก เรากันเองได้

ถึงแม้วิกฤติมา ถ้าสำรวจตัวเอง ก็เริ่มตั้งตัวได้

ที่พูดมานี้ก็เป็นแง่มุมต่าง ๆ ที่เราทั้งหลายจะได้เห็น ว่า โอกาสนั้นมีอยู่ในท่ามกลางของปัญหาความทุกข์ยากและ ความวิกฤตินี้ อย่างน้อยเราก็ได้สำรวจตัวเอง แล้วก็มีโอกาส ที่จะฝึกฝนตนเองด้วย ถึงแม้จะอยู่ในภาวะวิกฤติ แต่พอเรา หันมามองดูเพื่อสำรวจตัวเอง สติก็มา และพอสำรวจก็เริ่ม มองเห็นอะไร ๆ ปัญญา ก็เกิด

ลองเอาพุทธภาษิตบทหนึ่งมาใช้ พุทธภาษิตต่าง ๆ บทนี้มีประโยชน์มาก ใช้สำรวจตัวเองของพวกเราได้พอเลย แล้วก็บ่งชี้โอกาสที่จะตั้งต้นเดินทางต่อให้มีความเจริญงอกงาม สืบไปด้วย

พุทธภาษิตบทนี้มีมาในชาดก ง่ายมาก ท่านกล่าวถึง เกณฑ์วัดผลการครองชีวิตของผู้ครองเรือน ว่ามีความสำเร็จ หรือความดีขนาดไหน แบ่งเป็น 4 ชั้น ลองดูซิว่า 4 ชั้นมี อะไรบ้าง ท่านกล่าวว่

คนครองเรือนชั้น ดีข้อ 1

มีทรัพย์แล้วแบ่งปัน ดีข้อ 2

ยามรุ่งเรืองไม่เหลิงลอย ดีข้อ 3

ถึงคราวเสื่อมถอยไม่หมดกำลังใจ ดีครบ 4 (27/1175)

แค่นี้แหละ สำรวจตัวเองได้เลย 4 ข้อนี้เราได้ครบไหม ได้เกรด A หรือเปล่า เตียนนี้เขาวัดกัน 4 ชั้น อย่างนักเรียน ที่สอบ ถ้าได้ 4 ก็เต็ม ดูซิว่าเราได้ 4 หรือได้แคไหน

ที่ผ่านมา เริ่มต้นชั้นที่ 1 **เราขยันจริงไหม** ที่เรามี ความเจริญรุ่งเรืองจนค่อนข้างจะมั่งคั่งทางเศรษฐกิจ ขนาดที่ว่า ปีหนึ่งมีความขยายตัวเติบโตทางเศรษฐกิจขึ้นสูงถึงประมาณ 8.5% ก่อนที่จะทรุดฮวบฮาบลงมาติดลบในตอนนี้นั้น **ความรุ่งเรืองนั้นเกิดจากความขยันหมั่นเพียรในการสร้างสรรค์ หรือในการผลิตเป็นต้นหรือเปล่า หรือเป็นเพียงความเจริญ มั่งคั่งตามกระแสที่ไหลลอมมา หรือเป็นเพียงสมบัติที่ยืมเขามา ชื่นชม** ถ้าความมั่งคั่งรุ่งเรืองที่เกิดขึ้นในยุคก่อนนั้น เกิดจากความขยันหมั่นเพียรในการสร้างสรรค์จริง ก็นับว่าขยัน ได้ดีข้อ 1

ต่อไปข้อ 2 ว่า **มีทรัพย์หรือได้ทรัพย์แล้วแบ่งปัน** หมายความว่า เวลารุ่งเรืองมั่งมีขึ้นมาแล้วก็รู้จักช่วยเหลือแบ่ง ปันกัน เฉลี่ยเจือจานให้อยู่เป็นสุขกันอย่างทั่วถึง ไม่ใช่ใครมี โอกาสรวยขึ้นมากก็สำเร็จสำราญหาความสุขบำเรอตัวมัวเมา ที่ยากไว้ก็ถูกปล่อยให้จนกรอบ ดูซิชั้นที่ 2 นี้เราได้คะแนนไหม

ต่อไปชั้น 3 **ยามรุ่งเรืองไม่เหลิงลอย** ตอนที่มั่งคั่ง พรั่งพร้อมนี้ เราอยู่กับด้วยความมีสติสำนึกตัว มีความระมัด ระวังซึ่งใจไม่ประมาท อยู่กันด้วยความเรียบง่ายพอสมควร มีความสันโดษ อยู่อย่างมีอัธยาศัยพอดี ๆ หรือว่าเหลิงลอย คือ ฟุ้งเฟ้อมัวแต่वादโก้ หลงไหลไปตามค่านิยม ไม่ใช่ปัญญา มองดูโลกด้วยความรู้ตระหนัก เลือยลอยอยู่ในโมหะ ข้อนี้ หลายท่านตอบว่า เอ ของเรานี้ดูเหมือนจะค่อนข้างเหลิงนะ และอาจจะ เป็นเพราะความเหลิงลอยฟุ้งเฟ้อนั้นแหละจึงเป็น เหตุให้ร่วงลงลี้ลวงมาสู่ความเสื่อมถอยขั้นวิกฤติในปัจจุบัน

ที่นี้มาถึงปัจจุบันก็เข้าไปชั้น 4 **คราวเสื่อมถอยไม่หมด กำลังใจ** เอละก็มาพิสูจน์ด้วยข้อสุดท้ายกันเลย ตอนที่กำลัง วิกฤตินี้เรามีกำลังใจดีไหม ถ้าคะแนนข้อที่ผ่านมาไม่ค่อยดี มาถึงข้อนี้ต้องเอาดีให้ได้ อย่าหมดกำลังใจ ถ้าหมดกำลังใจก็ เสียหมด เพราะถ้าเสียทั้ง 4 ชั้นก็ศูนย์เท่านั้นเอง อย่างน้อย ปัจจุบันนี้อย่าให้ศูนย์ เพราะฉะนั้น ถ้าเสื่อมถอยก็ต้องไม่หมด

กำลังใจ แต่ถ้าเราทำดีมาตลอด ได้ 3 มาแล้ว ตอนนี้อ่าทำอีก 1 ก็จะได้เต็ม

เป็นอันว่ายุคปัจจุบันนี้ข้อสำคัญก็คืออย่าหมดกำลังใจ เอาพุทธพจน์แค่นี้ง่าย ๆ เอามาตรวจสอบสำรวจตนเองแล้ว ก็จะเป็นโอกาสในการที่จะฝึกฝนพัฒนาตนเองต่อไป

ถ้าพวกเราครวเลื่อมถอยไม่หมดกำลังใจได้แล้ว ก็ต้องย้อนกลับไปตั้งต้น 1 ใหม่ คือต้องขยันดีข้อ 1 กันละตอนนี้ถึงเวลาที่ต้องหันมาเวียนเริ่มต้นวงจรคือต้องขยันดีข้อ 1 ทำอย่างไรคนไทยเราจะเป็นคนขยัน รู้จักทำรู้จักหมั่นเพียร สร้างสรรค์ไม่ย่อท้อ ข้อสำคัญที่ว่าขยันก็คือ **ขยันในการผลิต ในการสร้างสรรค์ ไม่ใช่ขยันแต่ในการบริโภค** ถ้าขยันบริโภคก็ลำบาก คำว่าขยันนี้ต้องหมายความว่า ขยันจัดขยันทำคือ สร้างสรรค์ นี่เป็นตัวอย่างของการที่จะมองสถานการณ์ให้ได้ ประโยชน์ เอาละ ได้พูดถึงเรื่องปัญหาและสำรวจตนเองกัน มาพอสมควรแล้ว

เวลานี้ถือว่าเป็นโอกาสที่เราจะได้ตั้งตัวให้ถูกต้องต่อไป คิดว่า **การมองในแง่ตั้งต้นให้ถูกนี่ที่สุดตอนนี้เป็นโอกาสดีที่สุดในเมืองไทยจะตั้งต้นสร้างชาติ โดยแก้ไขความผิดพลาดที่ผ่านมาแล้วก็จัดปรับทำทุกอย่างให้ดีทั้งหมด**

การตั้งต้นใหม่นี้เมื่อจำเป็นจะต้องตั้งต้นก็ตั้งต้นให้มั่นคงที่สุด เรามาเริ่มต้นตั้งแต่การแก้วิกฤติ และนี่ท่านบอกมาให้ พูดเรื่องพุทธวิธีในการแก้วิกฤติของชาติ เรามาตั้งต้นกันตอนนี้ ให้เป็นการเริ่มวิวัฒนาการที่กลางวิกฤติ นี่แหละ

เร่งแก้ปัญหาหระยะสั้น ให้สัมพันธ์กับการแก้ปัญหาหระยะยาว

ในการแก้วิกฤตินั้นบอกแล้วว่าเรามักจะมองเฉพาะหน้า ซึ่งเป็นระยะสั้น แต่ในการแก้ปัญหาหระยะสั้นนั้น ถ้าไม่มองระยะยาวประกอบไปด้วย แม้แต่การแก้ปัญหาหระยะสั้นก็จะไม่ได้ผลจริง ฉะนั้นจึงต้องมองยาวมองไกล แต่ก็ต้องพูดเป็นขั้นเป็นตอน

ตอนแรกนี้พูดถึงการแก้วิกฤติเฉพาะหน้าก่อน เวลาเรือแตก เวลาไฟไหม้จะทำอย่างไร ก็ต้องช่วยคนที่จะตายก่อนซิ อันนี้สำคัญ แต่อย่าลืมนะเราก็อยู่ในเรือที่แตกด้วยกัน ไม่ใช่คนนอกเดี๋ยวจะไปนึกว่าเราเป็นคนนอกจะเข้ามาช่วยคนที่ติดไฟ คนที่จะจมน้ำ เป็นต้น

เราก็อยู่ในเรือที่แตกด้วย เราก็อยู่ในตึกที่ไฟไหม้ด้วย เราจะทำอย่างไร เราก็จะต้องช่วยตัวเองให้ดีด้วย คือตัวเองก็ต้องมีความแข็งแรงตั้งตัวได้ พร้อมกันนั้นก็ไม่ต้องห่วงคนอื่น

และพยายามช่วยเหลือเขา แต่สิ่งสำคัญก็คือสำหรับคนที่อยู่ร่วมกันในสังคมนี้ต้องช่วยคนที่จะตายให้รอด ให้เขามีทางไป อย่างน้อยก็ช่วยชี้นำบอกทางออกให้พ้นไฟ หนีไฟไปทางนั้นนะ ชวนกันไป ไม่ใช่เอาตัวรอดคนเดียว ทั้งนี้ก็ต้องสุดแต่สถานการณ์ด้วย แต่หมายความว่าต้องมีการคำนึงคิดถึงกัน ในการที่จะช่วยคนที่สิ้นทางหมดทางเรื่องนี้มีความสำคัญมาก ในขณะนี้เพราะถ้าปล่อยปละละทิ้งเขาก็จะทำให้สังคมเริ่มตั้งต้นในทางที่ไม่ดี การตั้งต้นที่ดีก็คือ ช่วยกันในขณะที่ด้วย ซึ่งจะทำให้เกิดความเห็นอกเห็นใจ แล้วความสามัคคีก็จะมีมา

อีกอย่างหนึ่ง ในสถานการณ์อย่างที่กำลังคือคนกำลังแตกตื่นตระหนกตกใจนี้ ก็จะต้องมีการรักษาความสงบและความมีสติมั่นคง ซึ่งเป็นเรื่องที่มีความสำคัญมาก ทำอย่างไร จะให้คนที่อยู่ในสถานการณ์นี้ตั้งสติได้โดยเฉพาะการวางตัวและการทำหน้าที่ของผู้ที่เป็นผู้นำ แต่ก็ต้องเริ่มจากตัวเองของทุกคน เริ่มแต่จะต้องตั้งสติให้ได้ อย่าแตกตื่น อย่าตระหนกตกใจอย่างที่ว่าเมื่อกี้ถ้าเป็นหัวหน้าหมู่ชนก็พยายามปลุกใจให้ปัญญา ที่จะให้เกิดกำลังใจกันขึ้นมา พร้อมทั้งให้มองเห็นอะไร ๆ เข้าใจ สถานการณ์ชัดขึ้น และให้สติที่จะไม่แตกตื่นมัวแต่ตระหนก

อีกอย่างหนึ่งก็คือ สถานการณ์ที่เรียกว่าการชว่งชิง การแย่งกันออก การหาทางรอดให้กับตัวเอง ในสถานการณ์อย่างนี้ สิ่งที่น่ากลัวคือ อาชญากรรมซึ่งจะต้องเตรียมป้องกัน ให้ดีเรื่องอาชญากรรมนี้ก็รวมอยู่ในเรื่องของการรักษาความสงบมั่นคง ไม่ให้ตื่นตระหนกตกใจ เป็นการรักษาพื้นฐานของสังคมไว้ ใครมีหน้าที่อะไรก็แบ่งกันไปทำเรื่องนั้น แต่ลึกลงไปก็คือในจิตใจ ต้องมีกำลังใจเอาทุกขมาปลุกใจ

เรื่อง **เอาทุกขมาปลุกใจ** นี่คือการเอาส่วนดีของทุกขมาใช้ อย่างที่ในพระพุทธรศาสนาท่านสอนเริ่มต้นด้วยทุกข เพราะอย่างน้อยคนที่แก้ปัญหาก็ต้องรู้จักทุกขรู้จักปัญหาก่อน แต่อีกอย่างหนึ่งที่ว่าทุกขมีประโยชน์ก็คือ คำว่าทุกขนี่แปลว่า ปีบคั้น ทุกขเป็นตัวบีบตัวคั้น การบีบคั้นกดดันทำให้เกิดแรงดัน แรงดันนี่คือตอนที่ทำให้คนไม่ประมาท ไม่นอนไม่เฉย แต่จะลุกขึ้นตื่นรน พยายามที่จะหาทางออกแล้วก็เกิดกำลังใจ ถ้าเราใช้แรงดันหรือพลังดันให้เป็นประโยชน์ เราก็คงจะเดินหน้าต่อไปได้ แต่คนที่มึทึทึทึ ในตอนที่ตื่นรน ถ้าอยู่ในอาการตระหนกตกใจ ก็จะเตลิดกลายเป็นซ้ำเติมตัวเองให้ยิ่งเสียหาย เพราะฉะนั้นตอนนี้ทำอย่างไรจะมีสติด้วย พร้อมกับเอาพลังดันหรือแรงดัน จากความทุกขมาใช้ประโยชน์ให้ได้ เรียกว่าเป็นการเอาทุกขมาเป็นเครื่องปลุกใจ ถ้าเราใช้เป็นก็เป็นประโยชน์

ทุกขันธ์นั้นคู่กับสุข คนเรามุ่งหมายสุข ตามวงจรปกติของปฏุชนมส์คิดว่า เมื่อทุกข์บีบคั้นภัยคุกคามก็จะลุกขึ้นดิ้นรน ขวนขวาย อันนี้เป็นธรรมดา แต่พอทำสำเร็จแล้ว พอผ่านพ้นทุกข์ภัยไปได้ สมใจสุขสบายแล้ว ตอนนี้มีแนวโน้มจะเฉื่อยลงหรือจะนอนเสวยความสุข คนที่สุขสบายจึงมักกลายเป็นคนหยุด พอหยุดแล้วก็เลยซึ่เกียจเฉื่อยชา ก็เลยกลายเป็นว่าความสุขกลับมีโทษ เพราะทำให้คนหยุดนอนสบาย แต่ความสุขทำให้คนตื่น มีกำลัง ดังนั้นคนที่ประสบความสำเร็จจึงมาจากคนที่ประสบทุกข์หรือถูกบีบคั้น มากกว่าคนที่มีความสุข เพราะคนที่มีความสุขมักจะหลงเพลิดเพลินนอนสบาย เมื่อรู้อย่างนี้แล้วเราก็เอาทุกข์มาใช้ให้เป็นประโยชน์ นี่คือการรู้จักใช้ทุกข์ให้เป็นประโยชน์ ซึ่งจะต้อคอยระลึกว่าทุกขันธ์นั้นต้องใช้ให้เป็น ส่วนความสุขนั้น เตี่ยวจะพูดต่อไป แต่ตอนทุกข์นี้เมื่อใช้เป็นก็เป็นประโยชน์มาก นี่เป็นด้านจิตใจ ที่ว่าต้องมีจิตใจเข้มแข็ง และรู้จักวางใจต่อความทุกข์ให้ถูกต้อง ให้เป็นเครื่องปลุกใจ

อีกด้านหนึ่งก็คือปัญหา ซึ่งคู่กับกำลังใจ ปัญหานี้เริ่มตั้งแต่การมองเหตุการณ์ให้ถูกต้อง การไม่มองผิวเผินแค่เพียงปรากฏการณ์แล้วตื่นตูมไป แต่มองให้ลึก ซึ่งลงไปถึงองค์ประกอบที่ซ้อนอยู่ข้างใต้หรือภายใน เช่นเหตุปัจจัยเป็นต้นว่าส่งผลต่อกันมาอย่างไร แม้แต่เหตุปัจจัยในคนไทยแต่ละคนที่มาร่วมมาปรุงแต่งกันเป็นสังคมนี้ อย่างที่พูดแล้วว่าที่เราเป็นอยู่มามีความพึงพอใจกันมาก เป็นต้น ซึ่งเป็นเหตุปัจจัยของความเสื่อม ถ้าเรามองสถานการณ์ได้ถูกต้องโดยวิเคราะห์เหตุปัจจัยได้ เราก็จะพร้อมที่จะแก้ไขสถานการณ์ได้ดีขึ้น ซึ่งจะเป็นทุนในการแก้ไขปัญหทั้งระยะสั้นและระยะยาว **เมื่่อมองลึกเข้ามาแล้ว ก็มองกว้างออกไป พร้อมทั้งตั้งจุดมุ่งหมายระยะยาวด้วย**

การตั้งจุดมุ่งหมายก็เป็นเรื่องของปัญญา แต่ต้องเป็นการตั้งจุดหมายจากความเข้าใจในสถานการณ์ และเป็น จุดหมายระยะยาวเพื่อจะเดินไปในทิศทางที่ถูกต้อง ขณะนี้เป็นระยะเวลาสำหรับการใช้ปัญญาในแนวทางนี้ ทั้งวิเคราะห์อดีต ทั้งวางแผนอนาคต ที่พูดมาแล้วนั้นเป็นเรื่องของการตั้งตัวระยะสั้น แต่ต่อไปนี่ **สิ่งที่สำคัญก็คือ การแก้ปัญหาระยะยาว** คิดว่าเราน่าจะสนใจเรื่องการแก้ปัญหาระยะยาว มากกว่า

ปรับแก้การดำเนินชีวิตของคนไทยเสียใหม่

ก็จะแก้ไขปัญหได้อย่างยั่งยืน กลมกลืนกันทั้งระยะสั้นและระยะยาว

การแก้ปัญหาระยะยาวนั้นทำอย่างไร คนเราที่เป็นอยู่นี้ต้องดำเนินชีวิตอยู่เสมอ การดำเนินชีวิตนี้เป็นของอยู่กับตัวของทุกคน จากการดำเนินชีวิตของแต่ละคนก็มาประกอบกันขึ้นเป็นสังคม เมื่อแต่ละคนดำเนินชีวิตอย่างไร ก็จะเกิดผลรวมเป็นวิถีชีวิตของสังคมอย่างนั้น จึงกลายเป็นวัฒนธรรม เป็นต้น วิถีชีวิตของสังคมหรือวัฒนธรรมที่เกิดจากการดำเนินชีวิตของคนนี้คงอยู่ยาวนาน จึงเป็นเรื่องของการแก้ปัญหาระยะยาวด้วย แต่พร้อมกันนั้นมันก็เป็น การแก้ปัญหาระยะสั้น เพราะมันก็คือการดำเนินชีวิตเฉพาะหน้าเตี่ยวนี้นั่นเอง เพราะฉะนั้น **เราจึงเชื่อมระหว่งการแก้ปัญหาระยะสั้นกับการแก้ปัญหาระยะยาวด้วยตัวต่อสำคัญ คือตัวคนที่ดำเนินชีวิตอยู่นี้แหละ**

ถ้าดูกันไป เวลานี้ปัญหาที่เกิดขึ้นกับสังคมของเรา **เป็นปัญหาที่เกิดขึ้นจากการดำเนินชีวิตที่ผิดหรือไม่** ถ้าเราบอกว่าแต่ก่อนนี้เราฟังเฟือฟุ่มเฟือยเป็นต้น เราเป็นบริโภคนิยม เห็นแก่การบริโภคมากเกินไป นั่นก็คือความเป็นอยู่หรือการดำเนินชีวิตที่ผิดพลาด และก็หมายความว่า เรากำลังมาแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นจากการดำเนินชีวิตที่ผิดพลาดนั้น เมื่อเป็นอย่างนี้ **ในการแก้ปัญหาจากการดำเนินชีวิตที่ผิดพลาดนั้น การแก้ไขที่ดีที่สุดก็คือ การดำเนินชีวิตเสียใหม่ให้ถูก**

ไม่ว่าเราจะแก้ปัญหากันอย่างไรก็ตาม ถ้าไม่แก้ที่การดำเนินชีวิต ก็ไม่มีทางสำเร็จแน่นอน จะแก้ได้ก็เฉพาะหน้าชั่วคราวเท่านั้น ไม่ว่าจะแก้เรื่องของทรัพย์สิน เรื่องของธนาคาร หรืออะไรก็แล้วแต่ ก็ล้วนเป็นการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า トラบไคที่คนยังดำเนินชีวิตผิดพลาดก็ไม่มีทางสำเร็จ ถึงแก้ได้ในตอนนี้ ในที่สุดมันก็ต้องย้อนกลับมาเป็นวงจร สังคมก็ต้องเกิดปัญหาอย่างเดิม เพราะฉะนั้น **จะต้องแก้ปัญหาด้วยการดำเนินชีวิตที่ไม่ก่อปัญหา** โดยเปลี่ยนให้กลายเป็นการดำเนินชีวิตชนิดที่เป็นการสร้างสรรค์ความเจริญ ซึ่งเป็นการแก้ปัญหาที่ดีที่สุด เมื่อดำเนินชีวิตถูกต้องมันก็เจริญเรื่อยไป และนี่คือจุดรากฐานที่ใช้ได้ทั้งระยะสั้นและระยะยาว ซึ่งมาจากแต่ละบุคคลนี้เอง แล้วก็มาเป็นวิถีชีวิตของสังคม

การดำเนินชีวิตที่ผิดพลาดก็อย่างที่เห็นง่าย ๆ ได้แก่การไม่รู้จักประหยัด การตกอยู่ในความประมาท การเป็นอยู่อย่างฟุ้งเฟือฟุ่มเฟือย อย่างที่มองเห็นง่าย ๆ แต่อีกด้านหนึ่ง

มองให้ลึกลงไป จับให้เห็นจุดที่จะแก้ปัญหาให้ตรงก็คือการดำเนินชีวิตที่เป็นปัญหานั้นอยู่ที่การที่เป็นแต่นักบริโภคนะ ซึ่งมองด้านตรงข้ามก็คือไม่เป็นนักผลิตนั่นเอง สังคมไทยที่ว่าเป็นคนฟุ้งเฟ้อ เป็นนักบริโภคนะ พร้อมกันนั้นก็ไม่ใช่เป็นนักผลิต ถ้าเราเป็นนักผลิตเราก็ตัดทอนความฟุ้งเฟ้อฟุ่มเฟือย และความเป็นนักบริโภคนะลงไปได้ นี่ก็จะต้องดำเนินชีวิตแบบนักผลิตและเป็นนักสร้างสรรค์ให้มากขึ้น ซึ่งจะทำให้เกิดการประหยัด ทำให้ไม่เป็นผู้เห็นแก่บริโภคนะเป็นต้น อันนี้เป็นเรื่องสำคัญซึ่งคิดว่าจะไม่ต้องแฉงรายละเอียด เอาเป็นหลักการว่าการแก้ปัญหาขั้นพื้นฐานที่สุดเพื่อผลระยะยาวก็คือการแก้ไขปรับเปลี่ยนการดำเนินชีวิตของคนไทย

ขอย้ำอีกทีว่า จะต้องแก้ปัญหาด้วยการดำเนินชีวิตชนิดที่ไม่ก่อให้เกิดปัญหา โดยก้าวไปสู่การเป็นนักผลิตและเป็นนักสร้างสรรค์ **ถ้าเราดำเนินชีวิตถูกต้องแล้วก็เป็นการแก้ปัญหาไปในตัวของมันเอง**

ต้องจัดการศึกษาที่ทำให้คนสามารถดำเนินชีวิตได้ถูกต้อง

ขอตั้งข้อสังเกตในที่นี้ว่า เมื่อพูดถึงการดำเนินชีวิต ก็เป็นปัญหาของการศึกษาโดยตรง เพราะการศึกษาที่แท้เป็นเรื่องของการดำเนินชีวิต การศึกษานั้นเป็นการพัฒนาชีวิต ซึ่งทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของชีวิตที่จะเป็นอยู่หรือดำเนินไปได้ดียิ่งขึ้น ตอนแรกเราดำเนินชีวิตไม่เป็น **แต่เมื่อมีการศึกษาก็คือดำเนินชีวิตเป็น** เช่น ในการเลี้ยงลูก การเลี้ยงดู ก็คือการให้การศึกษานะ เช่น พ่อแม่เลี้ยงดูลูก หมายความว่าอย่างไร การเลี้ยง ก็คือ **การช่วยเหลือหนุนเอื้อโอกาสและส่งเสริมให้เขาพัฒนาความสามารถที่จะดำเนินชีวิตได้ด้วยตนเอง การเลี้ยงมีความหมายอย่างนี้ เพราะว่าถ้าเขาดำเนินชีวิตได้เอง เราก็ไม่ต้องเลี้ยง**

คนส่วนมากมองความหมายของการเลี้ยงดูว่าเป็นการเอาปัจจัย 4 หรือเครื่องบำรุงบำเรอมาให้ บางทีเรามองพลาดไปถึงขนาดนี้ นึกถึงการที่พ่อแม่เอาอะไรต่อมิอะไรมาให้ลูกว่านั่นคือการเลี้ยง แต่นั่นเป็นการมองเลยความหมายของการเลี้ยงไปแล้ว

บางทีเราพูดว่าเลี้ยงตัว เช่นเวลาเดินบนแผ่นไม้เล็ก ๆ ทอดข้ามคลองคนไม่ชำนาญเดินไม่ได้ คอยจะหล่น ต้องเลี้ยงตัว ถ้าเมื่อไรเขาเลี้ยงตัวได้ นั่นก็คือ เขาสามารถเดินไปตลอดรอดถึงฝั่ง คนที่เลี้ยงตัวไม่ได้ ก็คือยังดำเนินชีวิตไม่เป็น ดำรงชีวิตอยู่ไม่รอด พ่อแม่เป็นต้นจึงต้องมาเลี้ยงดู ซึ่งก็คือ มาช่วยเกื้อหนุน จัดสรรโอกาส สร้างสภาพแวดล้อม และสิ่งเอื้ออำนวยต่าง ๆ เพื่อให้เขาเตรียมตัวฝึกตัวเรียนรู้พัฒนาตัวไปสู่การดำเนิน

ชีวิตได้ด้วยตนเอง

เมื่อเขาดำเนินชีวิตได้ด้วยตนเองก็คือ เขาเลี้ยงตัวได้ เราก็เลิกเลี้ยงได้ ฉะนั้นการเลี้ยง ก็คือ**กระบวนการเกื้อหนุนให้คนได้เรียนรู้ฝึกฝนพัฒนาตน เพื่อจะได้ดำเนินชีวิตได้ด้วยตนเอง** พุดสั้น ๆ ว่า การเลี้ยงคือการช่วยให้เรียน การเลี้ยงจึงคู่กับการเรียน ซึ่งก็คือการศึกษานั่นเอง

ถึงตอนนี้ก็ได้หลักที่ต้องการ คือ **การศึกษจะต้องช่วยให้คนดำเนินชีวิตที่ดีได้ด้วยตนเอง** ทั้งรอดและถูกต้อง ถ้าคนดำเนินชีวิตไม่ถูกต้องก็แสดงว่าการศึกษายังไม่ได้ผลจริง ฉะนั้นถ้าคนไทยดำเนินชีวิตมาผิดก็แสดงว่าการศึกษของเรายังไม่ได้ผลจริง เพราะยังไม่สามารถช่วยให้คนดำเนินชีวิตได้อย่างถูกต้อง จึงเป็นอันว่าเราจะต้องเอาใจใส่แก้ไขปัญหาคือการศึกษาให้ได้ผลจริง คือ ให้เป็นการศึกษาที่ออกผลมาสู่การดำเนินชีวิตที่แท้จริง การดำเนินชีวิตอย่างไรถูกต้อง นี่เป็นเรื่องที่เราจะต้องมีความชัดเจน เพราะการศึกษาเป็นเรื่องของชีวิตคือการฝึกให้คนดำเนินชีวิตได้ถูกต้อง **ผู้ใดดำเนินชีวิตถูกต้องก็เป็นคนมีการศึกษา** คือคนที่ได้ฝึกตนดีแล้วนั่นเอง

พุทธศาสนามีหลักการว่า ฝึกฝน หรือการศึกษา คือการฝึกเพื่อให้เขาดำเนินชีวิตได้ถูกต้อง เมื่อเขาดำเนินชีวิตได้ถูกต้องก็เป็นมรรค มรรคก็คือ ทางดำเนินชีวิตที่เกิดจากศึกษา เพราะฉะนั้น การฝึกฝนเรียนรู้ให้ดำเนินชีวิตอย่างถูกต้อง คือ **ศึกษา** จึงคู่กับการดำเนินชีวิตได้ถูกต้อง คือ**มรรค**

พิสูจน์คุณค่าของการศึกษา ด้วยการช่วยพัฒนาคนนคราวิกฤติ

ถึงตอนนี้ การดำเนินชีวิตอย่างที่เรากำลังต้องการ เช่นจะให้คนดำเนินชีวิตอย่างประหยัด ก็จะต้องมีการฝึกกัน ขอยกตัวอย่างสักนิดหน่อย เช่น การฝึกให้คนประหยัดซึ่งถือว่าจำเป็นในเวลานี้ ถ้าเราบอกว่าเป็นประหยัด คนทั่วไปจะมีความรู้สึกทำให้ใช้จ่ายแต่น้อย แต่ก่อนเคยใช้จ่ายฟุ่มเฟือย ใช้อย่างสบาย มีความสุขด้วยการบำรุงบำเรอตัวเอง แต่ตอนนี้จะต้องใช้น้อย ๆ อย่างจำกัด พอคิดอย่างนี้ก็มีความรู้สึกบีบคั้น พอพ่อแม่บอกลูกให้ประหยัด ให้ใช้จ่ายน้อย ๆ ลูกจะรู้สึกบีบคั้นใจทันที แต่ถ้าเราให้การศึกษาคือถูกต้อง การประหยัดจะมีความหมายในเชิงบวก

การประหยัดในความหมายเชิงบวกคืออะไร

การประหยัดก็คือ การใช้ของน้อยที่สุดให้เป็นประโยชน์มากที่สุด ถ้าเรามองในแง่นี้ก็กลายเป็นความหมายเชิงบวก แต่ที่สำคัญกว่านั้นก็คือ มันจะพ่วงมากับการฝึกฝนพัฒนาคน คนที่ใช่

ของน้อยที่สุด ให้ได้ประโยชน์มากที่สุด จะรู้สึกว่ามันมีความสามารถและได้พัฒนาขึ้น เช่น ถ้าเราให้เงินเด็กไป 100 บาท แล้วบอกว่า หนูลองคิดดูว่าหนูจะทำอะไรให้เงิน 100 บาท เกิดมีประโยชน์มากที่สุด หนูจะใช้เงินจำนวนนี้ทำอะไรได้บ้าง ตอนนี้เด็กจะใช้ความคิด เด็กจะต้องฝึกตนเองโดยใช้ปัญญา เช่น คิดวางแผนในการใช้เงิน

ต่อมาพอไปใช้เงินจริง ถ้าเด็กใช้ได้ประโยชน์เกิดขึ้นมาก แก่จะมีความภูมิใจว่าแก่ประสบความสำเร็จ เด็กจะได้ทั้ง 1. ใช้เงินน้อย ได้ของมาก 2. ได้การเรียนรู้การฝึกฝนพัฒนาตน 3. มีสุขภาพจิตที่ดี คือ มีความภูมิใจได้ความสุขในการพัฒนาความสามารถของตน

เพราะฉะนั้น การประหยัดที่ดีจะต้องใช้ในเชิงบวก ให้เป็นเครื่องมือในการฝึกฝนพัฒนาตน เด็กจะไม่รู้สึกว่าบีบคั้นจิตใจ แต่จะรู้สึกมีความสุขและภูมิใจด้วยที่ว่าตนเองมีความสามารถในการใช้เงินน้อยนิดเดียวให้เป็นประโยชน์ได้มากที่สุด เขาจะได้ประโยชน์จากการประหยัดอย่างแท้จริง ประโยชน์ก็ได้มากด้วย พร้อมกันนั้นคนก็พัฒนาความสามารถและปัญญา ก็เกิดขึ้น พร้อมทั้งความสุข ความภูมิใจด้วย

ฉะนั้น จะต้องเริ่มต้นกันในการคบครัว อย่าพูดในเชิงลบว่า อย่าซื้อนั่นอย่าซื้อนี่ ถ้าพูดอย่างนี้ เด็กใจไม่สบายเลย ถูกกดถูกบีบตลอดเวลา แล้วทุกข์ก็ตามมา แต่ต้องเอาการศึกษาเข้ามาที่ตรงนี้ โดยบอกว่า หนูลองคิดดูว่าจะใช้เงินจำนวนน้อยที่สุดนี้ให้ได้ประโยชน์มากที่สุดได้อย่างไร แก่ก็เริ่มคิดและเมื่อทำได้แก่จะภูมิใจมาก คนก็พัฒนาไปพร้อมด้วยจิตใจที่เป็นสุข และประโยชน์ก็เกิดขึ้นแก่ชีวิตและแก่สังคมนี้เป็นตัวอย่างหนึ่ง

การดำเนินชีวิตอีกอย่างหนึ่งก็คือ การทำตัวแบบที่สภาพร้ายจะไม่กระทบกระเทือนเรา หรือกระทบน้อยที่สุด อย่างผู้ที่มีชีวิตอยู่เวลานี้ สังคมของเรามีพื้นฐานดีพอสมควร เช่น มีทุนเดิมในทางทรัพยากรธรรมชาติที่นับว่าดี สินค้าภายในประเทศเราด้านปัจจัย 4 ที่เป็นของจำเป็นพื้นฐานของชีวิต เราก็มีพร้อม ถ้าเราดำเนินชีวิตถูกต้อง เราไม่จำเป็นต้องใช้ของนอกมาก การดำเนินชีวิตจะถูกกระทบกระเทือนค่อนข้างน้อย แต่คนไหนพึ่งสินค้าภายนอกมาก ก็ถูกกระทบกระเทือนมาก นี่เป็นตัวอย่างของการรู้จักดำเนินชีวิต เป็นการทำตัวชนิดที่ทำให้สภาพวิกฤติกระทบได้น้อยที่สุด

พร้อมกันนั้น ในทางจิตใจ นอกจากให้กระทบกระเทือนทางกายน้อยแล้ว ก็ให้เกิดความกระทบกระเทือนทางจิตใจน้อยด้วย กล่าวคือ ทางจิตใจก็ให้รู้เท่าทันความจริง

รู้เท่าทันโลกธรรม ความเป็นอนิจจัง ทุกขังอนัตตา ทำให้ถูกกระทบกระเทือนจากโลกธรรมให้น้อยที่สุด ท่านบอกว่า คนเราอยู่ในโลกย่อมถูกกระทบกระเทือนด้วยโลกธรรม มีทั้งได้ลาภ เสื่อมลาภ ได้ยศ เสื่อมยศ นิทานา สรรเสริญ สุข ทุกข์ เป็นเรื่องธรรมดา เราจะต้องรู้เท่าทันว่ามันเป็นอนิจจัง ทุกขังอนัตตา แล้วก็เอามาใช้เป็นบทฝึกหัดในการฝึกฝนพัฒนาตนเอง ยามดีก็เป็นโอกาสในการที่จะสร้างสรรค์ ก็เอาสิ่งที่ได้มา คือ ลาภยศนั้นไปใช้ทำการสร้างสรรค์ ทำความดีให้มากขึ้น ส่วนยามที่เสื่อมกระทบ พบสิ่งที่ไม่น่าปรารถนา ก็ใช้เป็นบททดสอบตัวเอง มันก็กลายเป็นเครื่องมือฝึกฝนพัฒนาตนเอง หรือใช้เป็นบทเรียนก็ได้ประโยชน์ทั้งนั้น

ในทางธรรมถือว่า **ถ้ามีโยนิโสมนสิการแล้ว ก็เอาประโยชน์ได้จากทุกสถานการณ์ ไม่ว่าจะเคราะห์ไม่ว่าโชค** เพราะฉะนั้น เรื่องของทุกข์ เรื่องของเคราะห์ เรื่องของโชค จะดีหรือร้าย บางทีก็อยู่ที่การปฏิบัติต่อมัน คนที่มีปัญญาไม่ประมาทก็ทำเคราะห์ให้เป็นโอกาสได้ หรือทำเคราะห์ให้เป็นโชคได้ แต่ถ้าประมาทเสียอย่างเดียวก็ทำโอกาสนั้นให้เป็นเคราะห์ไป แม้แต่โอกาสที่มาถึงก็กลายเป็นเคราะห์ร้าย

ถึงแม้เศรษฐกิจจะวิกฤติ แต่ถ้าจิตปัญญาไม่วิกฤติ

ก็จะแก้ปัญหาได้ ให้เศรษฐกิจฟื้นวิกฤติ

ที่ล้าคัญอีกอย่างหนึ่งในระยะยาวก็คือ การมีเท่าทันของจิตใจที่ประกอบด้วยปัญญา การดำเนินชีวิตที่ถูกต้องในขั้นลึกซึ้งซึ่งมาจากฐานในทางแนวความคิด ก็คือการที่ว่าเราจะต้องไม่ฝากชีวิต ไม่ฝากความสุขของเราไว้กับวัตถุมากเกินไป อย่างน้อยไม่ฝากชีวิตไว้กับวัตถุจนเสียดุล

ถ้าวิเคราะห์สังคมของเราและคนของเรา ที่ประสบปัญหาส่วนรวมก็ตาม ส่วนตัวทางจิตใจก็ตาม ส่วนใหญ่ทีเดียว เป็นเพราะไปฝากชีวิตและความสุขไว้กับวัตถุมากเกินไป

ชีวิตของเราไม่ได้อยู่ได้ด้วยวัตถุอย่างเดียวเท่านั้น เราอยู่กับจิตใจด้วย ที่จริงเราอยู่กับสิ่งที่เป็นนามธรรมมากมาย แต่เพราะเราไปมุ่งหวังความสุขจากวัตถุอย่างเดียว จนเอาวัตถุเป็นจุดหมายของชีวิต ความหมายของชีวิตก็ตาม จุดหมายของชีวิตก็ตาม เขาไปอยู่ที่ความพรั่งพร้อมทางวัตถุ อันนี้เป็นลักษณะของสังคม บริโภคนิยม ซึ่งทำให้ชีวิตเสียดุล เอียงไปอยู่กับวัตถุข้างเดียว จนกลายเป็นว่าเราจะมีชีวิตอยู่ จะเล่าเรียนศึกษา จะทำงาน ก็เพื่อมุ่งมีเงินทองสิ่งบริโภค และจะต้องมีให้มากที่สุด จนกระทั่งนึกว่า เมื่อไรเรามีวัตถุพรั่งพร้อมบริบูรณ์ มีรถยนต์อย่างดีใช้ มีบ้านหรือหาอยู่อย่างดี นั่นคือชีวิตที่สุข

สมบูรณ์ อย่างนี้ก็เท่ากับเอาวัตถุเป็นความหมายและเป็นจุดหมายของชีวิต และตอนนี้แหละที่มันจะเสียดุล

คนเรามีโอกาสเบื่อหน่ายวัตถุได้คนเรามีโอกาสผิดหวังวัตถุได้ บางครั้งอยู่ไปอยู่มาเบื่อวัตถุ ผิดหวังวัตถุ เห็นวัตถุหมดความหมาย แต่เพราะเอาความหมายของชีวิตไปฝากไว้กับวัตถุแล้ว พอวัตถุหมดความหมาย ชีวิตก็พลอยหมดความหมายด้วย พอผิดหวังวัตถุก็ผิดหวังชีวิตด้วย สภาพนี้เป็นกันมากในสังคมบริโภคนิยม ฉะนั้น ในสังคมบริโภคนิยมอย่างอเมริกา คนที่ฆ่าตัวตายจึงมากกว่าในสังคมที่ยากแค้นขาดแคลนวัตถุ

ประเทศที่มั่งคั่งมีทรัพย์สินเงินทองหวังความสุขจากการบริโภควัตถุมาก คนกลับฆ่าตัวตายมาก อันนี้เป็นธรรมดา เพราะว่าคนเอาความสุขและความหมายของชีวิตไปฝากไว้กับวัตถุ เพราะฉะนั้น จึงได้บอกว่า เมื่อวัตถุหมดความหมายชีวิตก็หมดความหมายด้วย เมื่อเบื่อหน่ายวัตถุก็เบื่อหน่ายชีวิตด้วย จะอยู่ไปทำไมตายเสียดีกว่า ทั้ง ๆ ที่มีของใช้มีสิ่งบริโภคมากมายก็ไม่ได้ช่วยให้เขามีชีวิตอยู่ได้ เพราะฉะนั้นจึงเป็นการเสียดุล

ที่ผ่านมาเราเป็นอย่างนั้นหรือเปล่า คือฝากความหมาย ฝากความหวัง ฝากชีวิต ฝากความสุขของชีวิตไว้กับวัตถุใช่ไหม ถ้าเป็นอย่างนั้น เราก็เสียดุล เราจะต้องไม่ฝากชีวิตไว้กับวัตถุมากเกินไป ชีวิตของเรา มี 2 ด้าน คือ มีกายกับใจ มีวัตถุและนามธรรม ความสุขทางจิตใจ ความสุขจากไมตรีจิตมิตรภาพ ความสุขจากการช่วยเหลือเอื้อเฟื้อกัน ความสุขจากการบำเพ็ญประโยชน์ ความสุขจากการได้ศึกษาค้นคว้าวิชาการ ได้เรียนรู้ ได้สนองความใฝ่รู้ ได้เจริญสติปัญญา ความสุขจากการมีจิตใจสงบมั่นคง การมีสมาธิ และความมีจิตใจโปร่งโล่งผ่องใสเป็นอิสระ ความสุขจากธรรมชาติแวดล้อม ทั้งดงามรินทร์ ฯลฯ ความสุขมีอีกมากมายหลายระดับ ทำไมเราจะไปฝากความสุขไว้กับวัตถุอย่างเดียวนั้น เราควรจะขยายมิติแห่งความสุขออกไป ผูกชีวิตจิตใจของเราให้พัฒนามากขึ้นไปในความสุขเหล่านั้น อย่าจมอยู่กับความสุขด้านเดียวให้เสียดุล แม้ว่าวัตถุจะขาดแคลนเราก็สามารถมีความสุขได้ อันนี้ก็เป็นเรื่องของการดำเนินชีวิตอีกอย่างหนึ่ง

การศึกษาที่แท้ทำให้คนมีชีวิตที่ครบถ้วนและสมดุล เช่นในด้านความสุขก็มีทั้งความสุขทางกายและทางใจ ทั้งทางวัตถุและนามธรรม วิฤติเศรษฐกิจนั้นเป็นปัญหาด้านทรัพย์สินเงินทองสิ่งเสพบริโภคที่เป็นวัตถุ คนที่ฝากชีวิตและความสุขไว้กับวัตถุก็ยอมทุกข์หนัก แต่คนที่ใช้ชีวิตอย่างสมดุลก็จะถูก

กระทบแผ่วเบาลงไปตามส่วน โดยเฉพาะคนที่พัฒนาทางด้านจิตปัญญาสูง มีอิสรภาพทางจิตตึกก็จะทรงตัวไว้ และช่วยคนอื่นได้มาก และที่สำคัญที่สุดก็คือ จิตปัญญาที่พัฒนาดีแล้วนี้แหละ จะมาแก้ไขวิกฤติทางเศรษฐกิจได้สำเร็จ

ดีที่ตัวมี ต้องรักษาไว้ให้ได้

และใช้เป็นฐานที่จะก้าวไปเอาดีที่ยังไม่มี

ประการที่สองก็คือ ฐานที่ตั้งตัว คนเราจะเดินก้าวสูงขึ้นไปได้ ต้องมีฐานที่ตั้งตัวก่อน เมื่อเรายืนบนฐานนั้นมั่นคงแล้ว เราก็เดินก้าวจากฐานนั้นขึ้นไป ฐานที่ตั้งตัวต้องมีอยู่ก่อน ฐานที่ตั้งตัวนั้นก็เป็ฐานที่ตั้งต้นด้วย เช่น ตั้งตัวได้แล้วก็ตั้งต้นเดินต่อไป *คนไทยเราก็มีฐานที่ตั้งตัวที่จะใช้เป็นที่ตั้งต้นได้ แต่ดูเหมือนว่าเราไม่ใช้มันเป็นที่ตั้งตัวและเป็นที่ตั้งต้น เราก็เลยยากที่จะเดินต่อไปข้างหน้า*

แต่เรากลายเป็นอย่างนี้ไปหรือเปล่า คือที่ผ่านมานี้ เราได้หลงลอยหลุดออกไปจากฐานของตัวเอง แล้วไปประเจิง โลดเต้นอยู่บนเวทีที่คนอื่นเขาจัดให้ เช่น บนเวทีโลกาภิวัตน์ แห่งการแข่งขันในระบบผลประโยชน์ และการบริโภคสินค้า ฟุ่มเฟือยที่เขาส่งเข้ามาล่อตาล่อใจเรา ร้ายยิ่งกว่านั้นอีก เราก้าวออกไปเล่นระเจิงโลดอยู่บนเวทีนั้นแล้วแถมยังไม่ได้ฐานของเขามาอีกด้วย หลุดออกจากฐานของตัวเอง แล้วฐานของเขาเราก็ไม่ได้ด้วย กลายเป็นเสียลอยทั้ง 2 ด้าน

หลุดลอยจากฐานของตัวเองไปแล้ว เมื่อไปไม่ถึงฐานของเขา เราก็ไปหลงเพลินอยู่บนเวทีแห่งภพมายาที่เขาจัดให้เรา คือบนเวทีแห่งบริโภคนิยมที่เสียลอย

ฐานที่เราเป็นอย่างไร เราจะต้องวิเคราะห์ คนที่จะมีฐานที่ตั้งตัวและตั้งต้นที่ดี อย่างน้อยจะต้องสำรวจตัวเองว่า อะไรที่ตนเองมีเป็นทุนเดิม ทุนเดิมที่ดีตัวมีคืออะไร หรือพูดสั้นๆ ว่าดีที่ตัวมี เอาดีที่ตัวมีตั้งเป็นฐานไว้ก่อน แล้วก้าวต่อไป จากนั้นเราอยากจะไปเอาดีใหม่เพิ่มก็ทำได้ แต่ต้องรักษาดีที่ตัวมีไว้แล้วไปเอาดีที่ยังไม่มีให้ได้ด้วย ถ้าทำอย่างนี้ได้ยอมเจริญแน่ แต่ถ้าดีของตัวเองที่มีก็ทิ้ง ปล่อยให้หลุดมือไป และดีที่จะเอาใหม่ก็ไม่ได้ อย่างนี้ก็หลุดลอยสูญหมด สังคมไทยเราเป็นอย่างนี้หรือเปล่า คือ ดีเก่าที่ตัวมีก็ไม่รักษา ดีใหม่ที่จะเอามาก็ไม่ได้

ยกตัวอย่างเช่น *การเกษตรที่ดีที่ตัวเองมีอยู่ก็รักษาไว้ไม่ได้ ไม่เอา ทั้งจะไปเอาของใหม่คืออุตสาหกรรมดีที่ตัวอยากได้*

ซึ่งตัวเองยังไม่มี ก็เอาไม่ได้ ตกลงก็เสียทั้งสองเลย กลายเป็น
สังคมที่เลื่อนลอย

ถ้าเป็นคนเก่งจริง เกษตรของตัวเองดีมีอยู่แล้วก็ต้อง
รักษาไว้ เรื่องเกษตรฉันต้องเด่น รักษาดีที่มีไว้ได้แล้ว ฉันจะ
ไปเอาอุตสาหกรรมที่ยังไม่มีอีก ฉันจะต้องเก่ง ต้องดีทั้งเกษตร
และอุตสาหกรรม อย่างนี้จึงจะเป็นคนฉลาดสามารถจริง

ตอนนี้เกษตรก็หลุด อุตสาหกรรมก็เอาไม่ได้ แสดงว่า
ฐานตัวเองก็เสียไม่ยืนอยู่บนฐานที่ตั้งของตัวเอง แล้วไปโอดแต่น
อยู่บนเวทิมายาที่เขาจัดให้อย่างที่ว่า จึงเป็นความสูญเสียที่จะ
ต้องทบทวน ต้องให้ถึงเป้าที่ว่าฐานที่ตั้งตัวและตั้งต้นที่เป็น
ทุนเดิมที่มีอยู่ของตนเองก็ต้องรักษาไว้ได้ แล้วดีใหม่ก็ก้าวไป
เอาให้ได้ อย่างมั่นคง ถ้าอย่างนี้ชาติไทยจะก้าวหน้าแน่นอน

เรื่องของวิถีสวัสดิการกรรม เรื่องเศรษฐกิจ
แบบเกษตร เรื่องของทรัพยากรธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์ จะต้อง
เอาเป็นฐานให้ได้ ไม่ใช่มีทรัพยากรธรรมชาติมาก แทนที่จะใช้
เป็นฐานตั้งตัว กลับเป็นแหล่งทรัพยากรที่让别人คนมากอ้อม
เอาไปใช้ อย่างนี้ก็เสียหมด ทุนเดิมที่มีด้านทรัพยากรธรรมชาติ
จะหาประเทศไหนที่จะมีอย่างไทยก็ยาก เรื่องการเกษตรเราก็
มีพื้นฐานเดิมที่ตราฐานทางวัฒนธรรมของเราก็ดี ทำไมจะ
ทิ้งไปให้เสียเปล่า

วัฒนธรรมไม่ใช่ว่าจะต้องรักษาไว้หมด บางอย่างก็
คลาดเคลื่อนไป ส่วนที่ผิดพลาดก็มี ก็ต้องตรวจสอบดู อย่างดู
แค่วัฒนธรรม ต้องดูถึงเหตุปัจจัยของวัฒนธรรม ดูถึงรากฐาน
ของวัฒนธรรมว่า วัฒนธรรมอย่างนี้ วิถีสวัสดิการกรรมเกิดขึ้นได้
อย่างไร มาจากฐานที่ไหน เหตุปัจจัยเป็นอย่างไร เอารากฐาน
นั้นมาวิเคราะห์มาตรวจสอบวัฒนธรรมอีกทีหนึ่ง วัฒนธรรม
อาจจะผิดพลาด เราใช้รากฐานเป็นเครื่องตรวจสอบ เอามาใช้
แก้ไขวัฒนธรรมและปรับปรุงวัฒนธรรมเข้ากับสภาพแวดล้อม
ในโลกปัจจุบันให้ได้ผลดีด้วย ไม่ใช่ว่าจะรักษาวัฒนธรรมอย่าง
ที่อ้อ ๆ จนกลายเป็นนักปกป้องไป ใครเป็นนักปกป้องก็แสดง
ว่ากำลังอยู่ในภาวะที่แย คนที่ปกป้องตัวก็คือคนที่ตั้งรับไม่
เป็นฝ่ายรุก แต่เป็นฝ่ายถอยหรือเป็นฝ่ายที่ถูกเขารุก

เวลานี้ดูเหมือนว่า **คนไทยกำลังอยู่ในภาวะปกป้อง**
วัฒนธรรม ถ้าเป็นอย่างนั้นก็แสดงว่าคนไทยไม่เก่งจริง วัฒนธรรม
ไทยไม่เข้มแข็ง ไม่องอาจ ถ้าเก่งจริง วัฒนธรรมนั้น
จะต้องเดินหน้า สามารถแผ่ขยายออกไปให้สังคมนั้นยอมรับ
นี่เราได้แค่เป็นเพียงผู้ปกป้องวัฒนธรรมเท่านั้นเอง

อีกอย่างหนึ่ง คักยภาพในตัวของคนไทยที่มีเป็น
ทุนเดิมอยู่แล้วจะต้องพัฒนาขึ้นมา คนไทยไม่ใช่ว่าจะไม่มี

สติปัญญา คนไทยที่เรียนเก่ง ๆ ขนาดไปนอกสอบได้เป็นที่หนึ่ง
มีไม่น้อย แต่กลับมาเมืองไทยแล้วเราไม่สามารถใช้ศักยภาพ
ของคนของเราให้ได้ผลดี ดังนั้น เราจะต้องมาตรวจสอบ
ตนเองแล้วทำให้ได้ในข้อที่ว่าฐานเดิมที่ตนมีต้องรักษาไว้ให้ได้
และนำมาใช้เป็นจุดตั้งต้นที่ดีให้ได้ด้วย เพื่อจะได้ใช้เป็นที่ยึด
ไปเอาดีที่ยังไม่มีให้ได้

ถ้าจะพึ่งตน ก็ต้องพัฒนาดนให้เป็นที่พึ่งได้

ถ้าจะเป็นอิสระเสรี ก็ต้องมีความสามารถที่จะทำด้วยตนเอง

ถ้าทำอย่างที่ว่ามานี้ได้ เราก็คงจะเริ่มพึ่งตนได้ เราพูด
กันนักว่าจะต้องพึ่งตน ตนพึ่งตนนี่เป็นหลักการที่จะต้องปฏิบัติ
แต่อย่าหยุดแค่นี้ ในการที่จะพึ่งตนนั้นถ้าเราไม่มีความสามารถ
ที่จะพึ่งตนแล้วเราจะพึ่งตนได้อย่างไร พูดกันไปว่า พึ่งตนซิ ๆ
เงินก็ไม่มี ความสามารถและสติปัญญาที่ไม่มี แล้วจะให้พึ่งตน
ได้อย่างไร

พระพุทธศาสนาไม่ได้ให้หยุดแค่พึ่งตน พระพุทธเจ้า
สอนต่อไป พึ่งตนด้วยการทำตนให้เป็นที่พึ่งได้ ตรงนี้สำคัญ
การทำตนให้เป็นที่พึ่งได้นี้แหละเป็นตัวแท้ที่ต้องการ
มันเป็นฐาน ของการที่จะพึ่งตน อย่าไปหยุดแค่พึ่งตน เรามัก
จะพูดว่าให้พึ่งตน อย่างนี้ก็ต้องขัดกันเท่านั้นเอง เราจะแยแล้ว
เราก็บอกว่าเธอพึ่งตัวเองซิ อย่างนี้แล้วเราจะอยู่ได้อย่างไร
ต้องช่วยกันไปก่อน แต่เราต้องไปช่วยเขา โดยช่วยให้เขา
พัฒนาตัวเอง

ให้เป็นที่พึ่งของตนได้

หลักพุทธศาสนาตรงนี้บางทีเราก็มองข้ามไป หลักการ
ทำตนให้เป็นที่พึ่งได้นั้น พระพุทธเจ้าตรัสว่า อตตนา หิ อตตโน
นาโถ แปลว่า ตนเป็นที่พึ่งของตน แต่พระพุทธเจ้าไม่ได้ตรัส
ไว้แค่นั้น พระองค์ตรัสต่อไปว่า อตตนา หิ สุนฺทเนน นาถํ ลภติ
ทลลภํ แปลว่า บุคคลมีตนที่ฝึกฝนดีแล้วจะได้ที่พึ่งที่หาได้ยาก
ต้องต่อให้ถึงตรงนี้ พุทธภาษิตไม่ได้จบแค่ อตตนา หิ อตตโน
นาโถ ไม่ได้บอกแค่ให้ตนเป็นที่พึ่งของตน ท่านบอกด้วยว่า
เมื่อมีตนที่ฝึกดีแล้วจึงจะมีที่พึ่งที่ดีที่ตีก็จะต้องศึกษาต้องเรียนรู้
ต้องพัฒนาดน เช่นหลักกฏาภรณ์ธรรม คือธรรมที่จะทำตน
ให้เป็นที่พึ่งได้ มีถึง 10 ข้อ การปฏิบัติในหลักการนี้สำคัญกว่า
เพียงจะพูดว่าพึ่งตน ฉะนั้น เราจะต้องพึ่งตนได้ด้วย การ
พัฒนาตนของเรา พัฒนาทุนของเรา ทั้งพัฒนาทุนในตัวคน
และพัฒนาทุนภายนอก เพื่อจะให้ตนเป็นที่พึ่งของตนได้

การพึ่งตนเองได้ คือความเป็นอิสระเสรีที่แท้จริง
ถ้าคนพึ่งตนเองไม่ได้เขาก็ไม่เป็นอิสระเพราะยังต้องพึ่งพาคนอื่น

คนไทยเราชอบความเป็นอิสระเสรี แต่ต้องมาวิเคราะห์ตนเอง อีกว่า ที่ผ่านมานี้ เราเสรี เป็นอิสระอย่างแท้จริงหรือไม่ เพราะ บางที่เป็นเสรีภาพแบบหลอกตัวเอง พูดยว่า แหม ฉันทำนั่นได้ ฉันทำนี่ได้ ออากจะทำอะไรก็ได้ตามชอบใจ แต่ทั้งหมดนั้น เป็นความคลุมเครือ บางที่เป็นเสรีภาพแบบถูกเขาหลอกให้เดิน ก็มี ทำให้เรารู้สึกว่า โอ เราทำได้ตามชอบใจ อยากจะกินอะไร ก็กิน อยากจะซื้ออะไรก็ซื้อ ซื้อสินค้าต่างประเทศทำไรก็ได้ แล้วก็รู้สึกที่เราทำได้ตามชอบใจ

เรามีเงิน เราก็อซื้อสินค้าต่างประเทศมาบริโภคได้ แต่บางทีกลายเป็นว่าถูกเขาหลอก ถูกเขาจูง ถูกเขาชัก ถูกเขาเซด ให้เข้าใจว่าตนเองเสรี ซึ่งที่จริงไม่ใช่เสรีหรอก ถ้าใช้คำแรงก็คือ เป็นทาสเขานั่นเอง เสรีภาพในความเป็นทาส ฉะนั้นจะต้อง ระวังมาก เดินไป ๆ ต้องดูตัวเองว่า เราเสรีจริงหรือเปล่า หลักการง่าย ๆ ก็คือว่า คนที่ทำอะไรได้ตามชอบใจแต่กลับ ฟุ้งตนเองไม่ได้ยอมไม่ใช่เสรีภาพจริง ลูกที่ทำอะไรได้ตามชอบใจ บอกว่าฉันจะเสรี แต่ฟุ้งตัวเองไม่ได้เลย อย่างนี้เรียกว่าเสรีภาพ ได้ไหม คนที่ฟุ้งตนเองไม่ได้ เป็นอิสระเสรีหรือ

ความเป็นอิสระเสรีนั้น แน่นนอนว่าฐานจะต้องมาจากการฟุ้งตนเองได้ และกว้างออกไป เมื่อมองทั้งสังคม **ถ้าแต่ ละคนเอาแต่ใจตัวเอง ทำได้ตามชอบใจ แต่สังคมของตนต้องขึ้น ต่อสังคมอื่นอย่างนี้เสรีจริงหรือเปล่า** ถ้าเป็นอย่างนั้น ก็เหมือนกับ ที่บอกว่า เราก็อเป็นแต่เพียงถูกเขาชักถูกเขาเซดให้นึกว่า ตนเองเสรีเท่านั้นเอง

แท้จริงนั้น คำว่า “ทำอะไรได้ตามชอบใจ” บางทีก็เป็น คำพูดหลอกตัวเอง เพราะคำว่า “ทำ” ในที่นี้มีความหมาย ก้ำกวม **บางคนทีพูดว่าทำได้ตามชอบใจนั้นเขาหมายความว่า เขา จะซื้ออะไรก็ซื้อได้ตามชอบใจ จะกิน จะเสพ จะบริโภค จะเที่ยวเตร่สนุกสนานอย่างไร ก็ “ทำ” ได้ตามชอบใจ แล้วเขา บอกว่านี่คือเขามีเสรีภาพ**

แต่ลองมองอีกที มองให้ดี ก็เห็นว่า อะไรก็ตามที่ เขาชอบใจ เขาทำไม่ได้สักอย่างเดียว อะไรก็ตามที่เขาชอบใจ เขาต้องซื้อทุกอย่าง เขาต้องฟุ้งพาอาศัยสิ่งที่คนอื่นทำให้ ผลิตให้ เขาทำอะไร ๆ ไม่ได้เลย ทำไม่เป็นเลย และเขาก็ ไม่ชอบใจ ที่จะทำเลยด้วย เขาชอบแต่ที่จะไม่ต้องทำอะไร เขาชอบแต่จะเสพเสวยผลจากสิ่งที่คนอื่นทำให้ นี่คือสภาพ ของนักเสพหรือนักบริโภค คือคนที่ทำอะไรก็ได้ ผลิตอะไร ก็ไม่เป็น ทำอะไรไม่ได้เลย ได้แต่บริโภค

เพราะฉะนั้น จะต้องมองความหมายให้ชัด คำว่า “ทำได้” ในความหมายของนักเสพนักบริโภค เป็นคำหลอก ๆ ที่จริงคือ “ทำไม่ได้” ซึ่งทำให้กลายเป็นผู้พึ่งพาขึ้นต่อผู้อื่น **ต้องรอให้เขาทำให้ผลิตให้** ซึ่งมองในระหว่างประเทศก็คือจะต้อง เป็นผู้ซื้อเป็นผู้จ่าย และเป็นผู้ตาม เป็นผู้รับ เราจะต้องมอง “ทำได้” ให้ถึงความหมายของนักผลิต ที่ทำได้จริง ๆ คือ **สามารถทำสามารถผลิตสิ่งนั้นขึ้นมาได้ด้วยตนเอง**

เสรีภาพในการบริโภค ก็คือการเป็นทาสของประเทศ ที่ผลิต ใช้หรือเปล่า ขณะนี้ สังคมของเรา ที่มุ่งหมายใฝ่ฝันจะ ให้เป็นสังคมแห่งเสรีภาพ จะต้องตั้งหลักให้ถูก ต้องมองให้ชัดว่า ความเป็นอิสระเสรีที่แท้จริงอยู่ที่ไหนอย่างน้อยจะต้องเป็นสังคม ที่พึ่งตนเองได้ และจะต้องเป็นผู้สามารถให้แก่สังคมอื่นด้วย ไม่ใช่ เป็นผู้สามารถรับอย่างเดียว

ถ้าเราทำได้ ผลิตได้ ฟุ้งตนเองได้ โดยมีอะไรที่จะ ให้แก่คนอื่นด้วย **พอเป็นนักผลิตเองแล้ว จะซื้อของของคนอื่น ผลิตด้วย ก็เข้าระบบพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน กลายเป็นดีไป** แต่ถ้าทำได้แค่ซื้อเสพบริโภค ก็เป็นนักพึ่งพาขึ้นต่อผู้อื่น อย่างเดียว ไม่เป็นอิสระเสรีแน่นอน เพราะฉะนั้น เราจะต้อง วิเคราะห์สังคมของเราว่าขึ้นต่อสังคมอื่นหรือไม่ ถ้ายังขึ้นอยู่กับ ก็แสดงว่า อิสระเสรีภาพนั้นไม่มีความหมายที่แท้จริง

ขอสรุปสั้น ๆ ว่า **ถ้าคนไทยไม่เป็นนักผลิต สังคมไทย จะไม่สามารถพึ่งตนได้ในทางเศรษฐกิจ ถ้าคนไทยเป็น นักสร้างสรรค์ สังคมไทยจะไม่มีวันเป็นอิสระเสรีได้จริง**

การศึกษาจะต้องพัฒนาคนไทยให้มีเสรีภาพและเป็น อิสระอย่างถูกต้อง อย่างน้อยในแง่เศรษฐกิจ โดยพัฒนาให้ เป็นนักผลิตและเป็นผู้สร้างสรรค์

จะมองอะไรก็ต้องมองหาเหตุปัจจัย และมองให้เห็นสิ่งที่จะทำ ต่อไป

ต่อจากนี้ลึกลงไป ก็คือ เรื่องรากฐานทางความคิด เรื่องการดำเนินชีวิตที่พูดมาแล้วก็เรื่องใหญ่ แต่แนวคิด วิธีคิด วิธีมอง ความเชื่อ ความคิดเห็น ความเข้าใจต่อสิ่งต่าง ๆ ยิ่งสำคัญมากขึ้นไปอีก เพราะเป็นรากฐาน เป็นตัวกำหนดอยู่ เบื้องหลังการดำเนินชีวิตนั้น ถ้าแนวคิดความเห็นความเชื่อ ความเข้าใจผิดพลาดคลาดเคลื่อน จะต้องเร่งปรับให้ถูกต้อง มิฉะนั้น จะต้องเจอแฉวงจรแห่งวิกฤติ

พุทธศาสนาบอกว่าทิวเป็นตัวสำคัญ ความเชื่อ ความยึดถือในหลักการต่าง ๆ ที่มีอยู่แม้โดยไม่รู้ตัวในจิตใจ

ของเราเอง เป็นตัวนำชีวิตไป เช่น ถ้าเราเชื่อว่าความสุขอยู่ที่ การมีวัตถุเสพรโภค เราก็ดำเนินชีวิตและทำทุกอย่าง เพื่อให้ มีและให้ได้มาซึ่งวัตถุเสพรโภคนั้น อย่างนี้เป็นต้น ความเชื่อจึงเป็นสิ่งที่ล้ำค่ามาก

ที่ผ่านมาแนวคิดความเชื่อบางอย่างของเราอาจจะถูก แต่บางอย่างก็ต้องผิดพลาดแน่นอน เรามาพูดถึงส่วนที่พลาด กันดีกว่า เราพลาดแม้แต่ในเรื่องที่เรียกว่าการปฏิบัติธรรม

เรื่องแรก ที่ขอตั้งข้อสังเกต คือ เรามักมองอะไร ๆ แบบ “นิ่ง” และนิ่งที่สำคัญที่สุดก็คือนิ่งที่สุขสบาย แม้แต่ตัว ความสุขความสบายนั่นเอง เราก็มองแบบนิ่ง และมองเป็น จุดหมายด้วย คือไปหยุดหรือจบที่สุขสบาย ก็คือไปนิ่งนั่นแหละ

เราเอาความสุขสบายเป็นจุดหมายที่ว่า หายทุกข์ พ้นจากถูกบีบคั้นเป็นต้น แล้วจะได้หยุด หยุดด้นรณชวนชาย สบายเสียที เพราะฉะนั้น เราจะมองแม้แต่การปฏิบัติธรรมใน ลักษณะนิ่ง เพื่อให้ถึงความสุขที่เป็นจุดหมายแล้วก็หยุด เช่น มองความสันโดษเพื่อความสุข มองสมาธิเพื่อความสุข ปลงอนิจจังเพื่อจะให้ใจสบาย ซึ่งดูเหมือนว่าถูกต้องดี แต่ถูก จริงหรือเปล่า อันนี้น่าวิเคราะห์ ขอตั้งเป็นข้อสังเกตไว้ก่อน

เรื่องที่ 2 คือ การมองสิ่งทั้งหลายแบบขาดความ สัมพันธ์ มองแค่เฉพาะตัวของสิ่งนั้นเรื่องนั้น ตัวนหรือ ขาดลอยจากส่วนอื่นและสิ่งอื่น ไม่มองแบบสัมพันธ์ ความสัมพันธ์มี 2 อย่างคือ

1) ความสัมพันธ์เชิงเหตุปัจจัย คือการมองแบบสืบสาวเหตุปัจจัยว่ามันเป็นมาเพราะอะไร เกี่ยวข้องกับสิ่งอื่น อย่างไร ไม่ใช่มองปรากฏการณ์ต่าง ๆ ลอยอยู่อย่างเดียว หรือ มองแค่ธรรมข้อนั้น ๆ ลอยอยู่ต่างหาก เช่นว่าชาตวินัยก็ ชาตวินัย จะต้องฝึกวินัยกันขึ้นมา โดยไม่มองว่าอะไรเป็นเหตุ ของวินัย อย่างนี้ เป็นต้น การมองความสัมพันธ์เชิงเหตุปัจจัยนี้ เรียกว่า การมองเชิงปัจจัยการ

2) ความสัมพันธ์เชิงกระบวนการ คือการมองใน ลักษณะสืบเคลื่อนสืบต่อและส่งต่อในกระบวนการ ธรรมทั้งหลายนั้นสัมพันธ์กันเป็นกระบวนการคือเป็นการปฏิบัติ ที่สืบเคลื่อนส่งต่อกันไปสู่จุดหมาย เพื่อการบรรลุความหลุดพ้น เป็นอิสระ ฉะนั้น ธรรมคือคุณสมบัติและข้อปฏิบัติทุกอย่าง ในกระบวนการนั้นจะต้องอยู่ในลักษณะสืบเคลื่อนและส่งต่อ ทั้งนั้น ถ้าไม่เข้าใจอย่างนี้ก็มองขาดเป็นแต่ละข้อ ๆ ถ้ามองขาดตัวนเป็นแต่ละข้อ ก็แสดงว่าพลาด การมองใน

ลักษณะสืบเคลื่อนในกระบวนการนี้เรียกว่า การมองเชิง ไตรสิกขา

ขอยกตัวอย่างคำว่า “สบาย” สบาย คือเกื้อหนุนให้ ก้าวไปสู่วัตถุประสงค์ได้สะดวกขึ้น ไม่ใช่เพื่อหยุดคือ มันเอื้อ โอกาสต่อการที่จะทำให้ได้ผลดี หรือเอื้อต่อวัตถุประสงค์ ที่จะก้าวเดินหน้าต่อไป แต่คนไทยมองสบายแบบที่จะหยุด ฉะนั้น นี่แสดงว่าพลาด

แม้แต่ความสุขก็เช่นเดียวกัน เรามองความสุขในแง่ที่ ว่าเอื้อเราทุกข์มานานแล้ว ต้องดิ้นรนอยู่เรื่อย คราวนี้ หหมดทุกข์แล้ว หยุดลำบากเสียที พอสุขก็นอนสบายอีก

ที่จริง “สุข” แปลว่า สะดวก คล่อง ง่าย ซึ่งจะต้อง สัมพันธ์กับการกระทำไม่ใช่หยุด หมายความว่า สุขเป็น สภาพเอื้อ ที่ช่วยเราให้ทำอะไรได้ง่าย เพราะฉะนั้น จึงบอกว่า เราปฏิบัติต่อสุขผิด

ทุกข์ นั้นร้ายที่ว่ามันบีบคั้น ทำให้เกิดภาวะไม่สบาย จะทำอะไรก็ขัดข้อง ติดขัด ยากลำบาก แต่ทุกข์นั้น ก็ทำให้ ดิ้นรน แล้วเกิดพลัง ถ้าใช้ทุกข์ไม่เป็น พอถูกทุกข์บีบคั้น ก็ได้ แต่โอดครวญหวนละห้อย กลายเป็นซ้ำเติมตัวเอง แต่ถ้าใช้ เป็นก็ทำให้เกิดพลัง และเป็นเครื่องฝึกตนให้เข้มแข็ง ตลอดจนพัฒนาปัญญาจากการคิดหาทางแก้ไข

ที่นี้ สุข ก็เช่นกัน ถ้าใช้ไม่เป็น พอสบาย สุขแล้วก็ เฉื่อยลง หรือหยุด แต่สุขที่ใช้ในความหมายที่ถูกต้อก็คือ มันเอื้อ มันคล่อง มันง่าย ทำให้เราเคลื่อนไหวหรือทำอะไร ๆ ได้สะดวก เพราะตอนที่เรารู้สึกนั้นไม่มีอะไรบีบคั้น ไม่มีอะไรขัดข้องหรือ กิดขวาง ฉะนั้น เราจะทำการสร้างสรรค์อะไรก็ได้คล่องใน ตอนที่สุดนั้นแหละ แต่คนมักจะไม่ใช้โอกาสนี้ เลยกลายเป็นว่า พอสุขก็ลงนอน เรียกว่าทำโอกาสให้เป็นเคราะห์ ตกอยู่ในความ ประมาท แต่ถ้าใช้สุขเป็นก็กลายเป็นทำได้คล่อง ทำได้ง่าย ทำได้สะดวกอันนี้เป็นความหมายหนึ่งที่จะต้องพิจารณากันให้ดี ฉะนั้น เมื่อสุขแล้วทางพระจะไม่ให้หยุดแค่นั้น พอสุข ก็จะเป็นฐานให้เกิดสมาธิ สมาธิจะเกิดยากถ้าไม่มีสุข เพราะฉะนั้นท่านจึงให้หลักว่าสุขเป็นบรรทัดฐานของสมาธิ คือ สุขช่วยให้เกิดสมาธิ พอสมาธิเกิดแล้วก็หนุนต่อไปให้การ ใช้ ปัญญาดำเนินไปได้ง่าย การปฏิบัติต้องต่อเนื่องกันไปอย่างนี้เรื่อย ฉะนั้นอย่ามองอะไรแบบหยุดนิ่ง ต้องมองแบบเอื้อโอกาส มองความสุขสบาย เป็นต้น ว่าเป็นสภาพเอื้อ คือ เอื้อต่อโอกาส ในการที่จะทำการต่าง ๆ เพื่อจะเดินหน้าต่อไป

ในกระบวนการขับเคลื่อนส่งต่อของไตรสิกขาจนกว่าจะถึงจุดหมาย

ถ้าจะสรุปให้ง่าย สำหรับเมืองไทยยามวิฤตนี้ ก็คงจะต้องบอกว่า ใครมีลักษณะอย่างนี้ คือ “**ยามสุขได้แต่สนุกมัวมามยามทุกข์มัวจับเจ้ารำพัน**” คนนั้นก็ทำโอกาสให้ เป็นเคราะห์ ถ้าจะทำเคราะห์ให้เป็นโอกาส เราต้องถือคติว่า “**ยามทุกข์ไทยลุกขึ้นสู้ ยามสุขไทยลุกขึ้นสร้าง**”

ไม่ว่าจะเป็น “ขาขึ้น” หรือ “ขาลง”

ก็ต้องเตรียมขาของเราไว้ก้าวให้ดี

อีกตัวอย่างหนึ่งในภาคปฏิบัติของการดำเนินชีวิตคือ สันโดษ ถ้าเรามองว่าสันโดษเพื่อสุขก็ตัน เพราะว่าเมื่อความสุขเป็นจุดหมายก็จบที่สุข พอมีวัตถุบ้างเพียงเล็กน้อย ได้ความสุขแล้วก็นอน ผลคือขี้เกียจ แต่หลักการที่แท้บอกว่า สันโดษคือเราสุขได้ง่ายด้วยวัตถุเล็กน้อยแค่เพียงพอแก่ชีวิต เราจะได้อะไรไม่ต้องมัวระวนระวายในการหาวัตถุมาเสพ เมื่อเราไม่มัววุ่นวายอยู่กับการหาวัตถุมาเสพ เราก็จะออมเวลา แรงงานและความคิดของเราไว้ได้เหลือเฟือ ตอนนี้มีหน้าที่การทำงานหรือเรื่องราวอะไรที่จะทำ ก็มุ่งหน้าทำไปเต็มที่ ไม่ต้องพะว้าพะวังพะวั๊กพะวง ตรงข้ามกับคนที่มัวสันโดษ ซึ่งต้องเอาเวลา แรงงาน และความคิดไปใช้กับการแสวงหาวัตถุเสพบริโภคมาบำรุงบำเรอตนเอง เพื่อจะหาความสุขให้ได้ แต่ก็ไม่สุขสักที ก็เลยไม่เป็นอันทำอะไรอื่น

เมื่อเราสุขง่ายด้วยวัตถุเล็กน้อย **เราสันโดษแล้ว แรงงานก็เหลือ เวลาที่เหลือ ความคิดที่เหลือ เราก็เอาเวลา แรงงาน และความคิดนั้นไปทำงาน ทำหน้าที่ทำการสร้างสรรค์** ถ้าเป็นพระ พอสันโดษในปัจจุบันก็มีเวลาไปทำหน้าที่เล่าเรียนปฏิบัติเผยแผ่ธรรมได้เต็มที่

ฉะนั้น สันโดษจึงเป็นเรื่องของการสร้างความพร้อมที่เราจะเดินหน้าต่อไปในกระบวนการพัฒนาชีวิต แต่ถ้าเรามองสันโดษแบบว่าจะได้สุขสบายแล้วนอนก็จบแน่นอน สันโดษต้องเป็นตัวสร้างสภาพเอื้อและเป็นตัวส่งต่อในกระบวนการ

สมาธิ ก็ทำนองเดียวกัน เวลานี้คนใช้สมาธิเป็นตัวกล่อมกันมาก สมาธิเพื่ออะไร ก็คงจะคิดตอบอยู่ในใจว่า เพื่อจะได้สุขสงบ สบาย เท่ากับต่อด้วยนอน เวลามีสัญหาอะไรก็ไปเข้าสมาธิ จะได้หลบปัญหา หายวุ่นวายใจพอสงบ สบายใจได้แล้วก็ปล่อยปัญหาทิ้งไว้ไม่ต้องแก้ เป็นการแก้ปัญหาเพียง

ชั่วคราว หรือหลบปัญหาเหมือนกินยานอนหลับ แต่คนกินยานอนหลับ แก้ปัญหาได้ไหม ก็ไม่ได้ อย่างนั้นเรียกว่าใช้เป็นที่พักใจ

ประโยชน์ที่แท้ของสมาธิก็คือ เป็นการสร้างสภาพจิตที่ท่านเรียกว่ากัมมณีย์ แปลว่า **ทำให้จิตควรแก่งาน จิตที่เป็นสมาธิคือจิตที่เหมาะสมแก่การใช้งานมากที่สุด** ก็ใช้มันเลยเอาไปใช้ในการคิดพิจารณาด้วยสติปัญญา ตอนนี้แหละจะ คิดออก คิดชัด คิดแล่นโล่งตลอด คนที่จิตใจฟุ้งซ่านวุ่นวายน ไม่มีสมาธิ จะคิดอะไรไม่ออก มัวแต่สับสนวุ่นวาย วอกวนและติดตัน แต่พอมีสมาธิใจสงบผ่องใส ก็คิดแนวแน่ไปทะลุตลอด ประปรัง และมองเห็นชัดเจน ฉะนั้นสมาธิจึงเป็นฐานของปัญญาจะเห็นได้ในไตรสิกขา ศีลส่งต่อแก่สมาธิ สมาธิส่งต่อแก่ปัญญาไม่ได้หยุด

ถ้าสมาธิตัน ก็จบที่สุขสงบ พอหายกลัว หายกังวลแล้ว ไปนอนหลับเสียนี้ ก็ใช้ไม่ได้ จะเห็นว่าพวกเราใช้สมาธิเป็นตัวกล่อมกันเสียมาก นี่ก็คือการมองอะไรต่ออะไรแบบหยุดนิ่ง ขาดความสัมพันธ ทั้งไม่มองเชิงเหตุปัจจัย และไม่มองเชิงไตรสิกขา ในแง่เป็นองค์ประกอบที่เกื้อหนุนให้เราขับเคลื่อนต่อไปในกระบวนการเดินหน้าอย่างว่าเมื่อกี้

การปลงอนิจจัง ก็เหมือนกัน พอมีอะไรแตกหัก มีการพลัดพรากก็ปลงว่า เออสิ่งทั้งหลายไม่เที่ยงแท้ แตกได้ดับได้ เกิดขึ้นแล้วก็ต้องดับไปจะไปทำอะไรได้ ก็ต้องปล่อยให้มันเป็นไป หรืออย่างเวลานี้มีวิฤต เศรษฐกิจเสื่อมทรุดก็ปลงว่า มันเจริญแล้วก็ต้องเสื่อม มันเสื่อมได้เดี๋ยวมันก็เจริญเองแหละ ของมันเป็นอนิจจัง พอปลงได้ก็สบายใจ อันนี้เป็นเพียงการเอาความรู้เท่าทันมาใช้อย่างครึ่ง ๆ กลาง ๆ นับว่าเสี่ยงอันตราย

พระพุทธเจ้าตรัสว่า **วธมมา สงขารา อปปรมาเทนสมปาเทถ** สังขาร คือสิ่งทั้งหลายไม่เที่ยงแท้แน่นอน จะต้องเสื่อมสลายไป เพราะฉะนั้น อย่างนอนใจ จงไม่ประมาท **อนิจจังนำไปสู่ความไม่ประมาท** หมายความว่า การรู้ความจริงของธรรมชาติที่เป็นอนิจจัง นำไปสู่การดำเนินชีวิตอย่างไม่ประมาท คือหลักความจริงนั้นบอกเราว่า สิ่งทั้งหลาย รวมทั้งชีวิตของเรา เป็นของไม่เที่ยงแท้ ไม่แน่นอน เปลี่ยนแปลงไปตลอดเวลา **แต่ทั้งนี้มันไม่ได้เปลี่ยนแปลงไปอย่างเสื่อหย่อย มันเปลี่ยนแปลงไปตามเหตุปัจจัย** เพราะฉะนั้น เราจะนอนใจอยู่ไม่ได้ จะต้องลุกขึ้นตื่นรนชวนชวาย แก้ปัญหา โดยศึกษาให้รู้เหตุปัจจัยแล้วแก้ไขและทำที่เหตุปัจจัย อย่างนี้จึงจะเข้าหลักการ

ในภาวะเศรษฐกิจยามวิฤตนี้ บางคนบอกว่า ตอนนี

เป็นเศรษฐกิจ “ขาลง” ต่อไปถึงเวลาก็คือ “ขาขึ้น” รอไปก่อน
เดี๋ยวก็ดีเอง

คำว่า “ขาขึ้น-ขาลง” นี้ เป็นคำเชิงวิชาการ แต่นำ
มาใช้กันในความหมายที่แฝงด้วยความรู้สึกของคนที่ปล่อยตัว
ตามโชคชะตา หรืออย่างน้อยก็ปล่อยตัวตามกระแส ซึ่งเสี่ยงภัย
และไม่เอื้อต่อการพัฒนามนุษย์

เศรษฐกิจที่ต้องวิกฤติมาเป็นแบบนี้ เพราะเป็นขาลง
เมื่อถึงขาขึ้น เศรษฐกิจก็จะดี พอพูดอย่างนี้ ก็ชวนให้รู้สึกว่า
เศรษฐกิจจะวิกฤติหรือหายวิกฤติเป็นเรื่องของวงจรที่จะเป็น
ไปเอง มันจะต้องเป็นอย่างนั้น เหมือนกับพูดต่อไปในวงเล็บว่า
เราจะทำอะไรได้ ก็ต้องรอมันไป จนกว่ามันเป็นขาขึ้น แล้วมัน
ก็จะดีเอง ถ้าอย่างนี้ก็เข้า*ลัทธิแล้วแต่โชค* ผิดหลักความจริง และ
ผิดหลักพุทธศาสนา

ทางที่ถูก ควรพูดให้เต็ม และสร้างความรู้สึกหรือ
ท่าทีให้ถูกต้องว่าเศรษฐกิจตอนนี้เป็นขาลง ตามวงจรซึ่งจะต้อง
เป็นอย่างนั้น เพราะกระบวนการของเหตุปัจจัย ต่อเนื่องกัน
มาที่จะให้มันเป็นอย่างนั้น เมื่อมองอย่างนี้ก็จะเห็นทาง หรือ
ตั้งท่าทีในทางที่เราจะเข้าไปมีส่วนแก้ไขจัดการได้บ้าง

จริงอยู่ เหตุปัจจัยในเรื่องนี้มีมากมาย เช่น มีทั้งปัจจัย
ภายในและปัจจัยภายนอก ปัจจัยหลายอย่างอาจพ้นวิสัยของ
เราที่จะจัดการได้ แต่ส่วนใดเราแก้ไขปรับปรุงได้ เราก็จะได้
พยายามทำ และเหตุปัจจัยทุกอย่างย่อมทำหายนโยบายให้
ศึกษาจนรู้เข้าใจ และด้วยความเพียรทางปัญญา นี้ต่อไปเราก็
จะสามารถจัดการกับเหตุปัจจัยทั้งหลายได้มากขึ้น ๆ จนสามารถ
ปรับเปลี่ยนตัวเองจากฐานะที่ขึ้นต่อกระแสเป็นผู้กำหนด
ให้กลายเป็นผู้ปรับเปลี่ยนกระแส ตลอดจนเป็นผู้นำ และ
เป็นผู้กำหนดกระแส

ถ้าใฝ่ดี ใฝ่ทำ และพยายามจัดการกับเหตุปัจจัย ถึง
จะยังไม่แกร่งกล้า แต่อย่างน้อยถึงคราว “ขาลง” ก็จะลงได้สวย
และเมื่อถึงคราว “ขาขึ้น” ก็จะขึ้นได้สูงด้วยเรี่ยวแรงกำลังของ
ตนเอง มิใช่ว่าพอ “ขาลง” ก็ถูกกระแทกเต็มที่ เจ็บหนัก
พอ “ขาขึ้น” ก็ขึ้นไม่ไหว หรือขึ้นได้เพราะถูกอุ้มพลอยตามเขา
ขึ้นไป

ที่จริงนั้น เราก็มมีส่วนร่วมในการสร้างกระแสและ
ทำให้เกิดวงจรอย่างที่เป็นอย่างนั้นอยู่แล้ว ข้อสำคัญอยู่ที่ว่า
เป็นการมีส่วนร่วมด้วยโมหะ หรือมีส่วนร่วมด้วยปัญญา
เท่านั้นเอง **จุดเริ่มที่จะแก้วิกฤติ ก็คือการเริ่มเข้าไปมีส่วนร่วม
ด้วยปัญญา โดยยืนอยู่บนขาของตัวเองที่แข็งแรงมั่นคง
สู่ยุคใหม่ แห่งการสร้างสรรค์สังคมไทย**

ตอนนี้เวลาหมดแล้ว ขอพูดสั้น ๆ ว่าสิ่งสำคัญที่จะ
ต้องทำต่อไป ขอยกเป็นคำสรุปว่า

“อย่ามองแคบแค່ไทย อย่ามองไกลแค่คราวทุกข์”

เวลานี้ เมื่อถึงคราววิกฤติ เกิดความทุกข์ขึ้น มันชวน
ให้เรามองแคบ มองแต่ตัว บางทีไม่มองแค่เมืองไทยด้วยซ้ำ
มองแค่ตัวเองคนเดียวเลย มองแค່ไทยก็ยังดี แต่มองแค່ไทยก็
ยังไม่พอ ต้องมองไปทั่วโลก ถ้าเราจะแก้ปัญหามา โดยเฉพาะ
ระยะยาวจะต้องมองไปทั่วโลก และมองด้วยความรู้เท่าทัน
อย่างน้อยไม่ถูกพัดพาให้ไหลไปตามกระแส ไม่ถูกอิทธิพล
ภายนอกครอบงำ ต้องรู้ทันแล้วคิดที่จะก้าวไปสู่การร่วม
รับผิดชอบสร้างสรรค์อารยธรรมของโลก ต้องรับผิดชอบ
โลกด้วย อย่าคิดแคร์รับผิดชอบเมืองไทยเท่านั้น

1. ในการมอง อย่ามองแคบแค່ไทย และ
2. ทำจิตทำปัญญาให้สมกับโลกาภิวัตน์

พูดกันว่าเป็นโลกาภิวัตน์ แต่คิดแคบชนิดเดียว มองแค່
ตัวเองคนเดียว มองแค່เมืองไทย ไม่สอดคล้องกัน เมื่อสิ่ง
ทั้งหลายเป็นโลกาภิวัตน์ อะไร ๆ ก็ไร้พรมแดน เราก็คงต้อง
จิตปัญญาให้สมกัน คือ ทำใจให้กว้าง และใช้ปัญญามองให้
ไกลไปทั่ว ให้เป็นจิตปัญญาที่ไร้พรมแดนด้วย ต้องรู้เท่าทันโลก
รู้เหตุปัจจัยของความเคลื่อนไหวในโลก รู้กระแสเหตุปัจจัย เช่น
รู้ฝรั่งก็รู้ให้ถึงเหตุปัจจัยของฝรั่ง อย่ารู้แค่ผลหรือรู้แค่
ปรากฏการณ์ของฝรั่งไม่ได้ ต้อง**มองกว้าง** และ**คิดลึกคิดไกล**

พร้อมกันนั้นก็อย่ามองไกลแค่คราวทุกข์ มิใช่ว่า
คราวทุกข์ก็มองอยู่แค่ยามวิกฤตินี้ ต้องมองยาวต่อไปข้างหน้า
ว่าจะแก้ปัญหายังไง จะสร้างสรรค์ประเทศชาติโดยมีจุดหมาย
อย่างไร แล้วก็ไม่ใช่มองแค่เศรษฐกิจ สิ่งดีงามที่จะต้องทำมี
อีกมากมาย ไม่ใช่ว่าพอแก้เศรษฐกิจได้ เดี่ยวเราก็จะสบาย
พอสบายก็ลงนอนอีกแล้ว แล้วก็ฟุ้งเพื่อฟุ้งเพื่ออีก
ต้องมองต่อไปอีก เศรษฐกิจเป็นเพียงปัจจัย พระบอกว่า
วัตถุและเศรษฐกิจเป็นปัจจัย คือเป็นเครื่องเกื้อหนุนให้เรา
ก้าวไปทำสิ่งที่ดีงาม ทำการสร้างสรรค์สิ่งอื่นต่อไป

การที่จะเป็นผู้นำในโลก ไม่ใช่แค่ทางวัตถุ แต่จะ
ต้องนำทางจิตปัญญา การนำที่แท้จริงนั้น คือการนำทางจิตใจ
และทางปัญญา ฉะนั้น สังคมไทยนี้อย่ามุ่งหมายแคบ ๆ
ไกล ๆ ต่ำ ๆ พอเห็นเขาเป็นผู้นำในโลกเศรษฐกิจ ก็อยากจะ
เป็นผู้นำทางเศรษฐกิจบ้าง มันยังต่ำเกินไป เศรษฐกิจนั้น
สำคัญมาก แต่ไม่ใช่ทั้งหมด เพราะเศรษฐกิจเป็นปัจจัย
เราต้องอาศัยมันก้าวต่อไป **ถ้าติดอยู่แค่เศรษฐกิจก็ผิด เรียกว่า
ใฝ่ต่ำ** เราจะต้องเป็นผู้นำทางปัญญาให้ได้

ไทยจะต้องมุ่งหมายเป็นผู้นำทางปัญญา ยังมีเรื่องที่ต้องพัฒนาอีกต่อไป คุณค่าของเศรษฐกิจอยู่ตรงนี้ คือเอามันมาเป็นฐาน เป็นปัจจัยเอื้อในการก้าวไปสู่ความเป็นผู้นำทางปัญญานั้น อย่าใฝ่ต่ำแค่เอาดีทางเศรษฐกิจ แต่ต้องใฝ่สูงมุ่งมันที่จะสร้างสรรค์ชีวิต สังคมและโลกที่งดงาม มีสันติสุขที่แท้จริงให้ได้

สุดท้ายก็คงจะบอกว่า เตรียมสร้างฐานของสังคมใหม่ให้ดี ตอนนีถึงเวลาแล้วที่จะสร้างสังคมใหม่ หรือถ้าพูดไม่เอาใหญ่เกินไปก็เป็น “สังคมยุคใหม่” **เมืองไทยต้องขยับยุคใหม่แล้ว จึงต้องสร้างฐานของสังคมไทยยุคใหม่นั้นให้ดี**

ขณะนี้เมืองไทยมาถึงโค้งใหม่แห่งประวัติศาสตร์แล้ว โค้งนี้ของประวัติศาสตร์เป็นโค้งอันสำคัญ จะเป็นหัวเลี้ยวหัวต่อเราจะไปดีหรือไปร้าย ถึงโอกาสละคราวนี้ ต้องไปให้ดี โค้งนี้ต้องทำให้ดีที่สุด โดยเฉพาะก็คือการถือโอกาสที่จะให้การศึกษาก็ถูกต้อง ด้วยการฝึกฝนอบรมเด็กและเยาวชนรุ่นใหม่ที่จะมาสร้างชาติ

เด็กที่จะเป็นผู้สร้างชาติได้ ต้องเป็นนักสร้างสรรค์ ตอนนี้เด็กของเราส่วนใหญ่เป็นนักบริโภค ถ้ามีแต่เสพบริโภคไม่เป็นนักสร้างสรรค์ จะสร้างชาติอย่างไร เพราะฉะนั้น จะต้องพัฒนาเด็ก ให้เป็นนักสร้างสรรค์ให้ได้ การที่เด็กจะเป็นนักสร้างสรรค์ได้ ก็จะต้องเป็นผู้ใฝ่รู้ ใฝ่ดี ใฝ่ทำ ใฝ่ศึกษา ใฝ่สร้างสรรค์ บากบั่นสู้สิ่งยาก อย่างน้อยต้องเป็นนักผลิต ถ้ามีแต่เป็นนักเสพ นักบริโภคก็เดินหน้าไปไม่ได้ **เป็นแค่ักผลิตคือเป็นนักสร้างสรรค์ขั้นต่ำก็ยิ่งดี** แต่ถ้าจะให้งามควรก้าวไปเป็นนักสร้างสรรค์ที่แท้จริง

คนเรามีเรื่องเสพ เรื่องศึกษา และเรื่องสร้างสรรค์ 3 อย่างนี้ เราอย่าหยุดแค่เสพ ถ้าว่างจรจบแค่เสพ ก็เป็นอันว่าวนและตันแน่ เสพต้องเอามาทำให้ เป็นปัจจัยการศึกษา แล้วการศึกษาก็จะเป็นปัจจัยแห่งการสร้างสรรค์ ไม่ใช่เสพเพียงเพื่อเพลิดเพลินบำรุงบำเรอตัวเองให้สุขสบาย แล้วก็จบเป็นจุดหมายอย่างที่ว่าข้างต้น

ต้องถามว่า เราเสพบริโภคเพื่ออะไร คำตอบก็คือเพื่อเราจะได้พร้อม เพื่อเราจะได้มีกำลังที่จะเดินหน้า เพราะวัตถุที่เป็นปัจจัยหรือเป็นฐาน เมื่อฐานพร้อมแล้วเราจะได้ศึกษาพอศึกษาแล้ว เราจะได้พร้อมที่จะทำการสร้างสรรค์เพราะเราจะมีปัญหาที่จะทำอะไรเป็น ถ้าเราใช้วัตถุโดยเฉพาะอุปกรณ์เทคโนโลยีเพื่อเสพ เราก็จบแค่หาความสุข เอาคอมพิวเตอร์

มาเล่นเกมส์ทำเตียว ดูทีวีแต่ละวันก็ดูแต่การบันเทิง ใช้ไอทีเพื่อเสพ

เดี๋ยวนี้ถามเด็กไทย เด็กยอมรับว่า ฉันใช้ทีวี ใช้ไอทีใช้คอมพิวเตอร์เพื่อเสพ 90% ใช้เพื่อการศึกษาไม่ถึง 10% เมื่อสนทนากันไป เด็กบอกว่าต่อไปนี้จะแก้ไขปรับปรุง เอา 50 – 50 คือจะใช้เพื่อเสพ 50% ใช้เพื่อศึกษา 50% แต่ไม่ต้องเอาถึงขนาดนั้นหรอก ตอนนี้อยอมให้ เห็นใจเด็ก เพราะผู้ใหญ่ทำไว้ผิด ให้เด็กใช้ไอทีเพื่อเสพ 70% ขอเพื่อการศึกษาแค่ 30% ถ้าเด็กใช้ทีวีเพื่อศึกษา 30% ใช้คอมพิวเตอร์เพื่อศึกษาเพื่อสร้างสรรค์ ลัก 30% เมืองไทยจะเริ่มตั้งตัวได้ เอาแค่นี้ก่อน ฉะนั้น ต้องให้เสพเป็นปัจจัยแก่ศึกษา และให้ศึกษาเป็นปัจจัยแก่สร้างสรรค์ **เมื่อไรเด็กไทยเป็นนักสร้างสรรค์ เขาจะสร้างชาติไทยได้แน่นอน**

สำหรับยุคที่ผ่านมา เราคงต้องยอมรับว่าเราคงเดินทางมาผิด ไม่ใช่ผิดหมด แต่ก็ผิดมาก เช่น เห็นผิด คิดผิด เป็นอยู่ผิด ดำเนินชีวิตผิด เราเพลินกับยุค กินบุญเก่าเลย เสวยผลและนอนสบาย ฟุ่มเฟือยฟุ้งเฟ้อ เป็นนักบริโภค แกรมบางทีผลบุญที่เสวยหรือสมบัติที่บริโภคนั้น เป็นของยืมเขามาชื่นชมเสียด้วย ไม่ใช่สมบัติของตัวเองที่สร้างสรรค์ขึ้นมาด้วยเรี่ยวแรงการผลิตของตน ความสุขความพรั่งพร้อมที่มีก่อนวิกฤตินั้น เป็นสมบัติที่ยืมเขามา ไซ้หรือเปล่าไม่ใช่สมบัติที่ตัวสร้างขึ้น ถ้าสร้างขึ้นมาเองแล้ว ชื่นชมเสวยผลบุญเก่าไม่สร้างต่อ ก็ยังแยอยู่แล้ว นี่ไปเอาสมบัติของคนอื่นมาชื่นชมเสียอีก ก็ยิ่งแยใหญ่

ฉะนั้น ต่อไปจะต้องสร้างของตัวเองให้ได้ ต่อไปนี้ต้องเป็นยุคแห่งการสร้างสรรค์ **เราจะต้องสร้างเด็กไทยรุ่นใหม่ให้เป็นประชากรของยุคแห่งการสร้างสรรค์สังคมใหม่ให้ได้** ด้วยการพัฒนาเด็ก ให้การศึกษาเด็ก ให้เป็นนักสร้างสรรค์ เริ่มตั้งแต่ ให้เป็นผู้ใฝ่รู้ ใฝ่ดี ใฝ่ทำ ใฝ่ศึกษา ใฝ่สร้างสรรค์ เป็นนักผลิตที่บากบั่น สู้สิ่งยาก ไม่กลัวงานหนัก

“ทางช้างหน้าอึกยาวไกล ไทยพร้อมจะเดินไปหรือยัง”
ขอถามเท่านั้น

การสร้าง สันติสุข...สันติภาพ ในสังคมยุคข้อมูลข่าวสาร

วินิธ สุธารัตน์

บทนำ

สังคมยุคโลกาภิวัตน์หรือสังคมยุคข้อมูลข่าวสาร เป็นสังคมที่มีปัญหาซึ่งทำลายความสามารถของมนุษย์อยู่เป็นจำนวนมาก จะต้องมีการนำเสนอวิธีการแก้ปัญหา หรือทางออกในเชิงปฏิบัติที่เห็นผลด้วยความถูกต้องและชัดเจน จึงจะเกิดความคิดความรู้สึกันว่า อนาคตยังพอมีความหวังให้ เห็นอยู่ ปัญหาต่าง ๆ ที่กำลังทำลายสติปัญญาของมนุษย์ได้แก่ ปัญหาเรื่องมลพิษในอากาศ ดิน และน้ำ และสภาพแวดล้อม

การเอารัดเอาเปรียบด้านสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐาน ความยากไร้ และชะตากรรมอันลำบากของคนยากจน การบริโภคจนเกินขอบเขตพร้อมกับความตกต่ำทางจิตวิญญาณของคนร่ำรวย

ปัญหาเรื่องชนกลุ่มน้อย เรื่องสิทธิเสรีภาพสตรี ปัญหาที่เกิดจากภัยของสงครามนิวเคลียร์ ปัญหาที่เกิดจากความโลภและเทคโนโลยี ปัญหาเนื่องจากปริมาณข่าวสารเข้ามามากเกินไป และเป็นพิษ

สำหรับประเทศไทย ขณะนี้เรากำลังเผชิญกับวิกฤตการณ์ที่หนักหนาสาหัสอยู่หลายเรื่อง เช่น วิกฤตทางเศรษฐกิจ ทางสังคมและสภาพแวดล้อม วิกฤตทางวัฒนธรรม วิกฤตทางด้านการศึกษา วิกฤตทางด้านการเมือง วิกฤตทางศีลธรรมและจริยธรรม การจะแก้ปัญหาวิกฤตหลายอย่างที่เกิดขึ้นในขณะเดียวกันให้บังเกิดผล จำเป็นจะต้องมีการดำเนินการอย่างเป็นระบบพร้อม ๆ กันทั้งหมด ซึ่งจะต้องอาศัยวิสัยทัศน์การมองสรรพสิ่งต่าง ๆ ที่เป็นสาเหตุของปัญหา และกระบวนการแก้ปัญหาแตกต่างไปจากที่เคยกระทำกันมาก่อน นั่นก็คือวิสัยทัศน์แบบองค์รวม (Holism) มิฉะนั้นจะแก้ปัญหาทั้งระบบไม่ได้ การสร้างสันติสุข และสันติภาพ

ในสังคมก็ยังคงเป็นเรื่องที่อยู่แต่เพียงในจินตนาการเท่านั้น ไม่สามารถจะทำให้เกิดเป็นความจริงขึ้นมาได้

การที่มนุษย์จะสร้างความสุขขึ้นมาได้ในสภาพของสังคมที่เต็มไปด้วยปัญหามากมายเช่นนี้ คงเป็นเรื่องที่ยากมาก แม้ว่าจะสร้างขึ้นมาได้จริง ๆ ความสุขที่เกิดขึ้น ก็คงจะมีใช้ความสุขที่แท้จริงแต่คงเป็นสภาพของความสุขในสังคมที่สับสน ซึ่งไม่เป็นความสุขที่ยั่งยืน ยุทธศาสตร์ที่ควรกระทำก็คือ ปัญหาใหญ่ ๆ และสำคัญจะต้องได้รับการแก้ไขอย่างถูกต้องเสียก่อน จึงจะสามารถสร้างความสุขที่แท้จริงขึ้นมาในสังคมได้

นับเป็นนิมิตดี ที่มีการเคลื่อนไหวเพื่อหาแนวทางการแก้ปัญหาทั้งในสังคมโลก และสังคมไทย ซึ่งมีส่วนกระตุ้นหรือส่งเสริมให้เกิดวิธีการแก้ปัญหาต่าง ๆ อย่างมีระบบ วิธีการต่าง ๆ เหล่านี้ได้แก่ การพัฒนาที่ยั่งยืน การศึกษาเพื่อ สันติภาพ ธรรมรัฐ (Good Governance) หรือธรรมาภิบาลประชาสังคม (Civil Society) ประชาคมตำบล และเศรษฐกิจที่พอเพียง เป็นต้น วิธีการทั้งหลายเหล่านี้มีจุดประสงค์อย่างเดียวกัน คือช่วยแก้ปัญหาให้กับสังคมและเพื่อสร้างสันติสุขที่แท้จริงให้กับสังคมด้วย

ดังนั้นมิติของความสุขในสังคมสมัยใหม่ จึงมีลักษณะแตกต่างไปจากความสุขที่เคยคิดกันมาก่อน คือเป็นความสุขที่เกิดขึ้นในลักษณะขององค์รวมหรือมองเห็นส่วนรวมมีความสุข มีความสมบูรณ์ เป็นความสุขที่จิตใจของมนุษย์ได้รับการพัฒนาขึ้น จนความเห็นแก่ตัวลดน้อยลงและเป็นความสุขที่มีลักษณะที่ทุกคนจะต้องช่วยกันสร้าง หรือเป็นความสุขที่เกิดขึ้นร่วมกันระหว่างบุคคล สังคม และสภาพแวดล้อม เป็นความสุขที่เกิดจากความรัก ความเมตตา การสงเคราะห์ เกื้อกูลกัน ในระบบของสังคมและธรรมชาติ ดังนั้นภาพของความสุขจึงสามารถกำหนดออกมาในรูปแบบแห่งการบูรณาการขององค์ประกอบหลาย ๆ ตัวที่มาสร้างความ

สัมพันธ์กันในลักษณะพลวัต (Dynamic) และทำให้เกิดดุลยภาพ (Equilibrium) ได้แก่

**ชีวิตเพื่อสันติสุข ครอบครัวยุคใหม่ เศรษฐกิจพอเพียง
ชุมชนเข้มแข็ง สุขภาพสมบูรณ์ สังคมมีสันติสุข
และสิ่งแวดล้อมยั่งยืน เป็นต้น**

เมื่อมิติของความสุขในสังคมสมัยใหม่ เป็นสิ่งที่ทุกคนจะต้องช่วยกันสร้าง และเป็นความสุขที่จะต้องเกิดร่วมกันระหว่างบุคคล สังคม และสภาพแวดล้อม และเป็นความสุขที่สร้างดุลยภาพในลักษณะองค์รวม จึงต้องแสวงหาทฤษฎีหรือแนวความคิดที่เกี่ยวกับวิธีการสร้างความสุขร่วมกันในสังคมว่าสามารถเกิดขึ้นได้อย่างไร จากการพิจารณาแนวความคิดและทฤษฎีต่าง ๆ ในเรื่องของความสุขและวิธีการสร้างความสุข พบว่า ทฤษฎีที่มีความสอดคล้องและมีความเป็นไปได้สูง สำหรับการสร้างสุขร่วมกันตามลักษณะที่กล่าวมาก็คือ แนวความคิดในเรื่องความสุขตามทัศนะของนักจิตวิทยาในกลุ่มมนุษยนิยมใหม่ ซึ่งจะได้กล่าวถึงโดยละเอียดต่อไป

ทัศนะเรื่องความสุขของนักจิตวิทยาในกลุ่มมนุษยนิยมใหม่

นักจิตวิทยาในกลุ่มมนุษยนิยมใหม่ (Neo-Humanism) ซึ่งแยกกลุ่มของตนเองออกมาจากกลุ่มมนุษยนิยม เมื่อประมาณปี ค.ศ. 1986 และในวงการของวิชาการนั้นถือกันว่าเป็นคลื่นลูกใหม่ทางจิตวิทยา นักจิตวิทยาในกลุ่มนี้มีทัศนะว่า

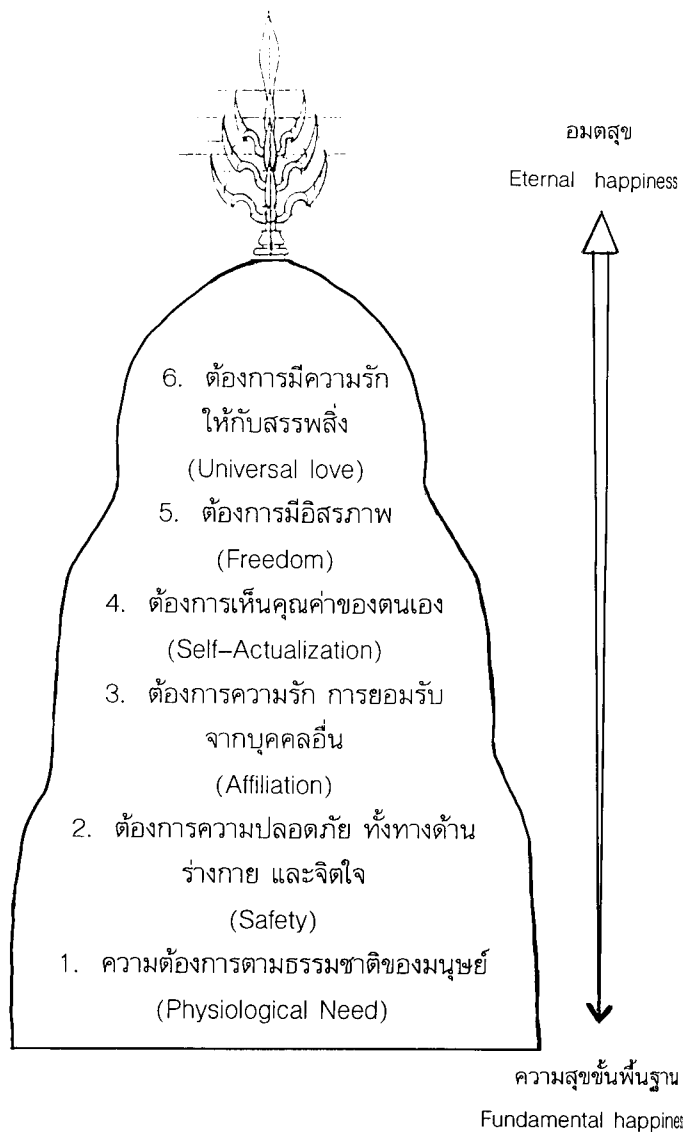
“สรรพสิ่งทั้งหลาย มีสายใยของชีวิตเชื่อมโยงใยถึงกันหมด และดำรงอยู่ในลักษณะของบูรณาการในระบบขององค์รวม โดยที่แต่ละส่วนมีที่อยู่ (place) และมีการแสดงซึ่งอยู่ในขอบเขตของตนเอง (sphere of expression) สรรพชีวิตทั้งหลายล้วนแต่ดำรงอยู่ในสายใยแห่งชีวิตสายเดียวกัน โดยที่ชีวิตทุกชีวิตมีความสำคัญ มีคุณค่า และสามารถพัฒนาศักยภาพของตนเองให้สูงขึ้นได้ เมื่อได้ตระหนักรู้และมีโอกาสที่จะพัฒนา”

ในเรื่องของความสุข นักจิตวิทยาในกลุ่มนี้ กล่าวว่าความสุขเป็นสิ่งที่ชีวิตทุกชีวิตต้องการสำหรับมนุษย์นั้นความสุขที่จะเกิดขึ้น โดยอาศัยฐานจากความรัก ความรักทำให้เกิดความต้องการ ความต้องการในขั้นต้นเกิดขึ้นจากรักตนเอง ดังนั้นความต้องการในขั้นต้นจึงเป็นความต้องการวัตถุสิ่งของเพื่อมาหล่อเลี้ยงชีวิตตนเอง ความสุขที่เกิดขึ้นจึงเป็นความสุขที่ยึดเอาตนเองเป็นศูนย์กลาง เป็นความสุขขั้นพื้นฐาน

เมื่อมนุษย์ได้พัฒนาศักยภาพของตนเอง มีการ

ตระหนักรู้คุณค่าของชีวิต ก็จะสามารถขยายขอบข่ายของความรักออกไปยังบุคคลอื่น สังคมและสภาพแวดล้อม ตลอดจนสรรพสิ่ง ความต้องการที่เกิดขึ้นจึงพัฒนาตามไปด้วย เป็นความต้องการที่จะเห็นสรรพสิ่งทั้งหลายมีความสุข เมื่อความต้องการได้รับการตอบสนอง ความสุขในขั้นสูงจึงเกิดขึ้น ความสุขในขั้นสูงเป็นความสุขที่ยิ่งใหญ่และเป็นสิ่งที่ทำให้มนุษย์สามารถสร้างประโยชน์แก่สังคม ประเทศชาติ และมนุษยชาติได้โดยไม่มีเงื่อนไขใด ๆ ทั้งสิ้น

(ภาพที่ 1)

ภาพที่ 1 แสดงขั้นความสุขของมนุษย์ตามแนวความคิดของนักจิตวิทยา
กลุ่มมนุษยนิยมใหม่

ที่มา : ดัดแปลงจาก Psychology Appliedn to Modern Life 1991 : P. 50

นักจิตวิทยาในกลุ่มมนุษยนิยมใหม่ ได้จัดลำดับความต้องการ (hierarchy of needs) ของมนุษย์ออกเป็น 6 ชั้น จากชั้นความสุขพื้นฐาน (Fundamental happiness) จนถึงชั้นสูงสุด คือ ความสุขอันยิ่งใหญ่ เป็นความสุขที่ไม่สามารถบอกจุดตั้งต้น และจุดสิ้นสุดได้ เรียกว่า อมตสุข (Eternal happiness) ดังต่อไปนี้

1. ความต้องการตามธรรมชาติของมนุษย์

โดยธรรมชาติสิ่งมีชีวิตทั้งหลายย่อมมีความรักตนเอง ย่อมต้องการสิ่งที่จะนำมาหล่อเลี้ยงชีวิตให้อยู่รอด มนุษย์เองก็ตกอยู่ภายใต้กฎเกณฑ์ข้อนี้ สิ่งที่จะช่วยเกื้อกูลให้ชีวิตของมนุษย์ดำรงอยู่ได้ ประกอบด้วยอาหาร เครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่อาศัย และยารักษาโรค ซึ่งนิยมเรียกกันว่า ปัจจัย 4 หรือปัจจัยที่เป็นความจำเป็นพื้นฐานของมนุษย์ การมีปัจจัย 4 อย่างพอเพียง จะเป็นสิ่งที่สร้างความสุขให้กับมนุษย์ได้ในขั้นของความสุขพื้นฐาน มนุษย์ที่ขาดปัจจัย 4 เป็นตัวหล่อเลี้ยง จะไม่คิดที่จะแสวงหาความสุขในขั้นอื่น ๆ ที่สูงขึ้น

2. ต้องการความปลอดภัยทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจ

เมื่อมนุษย์มีปัจจัย 4 พอเพียงแล้ว สิ่งที่ต้องการในขั้นตอนต่อไปก็คือความปลอดภัยทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจ ถ้ามนุษย์เกิดความรู้สึกว่ามีความปลอดภัย มนุษย์ก็จะมีความสุขยิ่งขึ้นและพร้อมที่จะประกอบกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกับบุคคลอื่นด้วยความรู้สึกโปร่งสบายใจ แต่ตรงกันข้ามถ้ามนุษย์เกิดความรู้สึกไม่เชื่อมั่นเรื่องสวัสดิภาพ ก็จะลดกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับสังคมลง ความปลอดภัยจะเป็นฐานให้มนุษย์แสวงหาความสุขในขั้นที่สูงขึ้นต่อไป

3. ต้องการความรักการยอมรับจากบุคคลอื่น

เมื่อมนุษย์มีความปลอดภัย ก็จะมีกิจกรรมทางสังคมร่วมกับบุคคลอื่น กิจกรรมต่าง ๆ ทางสังคมเป็นกิจกรรมที่สร้างความรักและการยอมรับ ขณะเดียวกันเป็นการพัฒนาศักยภาพของมนุษย์ไปพร้อม ๆ กันด้วย ความสุขที่เกิดขึ้นในขั้นนี้จึงเป็นความสุขแบบมีส่วนร่วม เป็นความสุขที่พัฒนาขึ้นจากความรักผู้อื่นและเป็นความสุขที่ไม่ได้มีศูนย์กลางอยู่ที่ตนเองมากเหมือนความสุขในขั้นที่ผ่านมา

4. ต้องการเห็นคุณค่าของตนเอง

เป็นความต้องการที่จะเห็นตนเองมีคุณค่า การมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคม ทำให้มนุษย์เกิดการค้นพบศักยภาพของตนเอง และรู้ว่าบุคคลอื่นก็มีศักยภาพเช่นเดียวกับตนเอง ทำให้เกิดความเข้าใจว่า มนุษย์เราจริง ๆ แล้ว **ไม่มีใครเหนือกว่าใคร แต่เก่งกันคนละทาง** มนุษย์ก็จะเห็น

คุณค่าของตนเอง พร้อม ๆ กับเห็นคุณค่าของผู้อื่น ก็จะขยายขอบข่ายของความรักให้กว้างออกไป และยกระดับของความสุขให้สูงขึ้นไปอีก คือมีความรักตนเอง และมีความรักผู้อื่นมากขึ้นกว่าเดิม ขณะเดียวกันมีความสุขสูงขึ้น ละเอียดประณีตขึ้นกว่าเดิมด้วย

5. ต้องการมีอิสรภาพ

หมายถึงปัญหาที่ทำให้ตนเองเป็นอิสระจากอำนาจของความต้องการหรือกิเลส และมีปัญญา ทำให้ตนเองเป็นอิสระจากธรรมชาติ ไม่ตกอยู่ในอำนาจของสิ่งต่าง ๆ เช่น วัตถุ บุคคล ความคิด หน้าที่ กฎเกณฑ์ ระเบียบ ตำรา หลักการต่าง ๆ แต่สามารถมีความคิดในลักษณะ การยืดหยุ่น สร้างสรรค์ โดยมีเป้าหมายอยู่ที่การสร้างประโยชน์เพื่อส่วนรวมโดยปราศจากความเห็นแก่ตัว ความสุขในขั้นนี้จึงเป็นความสุขที่ไม่ยึดเอาตนเองเป็นศูนย์กลาง และเป็นลักษณะของศานติสุข หรือปิติสุข ที่เกิดขึ้นจากเป้าหมาย คือสังคม และสภาพแวดล้อมมีความสุข เป็นความสุขในลักษณะขององค์รวมอย่างชัดเจน

6. ต้องการมีความรักให้กับทุกสรรพสิ่ง

เป็นความรักที่เกิดจากมองเห็นว่า สรรพสัตว์ทั้งหลายเป็นเพื่อนร่วมโลก (we are the world) ตระหนักว่าแท้จริงแล้วโลกก็คือ ครอบครัวใหญ่ครอบครัวเดียวที่สรรพสิ่งทั้งหลายเป็นสมาชิกร่วม บุคคลผู้มีความรักให้กับทุกสรรพสิ่ง จะมีความรู้สึกที่แยกแยะไม่ได้ว่า อะไรรือฉันหรือของฉัน โดยที่ทุกสิ่งทุกอย่างในธรรมชาติ ได้แก่ คน สัตว์ พืช กรวด หิน ดิน ทราย น้ำ อากาศ ทุกสรรพสิ่งเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน **เรียกว่าเป็นความรักที่ไร้อัตตา หรือความรักอันไร้ขอบเขต (Universal love)** เป็นความรักที่ปราศจากความเห็นแก่ตัว ผู้ที่มีความรักในลักษณะนี้จะเป็นผู้ที่พัฒนาขึ้นมาถึงจุดสูงสุดคือ **อมตสุข** เป็นผู้ที่พร้อมจะทำประโยชน์แก่มนุษยชาติ โดยไม่มีเงื่อนไข หรือหวังผลตอบแทนใด ๆ ทั้งสิ้นเป็นความสุขในระดับองค์รวมขั้นสูงสุด

เมื่อพิจารณาอย่างละเอียด จะเห็นได้ว่า ตามทัศนะของนักจิตวิทยาในกลุ่มมนุษยนิยมใหม่นั้นมองว่า **ความรักกับความสุขเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นด้วยกัน** โดยความรักมีจุดเริ่มต้นที่ตัวบุคคลก่อน มีศูนย์กลางอยู่ที่ตนเอง แล้วค่อยขยายตัวออกเป็นปริมาตร กว้างขวาง เป็นการแผ่ขยายออกไปทุกทิศทาง (Spherical) สู่เพื่อนมนุษย์ด้วยกัน แล้วขยายขอบเขตไปยังชีวิตทั้งหลาย จนถึงสรรพสิ่งต่าง ๆ ในธรรมชาติ ความรักที่เกิดขึ้น จึงเป็นความรักที่ไร้ขอบเขต ซึ่งถือว่าเป็นความรักที่ยิ่งใหญ่ที่สุด ภาพที่ 2

ภาพที่ ๒ ภาพพระอมิตาพุทธ กับ พุทธสาวกทั้งสอง
ภาพนี้แสดงให้เห็นว่าพระพุทธองค์ ทรงมี
ความเมตตากรุณาต่อสรรพสิ่งทั้งหลายทั่วพื้น
พิภพ อันเป็นความรัก ความเมตตาที่ไร้ขอบเขต

ที่มา : Life world Library : Japan 1968 : 99

สำหรับความสุขจะพัฒนาสูงขึ้นตามแนวนิ่ง (Vertical) คือ ในเบื้องต้นความสุขของบุคคลจะเกิดจากความรักตนเอง ซึ่งต้องอาศัยวัตถุ หรือสิ่งต่าง ๆ ที่จะใช้เพื่อสนองต่อความต้องการพื้นฐานของตนเองก่อน หลังจากนั้นจะค่อย ๆ พัฒนายกระดับความสุขให้สูงขึ้น เป็นความสุขที่เกิดจากการประกอบกิจกรรมกลุ่มที่สร้างประโยชน์แก่สังคมความสุขในขั้นนี้ เป็นความสุขที่มีความประณีตขึ้น มีลักษณะของการร่วมความสุขกัน หรือที่เรียกว่า ปิติสุข แล้วค่อยพัฒนาเป็นความสุขที่เกิดจากมีจิตใจที่เป็นอิสระจากสิ่งแวดล้อม คือ วัตถุ บุคคล สิ่งของ กฏระเบียบ และเป็นอิสระจากอำนาจของกิเลส ความสุขที่เกิดขึ้นในขั้นนี้จึงเป็น ความสุขที่ ประณีตยิ่งขึ้นอีก เป็นความสุขที่สงบ

ความสุขในขั้นสูงสุดเป็นความสุขที่เกิดขึ้นจากการที่บุคคลเป็นหนึ่งเดียวกับสรรพสิ่ง ความสุขในขั้นนี้เป็นความสุขที่เกิดจากความรักความเมตตาอันไร้ขอบเขต **เป็นความสุขของพระโพธิสัตว์** ผู้ซึ่งพร้อมที่จะกระทำสิ่งที่ดีและมีประโยชน์ โดยไม่มีเงื่อนไข ความสุขในขั้นนี้จึงเป็น อมตสุข

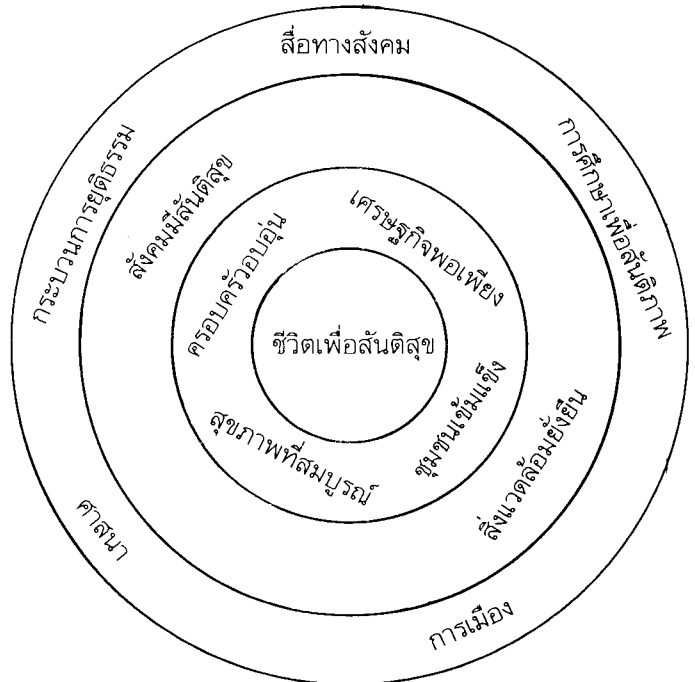
หันแล้วไว้บ!

ภาพที่ 3 เป็นภาพจากจินตนาการของพุทธทาสภิกขุ แสดงถึงสภาวะของจิตที่มีความสุขดุจก้อนเมฆ เนื่องจากเป็นอิสระหลุดพ้นจากโลก ท่านใช้สัญลักษณ์แทนด้วยภาพของโบสถ์วิหาร และสรรพสิ่งเบื้องล่าง ซึ่งมีความหมายถึงกิเลสทั้งมวล ตึกแก เป็นสัญลักษณ์ แสดงถึงจิต ที่มุ่งมั่นหนักแน่นอยู่กับการมีอิสรภาพ (ภาพนี้เขียนโดย เอมมานูเอล เซอแมน จาก romehrswphทางวิทยุญาณ สวนโมกขพลาราม)

ที่มา : ชีวิตงาม 2542 : 35

วิธีการสร้างความสุขในสังคม ชีวิตเพื่อสันติสุขและสันติภาพ

ในตอนต้นได้กล่าวมาแล้วว่า ทิศนะของความสุขในมิติใหม่เป็นทิศนะแบบองค์รวม เป็นการมองความสุขทั้งระบบที่มีความสัมพันธ์บูรณาการกันในลักษณะดุลยภาพรวมของความสุขจึงเป็นชีวิตเพื่อสันติสุข ครอบคลุมอ่อนเครื่องผูกพอเพียง ชุมชนเข้มแข็ง สุขภาพที่สมบูรณ์ สังคมมีสันติสุข และสิ่งแวดล้อมที่ยั่งยืน เป็นต้น เพื่อให้มองเห็นภาพความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบต่าง ๆ ได้ชัดเจน สามารถกำหนดเป็นแผนภูมิของความสุขได้ดังนี้

ภาพที่ 4 แสดงถึงการเกิดความสุขในสังคมชีวิตเพื่อสันติสุข และสันติภาพ

การสร้างความสุขในสังคม ชีวิต เพื่อสันติสุขและสันติภาพ

ความสุขในสังคมเป็นสิ่งที่ทุกคนจะต้องช่วยกันสร้าง โดยมีหลักการว่า ชีวิตจะมีสันติสุขได้นั้น ในเบื้องต้นบุคคลจำเป็นต้องมีหลักในการดำเนินชีวิตคือ **มีศรัทธาในศาสนาที่ตนนับถือ มีความคิดเป็นอิสระและมีความรักต่อเพื่อนมนุษย์และสรรพสิ่งทั้งหลาย** ซึ่งองค์ประกอบทั้งสามส่วนนี้มีความสำคัญอย่างยิ่งสำหรับการดำเนินชีวิตในสังคมปัจจุบัน ชีวิตจะมีสันติสุขได้อย่างแท้จริง บุคคลมีความจำเป็นที่จะต้องได้รับการตอบสนองในเรื่องความต้องการพื้นฐานอย่างเพียงพอด้วย ความต้องการพื้นฐานคือ อาหารที่พอเพียง เครื่องนุ่งห่ม

ที่พอเหมาะ ที่อยู่อาศัยที่อบอุ่นพอสมควร และยารักษาโรคที่พอดี ซึ่งองค์ประกอบสำคัญที่มีส่วนสร้างความสุขในส่วนนี้คือ เศรษฐกิจพอเพียง ครอบครัวที่อบอุ่น สุขภาพที่สมบูรณ์ และชุมชนที่เข้มแข็ง ซึ่งเป็นองค์ประกอบหลัก

สำหรับสังคมสันติสุขและสิ่งแวดล้อมที่ยั่งยืนจัดเป็นองค์ประกอบเสริม สำหรับองค์ประกอบสนับสนุน ซึ่งมีส่วนช่วยเกื้อหนุนให้สังคมมีสันติสุข ได้แก่ การศึกษา ศาสนา การเมือง สื่อทางสังคมและกระบวนการยุติธรรม เป็นหน้าที่หลักของรัฐที่จะต้องมีการบริหารจัดการและปรับเปลี่ยนรวมทั้งปฏิรูปลิขิตต่าง ๆ เหล่านี้ให้มีความสอดคล้องกับสังคม เพื่อจะได้เสริมสร้างสันติสุขที่มั่นคงถาวรให้กับชุมชนเพิ่มขึ้น และสุดท้ายสันติสุขก็จะเกิดขึ้นอย่างทั่วถึงกัน ซึ่งจะกล่าวถึงไปที่ละองค์ประกอบดังต่อไปนี้

องค์ประกอบหลักของความสุขในสังคม

1. ชีวิตเพื่อสันติสุข

บุคคลจะต้องกำหนดเป้าหมายในชีวิตไว้ให้ชัดเจน และด้วยความมั่นคงว่าจะต้องดำเนินชีวิตของตนเองเพื่อสันติสุขอย่างแท้จริง การไปสู่สันติสุขนั้นสามารถทำได้หลายวิธี แต่สำหรับการสร้างสันติสุขในลักษณะขององค์รวมตามที่ได้อธิบายมาแล้วนั้น จะต้องอาศัยองค์ประกอบหลัก 3 องค์ประกอบ คือ ความศรัทธาในศาสนาที่ตนนับถือ การมีความคิดที่เป็นอิสระ และการมีความรักต่อเพื่อนมนุษย์และสรรพสิ่งทั้งหลายตามที่ได้อธิบายมาแล้ว ในที่นี้จะสรุปเฉพาะความคิดสำคัญ ๆ ดังต่อไปนี้

1. ความศรัทธาในศาสนาที่ตนนับถือ ศาสดาของศาสนาทั้งหลายล้วนมีจุดมุ่งหมายที่จะสร้างสันติสุขสันติภาพขึ้นในมวลหมู่ของมนุษยชาติทั้งสิ้น แม้ว่ารูปแบบวิธีการเผยแผ่และเนื้อหาของลัทธิธรรม อาจจะมีแตกต่างกันอยู่บ้าง แต่เป้าหมายโดยรวมแล้วจะไม่มีใครมีความแตกต่างกันองค์ศาสดาทั้งหลาย เช่น พระพุทธองค์ พระเยซู นบีมุฮัมมัด เป็นต้น ล้วนแต่ทรงมีความเมตตาปรานีต่อมวลมนุษยชนและสรรพสัตว์ทั้งหลายเสมอเหมือนกันทั้งสิ้น และศาสดาเหล่านี้ล้วนมีความปรารถนาที่จะสร้างสันติสุข และสันติภาพในสังคมของมนุษยชาติสิ่งซึ่งปรากฏเป็นความจริงอย่างหนึ่งอันประจักษ์แจ้งต่อจิตใจของศาสนิกในทุกละ ศาสนาก็คือ ศาสนิกผู้ที่มีความเข้าใจและเห็นความสำคัญในศาสนาที่ตนนับถืออย่างลึกซึ้งนั้น จะมีความเข้าใจและมองเห็นความสำคัญของศาสนาอื่น ๆ ได้อย่างเดียวกันด้วย

ในยุคสังคมข้อมูลข่าวสารบุคคลจำเป็นที่จะต้องศึกษา

ศาสนาที่ตนนับถืออย่างลึกซึ้ง และขณะเดียวกันจะต้องศึกษาหลักศาสนาอื่น ๆ ด้วย ทั้งนี้บุคคลจะต้องมีใจกว้าง ปราศจากอคติ พร้อมทั้งจะแลกเปลี่ยนความรู้ทางศาสนา ซึ่งกันและกันโดยตลอด และเนื่องจากสื่อต่าง ๆ ที่ใช้เผยแผ่ศาสนา ในทางสังคมมีอยู่มากมายหลายรูปแบบ ดังนั้นโอกาสที่บุคคลจะทำความเข้าใจศาสนาต่าง ๆ ย่อมมีมากยิ่งขึ้น การเรียนรู้ศาสนาต่าง ๆ จะมีความเป็นสากลมากขึ้น การดำรงชีวิตเพื่อสันติสุขร่วมกันในวัฒนธรรมแบบผสม (Multi Cultures) ซึ่งเป็นลักษณะของสังคมสมัยใหม่ก็ย่อมมีโอกาสเป็นไปได้สูงยิ่งขึ้นด้วย

2. การมีความคิดเป็นอิสระ

องค์ประกอบสำคัญในการมีชีวิตเพื่อสันติสุขอีกประการหนึ่งก็คือ การมีความคิดเป็นอิสระ ซึ่งในตอนต้นได้อธิบายความหมายไว้สองลักษณะคือ ความเป็นอิสระจากวัตถุและความเป็นอิสระจากกิเลส ซึ่งขอนามาสรุปรูป กล่าวย่ออีกครั้งหนึ่งดังนี้คือ

ความเป็นอิสระจากวัตถุก็คือ มีความเชื่อมั่นว่ามนุษย์จะต้องดำรงชีวิตมีสันติสุขได้โดยไม่ต้องพึ่งพาอาศัยวัตถุมากนัก มนุษย์จะต้องกำหนดความต้องการวัตถุไว้ที่ความพอดีอย่างแท้จริง ซึ่งจะต้องอาศัยปัญญา มองเห็นคุณค่าแท้ คุณค่าเทียมของวัตถุ หลักเศรษฐศาสตร์ที่ควรนำมาใช้ตรงส่วนนี้ก็คือหลักเศรษฐศาสตร์ชาวพุทธ ซึ่งมีจุดเน้นที่การไม่ยึดมั่นในวัตถุ การไม่ครอบครองวัตถุทั้งในระดับปัจเจกชนและในระดับสังคม ในเรื่องการใช้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีในการสร้างสรรค์ ก็จะต้องมีจุดเน้นที่การรู้จักใช้เทคโนโลยีที่สอดคล้องกับวัฒนธรรม และสภาพแวดล้อม และมนุษย์จะต้องเลือกวิถีชีวิตใหม่โดยเปลี่ยนจาก อยู่ดีกินดี เป็นกินอยู่อย่างพอดี จึงจะได้ชื่อว่าเป็นผู้มีอิสระจากวัตถุอย่างแท้จริง

สำหรับความเป็นอิสระจากกิเลส ก็คือมีสติปัญญารู้เท่าทันความโลภ ความโกรธ ความหลง ที่เข้ามายึดครองจิตใจเป็นครั้งคราว และสามารถพัฒนายกระดับจิตใจของตนเองให้สูงขึ้น จนเป็นนายเหนือสัญชาตญาณ มีจิตสงบ ปลอดโปร่งโล่ง เบา จนสามารถทำให้จิตใจได้มีโอกาสสัมผัสความสุขที่แท้จริงได้

3. การมีความรัก ความเมตตา ต่อเพื่อนมนุษย์ และสรรพสิ่งทั้งหลายซึ่งเรื่องนี้ได้อธิบายถึงอย่างละเอียดแล้วในเรื่องการสร้างสันติสุขตามแนวความคิดของนักจิตวิทยา กลุ่มมนุษยนิยมใหม่ สิ่งที่จะเป็นตัวเสริมความรัก ความเมตตา ก็คือวิธีการคิดแบบสาวสาเหตุปัจจัยที่สามารถส่งผลสืบต่อถึงกันโดยตลอด ถ้าบุคคลสามารถเข้าใจในเรื่องขององค์รวมซึ่งเป็นเรื่องการมองสรรพสิ่งต่าง ๆ เป็นระบบ บุคคลจะเปลี่ยนวิธี

การคิด จากการยึดเอาตนเองเป็นศูนย์กลาง เปลี่ยนเป็นให้ความสำคัญต่อบุคคลอื่น และสิ่งแวดล้อม ซึ่งจะส่งผลให้พฤติกรรมกราดำเนินชีวิตของบุคคลได้มีการปรับเปลี่ยนตามไปด้วย

วิธีคิดตามแนวพุทธศาสนาที่สามารถนำมาเสริมในส่วนนี้ได้ก็คือ **วิธีคิดแบบสามัญลักษณ์หรือการมองเห็นไตรลักษณ์** คือการมองเห็นธรรมชาติของสรรพสิ่งว่า มีความไม่เที่ยง (อนิจจตา) ดำรงสภาวะอยู่ภายใต้สภาพบีบคั้น (ทุกขตา) และไม่ควรจะเข้าไปติดยึดหรือให้ความสำคัญ (อนัตตตา) จะทำให้บุคคลเข้าใจธรรมชาติของชีวิต ธรรมชาติของโลกและสรรพสิ่ง ความยึดมั่นในตัวตนของตนเองก็จะค่อย ๆ ผ่อนคลายลง

ความคิดแบบสามัญลักษณ์หรือการมองเห็นไตรลักษณ์ จะเป็นการช่วยส่งเสริมให้ ความคิดอิสระชัดเจนยิ่งขึ้น ขณะเดียวกันเมื่อความยึดมั่นถือมั่นในเรื่องตัวตนผ่อนคลายลง ก็จะเป็นการเปิดโอกาสให้คุณธรรมหลาย ๆ ประการเกิดขึ้น แทนที่ในจิตใจ คือ การมีความรัก ความเมตตาต่อเพื่อนมนุษย์ และสรรพสิ่งทั้งหลาย ซึ่งคุณธรรมเหล่านี้จะเป็นพื้นฐานอันสำคัญสำหรับการกระทำกิจกรรมอย่างอื่นร่วมกันในสังคม เพื่อสร้างสันติสุขและสันติภาพแก่สังคมต่อไป

ดังนั้นจึงสามารถกล่าวได้ว่า ชีวิตเพื่อสันติสุขของบุคคลจะต้องอาศัยองค์ประกอบสำคัญทั้ง 3 องค์ประกอบ คือ ความศรัทธาในศาสนาที่ตนนับถือ การมีความคิดเป็นอิสระ และการมีความรัก ความเมตตาต่อเพื่อนมนุษย์ และสรรพสัตว์ทั้งหลายเป็นพื้นฐานสำคัญ

2. เศรษฐกิจพอเพียง

เรื่องเศรษฐกิจเป็นเรื่องสำคัญเป็นพื้นฐานของความสุขในทุก ๆ ระดับ ดังนั้นบุคคลจะมีความสุข จะต้องมีความรู้ทางเศรษฐกิจที่มั่นคงหรืออย่างน้อยก็อยู่ในระดับที่สามารถช่วยตัวเองได้ สามารถแสวงหาปัจจัย 4 ได้ตามความจำเป็น โดยไม่เดือดร้อน

ประมวล วะสี (2541:20-33) กล่าวถึงเศรษฐกิจพื้นฐานกับเศรษฐกิจพอเพียงไว้ว่า

เศรษฐกิจพื้นฐาน หมายถึงเศรษฐกิจที่คำนึงถึงการทะนุบำรุงพื้นฐานของตัวให้เข้มแข็ง ทั้งทางสังคม วัฒนธรรม สิ่งแวดล้อม และเศรษฐกิจพื้นฐานของสังคมก็คือชุมชน ดังนั้นเศรษฐกิจพื้นฐานกับเศรษฐกิจชุมชน เป็นสิ่งเดียวกัน

เศรษฐกิจพอเพียง หมายถึงพอเพียงสำหรับทุกคน มีธรรมชาติพอเพียง มีความรักพอเพียง มีปัญญาพอเพียง

เมื่อทุกอย่างพอเพียง ก็เกิดเป็นความสมดุล จะเรียกว่าเศรษฐกิจสมดุลก็ได้ เมื่อสมดุลก็เป็นปกติ สบาย ไม่เจ็บ ไม่ไข้ ไม่วิกฤต เศรษฐกิจพื้นฐานจะต้องมีเป้าหมายมุ่งไม่สู่เศรษฐกิจพอเพียง

ดังนั้นจะเห็นได้ว่า ไม่ว่าจะเป็นเศรษฐกิจพื้นฐานหรือเศรษฐกิจพอเพียง จะต้องมึลักษณะที่เชื่อมโยงบูรณาการระหว่างมนุษย์ สังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อมเข้าด้วยกัน เป็นเศรษฐกิจสำหรับคนทั้งมวล มิใช่เป็นเศรษฐกิจที่สร้างความร่ำรวยให้กับคนส่วนน้อย แต่ละทั้งคนส่วนใหญ่ให้ยากจน เป็นเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นจากพื้นฐานคือความเข้มแข็งของชุมชน และมีการจัดการที่ถูกต้อง ทำให้เกิดความก้าวหน้าในลักษณะมีพลวัต (Dynamic) ไม่หยุดนิ่ง เศรษฐกิจลักษณะนี้ จึงเป็นพื้นฐานสำคัญสำหรับการสร้างความสุขอย่างถาวร

หลักสำคัญของเศรษฐกิจพอเพียง ก็มีลักษณะเช่นเดียวกันกับหลักเศรษฐกิจชาวพุทธ คือ ไม่มีการยึดมั่นในวัตถุ มีการกระจายสิ่งต่าง ๆ ไปยังคนกลุ่มใหญ่ ซึ่ง ปรีชา เปี่ยมพงศ์สานต์ (2535:27-33) ได้ให้ข้อสรุปสำคัญไว้ 5 ข้อ ดังต่อไปนี้

1. ความสุขของมนุษย์มิได้ขึ้นอยู่กับกำกับการบริโภควัตถุ แต่ขึ้นอยู่กับกำกับการให้บริการ หรือการช่วยเหลือเพื่อนมนุษย์ เพื่อความสุขของเพื่อนมนุษย์
2. การบริโภคจะต้องมีขอบเขตจำกัดได้ และมีลักษณะเรียบง่าย การประกอบการเศรษฐกิจ มิใช่เพื่อกำกำไรสูงสุด แต่ทำเศรษฐกิจเพื่อรักษาระดับความเป็นอยู่ให้อยู่ในทางสายกลาง คือระดับของความพอดีจริง ๆ
3. ทรัพยากรต่าง ๆ จะต้องมีการกระจายไปทั่วสังคม ความเหลื่อมล้ำและช่องว่างระหว่างชนกลุ่มต่าง ๆ จะลดน้อยลงไปและเมื่อการบริโภคมีการจำกัดให้อยู่ในทางสายกลาง ความจำเป็นที่จะต้องแสวงหารายได้ให้มาก ก็ย่อมหมดไป การแข่งขันไม่มีความตึงเครียด สังคมก็เคลื่อนไหวไปด้วยความเป็นปกติ
4. เมื่อการบริโภคมีขอบเขตและมีลักษณะเรียบง่าย ในการผลิตจึงไม่ต้องใช้เทคโนโลยีระดับสูงแต่เป็นการผลิตระดับท้องถิ่น โดยคนในท้องถิ่นร่วมใจกัน เพื่อให้คนในท้องถิ่นสามารถแลกเปลี่ยนผลผลิต วิชาการ เทคโนโลยี และสร้างมิตรไมตรีกับชุมชนที่เชื่อมโยงสัมพันธ์กันได้ ผลผลิตไม่ต้องการมีการโฆษณา ไม่มีตลาดที่ซับซ้อน สามารถลดต้นทุนการผลิต ลดความขัดแย้งที่เกิดจากการแข่งขัน ไม่มีการเอารัดเอาเปรียบในระบบราคา ระบบตลาด และ

ระบบการผลิต ผลที่เกิดขึ้นคือ ประชาชนได้รับโรคของดีราคาถูก

5. เศรษฐกิจแบบชาวพุทธ เน้นในเรื่องความเสมอภาค หมายความว่าทุกคนมีปัจจัยดำรงชีพขั้นพื้นฐานเพียงพอ ไม่มีการเก็บสะสมสิ่งต่าง ๆ ที่เป็นส่วนเกิน มีความระมัดระวังในการใช้ทรัพยากรโดยเก็บส่วนหนึ่งไว้ให้ชนรุ่นหลังได้ใช้ เหมือนกับที่บรรพบุรุษของเราได้ปฏิบัติมาก่อน

ดังนั้นจึงเห็นได้ว่า หลักเศรษฐกิจแบบชาวพุทธ มีจุดมุ่งหมายสำคัญอยู่ที่ต้องการสร้างเงื่อนไขให้บุคคลแต่ละคนสามารถพัฒนาตนเองได้อย่างอิสระ ในท่ามกลางสังคม โดยมีหลักการพื้นฐานที่มีจุดเน้นในเรื่องของเสรีภาพ ความเสมอภาค การพึ่งพาตนเอง และคุณภาพของระบบนิเวศ หลักเศรษฐกิจแบบชาวพุทธจึงเป็นหลักเศรษฐกิจที่มีจุดเด่นคือ **มีความกระตือรือร้น สบายงาม และยิ่งใหญ่**

บุคคลผู้ที่อยู่ในระบบเศรษฐกิจแบบนี้เป็นผู้ที่มีศักยภาพ มีความพอดีในการบริโภค เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ต่อผู้อื่น มีความเครียดน้อย และมีหลักประกันอันมั่นคงสำหรับลูกหลานในอนาคตด้วย ดังนั้นความสุขที่บุคคลในระบบเศรษฐกิจแบบนี้ได้รับ จึงเป็นความสุขที่ลึกซึ้ง ประณีต และเป็นความสุขที่เกิดขึ้นร่วมกันของบุคคลในกลุ่ม

8. ครอบครัวอบอุ่น

ครอบครัวเป็นทุกสิ่งทุกอย่างของมนุษย์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการใช้ชีวิตอยู่ในครอบครัว ในช่วงของความเป็นเด็ก เป็นช่วงเวลาที่สำคัญที่สุดในชีวิตของมนุษย์ มีเรื่องสำคัญ ๆ ต่าง ๆ มากมายที่มนุษย์จำเป็นต้องเรียนรู้ในวัยเด็ก **ด้วยเหตุนี้ธรรมชาติจึงกำหนดระยะเวลาของการเป็นทารกของลูกมนุษย์ไว้ยาวนานกว่าสัตว์ชนิดอื่น** สิ่งที่ลูกมนุษย์จะต้องเรียนรู้ในระยะปฐมวัยแห่งชีวิตได้แก่เรื่องของภาษา วัฒนธรรม สังคม ตลอดจนจนถึงเรื่องของอาชีพ ทั้งนี้ก็เพื่อให้ลูกมนุษย์สามารถปรับตัวไปสู่ชีวิตที่ดีกว่าเดิม สามารถสืบทอดมรดกทางสังคม และวัฒนธรรม และสามารถบำรุงรักษาสร้างสรรค์ทรัพยากรและสภาพแวดล้อม ไว้สำหรับลูกหลานตามแนวทางที่บรรพบุรุษรุ่นก่อน ได้ปฏิบัติกันมาแล้ว

ในทางจิตวิทยามีข้อมูลและหลักฐานทางวิชาการมากมายที่ชี้ชัดว่า ประสบการณ์และการเรียนรู้ ในช่วงเวลาปฐมวัยของมนุษย์จะเป็นพื้นฐานที่สำคัญของการพัฒนาบุคลิกภาพ เจตคติ ค่านิยม วิธีการรับรู้ กระบวนการคิดและสติปัญญาในช่วงชีวิตของการเป็นผู้ใหญ่ โดยที่สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้มีการเริ่มก่อตัวตั้งแต่อายุ 2-3 ปีแรกของชีวิต

สำหรับในเรื่องของบุคลิกภาพนั้นยังมีความสำคัญกว่าเรื่องอื่น ๆ ตรงที่บุคลิกภาพของบุคคลที่เกิดขึ้นตอนที่เป็นผู้ใหญ่ นั้น เป็นผลสืบเนื่องมาจากประสบการณ์ทางสังคมคือความสำเร็จหรือความล้มเหลว ในวัยเด็กซึ่งถือว่าเป็นฐานสำคัญของบุคลิกภาพ โดยที่ฐานแต่ละฐานเหล่านี้จะส่งผลสืบเนื่องกันมาเป็นทอด ๆ ทั้งที่เป็นความสำเร็จและความล้มเหลว หากส่วนที่เป็นความล้มเหลวไม่ได้รับการแก้ไขให้ถูกต้องอย่างทันท่วงทีแล้ว บุคลิกภาพที่แสดงถึงความล้มเหลวจะเป็นบุคลิกภาพอันถาวรของบุคคลนั้นในวัยที่เป็นผู้ใหญ่

ผู้ใหญ่ที่มีใจกว้าง โอบอ้อมอารี มีจิตใจเต็มไปด้วยความรัก ความเมตตา มีความเสียสละต่อสังคม ปราศจากความเห็นแก่ตัว ล้วนแต่เป็นผู้ที่มีชีวิตในวัยเด็กที่เจริญเติบโตมาจากครอบครัวที่อบอุ่น มีความรัก ชีวิตในระยะปฐมวัย มีความสำเร็จ และมีความสุข ในทางตรงกันข้าม ผู้ใหญ่ที่มีใจอคติคับแคบ มีจิตใจก้าวร้าว โหดร้าย อาฆาตพยาบาท มีความเกลียดชัง และมีบุคลิกภาพที่เห็นแก่ตัวจัด ล้วนแต่เจริญเติบโตมาจากครอบครัวที่ขาดความรัก ขาดความอบอุ่น ชีวิตในระยะปฐมวัย มีแต่ความล้มเหลวเกิดขึ้น ครึ่งแล้วครึ่งเล่า และไม่มีความสุข

ดังนั้น ครอบครัวจึงเปรียบเสมือนเป็นหัวใจหรือเป็น **โครงสร้างพื้นฐานของสถาปัตยกรรมทางสังคมของมนุษย์** การพัฒนาทุกชนิดจะต้องเริ่มต้นจากครอบครัว และไม่อาจจะเกิดการเปลี่ยนแปลงทางสังคมในลักษณะใดก็ตาม ครอบครัวจะได้รับผลกระทบมากที่สุดทุกครั้ง การทำให้ครอบครัวอบอุ่นและมีความสุขจึงเป็นการสร้างฐานของครอบครัวและสังคมให้มั่นคง และเป็นการเริ่มต้นการพัฒนาอย่างถูกต้อง

ในอดีต ครอบครัวไทยเป็นครอบครัวใหญ่ เป็นครอบครัวแบบขยาย เด็ก ๆ เจริญเติบโตอย่างอบอุ่นในท่ามกลางวงศาคณาญาติ ครอบครัวเป็นสังคมของการเรียนรู้ทุก ๆ เรื่อง ทั้งขนบธรรมเนียม ประเพณี วัฒนธรรม ชีวิตทางสังคมและวิชาชีพ ล้วนแต่มีจุดเริ่มต้นจากครอบครัวทั้งหมด แต่ผลกระทบที่เกิดจากการพัฒนาที่ผ่านมา ซึ่งยึดเอาเศรษฐกิจและวัตถุเป็นศูนย์กลางทำให้ผู้คนแข่งขันกันทำมาหาเงินแทนการทำมาหากิน ทำให้ครอบครัวต้องแตกสลาย และสุดท้ายส่งผลให้ชุมชนล่มสลาย

ขณะนี้ยังไม่สายที่คนไทยจะร่วมใจกัน สร้างครอบครัวที่อบอุ่นและมีความสุขขึ้นมาใหม่ในท่ามกลาง

กระแสของยุคอุตสาหกรรม และข้อมูลข่าวสาร โดยที่ต้องหาวิธีการให้ครอบครัวย้อนกลับมาประกอบอาชีพเกษตรกรรมกันใหม่ ในฐานะของผู้ผลิตอย่างเก่าแก่แต่ใช้เทคโนโลยีเท่าที่จำเป็น ลูกหลานส่วนหนึ่งอาจจะต้องไปประกอบอาชีพในภาคอุตสาหกรรมแต่ควรจะไปทำงานในลักษณะเข้าไปเย็นกลับ โดยที่ยังคงใช้ชีวิตครอบครัวอยู่ในสังคมเกษตรกรรม ไม่ต้องละทิ้งถิ่นฐานบ้านช่องอย่างในสภาพปัจจุบัน เป็นการพัฒนาเกษตรกรรมพร้อม ๆ กับอุตสาหกรรมในลักษณะของชุมชน โดยวิธีการนี้คนส่วนหนึ่งในครอบครัวผู้ทำเกษตรกรรมก็จะเป็นผู้ดูแลอบรมเลี้ยงดูลูกหลานไปพร้อม ๆ กันด้วย เป็นการสร้างสังคมที่อบอุ่นไปด้วยในตัว

ครอบครัวที่อบอุ่นและมีความสุขจะต้องมีองค์ประกอบในลักษณะต่าง ๆ ดังต่อไปนี้คือ ต้องมีฐานทางเศรษฐกิจที่มั่นคง พ่อแม่ต้องมีเวลาให้กับลูกหลาน พ่อแม่ ลูก เครือญาติมีกิจกรรมทางสังคมร่วมกันอยู่บ่อย ๆ ในบรรยากาศครอบครัวเต็มไปด้วยมิตรไมตรี ไม่มีการทะเลาะวิวาท ไม่มีความขัดแย้งขั้นรุนแรงหรือขั้นวิกฤต ครอบครัวปลอดจากอบายมุข ไม่มีขีดจำกัดทางด้านพื้นที่ทั้งในบ้านและนอกบ้าน มีศีลธรรมเป็นเครื่องชี้นำชีวิต และครอบครัวต้องอยู่ในสิ่งแวดล้อมที่ดี

บุคคลที่มาจากครอบครัวที่มีความอบอุ่นและมีความสุขจะเป็นผู้ที่มีบุคลิกภาพเป็นมนุษย์อย่างสมบูรณ์มีความสุข มีความรัก มีความสุข จะสามารถขยายขอบเขตของความรักและความสุขให้กว้างออกไปโดยไม่มีที่สิ้นสุด เริ่มจากรักตัวเอง รักบุคคลในครอบครัว รักเพื่อนบ้าน รักเพื่อนมนุษย์ รักสิ่งแวดล้อม ซึ่งความสุขก็จะพัฒนาปรับเปลี่ยนระดับสูงขึ้นไปเรื่อย ๆ ตามที่ได้กล่าวมาแล้ว

4. สุขภาพที่สมบูรณ์

ผู้ใหญ่มักจะอวยพรให้ลูกหลานว่า ขอให้มีความสุข “สุขภาพสบายใจ” คำว่า สุขภาพสบายใจ ก็หมายถึง การมีสุขภาพที่สมบูรณ์นั่นเอง

คำว่าสุขภาพ หมายถึง สุขภาวะ เป็นภาวะที่บุคคลมีความสุขทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจและสังคม (Health is Complete physical, mental and social well-being)

ในทัศนะทางพุทธศาสนา ได้แบ่งภาวะของมนุษย์ตามความรู้สึกรวมออกเป็นคู่กันคือ “สุข” กับ “ทุกข์” แต่มิได้แยกออกจากกันอย่างเด็ดขาด เพียงแต่กำหนดขึ้นในลักษณะ “ทวิลักษณ์” ที่มีความสัมพันธ์ในแบบตรงกันข้ามกันคือเมื่อ

ใดมีความสุข หมายความว่ามีความทุกข์น้อย เมื่อใดมีความทุกข์ ก็หมายความว่ามีความสุขน้อย เป้าหมายจริง ๆ ของพุทธศาสนา มิได้มีจุดเน้นอยู่ที่ **ความสุข** แต่เป็นเรื่องของ**อิสรภาพ** พุทธธรรมมีหลักว่าธรรมชาติของมนุษย์มีความต้องการพัฒนาไปสู่อิสรภาพ สิ่งที่มนุษย์ไม่ชอบ คือความบีบคั้น ดังนั้นความบีบคั้นก็คือความทุกข์ อิสรภาพจึงมีความหมายว่าเป็น**การหลุดพ้นจากความบีบคั้น หรือความทุกข์นั่นเอง**

ดังนั้นคำว่า สุขภาพที่สมบูรณ์ จึงมีความหมายอีกนัยหนึ่งได้ว่าเป็นภาวะที่หลุดพ้นจากภาวะบีบคั้นหรือความทุกข์ **ประมวล วรรสี** (2536:11-13) กล่าวว่า มนุษย์มีความต้องการจะหลุดพ้นจากภาวะบีบคั้น ทั้งทางกายภาพ ทางสังคม ทางจิตใจ และทางสติปัญญา

ความบีบคั้นทางกายภาพได้แก่ ภาวะเศรษฐกิจ ความเจ็บป่วย ความไม่ปลอดภัยในชีวิต ความบีบคั้นทางสังคม หมายถึง ความทุกข์ที่เกิดจากความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์เกิดขึ้นทั้งในระดับครอบครัว ระดับชุมชน ในที่ทำงาน ในสังคมระหว่างประเทศ

ความบีบคั้นทางด้านจิตใจ เกิดขึ้นจากกิเลสตัณหาในจิตใจของตนเอง ที่เกิดขึ้นแล้วก็จะบีบคั้นตนเอง และนำไปสู่การบีบคั้นผู้อื่น และนำไปสู่เหตุการณ์ที่ร้ายแรงต่าง ๆ ในสังคมอีกมากมาย ความบีบคั้นทางด้านสติปัญญาเป็นเรื่องของการรับรู้ การคิดถึงสิ่งต่าง ๆ ไม่ถูกต้องตรงกับสภาพความเป็นจริง ทำให้เกิดความอึดอัดขัดข้องไม่เป็นอิสระ ไม่สามารถแก้ปัญหาได้ ทำให้เกิดความทุกข์

ดังนั้นจะเห็นได้ว่าการมีสุขภาพที่สมบูรณ์จึงมีความหมาย และขอบข่ายที่กว้าง และครอบคลุมไปหลายเรื่องคือ เศรษฐกิจ ความเจ็บป่วย ความปลอดภัย ความสัมพันธ์กับผู้อื่น กิเลสตัณหา วิธีการเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ที่ผิดไปจากความเป็นจริง และวิธีการคิดที่ไม่ถูกต้อง ดังนั้นคำว่าสุขภาพสมบูรณ์จึงเป็นการมองในลักษณะขององค์รวมคือ รวมบุคคล สภาพแวดล้อม กระบวนการเรียนรู้ ความต้องการและการคิดเข้าไว้ด้วยกันซึ่งอาจเรียกว่าเป็น**สุขภาพองค์รวม**

บุคคลจะมีสุขภาพที่สมบูรณ์ จะต้องเป็นอิสระจากความบีบคั้นทางด้านกายภาพ ทางด้านสังคม ทางด้านจิตใจ และทางด้านสติปัญญา ดังนั้นจึงสามารถกล่าวได้ว่า ผู้ที่มีสุขภาพที่สมบูรณ์ คือผู้ที่มีความสุขที่แท้จริง

วิธีการสู่สุขภาพที่สมบูรณ์ (มรรควิธีสู่สุขภาพองค์รวม)

เนื่องจากความคิดในเรื่องของสุขภาพที่สมบูรณ์มีความหมายกว้างขวางขึ้นในลักษณะขององค์รวมดังที่ได้กล่าว

มาแล้ว ดังนั้นยุทธวิธีที่จะนำไปสู่สุขภาพองค์รวมจึงต้องมีการจัดการอย่างมีระบบ ซึ่งในเรื่องนี้มียุทธวิธีที่สำคัญอยู่ 6 ยุทธวิธีด้วยกัน (ประเวศ วะสี 2536:64-67) ดังนี้

1. การปรับทัศนะเรื่องสุขภาพ ก็คือปรับทัศนะความรู้ ความเข้าใจในเรื่องสุขภาพแบบองค์รวมทั้งในหมู่บ้าน ประชาชน แพทย์ และสาธารณสุข ข้อนี้เป็นเรื่องสำคัญถือเป็นเรื่อง **สัมมาทิฐิ** เพื่อให้ทุกคนมีความเห็นตรงกันจะได้นำไปสู่การปฏิบัติที่ถูกต้อง เนื่องจากขณะนี้ทัศนะเกี่ยวกับสุขภาพยังเป็นทัศนะแบบแยกส่วน ทำให้การป้องกันและรักษาสุขภาพไม่บังเกิดผล

2. ศึกษาวิจัยเรื่องแพทย์พหุลักษณะ ส่งเสริมให้มีการวิจัยการแพทย์ระบบต่าง ๆ มีการวิจัยระบบสาธารณสุขที่เกี่ยวข้องกับการแพทย์ระบบต่าง ๆ รวมทั้งศึกษาว่า ความเจ็บป่วยของคนไทยตามท้องถิ่นต่าง ๆ หายเพราะเหตุใดบ้าง เพื่อนำมาใช้ในการสร้างยุทธศาสตร์ การบำบัดรักษา ป้องกัน

3. วัฒนธรรมท้องถิ่นกับการพัฒนา ส่งเสริมการศึกษา วัฒนธรรมท้องถิ่น ด้วยการให้มีการศึกษาการแพทย์ เจริญวัฒนธรรม เป็นการอนุรักษ์ส่งเสริมวิชาการแพทย์แบบพื้นฐานให้คงอยู่ต่อไป

4. ส่งเสริมให้มีองค์กรชุมชนทั่วประเทศ เพื่อจะได้ระดมพลังและศักยภาพในทางสร้างสรรค์มาใช้ในการบริหาร และจัดเรื่องต่าง ๆ ภายในชุมชนเอง

5. ส่งเสริมการจัดตั้งสถานธรรมชาติบำบัด สภาพปัจจุบันผู้คนต้องอยู่กับมลภาวะมากมาย ทั้งอาหารปนเปื้อน สารเคมี อากาศเป็นพิษ สังคมแออัด เป็นการดำรงชีวิตที่แปลกแยกจากธรรมชาติ ควรมีการจัดตั้งสถานธรรมชาติบำบัด ให้ผู้คนที่อ่อนเพลีย ทั้งร่างกายวิญญาณได้พักผ่อนสัมผัสกับธรรมชาติที่สงบ กินอาหารปลอดสารเคมี สัมผัสกับชีวิตผู้คน และเจริญสติ เห็นคุณค่าของธรรมชาติ เพื่อนมนุษย์ และธรรมะ

6. การสร้างเครือข่ายและสถาบัน เนื่องจากสุขภาพองค์รวมเป็นเรื่องใหญ่ควรมีศูนย์รวมขององค์กรที่ทำหน้าที่ทางด้านนี้ในลักษณะสถาบัน **สุขภาพองค์รวม** (Holistic Medicine Institute) ทำหน้าที่รวบรวมความรู้ ให้การบริการ การศึกษาวิจัย ตลอดจนเป็นศูนย์ประสานงานเครือข่ายเรื่องสุขภาพองค์รวมให้ขยายตัวออกไปสู่ประชาชน

จึงเห็นได้ว่าเรื่องสุขภาพองค์รวม หรือสุขภาพสมบูรณ์จึงเป็นบูรณาการของทัศนะ วิธีการ บุคคล องค์กร และผลที่ได้รับจึงเป็นเรื่องใหญ่หรือเรื่องทั้งหมด เนื่องจากผลที่จะเกิดขึ้นนั้นคือสันติสุขของคนทั้งมวล

5. ชุมชนเข้มแข็ง

กระแสใหญ่ในสังคมปัจจุบันนอกจากกระแสของโลกาภิวัตน์ (Globalization) ตามที่ได้กล่าวถึงมาแล้วในเรื่องสังคมยุคโลกาภิวัตน์นั้น ยังมีกระแสใหญ่อีกกระแสหนึ่งซึ่งมีความสำคัญพอ ๆ กันคือกระแสของความเป็นชุมชน (Localization) หรือประชาสังคม (Civil Society) ได้เกิดขึ้นพร้อม ๆ กันด้วย และในขณะเดียวกันก็มีความเชื่อมั่นเกิดขึ้นว่า ความเข้มแข็งของชุมชนจะแก้ปัญหาได้ทุกชนิดและสามารถพัฒนาทุกอย่างไปพร้อม ๆ กันได้ เช่น ปัญหาด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติ และก่อให้เกิดการพัฒนาทางวัฒนธรรม

ประเวศ วะสี (2541:7) ได้อธิบายคำว่าชุมชนและมองภาพของชุมชนเข้มแข็งไว้ว่าความเป็นชุมชนหมายถึงการที่ประชาชนจำนวนหนึ่งมีวัตถุประสงค์ร่วมกันมีอุดมคติร่วมกันหรือมีความเชื่อร่วมกันในบางเรื่อง มีการติดต่อสื่อสารกันหรือมีการรวมกลุ่มกัน จะอยู่ห่างกันก็ได้ แต่มีความเอื้ออาทรต่อกัน มีความรัก มีมิตรภาพ มีการเรียนรู้ร่วมกันในการกระทำในการปฏิบัติบางสิ่งบางอย่าง และมีการจัดการ

เมื่อเกิดความเป็นชุมชนขึ้น สมาชิกจะมีความสุขเป็น **ฉันทัน** และมีความสร้างสรรค์สูงยิ่งมีศักยภาพ ที่จะทำอะไรให้สำเร็จทุกอย่าง เป็นศักยภาพอย่างไม่มีข้อจำกัด (Limitless Potential) การที่ความเข้มแข็งของชุมชนทำให้เกิดความสุข ความสร้างสรรค์ และมีศักยภาพก็เนื่องจากประกอบด้วย องค์ประกอบที่ทรงพลังทั้ง 3 ประการ มาผนวกกันเข้าคือ มีความผูกพันกันทางจิตวิญญาณ มีการเรียนรู้จากการกระทำร่วมกัน และมีการจัดการตั้งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. มีความผูกพันกันทางจิตวิญญาณ (Spiritual Binding) มีความเอื้ออาทร ความอบอุ่น ความไวเนื้อเชื่อใจซึ่งกันและกัน ทำให้ร่วมมือกันได้อย่างสนิทใจ

2. มีการเรียนรู้จากการกระทำร่วมกัน (Interactive Learning Through action) งานยาก ๆ ในชุมชนทำให้สำเร็จด้วยคนเพียงส่วนน้อยไม่ได้ ต้องอาศัยคนจำนวนมากมาเรียนรู้ร่วมกัน การเรียนรู้ร่วมกันเกิดขึ้นได้ยากถ้าคนขาดความรักความเมตตาต่อกันในชุมชนที่มีความเข้มแข็ง สมาชิกมีความรักความเมตตาต่อกันเป็นพื้นฐาน ทำให้การเรียนรู้ร่วมกันเกิดขึ้นในทางสร้างสรรค์ และมีความสุขด้วย

3. มีการจัดการ (Management) การจัดการเป็นเครื่องมือที่ทรงพลัง ทำให้สิ่งที่ยากเปลี่ยนเป็นสิ่งที่ง่าย ทำให้สิ่งที่เป็นไปได้เปลี่ยนเป็นสิ่งที่เป็นไปได้ ซึ่งจำเป็นที่

จะต้องใช้เทคนิควิธีการจัดการที่ทำให้เกิดการรวมพลังของกลุ่มในทางสร้างสรรค์ในหลาย ๆ วิธี

องค์ประกอบทั้ง 3 ส่วน มีพลังอย่างสูงยิ่ง เมื่อมาผนวกเข้าด้วยกันทั้งสามประการในความเป็นชุมชน ทำให้พลังสร้างสรรค์และศักยภาพของชุมชนสูงขึ้นอย่างไม่มีขอบเขตจำกัด

นอกจากนี้ในแต่ละชุมชนซึ่งมีประวัติความเป็นมาอันยาวนาน จะเป็นที่เกิดของ**ปรีชาญาณท้องถิ่น** (Local wisdom) ซึ่งมีความรู้ ความชำนาญต่าง ๆ เช่น ทางช่าง เกษตรกรรม การสอน การบริหาร การจัดการ ซึ่งบุคคลเหล่านี้มีความรักและปรารถนาที่จะสร้างสันติสุขให้แก่สังคมอยู่แล้ว การให้บุคคลเหล่านี้มีโอกาสมาทำงานร่วมกับบุคคลอื่น จึงเป็นโอกาสดีสำหรับการถ่ายทอดภูมิปัญญาไปยังบุคคลอื่น และมองเห็นคุณค่าของตนเองและบุคคลอื่น ทำให้ทุกคนมีความสุขจากการเรียนรู้ร่วมกันและทำงานร่วมกันอย่างมีความสุข

ดังนั้น จึงควรส่งเสริมสนับสนุนให้ชาวบ้าน ทั้งในชนบท และในเมืองรวมตัวกัน มีกิจกรรมที่ส่งเสริมการเรียนรู้ของชุมชน มีองค์กรชุมชน หรือองค์กรชาวบ้าน ซึ่งเกิดขึ้นจากการจัดตั้งของชาวบ้าน ส่งเสริมให้ชุมชนจัดการในเรื่องของตนเอง มากที่สุด รวมทั้งจัดการเรื่องสิ่งแวดล้อม และทรัพยากรธรรมชาติในปริมณฑลของชุมชน และที่มีความสำคัญยิ่งไปกว่านั้นจะต้องมีการจัดการให้ชุมชนทั้งหลายมีการเชื่อมโยงกันเป็นเครือข่าย เพื่อแลกเปลี่ยนความรู้ สันค้ำ วิธีการแก้ปัญหาต่าง ๆ

สังคมไทยจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องเรียนรู้ ทำความเข้าใจความสำคัญและความเข้มแข็งของชุมชน และสร้างยุทธศาสตร์ของชาติ ถ้าสามารถทำได้แบบนี้ มนุษย์ สังคม และธรรมชาติ จะเกิดสันติสุขอันยั่งยืน

องค์ประกอบเสริมของสันติสุข

ที่กล่าวมาในตอนต้นเป็นเรื่องขององค์ประกอบหลักของความสุขของบุคคล องค์ประกอบต่าง ๆ ซึ่งประกอบด้วยเศรษฐกิจที่พอเพียง ครอบครัวอบอุ่น สุขภาพที่สมบูรณ์ และชุมชนที่เข้มแข็ง เป็นองค์ประกอบของความสุขที่อยู่ใกล้ตัวของบุคคลมากที่สุด สำหรับองค์ประกอบเสริมของความสุข ที่สำคัญที่อยู่ 2 อย่าง คือ สังคมสันติสุข กับสิ่งแวดล้อมที่ยั่งยืน ซึ่งองค์ประกอบทั้งสองนี้มีความสัมพันธ์กันโดยใกล้ชิด ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. สังคมสันติสุข

สังคมของมนุษย์เปรียบได้กับร่างกาย มีอวัยวะน้อยใหญ่ทำหน้าที่เป็นองค์ประกอบย่อย ๆ ทุก ๆ

ส่วนอยู่รวมกันอย่างมีสมดุล ถ้าอวัยวะใดบกพร่องหรือเป็นโรค ก็ส่งผลกระทบไปยังทั่วร่างกายสังคมก็มีลักษณะเช่นเดียวกัน ถ้าส่วนใดส่วนหนึ่งบกพร่อง สังคมทั้งหมดย่อมได้รับผลกระทบตามไปด้วย

ร่างกายของมนุษย์จึงจำเป็นต้องพัฒนา เพื่อให้ดำรงสภาวะอยู่ได้ดีที่สุดท่ามกลางสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลง สังคมก็มีลักษณะเช่นเดียวกัน การเปลี่ยนแปลงทางสังคมเพื่อไปสู่สภาวะที่ดีขึ้นเรียกว่า **การพัฒนา**

ประเวศ วะสี (2538:12-24) ได้กล่าวถึงสังคมไทยสมัยใหม่ว่า สังคมไทยกำลังอยู่ในกระแสโลก ในสภาพความเป็นจริงเราต้องอยู่กับกระแสอันนี้ และจะต้องพยายามพัฒนาสังคมให้ดีที่สุด เช่น เราต้องแข่งขันทางเศรษฐกิจเพื่อให้สมดุลกับโลก เราคงต้องพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เราต้องพัฒนาคน พัฒนาชนบท พัฒนาปุระณะสิ่งแวดล้อมของเรา เราคงต้องพัฒนาประชาธิปไตย มีการกระจายอำนาจ และจัดการปกครอง ตลอดจนจัดการสังคมให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

การพัฒนาสังคมไทยให้ได้ผลนั้น จะต้องใช้ความผิดพลาดจากอดีตเป็นบทเรียนที่ดี สำหรับก้าวต่อไปอย่างมั่นคงในอนาคต ในอดีตที่ผ่านมา เราพัฒนาโดยยึดเอาวัตถุเป็นศูนย์กลาง ผลที่เกิดขึ้นก็คือมนุษย์สร้างวัตถุต่าง ๆ ขึ้นมามากมายและมีการสะสมสิ่งต่าง ๆ อย่างกว้างขวาง แปรลกแยกจากเพื่อนร่วมโลก และธรรมชาติ

ชีวิตที่แปลกแยกไปจากธรรมชาติ เป็นชีวิตที่มีปัญหา มนุษย์ที่แปลกแยกจากเพื่อนร่วมโลก และธรรมชาติ จะเกิดปัญหาทางจิต สังคมและปัญญา อันเป็นต้นเหตุของปัญหาต่าง ๆ มากมาย ดังนั้นมนุษย์จึงจำเป็นที่จะต้องพยายามให้สัมผัสกับเพื่อนร่วมโลกและธรรมชาติอยู่เสมอ เพื่อพัฒนาจิตใจให้ละเอียดอ่อน เพื่อเป็นพื้นฐานที่จะสร้างให้จิตใจมีความรักอันเป็นสากล

8. ขยายความรักเพื่อนร่วมโลก และความรักธรรมชาติออกไปอย่างกว้างขวาง

ตามที่ได้กล่าวมาแล้ว ความรักเกิดขึ้นตามแนวราบ และขยายขอบข่ายออกไปได้รอบตัวทุกทิศทางมนุษย์ที่แท้จะต้องมีความรักต่อสรรพสิ่งด้วยจิตใจบริสุทธิ์ปราศจากเงื่อนไขใด ๆ ทั้งสิ้น มีความรักเป็นสากลเมื่อปฏิบัติได้ดังนี้เรื่อย ๆ จิตใจจะสงบ เต็มไปด้วยสุนทรีย์ ความสุข และอิสรภาพ ทำให้เกิดความพร้อมที่จะเรียนรู้จากบุคคลทุกคน จากทุกสิ่งทุกอย่าง ทุกสถานการณ์ตาม

ความเป็นจริง

4. การเป็นบุคคลที่เรียนรู้

ในยุคสมัยของสังคมข้อมูลข่าวสารและความสลับซับซ้อนของสังคม ซึ่งมีอยู่ค่อนข้างสูง คนทุกคนจะต้องเป็นบุคคลเรียนรู้หรือสนใจใฝ่รู้มีกระบวนการเรียนรู้ที่เหมาะสมสามารถเรียนรู้ได้จากทุกคนทุกสถานการณ์ และจะต้องเรียนรู้ที่จะเลือกข้อมูลข่าวสารที่มีประโยชน์

5. การรวมกลุ่มให้เกิดเป็นชุมชน และสร้างเป็นเครือข่ายของสังคม

การรวมกลุ่มกันก็เพื่อให้เกิดเป็นชุมชนจะทำให้บุคคลเกิดความรู้สึกอบอุ่นและเป็นสุขมีพลังการเรียนรู้และพลังทางการสร้างสรรค์สูงมาก ในขั้นต่อไปก็พัฒนาให้เป็นชุมชนเครือข่าย (Community network) ซึ่งจะเป็นวิธีการสร้างสังคมที่มีสันติสุขขึ้นมาได้

การพัฒนาศักยภาพของตนเอง ตามวิธีการที่กล่าวมานี้จึงเป็นจุดเริ่มต้นที่สำคัญในการสร้างสังคม ศิลธรรมหรือสังคมสันติสุข

2. สิ่งแวดล้อมที่ยั่งยืน

สิ่งแวดล้อมที่ยั่งยืนถือว่าเป็นองค์ประกอบเสริมในการเสริมสร้างสันติสุขในสังคมที่มีความสำคัญอีกส่วนหนึ่ง เนื่องจากทัศนระบองครวมมองว่า มนุษย์เป็นส่วนหนึ่งของสิ่งแวดล้อม และสิ่งแวดล้อมเป็นส่วนหนึ่งของธรรมชาติ ขณะนี้สิ่งที่ปรากฏต่อสายตาของคนทั้งหลายก็คือสภาพแวดล้อมของโลกและของประเทศไทย เกิดการทำลายเนื่องจากมนุษย์ได้ใช้ปรัชญาการดำเนินชีวิตที่ผิดพลาด และเป้าหมายของการพัฒนาที่มุ่งเอาเศรษฐกิจ และวัตถุเป็นใหญ่เป็นสังคมวัตถุนิยมที่มนุษย์ไม่มีความสุข การพัฒนาในครั้งต่อไปที่มีความเหมาะสมมากกว่า ก็คือ การพัฒนาสังคมที่ใช้ศีลธรรมเป็นศูนย์กลาง หรือเรียกว่า**สังคมศีลธรรม**

สังคมศีลธรรมหมายถึงสังคมที่มีการเคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลงอย่างมีปกติภาพ หรือความถูกต้อง ทั้งทางวัตถุทางสังคม ทางจิตใจ และทางภูมิปัญญา เป้าหมายที่สำคัญของสังคมศีลธรรม มีดังต่อไปนี้

1. ในทางวัตถุ ทุกคนมีพออยู่พอกิน มีวัตถุให้ครอบครองเท่าที่จำเป็น มีสิ่งแวดล้อมที่ดี มีสุขภาพที่ดี มีการกระจายทรัพยากรทุกอย่างด้วยความยุติธรรม

2. ในทางสังคม มีสถาบันพื้นฐานทางสังคม คือสถาบันครอบครัวและสถาบันชุมชนที่เป็นปึกแผ่น เพื่อสร้างความสัมพันธ์ในทางสังคมและศีลธรรม มีประชาธิปไตย

มีสันติธรรม มีการกระจายอำนาจ และสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับสังคมอื่น ๆ

3. ในทางจิตใจ จะต้องเป็นสังคมที่สร้างคนให้มีความรักต่อเพื่อนมนุษย์และธรรมชาติ สามารถเห็นคุณค่าความรัก ความดีของเพื่อนมนุษย์และสรรพสิ่งมีความสุขอย่างแท้จริง มีการพัฒนาทางด้านจิตวิญญาณ (Spiritual Development) อย่างทั่วถึง

4. ในทางปัญญา สังคมไทยจะต้องเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ของคนทั้งมวล มีกระบวนการเรียนรู้ที่ถูกต้อง มีวัฒนธรรมของการแสวงหาความจริง มีวิธีการคิดที่ถูกต้อง ใช้โยนิโสมนสิการนำพฤติกรรมสมาถการเรียนรู้ปรับตัวแก้ปัญหาได้อย่างถูกต้อง

จากที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่า สังคมศีลธรรม ก็คือสังคมสันติสุขนั่นเอง การสร้างสังคมศีลธรรมมนุษย์ทุกคนจะต้อง**พัฒนาศักยภาพของตนเอง** โดยยึดหลัก 5 ประการดังต่อไปนี้

1. ปลุกมโนสำนึกแห่งความเป็นมนุษย์

มนุษย์มีศักยภาพสูงมาก เป็นศักยภาพในการเรียนรู้ในการแก้ปัญหา และศักยภาพ ในการเข้าใจสิ่งที่เป็นนามธรรมอันลึกซึ้งที่เรียกว่าจิตวิญญาณ ความเคยชิน ความจำเจ ตลอดจนเงื่อนไข ต่าง ๆ ที่มนุษย์สร้างขึ้นมา ได้บั่นทอนและบดบังศักยภาพแห่งความเป็นมนุษย์ลงไปมาก

จุดเริ่มต้นของการสร้างสังคมสันติสุข จึงอยู่ที่การปลุกมโนสำนึกแห่งความเป็นมนุษย์ของตนเองให้ตระหนักรู้ว่า เรามีศักยภาพที่จะเรียนรู้ที่จะทำงานร่วมกับบุคคลอื่น มีความพร้อมที่จะสร้างความรัก พร้อมที่จะพัฒนาไปสู่อิสรภาพ คือพ้นจากความบีบคั้นทั้งหลายตามที่ได้กล่าวมาแล้วในเรื่องสุขภาพที่สมบูรณ์

2. สัมผัสเพื่อนร่วมโลก และสัมผัสธรรมชาติ

ในสังคมสมัยใหม่ ชีวิตและการทำงานของบุคคลส่วนใหญ่เกี่ยวข้องกับ ความเทียม (artificiality) ทำให้ความต้องการของมนุษย์ขยายตัวออกไปอย่างไร้ขอบเขต ก่อให้เกิดการทำลายสิ่งแวดล้อมอย่างมากมายมหาศาล

พระธรรมปิฎก ป.อ.ปยุตโต (2537:157-170)

ได้กล่าวถึงหลักวิธีการพัฒนาที่ยั่งยืนด้วยการใช้หลักพุทธธรรมเพื่อแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อม โดยมีจุดเน้นอยู่ที่ให้มนุษย์พัฒนาศักยภาพด้านปัญญาและจิตใจให้สูงขึ้นจนสามารถเป็นนายเหนืออำนาจของกิเลส และใช้ศักยภาพที่พัฒนาแล้วนั้นนำมาสร้างเสริม ความสัมพันธ์ในลักษณะเป็นการช่วยเหลือเกื้อกูลต่อธรรมชาติ รวมทั้งในเรื่องของการเลือกใช้

วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ก็ให้มีการใช้ตามความจำเป็นคือ ใช้ในลักษณะสร้างสรรค์ และใช้ในทางที่เป็นการส่งเสริมสภาพแวดล้อม

ในเรื่องของความสุขของมนุษย์นั้นได้กล่าวถึงการที่มนุษย์ สามารถพัฒนาความสุขตามแนวคิดวิหยา มนุษยนิยมใหม่ จนถึงขั้นมีความสุขที่เกิดจากการมีความรัก ความเมตตาต่อสรรพสิ่ง แม้แต่ในเรื่ององค์ประกอบหลักในการสร้างสันติสุขของมนุษย์คือ เศรษฐกิจพอเพียง ครอบครัวยุคใหม่ สุขภาพที่สมบูรณ์ ความเข้มแข็งของชุมชน และเรื่องสังคมสันติสุข ที่กล่าวมาทั้งหมดนี้นั้น ทุก ๆ เรื่องล้วนมีเนื้อหาสาระที่มีความสัมพันธ์เกี่ยวโยงกับสิ่งแวดล้อมที่ยั่งยืน ในลักษณะของการบูรณาการทั้งสิ้น

ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่า สิ่งแวดล้อมที่ยั่งยืน เป็นองค์ประกอบ ที่สำคัญอีกส่วนหนึ่งของการเกิดสันติสุขในสังคมมนุษย์ ความคิดในการสร้างสิ่งแวดล้อมที่ยั่งยืน จะต้องเกิดจากการเปลี่ยนแนวคิด ปัญหาในการดำเนินชีวิตใหม่ เป็นการปรับจิตใจเข้าสู่ดุลของธรรมชาติ มองเห็นความสำคัญตลอดสายของสรรพสิ่ง มีความรักที่สามารถแผ่ขยายขอบเขตออกไปอย่างกว้างขวาง มีจิตสำนึกในเรื่องสิ่งแวดล้อมและถ่ายทอดไปยังบุคคลรอบข้างรวมทั้งปลูกจิตสำนึกในเรื่องนี้ให้กับอนุชน จนเกิดเป็นกลุ่มพลังงานทางสังคมที่เข้มแข็ง กลุ่มพลังงานทางสังคมก็จะเข้ามามีส่วนร่วมในการสร้างสรรค์สิ่งแวดล้อมที่ยั่งยืนให้กับสังคมต่อไป

โดยสรุป การสร้างสันติสุขในสังคม ที่กล่าวมาทั้งหมดนี้ ประกอบหลักและองค์ประกอบเสริมจะต้องเกิดขึ้นจากบุคคล จากกลุ่มหรือองค์กรของชุมชน เพราะฉะนั้นจึงกล่าวได้ว่า ศูนย์กลางของสันติสุขของบุคคลและสังคม จะต้องเกิดจาก **การมีชุมชนที่เข้มแข็ง** เป็นส่วนที่สำคัญที่สุด ถ้าชุมชนอ่อนแอ สันติสุขย่อมเกิดขึ้นไม่ได้

องค์ประกอบสนับสนุนการสร้างสันติสุข

องค์ประกอบสนับสนุนการสร้างสันติสุข และสันติภาพ ในสังคมที่สำคัญมีอยู่ 5 ประการ คือ การศึกษา ศาสนา การเมือง กระบวนการยุติธรรมและเรื่องของสื่อทางสังคม ทั้งหมดถือว่าเป็นองค์ประกอบสนับสนุน ที่รัฐจะต้องเข้าไปควบคุมดูแลอย่างใกล้ชิด เพื่อให้สามารถดำเนินงานไปสู่เป้าหมายในเรื่องเดียวกัน คือสร้างสันติสุข และสันติภาพในสังคม ได้อย่างแท้จริง สามารถสรุปรายละเอียดความสำคัญแต่ละเรื่องดังต่อไปนี้

1. การศึกษา

การศึกษาที่แท้จริงมีจุดเริ่มต้นจากครอบครัว เมื่อครอบครัวมีความอบอุ่นจะสร้างฐานการเรียนรู้ที่ถูกต้องให้กับเยาวชน คือมีความรู้ มีความคิด และมีความรัก ส่วนการศึกษาในระบบของรัฐจะต้องกำหนดเป้าหมายเพื่อสร้าง **สันติสุข และสันติภาพ** อย่างชัดเจน โดยที่ผู้เรียนจะต้องเรียนรู้สิ่งแวดล้อม มีจิตใจกว้างและเต็มไปด้วยความเมตตา มีจิตใจที่เป็นอิสระจากอำนาจของวัตถุ จากอำนาจของกิเลส และทิวฏี และมีความสามารถทางด้านการใช้ความคิด หรือใช้ปัญญาได้อย่างกว้างขวางลึกซึ้ง รวมทั้งมีศักยภาพในการพัฒนายกระดับปัญหาของตนให้สูงขึ้นเรื่อย ๆ ดังนั้นโรงเรียนหรือระบบการศึกษาควรจะสอนกระบวนการคิดต่อไปนี้ให้กับผู้เรียน (สำนักนายกรัฐมนตรี 2540:55-59)

คิดคล่อง คือคิดหาคำตอบได้จำนวนมากและคิดได้รวดเร็ว บางทีก็เรียกว่าคิดแบบเอहनัย

คิดหลากหลาย คือคิดหาคำตอบที่มีลักษณะหรือรูปแบบที่แตกต่างกันได้หลายรูปแบบ นิยมเรียกอีกชื่อหนึ่งว่า คิดแบบเอहनัย หรือความคิดหลากหลายความคิดชนิดนี้เป็นฐานของความสร้างสรรค์ (Creative Thinking)

คิดละเอียด เป็นการคิดให้ได้รายละเอียดของสิ่งที่คิดได้

คิดชัดเจน เป็นการคิดที่สามารถตรวจสอบตนเองได้ในเรื่องของความรู้ ความเข้าใจ ในเรื่องต่าง ๆ ด้วยการยกตัวอย่าง อธิบาย ขยายความ และตั้งคำถามตรวจสอบตนเองในเรื่องที่ตนเองคิดได้

คิดอย่างมีเหตุผล เป็นความคิดที่สามารถอธิบายได้ด้วยหลักการและเหตุผล

คิดถูกต้อง เป็นการคิดเพื่อให้ได้ความคิดที่เป็นประโยชน์ในทางที่ดีต่อสังคม

คิดกว้าง เพื่อให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับเรื่องที่คิดอย่างครอบคลุม

คิดลึกซึ้ง เป็นการคิดเพื่อให้เกิดความเข้าใจอย่างแท้จริงในสิ่งที่คิด โดยเข้าใจถึงความซับซ้อนของโครงสร้างและระบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุในโครงสร้างนั้น รวมทั้งความหมายหรือคุณค่าของสิ่งที่คิด

คิดไกล เพื่อให้ได้ความคิดที่เชื่อมโยงไปในอนาคต สามารถนำความคิดไปใช้ในการวางแผนและเตรียมการเพื่ออนาคตที่ดีต่อไป

กระบวนการคิดต่าง ๆ เหล่านี้ จะช่วยเสริมสร้างปัญญาให้กับมนุษย์และเป็นพื้นฐานสำคัญสำหรับการสร้าง

สันติสุข และสันติภาพในสังคม

2. ศาสนา

ศาสนาเป็นสถาบันหลักทางสังคมมาตั้งแต่อดีต ในสภาวะของสังคมปัจจุบัน ซึ่งสังคมไทยกำลังเผชิญปัญหาที่สำคัญอยู่หลายเรื่อง จำเป็นต้องพัฒนาคนให้มีปัญญาในหลาย ๆ ด้าน เพื่อช่วยกันแก้ปัญหาและพัฒนาสังคมในทางสร้างสรรค์และเพื่อมุ่งหวังสันติสุขอย่างแท้จริงให้เกิดขึ้นในสังคม บทบาทที่สำคัญของศาสนาในส่วนนี้จึงควรเป็นการเสริมสร้างปัญญาให้กับประชาชน เป็นการช่วยเสริมบทบาทหน้าที่ของระบบการศึกษาให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

หลักพุทธธรรมที่สามารถนำมาเสริมระบบการศึกษาเพื่อเพิ่มพูนสติปัญญา หลักใหญ่ก็คือ **หลักไตรสิกขา** หรือ **ศีล สมาธิ ปัญญา** ซึ่งถือว่าเป็นหัวใจของพระพุทธศาสนาที่มีความสำคัญมาก ในส่วนนี้จะกล่าวถึงกระบวนการเกิดปัญญาอีกวิธีหนึ่งที่มีความสำคัญไม่ยิ่งหย่อนกว่ากัน คือ หลักการคิด แบบ **โยนิโสมนสิการ** ซึ่งจะช่วยส่งเสริมและพัฒนาปัญญาของมนุษย์ให้กว้างขวางและถูกต้องยิ่งขึ้น

โยนิโสมนสิการ หมายถึง **การทำในใจโดยแยบคาย** ซึ่งเป็นความคิดที่อยู่ในกระบวนการพัฒนาปัญญาของมนุษย์ ตามหลักทางพระพุทธศาสนาเป็นความคิดที่อยู่ในระดับเหนือความเชื่อหรือศรัทธาเนื่องจากผู้คิดได้ใช้ความคิดของตนเองอย่างอิสระ คิดอย่างมีระบบ คิดอย่างวิเคราะห์ เป็นวิธีการสำคัญสำหรับการสร้างปัญหาที่บริสุทธิ์ เป็นอิสระทำให้บุคคลเข้าใจโลก เข้าใจชีวิต ตามสภาพความเป็นจริงที่แท้จริง และสามารถแก้ปัญหาต่าง ๆ ได้ ก่อให้เกิดประโยชน์ทั้งแก่ตนเอง แก่สังคม และก่อให้เกิด ประโยชน์สูงสุด (พระราชาวรมณี ป.อ. ปยุตโต 2525:669-713)

โยนิโสมนสิการ มีหลักวิธีการคิดอยู่ 10 แบบ คือ วิธีคิดแบบสาวเหตุปัจจัย วิธีคิดแบบแยกแยะส่วนประกอบ วิธีคิดแบบสามัญลักษณ์ วิธีคิดแบบอริยสังข์ หรือวิธีคิดแบบแก้ปัญหา วิธีคิดแบบบรรณสัมพันธ์ วิธีคิดแบบคุณโทษ วิธีคิดแบบรู้คุณค่าแท้ คุณค่าเทียม วิธีคิดแบบเจ้าคุณธรรม วิธีคิดแบบอยู่กับปัจจุบัน และวิธีคิดโดยพิจารณาให้เห็นความจริงอย่างละเอียด ซึ่งใกล้เคียงกับ ความคิดแบบวิเคราะห์ (Critical Thinking) ตามแนวความคิด ในแบบตะวันตกมาก

กระบวนการคิดแบบโยนิโสมนสิการ จะบังเกิดผลได้ดี ต้องอาศัยสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวยด้วยซึ่งเรียกชื่อ **ปรโต โมนะ** สภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมปัญญาได้แก่ บุคคล (กัลยาณมิตร) ข่าวสาร สื่อ ข้อมูล กฎหมาย บรรยากาศ

แรงจูงใจรวมทั้งสถานที่ต่าง ๆ ต้องเป็นปัจจัยเกื้อหนุนสำคัญ การจะพัฒนาปัญญาโดยไม่มีการจัดการเรื่องปัจจัยสิ่งแวดล้อมให้ถูกต้องเหมาะสมจึงเป็นเรื่องยาก ยิ่งสภาพแวดล้อมที่มีแนวโน้มชักนำจิตใจของมนุษย์ให้หลงไหลไปในทางกเลส ตัณหามีมากเพียงใด ก็จะเป็นอุปสรรคต่อการคิดแบบโยนิโสมนสิการมากเพียงนั้น กระบวนการพัฒนาปัญญาจะยิ่งยากขึ้นอีกหลายเท่า ทางที่ที่จะต้องมีการควบคุมสภาพแวดล้อมทางด้านกายภาพ ทางด้านสังคมให้ดีขึ้นจนอยู่ในระดับที่เหมาะสมพอเป็นพื้นฐานสำหรับการพัฒนาหรือเอื้อต่อการคิดต่อการเจริญปัญญาเป็นเบื้องต้น การคิดแบบ โยนิโสมนสิการจึงจะบังเกิดผล บุคคลจะสามารถเกิดปัญญา เกิดความรัก ต่อสรรพสิ่งแล้วจะเป็นผู้สร้างสันติสุขให้กับสังคมได้อย่างสมบูรณ์

3. การเมือง

ระบบการเมืองจะต้องช่วยสร้างสันติสุขให้กับสังคม อีกทางหนึ่ง การเมืองจะต้องสร้างระบบการปกครองบ้านเมือง ระบบการบริหารที่มีประสิทธิภาพ เที่ยงธรรม เพื่อประโยชน์ส่วนรวมที่เรียกว่า **ธรรมาภิบาล** หรือ **ธรรมรัฐ** (Good Governance) ขึ้นมาให้ได้

ธรรมรัฐ หมายถึงผลลัพธ์ของการจัดการกิจกรรม ซึ่งบุคคลและสถาบันทั่วไป ภาครัฐ และเอกชนมีผลประโยชน์ร่วมกัน ได้กระทำลงไปในหลายทาง มีลักษณะเป็นขบวนการที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง ซึ่งอาจนำไปสู่การผสมผสาน ประโยชน์ที่หลากหลายและขัดแย้งกันได้ (อานันท์ ปันยารชุน 2541:26)

องค์ประกอบของธรรมรัฐมีดังต่อไปนี้คือ

1. มีความรับผิดชอบและมีเหตุผลที่อธิบายได้รวมทั้งสามารถตรวจสอบได้
2. ประชาชนมีส่วนร่วม
3. ต้องมีการคาดการณ์ได้
4. จะต้องมีความโปร่งใส
5. จะต้องมีความเชื่อมโยงระหว่างองค์ประกอบทั้ง 4 องค์ประกอบนี้

หลักการของธรรมรัฐ รัฐบาลจะต้องบริหารงานอย่างเปิดเผย ต้องฟังเสียงประชาชน ประชาชนมีส่วนร่วม มีส่วนในการตัดสินใจ รัฐบาลหรือราชการบริหารเอกชนไม่มีสิทธิเปิดข้อเท็จจริงที่เกี่ยวข้องกับการได้เสียในเรื่องต่าง ๆ ของประชาชน รัฐบาลหรือราชการจะต้องมีความเข้าใจปัญหาต่าง ๆ อย่างถูกต้อง การตัดสินใจทุกครั้งต้องอาศัยข้อมูลที่สมบูรณ์ที่สุดและยึดเอาผลประโยชน์ส่วนรวมทุกครั้ง

ธรรมชาติจะเกิดขึ้นได้จะต้องมาจากชุมชนที่เข้มแข็งหรือประชาสังคมเลือกผู้แทนที่เป็นสัดบุรุษคือคนที่มีความรักต่อเพื่อนมนุษย์ มีความรักต่อธรรมชาติสภาพแวดล้อมอย่างแท้จริง ให้ไปทำหน้าที่บริหารออกกฎหมายที่สามารถสร้างประโยชน์สร้างความสุขแก่ประชาชนส่วนใหญ่ ดังนั้นธรรมชาติจึงเป็นองค์ประกอบสนับสนุนการสร้างสันติสุขแก่สังคมอีกองค์ประกอบหนึ่งที่มีความสำคัญยิ่ง

4. กระบวนการยุติธรรม

เป็นองค์ประกอบที่มีความเกี่ยวข้องกับธรรมชาติจะเป็นส่วนที่ทำให้กระบวนการบริหารงานการดำเนินชีวิตการควบคุมพฤติกรรมของมนุษย์ สามารถกระทำได้ด้วย ความถูกต้อง เสมอภาค ยุติธรรม เริ่มต้นจากการมีระบบกฎหมายที่มีความยุติธรรมต่อสังคม และปัจเจกบุคคล และจะต้องมีผู้ใช้กฎหมายไม่ว่าจะเป็นตุลาการ อัยการ ตำรวจ ผู้ใช้กฎหมายเหล่านี้จะต้องเป็นผู้มีคุณธรรมและมีความเที่ยงธรรมอย่างหนึ่งของกระบวนการยุติธรรมก็คือ จะต้องมีความยุติธรรมที่เป็นอิสระไม่ยึดติดอยู่ในผลประโยชน์หรืออำนาจ โดยเฉพาะอำนาจทางการเงินของคนกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง (อานันท์ ปันยารชุน 2541:30)

ดังนั้น จึงเป็นหน้าที่ของนักกฎหมาย นักสังคมศาสตร์ ฝ่ายเจ้าหน้าที่ หรือผู้เชี่ยวชาญด้านกฎหมาย และวัฒนธรรม จะต้องร่วมมือกันทำงานพิจารณาหาทาง ออกกฎหมายที่จำเป็นสำหรับควบคุมหรือสร้างกรอบป้องกันมิให้ผู้มีอำนาจผู้เข้มแข็งกว่ารังแก เอาเปรียบผู้ที่ด้อยกว่าหรืออ่อนแอกว่า และเพื่อสร้างความเสมอภาค ความรับผิดชอบและความยุติธรรมในสังคมไปพร้อม ๆ กันด้วย ขณะเดียวกันกฎหมายที่ดีก็จะช่วยรักษาสิ่งแวดล้อมที่ดี ที่มีลักษณะเอื้อต่อการพัฒนาปัญญาตามแนวพุทธคือ โยนิโสมนสิการ ทำให้ทุกคนมีสติปัญญาที่พัฒนาสูงยิ่งขึ้น เมื่อถึงจุดนั้นทุกคนจะเข้าใจโลก และชีวิตมากขึ้น จะช่วยกันสร้างสันติสุขและสันติภาพในสังคมต่อเนื่องกันไปเรื่อย ๆ โดยไม่มีจุดสิ้นสุด

5. สื่อทางสังคม

ยุคปัจจุบันเป็นยุคสังคมข้อมูลข่าวสาร สิ่งที่มีบทบาทสำคัญต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคมอย่างใหญ่ยิ่งก็คือ สื่อทางสังคม ซึ่งเป็นสิ่งที่ให้ข้อมูลข่าวสารแก่ประชาชน สื่อทางสังคม ได้แก่ หนังสือพิมพ์ วิทยุ และโทรทัศน์ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นสื่อบันเทิง โฆษณา การศึกษา วัฒนธรรม และในด้านอื่น ๆ ในปัจจุบันมีลักษณะการใช้สื่อระบบใหม่คือ

มัลติมีเดีย (Multimedia Virtualy Reality) ซึ่งเป็นการใช้เทคโนโลยีอย่างหลากหลายผสมผสานกันเพื่อเสริมความต้องการของคน ให้ใกล้เคียงกับความเป็นจริงที่สามารถสัมผัสกันได้มากขึ้น ระบบมัลติมีเดีย จึงเป็นระบบที่อยู่ในความสนใจของมนุษย์เป็นอย่างมากในสังคมปัจจุบัน

ภาพรวมของสื่อทางสังคมในปัจจุบันที่เห็นได้ชัดก็คือ ในหนังสือพิมพ์จะเต็มไปด้วย เรื่องละครประเภทต้อยคุณภาพ เรื่องของดารา วงการกีฬา การโฆษณา และพาดหัวข่าวด้วยการเมือง และอาชญากรรม สื่อวิทยุส่วนมากใช้เวลาในการกระจายเสียงเพลง โฆษณาสินค้า โดยที่สัดส่วนของข่าวสารมีน้อย และมีประเภทสนทนาบ้าง สำหรับโทรทัศน์ส่วนใหญ่ใช้เป็นสื่อสำหรับการบันเทิงและการโฆษณาสินค้า อื่น ๆ อยู่ตลอดเวลา มีข่าวสาร หรือรายการที่มีสาระอยู่บ้าง แต่เป็นสัดส่วนน้อยเช่นเดียวกัน (อานันท์ ปันยารชุน 2541:176-177)

ดังนั้นข้อมูลข่าวสารที่ประชาชนและเยาวชนส่วนใหญ่ได้รับ จึงล้วนแต่เป็นสิ่งที่ไม่เอื้อต่อการพัฒนาสติปัญญาหรือกระบวนการคิดแบบโยนิโสมนสิการซึ่งต้องอาศัยข้อมูลข่าวสารที่เสริมปัญญา แต่สื่อที่สังคมได้รับกลับมีลักษณะเป็นสิ่งที่ปิดโอกาสการพัฒนาศักยภาพด้านปัญญาของมนุษย์คือ ทำให้ขาดต้นแบบชั้นนำทางสังคมที่ถูกต้องและในทางตรงกันข้าม สื่อทางสังคมกลับเป็นตัวเร่งให้สังคมมีความเสื่อมทางจริยธรรมมากขึ้น และส่งผลกระทบออกไปยังปัญหาอื่น ๆ อีกมากมาย เช่น เป็นต้นแบบของอาชญากรรม การส่งเสริมความโง่ หรือวิชาเป็นต้นแบบของมิจฉาชีพ ความฟุ้งเฟ้อ ฟุ่มเฟือย การหลงอบายมุข การใช้ชีวิตที่ไร้แก่นสารสาระ การมีความต้องการอันไร้ขอบเขตแต่ขาดจิตสำนึกเรื่องสัมมาอาชีวะ ก่อให้เกิดการสูญเสียเวลา และความเสียหายทางเศรษฐกิจอีกมากมายมหาศาล

ประชาชนคนไทยส่วนใหญ่สำเร็จการศึกษาระดับประถมศึกษา ความคาดหวังของบุคคลพวกนี้ ก็คือการสามารถเพิ่มพูนศักยภาพด้านความรู้ ความคิด ในการดำเนินชีวิตที่ถูกต้อง การคิดอย่างมีเหตุผล การมีความก้าวหน้าทางด้านสังคมและอาชีพตลอดจนบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบของตนที่ควรมีต่อสังคม เพื่อสร้างสันติสุขร่วมกัน สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ เป็นความคาดหวังที่ประชาชนส่วนใหญ่ปรารถนาที่จะได้รับจากสื่อทางสังคม แต่ในสภาพของความเป็นจริง ประชาชนแทบจะไม่มีโอกาสได้รับสิ่งที่ตั้งตามและมีคุณค่าเหล่านี้

ทางออกในเรื่องสื่อทางสังคมก็คือ นักธุรกิจ ผู้ประกอบการ ตลอดจนสื่อทางสังคม จะต้องตระหนักถึงความรับผิดชอบ และหน้าที่อันสมควรของตนเองที่มีต่อสังคม จะต้องสร้างสื่อทางสังคม โดยมีเป้าหมายหลักอยู่ที่การสร้างสันติสุขและสันติภาพแก่สังคม และทำการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารในทางสร้างสรรค์ ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อภูมิปัญญา เอื้อต่อการคิดแบบโยนิโสมนสิการ ทำให้บุคคลมีความคิดกว้างขึ้น สามารถยกระดับสติปัญญาสูงขึ้น มีความรักเพื่อนมนุษย์ และธรรมชาติมากขึ้น ก็จะสามารถพัฒนาตนเอง ครอบครัว สังคม และประเทศชาติไปสู่สันติสุขพร้อม ๆ กันได้

การสร้างสันติสุข สันติภาพในสังคมยุคข้อมูลข่าวสาร จึงเป็นสิ่งที่เริ่มต้นจากรากฐานที่สำคัญคือความศรัทธาในศาสนา การมีความคิดอิสระ การมีความรัก ความเมตตาต่อเพื่อนมนุษย์และสรรพสิ่งทั้งหลาย ซึ่งเป็นฐานสำคัญที่ทุกคนจะต้องมีเป็นเบื้องต้น หลังจากนั้นทุกคนจึงต้องช่วยกันสร้างเศรษฐกิจพอเพียง ครอบครัวอบอุ่น สุขภาพที่สมบูรณ์ ชุมชนที่เข้มแข็ง สังคมที่สันติสุข และสิ่งแวดล้อมที่ยั่งยืน ในส่วนของรัฐจะต้องเข้ามาเสริมในองค์ประกอบทุก ๆ ส่วน เพื่อให้เกิดความสมบูรณ์โดยครบถ้วนทุก ๆ องค์ประกอบ ในลักษณะของการเกิดดุลยภาพ คือ คนเป็นผู้สร้างสังคม สังคมเป็นผู้สร้างรัฐ และรัฐกลับมาสรางคน และสังคมต่อเนื่องกันไปเรื่อย ๆ ในลักษณะของการเคลื่อนไหวอย่างไม่หยุดยั้ง เป็นการสร้างสันติสุข และสันติภาพในลักษณะของการเคลื่อนไหว และการเคลื่อนไหวซึ่งจะก่อให้เกิดเป็นความสมดุลของทุก ๆ ส่วน เป็นสันติสุขที่มีความสอดคล้องและผสมผสานกลมกลืนกับธรรมชาติอย่างแท้จริง

บรรณานุกรม

- แจ๊ค มินท์ อิงคธเนศร์. **ก้าวข้ามศตวรรษ** พิมพ์ครั้งที่ 1 กรุงเทพฯ : เอ อาร์. อินฟอร์เมชั่น แอนด์ พับลิเคชั่น จำกัด, 2540.
- ณัฐพงษ์ เจริญพิทย์. **ความคิดสร้างสรรค์ทางวิทยาศาสตร์** : ทศนะแบบของคร่อม เล่ม 1. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : บริษัท สยามโอเวอร์ซีส์โปรด จำกัด, 2541.
- เนื่องน้อย บุญเนตร. **จริยศาสตร์สภาวะแวดล้อม** : โลกทัศน์ในพุทธปรัชญาและปรัชญาตะวันตก. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2537.
- ประเวศ วะสี. **การดำรงชีวิตที่มีคุณค่าในสังคมสมัยใหม่**. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ หมอชาวบ้าน, 2538.
- _____ **ประชากรตำบล**. ยุทธศาสตร์เพื่อเศรษฐกิจพอเพียง ศิลธรรมและสุขภาพ. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มติชน, 2541.
- _____ **องค์กรรวมสุขภาพ**. ทศน์ใหม่เพื่อดุลยภาพแห่งชีวิต และการบำบัดรักษา. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มูลนิธิโกมล คีมทอง, 2536.
- ปรีชา เปี่ยมพงศ์สานต์. **หลุดพ้นจากวิกฤตการณ์แห่งการพัฒนาทางใหม่**. ปีที่ 6 ฉบับที่ 5 (กันยายน-ตุลาคม 2535), 2535.
- พจนานันท์ จันทรลันตี. **วิถีแห่งเต๋า**. พิมพ์ครั้งแรก. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์เคล็ดไทย, 2521.
- พุทธทาสภิกขุ. **ไกววัลย์ธรรม**. (หนังสือชุดธรรมโฆษณ์) กรุงเทพฯ : กรุงเทพฯการพิมพ์ 2523.
- _____ **ปฏิjosสมุปปาทจากพระโอบุส**. กองตำราคณะธรรมทาน แปลและร้อยกรอง สุราษฏร์ธานี : คณะธรรมทาน ไชยาจัดพิมพ์, 2521.
- พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตโต). **การพัฒนาที่ยั่งยืน**. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มูลนิธิพุทธธรรม, 2537.
- _____ **ดุลยภาพ**. สารแห่งสุขภาพและความสมบูรณ์. กรุงเทพฯ : สหธรรมิก, 2540.
- _____ **การศึกษาเพื่อสันติภาพ**. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มูลนิธิพุทธธรรม, 2538.
- _____ **การสร้างสรรค์ปัญญา** เพื่ออนาคตของมนุษยชาติ. พิมพ์ครั้งที่ 7 กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มูลนิธิพุทธธรรม, 2540.
- พระเทพเวที (ประยุทธ์ ปยุตโต). **เศรษฐศาสตร์แนวพุทธ**.

- กรุงเทพฯ : คณะกรรมการเอกลักษณ์ของชาติ, 2537.
- พระราชวรมณี (ประยูร ปยุตโต). **พุทธธรรม**. พิมพ์ครั้งที่ 1.
กรุงเทพฯ : จัดพิมพ์โดยคณะธรรม, 2525.
- พระราชวรมณี (ประยูร ธมฺมจิตโต). **รวมปาฐกถาธรรมชุด
พระพุทธศาสนาในยุคโลกาภิวัตน์**.
พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์สยาม. บริษัท
เคล็ดไทยจำกัด, 2541.
- พริตจ็อฟ ซับประ. **ตำแหน่งฟิสิกส์** แปลและเรียบเรียงโดยวเนช
กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์เทียนวรรณ, 2527.
- มนต์ ทองซ้อ. **ศาสนาสากล**. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์อักษร
บัณฑิต, 2520.
- ศูนย์สืบอายุพระศาสนา **ชีวิตงาม** เล่มที่ 6 : ของขวัญทาง
ปัญญา แต่กัลยาณมิตร สวัสดิ์ปีใหม่ 2542.
วัดชลประทานรังสฤษฏ์ กรุงเทพฯ : มปป. 2542.
- ลิปพนนท์ เกตุทัต. ทิศทางการพัฒนาเศรษฐกิจและ
สังคมไทยในสิบปีข้างหน้า **ราชภัฏกรุงเก่า**. (ปีที่ 1 ฉบับที่
2/2537.), 2537.
- สมน อมรวิวัฒน์. **ทฤษฎีการพัฒนาปัญญาแนวสามศร** :
วิเคราะห์จากพระไตรปิฎก และสเตรินเบิร์ก.
วิทยาพิจารณ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัย
สุโขทัยธรรมาธิราช, 2540.
- สุลักษณ์ ศิวรักษ์. **มนุษย์ที่แท้** หรือ มรรควิถีของจางจื้อ
พิมพ์ครั้งแรก. พระนคร : สำนักพิมพ์เคล็ดไทย, 2518.
- สำนักนายกรัฐมนตรี. **ทฤษฎีการเรียนรู้เพื่อพัฒนากระบวนการ
การคิด**. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการ
ศึกษาแห่งชาติ, 2541.
- อานันท์ ปันยารชุน. **มุมมองนายอานันท์**. พิมพ์ครั้งที่ 2.
กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มติชน, 2541.
- Bergamini, David. Time-Life International : **The Universe**
Nederland : Time Inc ; 1974.
- Kalat, James w. **Introduction to Psychology**. Second
Edition. Belmont : Wedsworth Publishing. 1990.
- Seidensticker, Edward. Lift world Library : **Japan Canada**
: Time Inc ; 1968.
- Weiten, Ayne W. Lloyd, Margaret A. Lashley, Robin L.
Psychology Applied to Modern Life, /Third Edition,/
Boston:/Cole publishing Company, 1991.

ทำไม...เศรษฐกิจไทยพัง

เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์

แม้ว่าวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจในประเทศไทยได้เกิดขึ้นมาเป็นเวลาเกือบ 2 ปี ซึ่งแสดงออกให้เห็นภายนอกนับตั้งแต่การประกาศเปลี่ยนแปลงระบบอัตราแลกเปลี่ยนของสกุลเงินบาท แต่ความพยายามในการค้นหาและอธิบายสาเหตุของวิกฤตการณ์ยังไม่สิ้นสุด ดังนั้นประเด็น “ทำไมเศรษฐกิจไทยพัง” จึงนับว่ายังไม่ล้าสมัยเสียทีเดียว ยิ่งไปกว่านั้นยังเป็นการย้ำความเข้าใจถึงสาเหตุที่แท้จริงของปัญหาและความเข้าใจดังกล่าวอาจจะเป็นสิ่งที่ช่วยเปิดความคิดให้มองเห็นแสงสว่างในการแก้ไขปัญหาดังกล่าวได้อย่างแท้จริง

ผมเชื่อว่าต้นตอของปัญหาดังกล่าวไม่สามารถอธิบายได้อย่างครบถ้วนจากมุมมองเพียงด้านใดด้านหนึ่ง เนื่องจากปัญหามีความสลับซับซ้อนและเชื่อมโยงกันทั้งในระดับภาพรวมของสังคมไทยและระดับโลก ดังนั้นบทความนี้จึงพยายามที่จะวิเคราะห์สาเหตุในแง่มุมต่าง ๆ ให้กว้างขวางมากที่สุด โดยพิจารณาจากมุมมองรอบด้านอย่างครบถ้วนอย่างน้อย 5 ด้านหลัก ๆ ดังต่อไปนี้

1. มุมมองด้านเศรษฐกิจและธุรกิจ

1.1 ขาดวิสัยทัศน์ในการพัฒนาประเทศ

ประเทศไทยขาดวิสัยทัศน์และยุทธศาสตร์ในการพัฒนาประเทศที่เหมาะสมหรือหากมีก็เป็นยุทธศาสตร์ในการพัฒนาที่เลียนแบบอย่างจากประเทศอุตสาหกรรมใหม่โดยขาดการพิจารณาพื้นฐานของประเทศ

เศรษฐกิจที่พึ่งพาการนำเข้า นโยบายของรัฐสนับสนุนภาคอุตสาหกรรมแต่กลับละเลยภาคเกษตรกรรมที่เป็นจุดแข็งของประเทศซึ่งต้องพึ่งพาการนำเข้าสินค้าทุนจำนวนมากมาผลิตเพื่อส่งออกประมาณกันว่าภาคการผลิตของไทยต้องอาศัยการนำเข้าถึงร้อยละ 40 เพื่อให้ได้มูลค่าเพิ่มจากการผลิตไม่ถึงร้อยละ 10 เท่านั้น

เศรษฐกิจบนรากฐานแรงงานราคาถูก การขยายตัวทาง

เศรษฐกิจใน 4 ทศวรรษที่ผ่านมา เศรษฐกิจไทยเติบโตขึ้นโดยพึ่งพาความได้เปรียบระยะสั้นในด้านต้นทุนแรงงานและที่ดินราคาถูก แต่ขาดการพัฒนาประสิทธิภาพของการผลิตอย่างต่อเนื่อง ดังตัวเลข Incremental Capital-Output Ratio ; ICOR ซึ่งเป็นส่วนกลับของผลผลิตของทุน พบว่าปี พ.ศ. 2529-2533 ICOR อยู่ที่ 2.8-3.5 และ พ.ศ. 2539 ICOR เพิ่มขึ้นไปอยู่ที่ 6.7 ซึ่งแสดงถึงผลผลิตของทุนลดลงในปี พ.ศ. 2539

เศรษฐกิจที่ขาดเทคโนโลยีของตนเอง การละเลยการวิจัยและพัฒนาทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีมาตลอดเพราะเป็นการลงทุนที่ไม่เห็นผลกำไรทันที ทำให้ภาคการผลิตของไทยไม่มีเทคโนโลยีการผลิตเป็นของตนเอง จึงต้องซื้อเทคโนโลยีจากต่างประเทศ หรือลอกเลียนแบบผลิตภัณฑ์ของต่างประเทศ ซึ่งส่งผลเสียต่อภาพรวมเศรษฐกิจไทย ในที่สุดแม้แต่ประเด็นทางอ้อม เช่น การละเมิดลิขสิทธิ์สิ่งบันเทิงเสียงของสหภาพยุโรปในปี พ.ศ. 2539 ถึงร้อยละ 54 ทำให้ประเทศไทยถูกตอบโต้โดยการตัดสิทธิ GSP และการถูกมาตรการกีดกันทางการค้าเนื่องจากสินค้าผลิตไม่ได้มาตรฐานสากล เป็นต้น

การพัฒนาประเทศที่ขาดวิสัยทัศน์ทำให้เศรษฐกิจไทยไม่สามารถเติบโตได้อย่างยั่งยืน และส่งผลทำให้ภาคการผลิตของไทยประสบกับปัญหาความสามารถในการแข่งขันของสินค้าไทยในตลาดโลก โดยเห็นได้จากการส่งออกของไทยที่เคยขยายตัวในอัตราตัวเลข 2 หลัก กลับลดลงเหลือเพียงร้อยละ 0.2 ในปี พ.ศ. 2539

1.2 ขาดการเตรียมความพร้อมในการเปิดเสรีทางการเงิน จนเป็นสาเหตุที่ทำให้เกิดวิกฤตเศรษฐกิจในปี พ.ศ. 2540 ทั้ง ๆ ที่ไทยมีเวลาถึง 8 ปีในการเตรียมการ นับตั้งแต่รัฐบาล

พลเอกชาติชาย ชุณหะวัณ รั้งพันธกรณีข้อ 8 ของกองทุนการเงินระหว่างประเทศ

ขาดระบบการตรวจสอบการใช้เงินกู้ต่างประเทศ

การอนุญาตให้สถาบันการเงินและภาคเอกชนกู้เงินผ่านธุรกรรมวิเทศธนกิจ (BIBF) ส่งผลให้เกิดการไหลเข้าของเงินทุนจากต่างประเทศจำนวนมาก โดยระหว่างปี พ.ศ. 2536–2540 เงินทุนต่างประเทศผ่านช่องทางของ BIBF ถึง 116.6 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ หรือประมาณร้อยละ 60 ของ GDP เนื่องจากอัตราดอกเบี้ยต่างประเทศต่ำกว่าดอกเบี้ยในประเทศมากแม้ว่าการนำเงินลงทุนเข้ามาจะทำให้เศรษฐกิจไทยขยายตัวอย่างรวดเร็ว แต่การขาดระบบตรวจสอบการใช้เงินกู้จากต่างประเทศ ทำให้เงินกู้ต่างประเทศเป็นเงินกู้ระยะสั้นจำนวนมากแต่กลับถูกนำมาปล่อยกู้ในประเทศในแบบระยะยาว (Mismatch)

ยิ่งไปกว่านั้นเงินกู้ต่างประเทศยังถูกใช้ในการลงทุนในธุรกิจที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้โดยเฉพาะอย่างยิ่งการซื้อหุ้นในตลาดหลักทรัพย์และลงทุนในธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ โดยตัวเลขสินเชื่อในปี พ.ศ. 2539 ร้อยละ 25 ของบริษัทเงินทุนทั้งระบบถูกปล่อยให้กับธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ แต่กลับมีการลงทุนโดยตรง (Direct Investment) เพียงร้อยละ 18 เท่านั้น ปรากฏการณ์ดังกล่าวส่งผลให้เกิดปัญหาหนี้ต่างประเทศและหนี้ไม่ก่อให้เกิดรายได้ในธนาคารและบริษัทเงินทุนในปัจจุบัน

ขาดการสร้างความแข็งแกร่งของระบบสถาบันการเงิน

การเปิดเสรีทางการเงินของไทยขาดมาตรการรองรับอย่างเพียงพอ โดยเฉพาะการสร้าง ความแข็งแกร่ง และความ เป็นมาตรฐานสากลให้กับระบบสถาบันการเงินในประเทศ ทั้งใน ด้านหลักเกณฑ์การพิจารณาการให้สินเชื่อและการสำรองเงินทุน นอกจากนี้ยังรวมถึงขาดการพัฒนาประสิทธิภาพในการตรวจสอบสถาบันการเงินของธนาคารกลาง การพัฒนาบุคลากรระบบสาธารณูปโภคและเทคโนโลยีทางการเงิน ดังนั้นเมื่อเกิดปัญหาขึ้นในระบบสถาบันการเงิน จึงก่อให้เกิดผลกระทบต่อ ความเชื่อมั่นของนักลงทุนต่างประเทศและประชาชนในประเทศ และส่งผลทำให้ปัญหาลุกลามไปทั้งระบบจนไม่สามารถจำกัดวงของความเสียหายได้

การขาดการเตรียมมาตรการในการแก้ไขปัญหาของระบบสถาบันการเงิน โดยเฉพาะการรับประกันเงินฝากทั้งหมด ทำให้ภาครัฐโดยกองทุนเพื่อการฟื้นฟูและพัฒนาระบบสถาบันการเงินต้องแบกรับภาระในการอัดฉีดเงินจำนวนมากเข้าอุ้มสถาบันการเงินที่มีปัญหา ส่งผลทำให้หนี้ของสถาบันการเงิน

จำนวนมากถูกโอนมาเป็นหนี้ภาครัฐซึ่งผู้ที่ต้องชดใช้หนี้ดังกล่าว ก็คือประชาชนนั่นเอง

1.3 ขาดความเหมาะสมในการดำเนินนโยบายเศรษฐกิจมหภาค

การดำเนินนโยบายเศรษฐกิจมหภาคเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้เกิดวิกฤตการณ์ เนื่องจากในขณะที่ระบบเศรษฐกิจอยู่ภายใต้การเปิดเสรีทางการเงิน ซึ่งมีการไหลเข้าออกของเงินทุนเป็นไปอย่างเสรี ปริมาณหนี้ต่างประเทศโดยเฉพาะหนี้ระยะสั้นมีเป็นจำนวนมาก ประกอบกับประเทศไทยพยายามที่จะรักษาอัตราแลกเปลี่ยนในระบบตรึงค่าเงินให้เคลื่อนไหวน้อยที่สุด เพื่อเป็นหลักประกันสำหรับนักลงทุนและผู้ ที่ทำการค้าระหว่างประเทศ และเพื่อไม่ให้สร้างผลกระทบต่อหนี้ต่างประเทศของไทย แต่เศรษฐกิจไทยกลับถูกปล่อยให้ขาดดุลบัญชีเดินสะพัดอย่างต่อเนื่อง และโดยเฉพาะอย่างยิ่งการขาดดุลงบประมาณถึงร้อยละ 8 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติ สถานการณ์เศรษฐกิจมหภาคของไทยดังกล่าวจึงเป็นเหมือนสัญญาณที่สร้างความไม่เชื่อมั่นแก่นักลงทุนต่อเสถียรภาพค่าเงิน และทำให้เกิดการโจมตีค่าเงินบาท ซึ่งกลายเป็นแรงกดดันต่ออัตราแลกเปลี่ยนในขณะที่นโยบายอัตราแลกเปลี่ยนไม่ได้ปรับตัวให้ทันต่อสถานการณ์ การตรึงค่าเงินบาทโดยไม่อนุญาตให้มูลค่าเงินบาทเปลี่ยนแปลงบ่อยครั้ง และการใช้เงินลงทุนสำรองในการปกป้องค่าเงินบาททำให้เงินทุนสำรองร้อยละ หกร้อย ส่งผลทำให้ประเทศไทย ต้องประกาศเปลี่ยนแปลงระบบอัตราแลกเปลี่ยน ซึ่งเป็นจุดเริ่มต้นของการแสดงออกของวิกฤตการณ์

2. มุมมองทางด้านการเมืองและระบบราชการ

2.1 การปกครองระบบชนาธิปไตย

การเมืองไทยไม่อาจจะเรียกได้ว่าเป็นประชาธิปไตยที่แท้จริง แต่ควรจะถูกรเรียกว่า “ระบบชนาธิปไตย” เนื่องจากวัฒนธรรมประชาธิปไตยไม่ได้อยู่ในจิตสำนึกของประชาชน นักการเมืองส่วนมากที่เข้ามาบริหารประเทศจึงมีโอกาสูงที่จะเลือกเข้ามาโดยการซื้อเสียงจากประชาชน โดยพรรคการเมืองอาจจะได้รับเงินสนับสนุนในการหาเสียงจากกลุ่มธุรกิจที่หนุนหลังอยู่ ดังนั้นเมื่อนักการเมืองเหล่านี้เข้ามาบริหารประเทศก็ย่อมที่จะกอบโกยผลประโยชน์กลับคืนหรือกำหนดนโยบายด้านเศรษฐกิจที่เอื้อประโยชน์ให้กับตนเองพวกพ้องหรือนักธุรกิจที่ให้การสนับสนุนพรรค แต่ไม่ได้มีประโยชน์แก่การพัฒนาประเทศชาติในส่วนรวมอย่างแท้จริง

2.2 รัฐบาลขาดเสถียรภาพ

การที่รัฐบาลไทยเป็นรัฐบาลผสมและไม่มีพรรคใดที่ได้ครองเสียงข้างมาก ทำให้อายุของแต่ละรัฐบาลค่อนข้างสั้น ดังนั้นนโยบายในการบริหารประเทศจึงมีการเปลี่ยนแปลงบ่อยครั้ง คณะผู้บริหารประเทศแต่ละชุดจึงพยายามที่จะดำเนินโครงการที่เห็นผลงานในระยะสั้น เพื่อให้ผลงานเป็นที่ปรากฏ ส่งผลทำให้มาตรการหรือโครงการระยะยาวที่เป็นพื้นฐานของการพัฒนาประเทศไม่ถูกดำเนินการอย่างต่อเนื่อง หรืออาจจะถูกชะลอโครงการเพื่อพิจารณาใหม่ทุก ๆ รัฐบาล และหลายโครงการที่รัฐบาลมีมติสัญญาเกี่ยวกับภาคเอกชนที่เข้ามาลงทุนทำให้ภาคเอกชนขาดความเชื่อมั่นต่อการเข้ามาลงทุนระยะยาวในประเทศไทย

2.3 ราชการไม่มีประสิทธิภาพ

การบริหารราชการของไทยขาดประสิทธิภาพ มองจากการขยายหน่วยงานทำให้ระบบราชการมีขนาดใหญ่เทอะทะ โครงสร้างการบังคับบัญชาหลายชั้น กฎระเบียบ ขั้นตอนและพิธีการมาก ทำให้การดำเนินการล่าช้าไม่ทันกับการเปลี่ยนแปลงของโลก มีวัฒนธรรมการทำงานแบบ “เข้าขาม เย็นขาม” ขาดความกระตือรือร้น ขาดจิตสำนึกในการบริการประชาชนเนื่องจากติดค่านิยมเก่าที่คิดว่าข้าราชการเป็นเจ้าของคนนายคน และเป็นผลจากการขาดแรงจูงใจในการทำงาน เพราะเงินเดือนข้าราชการค่อนข้างต่ำ รวมทั้งระบบการเลื่อนตำแหน่งและการขึ้นเงินเดือนที่ไม่ได้วัดจากผลงานแต่ให้ตามโควตาหรือตามอาวุโส ดังนั้นความไร้ประสิทธิภาพในการให้บริการและความยากลำบากในการติดต่อราชการ จึงกลายเป็นอุปสรรคที่ขัดขวางการดำเนินงานของธุรกิจเอกชนที่ต้องการความรวดเร็ว และไม่ส่งผลดีต่อบรรยากาศทางธุรกิจและการลงทุนในประเทศ

ตัวอย่างของธนาคารแห่งประเทศไทย นับว่าเป็นหน่วยงานราชการที่เป็นสาเหตุสำคัญต่อการเกิดวิกฤตการณ์ เนื่องจากความไม่มีประสิทธิภาพในการกำกับดูแลและตรวจสอบสถาบันการเงิน โดยเฉพาะอย่างยิ่งระบบตรวจสอบบัญชีสถาบันการเงินที่ต้องใช้เวลาตั้งแต่เริ่มตรวจสอบจนถึงประกาศผลนานถึง 1 ปี และมีรอบระยะเวลาการตรวจสอบเพียงปีละ 1 ครั้ง ทำให้อาคารกลางไม่สามารถเข้าแก้ไขปัญหาได้ทันสถานการณ์

2.4 ธนาคารกลางไม่โปร่งใส

การขาดความเชื่อมั่นของนักลงทุนต่างประเทศเกิดจากความไม่โปร่งใสของการดำเนินการของการเมืองและ

ระบบราชการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งความพยายามในการปกปิดปัญหาหนี้เสียของธนาคารกรุงเทพพาณิชย์การ โดยการใช้เงินจำนวนมากของกองทุนเพื่อการฟื้นฟูและพัฒนาระบบสถาบันการเงินเข้าอุดปัญหา แต่ไม่สามารถปกปิดความเสียหายได้ จึงทำให้ความเชื่อมั่นต่อระบบสถาบันการเงินและต่อการทำงานของธนาคารแห่งประเทศไทยสูญหายไป จึงเป็นเหตุให้ปัญหาลุกลามไปทั้งระบบสถาบันการเงินและเกิดการถอนเงินทุนออกจากต่างประเทศเป็นระลอกตามมา

3. มุมมองทางด้านสังคมและวัฒนธรรม

ผมได้บรรยาย เขียนบทความและเขียนหนังสือที่ชื่อว่า “กระบวนทัศน์วัฒนธรรมไทยต้นตอเศรษฐกิจถดถอย” ซึ่งเป็นการอธิบายแนวคิดที่ผูกโยงปัญหาที่ซ่อนอยู่ภายใต้กรอบวัฒนธรรมในสังคมไทย ซึ่งเป็นรากลึกของปัญหาเศรษฐกิจอาทิ

- วัฒนธรรมรวยทางลัด สังคมไทยทุกระดับชอบเล่นการพนัน ทำให้เศรษฐกิจระดับประเทศเป็นการลงทุนเพื่อการเก็งกำไรเสียเป็นส่วนใหญ่

- วัฒนธรรมใช้จ่ายสุรุ่ยสุร่าย คนในสังคมไทยใช้จ่ายฟุ่มเฟือย ทำให้ประเทศต้องประสบปัญหาการขาดดุลการค้าและดุลบัญชีเดินสะพัด เนื่องจากคนไทยซื้อสินค้าต่างประเทศเข้ามาเป็นจำนวนมาก

- วัฒนธรรมอุปถัมภ์ นักการเมืองและนักธุรกิจเห็นแก่ประโยชน์ของตนและพวกพ้อง จึงขาดความยุติธรรมและละเลยหลักการที่ถูกต้อง ทำให้เกิดหนี้เสียในระบบสถาบันการเงิน เนื่องจากการปล่อยเงินกู้ให้กับธุรกิจที่เป็นพวกพ้องหรือการออกนโยบายที่เอื้อประโยชน์แก่พวกของตนเอง

- วัฒนธรรมเชื่อข่าวลือง่าย ชาวสื่อสามารถสร้างความตื่นตระหนกในสังคมไทยได้อย่างง่ายดาย เนื่องจากคนในสังคมขาดการคิดวิเคราะห์ข้อเท็จจริงอย่างถี่ถ้วนเช่น ข่าวลือ “5 แบงค์ล้ม” ซึ่งทำให้ประชาชนพากันไปถอนเงินออกจากธนาคารดังกล่าวเป็นต้น

ปัญหาวัฒนธรรมไทยจึงเป็นเหมือนต้นตอที่จมอยู่ใต้น้ำในยามที่เศรษฐกิจเติบโต แต่เมื่อเศรษฐกิจถดถอยก็เปรียบเหมือนน้ำที่ลดลงจนทำให้ตอของปัญหานั้นปรากฏขึ้น

4. มุมมองทางการศึกษาและบุคลากร

แม้ว่าภาคการผลิตของไทยต้องการพัฒนาการผลิตสู่การเป็นเทคโนโลยีเข้มข้น แต่ก็ไม่สามารถยกระดับขึ้นไปสู่การใช้เทคโนโลยีที่สูงขึ้นได้ เนื่องจากการขาดแคลนบุคลากรที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีและไม่เพียงแต่ด้านปริมาณเท่านั้น แต่คุณภาพ

ของบุคลากรก็เป็นปัญหาสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจ เนื่องจากผลิตผลจากระบบการศึกษาของไทยไม่สอดคล้องกับความต้องการของภาคเศรษฐกิจทำให้ผู้ประกอบการต้องเสียเวลาในการอบรมและฝึกงานเพิ่มเติม วิศวกรและนักวิทยาศาสตร์เป็นผู้ใช้เทคโนโลยีแต่ไม่สามารถสร้างเทคโนโลยีขึ้นมาใช้ บุคลากรขาดภาวะผู้นำ ขาดทักษะในการทำงานเป็นทีม และบริหารไม่เป็น ขาดทักษะทางภาษาและเทคโนโลยี ขาดความสามารถในการคิด การวางแผน และการดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมาย

อีกปัญหาหนึ่งของคนไทยที่เป็นต้นเหตุสำคัญของวิกฤตการณ์คือลักษณะชีวิต เช่น รักสนุก รักสบาย ไม่ชอบทำงานหนัก ขาดความกระตือรือร้นในการพัฒนาการทำงาน ไม่รักการเรียนรู้ ไม่รักองค์กร มีการย้ายงานพนักงานใหม่ ขาดวินัย ใช้เวลาและเงินทองไม่เป็นประโยชน์ ไม่เก็บออมเป็นต้น

5. มุมมองทางด้านต่างประเทศ

5.1 การเปลี่ยนแปลงของสภาพเศรษฐกิจโลก

การเปิดประเทศของอดีตประเทศคอมมิวนิสต์ เพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจภายหลังคอมมิวนิสต์ในโซเวียตรัสเซีย ล่มสลาย และการเปิดประเทศของจีนและเวียดนาม ภาคการผลิตของไทยจึงได้รับผลกระทบจากคู่แข่งที่เพิ่มขึ้น เนื่องจากประเทศเหล่านี้ต่างก็ผลิตสินค้าที่เหมือนและเจาะตลาดเดียวกับสินค้าไทยแต่ต้นทุนแรงงานราคาถูกกว่าไทยมาก สินค้าไทยที่ส่วนใหญ่ผลิตโดยใช้แรงงานเข้มข้นจึงต้องเผชิญการแข่งขันที่รุนแรงจนไม่สามารถแข่งขันราคาได้

5.2 การกีดกันทางการค้า

สินค้าไทยได้รับผลกระทบจากการใช้มาตรการกีดกันทางการค้าของประเทศในยุโรปและสหรัฐอเมริกาในรูปแบบต่าง ๆ เช่น มาตรการตอบโต้การทุ่มตลาด การจำกัดโควต้า และการนำเข้า การใช้มาตรฐานสินค้าเพื่อกีดกันสินค้าจากประเทศกำลังพัฒนาเป็นต้น มาตรการกีดกันทางการค้าเหล่านี้ทำให้สินค้าส่งออกของไทยประมาณร้อยละ 40 ซึ่งต้องพึ่งพาทลาดสหรัฐและยุโรปต้องประสบกับปัญหา

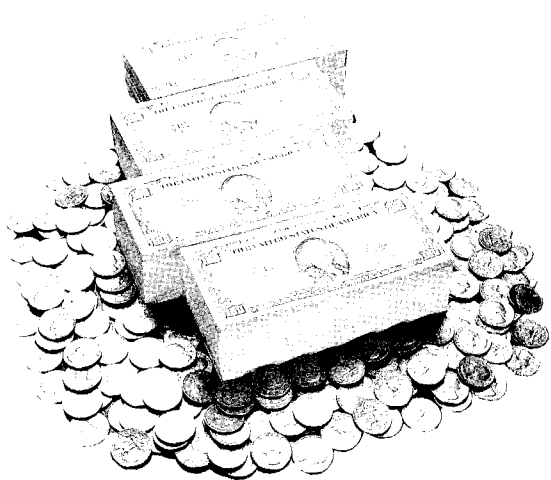
5.3 ความอ่อนไหวของระบบการเงินโลก

เทคโนโลยีสารสนเทศที่ทันสมัยส่งผลทำให้ตลาดเงินโลกมีเงินทุนหมุนเวียนอย่างรวดเร็วและมีปริมาณเงินทุนจำนวนมหาศาล และนับได้ว่าตลาดเงินเป็นตลาดที่มีมูลค่าการซื้อขายมากที่สุดในโลก อย่างไรก็ตามสัดส่วนของเม็ดเงินในตลาดเงินมากกว่าร้อยละ 90 กลับเป็นการซื้อขายเงินที่

ไม่ถูกต้องกับการค้าและการลงทุน ดังนั้นธุรกรรมในตลาดเงินส่วนใหญ่จึงเป็นกิจกรรมที่ไม่ทำให้เกิดผลผลิตอย่างแท้จริง แต่เป็นเพียงการทำกำไรจากการเปลี่ยนแปลงของอัตราแลกเปลี่ยนเท่านั้น

อย่างไรก็ตาม การเปลี่ยนแปลงของอัตราแลกเปลี่ยนไม่ได้อยู่บนพื้นฐานของเศรษฐกิจที่ถูกต้องเสมอไป แต่อยู่บนความคาดหวังของนักลงทุนซึ่งอาจจะไม่มีข้อมูลที่ถูกต้องและครบถ้วน ความอ่อนไหวของอัตราแลกเปลี่ยนและการไหลเข้าออกของปริมาณเงินมหาศาล และการขาดกลไกหรือกติกากในการควบคุมระบบการเงินโลก ได้ส่งผลกระทบต่อเสถียรภาพและความเชื่อมั่นในระบบเศรษฐกิจของประเทศไทย เนื่องจากไทยมีจุดบกพร่องในการจัดการเศรษฐกิจในประเทศ ทำให้นักลงทุนที่เล็งเห็นจุดอ่อนดังกล่าวเข้าโจมตีค่าเงินบาทเพื่อเก็งกำไร จากการเปลี่ยนแปลงของอัตราแลกเปลี่ยนส่งผลทำให้ประเทศไทยต้องเข้าสู่วิกฤตเศรษฐกิจในที่สุด

ความเชื่อมโยงและความกว้างขวางของสาเหตุทำให้เศรษฐกิจไทยพัง ทำให้เราต้องตระหนักว่าการแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจอย่างยั่งยืนนั้น ไม่สามารถใช่วิธีการทางเศรษฐศาสตร์เพียงอย่างเดียวเท่านั้น แต่ต้องเป็นการเคลื่อนตัวไปพร้อม ๆ กัน ของทุกส่วนที่เกี่ยวข้องทั้งระบบเศรษฐกิจ การเมือง สังคม วัฒนธรรม การศึกษา ฯลฯ ซึ่งเป็นไปตามแนวคิดของผมที่เรียกว่า **“การปฏิรูปครบวงจร”** นอกจากนี้จำเป็นต้องมีการดำเนินการในระดับนานาชาติในการวางกติกากที่เหมาะสมต่อการพัฒนาเศรษฐกิจโลกด้วย

ปฏิรูปประเทศไทย

จากวิกฤตสู่สหัสวรรษใหม่

วุฒิปพงษ์ เปรียบจรรย์วัฒน์

อีกไม่นานนักก็จะถึงปีคริสต์ศักราช 2000 ซึ่งนอกจากจะเป็นการขึ้นเป็นทศวรรษใหม่แล้วยังเป็นการขึ้นศตวรรษใหม่ และขึ้นสหัสวรรษใหม่ (พันปี) ด้วยในเวลาเดียวกัน ซึ่งตามความเชื่อทางประวัติศาสตร์แล้วสหัสวรรษใหม่นำมาซึ่งความสมบูรณ์พูนสุขของประชาโลก แต่ทว่าในช่วงต่อระหว่างสหัสวรรษเก่าและใหม่นี้กลับเกิดวิกฤตการณ์ทางการเงินและเศรษฐกิจที่แสนสาหัสในหลายประเทศโดยเริ่มจากประเทศไทย และได้ขยายออกเป็นวงกว้างจนยากแก่การเยียวยา

วิกฤตทางการเงินที่เกิดขึ้นนี้ นอกจากจะทำให้เราตระหนักถึงความอ่อนไหว และเปราะบางของระบบทุนเสรี อีกทั้งความเจ็บปวดและความสูญเสียที่เป็นผลโดยตรงจากการที่ฟองสบู่ทางเศรษฐกิจแตกได้เป็นอย่างดีแล้ว ยังได้ชี้ให้เห็นปัญหาพื้นฐานของระบบเศรษฐกิจของหลาย ๆ ประเทศรวมทั้งประเทศไทยด้วย

ความอ่อนไหวหรือหยาบของระบบทุนเสรีจะส่งผลกระทบต่อประเทศที่มีพื้นฐานอ่อนแอมากกว่า เสมือนไวรัสเชื้อหวัดที่ลอยแขวนอยู่ในอากาศที่เราหายใจ คนที่มีร่างกายแข็งแรงภูมิคุ้มกันดีก็ไม่เป็นหวัด บางคนเป็นหวัดเล็กน้อย บางคนเป็นอัมพาต สำหรับบางคนอาจหนักถึงปอดบวมหรือเสียชีวิตได้ ระบบเศรษฐกิจของประเทศก็เป็นฉนั้น ขณะที่ไทย เกาหลี และอินโดนีเซีย นอนชมเพราะพิษไข้ ได้หวัน จีน สิงคโปร์ และฟิลิปปินส์ แม้จะโดนผลกระทบนี้อย่างหลีกเลี่ยงมิได้ แต่ก็เพียงมีอาการไอและจาม! ไม่ถึงต้องล้มหมอนนอนเสื่อ

ปัญหาของประเทศอยู่ตรงไหน?

ก่อนที่จะตอบปัญหาข้างต้นนี้ จะขอวิเคราะห์โดยแยกแยะระบบเศรษฐกิจออกเป็นส่วน ๆ เพราะจะช่วยให้เข้าใจปัญหาและชี้แนะแนวทางแก้ไขได้ชัดเจนขึ้น เศรษฐกิจของเราสามารถแยกออกได้เป็น 3 ภาค ภาคแรกคือภาครัฐ

(public sector หรือ P1) ภาคที่สองคือ ภาคเอกชน (private sector หรือ P2) และภาคที่สามซึ่งครอบคลุมคนไทยที่เหลือทั้งประเทศที่ไม่ค่อยได้รับการเหลียวแลเพราะมักจะด้อยสิทธิ์และไร้อำนาจ คือภาคประชาชน (people sector หรือ P3) ความจริงแล้วในส่วนของภาครัฐ หรือ P1 นั้นยังสามารถแยกย่อยได้อีกเป็น 2 ภาคย่อย คือ ภาคการเมือง (political sector หรือ P1.1) และภาคราชการ-รัฐวิสาหกิจ (bureaucracy หรือ P1.2) ตามภาพข้างล่าง (มีภาพ)

จากความเห็นและบทวิเคราะห์ข้างต้นก็พอจะสรุปได้ว่า ปัญหาใหญ่ของประเทศชาตินั้นอยู่ใน P1 โดยจะเน้นไปที่ P1.1 หลายท่านโดยเฉพาะอย่างยิ่งที่เป็นนักการเมืองอาจจะมีความรู้สึกขัดแย้ง โดยอ้างเหตุผลว่า “ความวุ่นวายที่เกิดขึ้นนั้นเกิดขึ้นใน P2 มิใช่หรือ?” คำตอบก็คือวิกฤตนั้นปรากฏใน P2 จริงแต่เหตุสืบเนื่องมาจากกระทำของ P1 ทั้งที่เป็น P1.1 และ P1.2 เกือบทั้งสิ้น หากธุรกิจมีอันขาดทุนล้มละลายกันไป 3-4 ราย คงจะพอชี้นิ้วไปที่ผู้บริหารได้ว่าบริหารงานผิดพลาด แต่เวลาธุรกิจหรือสถาบันการเงินล้มพร้อม ๆ กันทั้งระบบ คงจะต้องตำหนิผู้คุมระบบและรักษากติกา หรือ P1 มากกว่า ตัวอย่างเช่น ปัญหาการกู้หนี้เงินต่างประเทศจนล้นพันตัวนั้นแม้เกิดใน P2 แต่ก็ก็เป็นเพียงภาพสะท้อนของนโยบายของ P1 โดยการตรึงตราดดอกเบียให้สูงกว่าต่างประเทศมากเพื่อดึงเงินตราต่างประเทศ และคำมั่นที่จะยื่นอัตราแลกเปลี่ยนคงตัวการกู้เงินต่างประเทศมาใช้แทนเงินออมในประเทศซึ่งได้รับการสนับสนุนจาก P1.2 ในช่วงนั้นจึงเป็นเรื่องสมเหตุสมผลในทางธุรกิจ

ถ้าจะเปรียบเศรษฐกิจเป็นวัวเทียมเกวียน ก็ต้องนับว่าวัวไทยนั้นเป็นวัวที่ขยันขันแข็งและได้ลากเกวียนโดยไม่เห็นแก่เหน็ดเหนื่อยมาเป็นเวลาช้านาน แล้วอยู่มาวันหนึ่งเกวียนไทย

ก็เคลื่อนที่ข้าง...ข้าลงจนแทบหยุดนิ่ง เจ้าของวักโกโรซซึ่ง และพาลด่าทอแม่ว้าวหรือแม่นั้นจะเขียนดีให้ตายไปให้รู้แล้วรู้รอด โดยมีได้เฉลียวใจเลยว่าแท้จริงแล้วหากไปชะงักดูในเกวียน จะเห็นข้าวของพะรุงพะรังมากมายที่เป็นสัมภาระให้แม่ว้าว โดยไม่จำเป็น และถ้าจะเมตตาเอ็นดูแม่ว้าวที่นอนชมอยู่ก็โปรด ดูที่ใต้ท้องจะเห็นว่าด่าพรืดไปด้วยปลิงอ้วน ๆ จำนวนมากมาย ที่กำลังดูดเลือดแม่ว้าวอยู่อย่างสนุกสนาน อุปมาสัมภาระนั้นก็มิใช่อะไรอื่นนอกจากระบบราชการ-รัฐวิสาหกิจที่ใหญ่โต อยู่อ้ายแต่ไร้สมรรถภาพ ส่วนปลิงที่แพร่พันธุ์อย่างรวดเร็วอีก ทั้งอ้วนพึ้นนั้นก็ด้วยเทคโนโลยีในการดูดเลือดที่ได้รับการพัฒนา เร็วกว่ากระแสโลกาภิวัตน์ของนักการเมืองไทย แล้วเราคนไทย จะเลือกที่จะเขียนดีแม่ว้าวป่วยหรือจัดการกับปลิงกันเสียที?

ในส่วนของ P3 นั้นก็มีเชื่อว่าไม่เป็นปัญหา แม้ลักษณะ ของปัญหาจะไม่อุจาดเหมือน P1.1 แต่ก็ยังเป็นปัญหาที่ใหญ่โต ซ้ำลึก และจะต้องใช้ความเด็ดเดี่ยวและเวลานานมากในการ แก้ปัญหาเพราะเป็นเรื่องของทรัพยากรมนุษย์ซึ่งถูกละเลยมา เป็นเวลาช้านาน เด็กไทยเพียง 39% เข้าเรียนในระดับมัธยมศึกษา ขณะที่ในอินโดนีเซีย มาเลเซีย และฟิลิปปินส์ สูงถึง 50% 60% และ 77% โดยลำดับ และตัวเลขนี้จะสูงกว่า 95% สำหรับประเทศที่พัฒนาแล้ว เช่น ญี่ปุ่น หรือสหรัฐอเมริกา

เรตติ้งของประเทศไทย

หลังจากได้วิเคราะห์แล้ววิพากษ์ข้างต้นมาพอสมควรแล้ว จะขอลองให้คะแนนและจัดอันดับภาคเศรษฐกิจทั้ง 3-4 ภาค ข้างต้น ดังต่อไปนี้

ภาคเศรษฐกิจ	เกรด	แนวโน้ม
1.1 ภาคการเมือง	D	++
1.2 ภาคราชการ-รัฐวิสาหกิจ	C	-
2. ภาคเอกชน	B	+
3. ภาคประชาชน	C+	-
รวม	C	-เล็กน้อย

เหตุผลที่ให้ P1.1 ของไทยต่ำมากนั้นชัดเจนอยู่ในตัวแล้ว แต่ที่ว่าแนวโน้มนั้นค่อนข้างดีเพราะการปฏิรูปการเมืองที่ผ่านมา

ส่วน P1.2 นั้นในอดีตเคยแข็งแกร่งมาก และเป็นเสาค้ำจุน ประเทศ ทั้งยังเป็นทำนบกั้นน้ำป่าที่ไหลบ่ามาจาก P1.1 แต่ ณ วันนี้ เสาหลักนี้ได้ผุกร่อนลงไปมาก และมีแนวโน้มว่าจะ แอ้งลงต่อเนื่องหากไม่ได้รับการแก้ไข กำลังผลักดันของระบบ เศรษฐกิจและของประเทศในขณะนี้มาจาก P2 เป็นหลัก ซึ่งมี แนวโน้มที่จะแข็งแกร่งและดีวันดีคืน แต่น่าเสียดายว่าแม่จะมี หัวรถจักรที่ฝังร่ำอยู่อย่าง P2 หากไม่ได้ค้นถืองวงมาลัย ที่ดีจาก P1.1 และ P1.2 แล้ว รถไฟขบวนนี้ก็อาจจะตกรางได้ เหมือนกับที่กำลังเกิดขึ้นอยู่ขณะนี้ส่วนเกรดของ P3 นั้นค่อนข้าง ต่ำอย่างน่าเสียดาย เพราะระบบการศึกษาที่ย่ำแย่ได้ทำลาย ประเทศชาติและสังคมมาอย่างต่อเนื่องและซ้ำลึก แนวโน้ม ไม่ค่อยดีและแก้ไขยากเพราะเป็นระบบใหญ่ต้องใช้เวลา

นาน โดยสรุป สถานภาพโดยรวมของประเทศไทยในขณะนี้ เมื่อเทียบกับนานาประเทศจะไม่สู้ดี ถ้าจะให้เป็นเกรดก็คง ประมาณ C แล้วมีแนวโน้มที่จะค่อย ๆ แอ้งลงเป็นลำดับ หากไม่ได้รับการแก้ไขซึ่งก็น่าเสียดายเหลือเกินเพราะศักยภาพ แท้จริงของประเทศไทยนั้นสูงกว่านี้มาก คงจะต้องถามเรา คนไทยด้วยกันเองว่าถึงเวลาหรือยังที่จะต้องทำอะไรสักอย่าง?

ทางออกของประเทศในสหัสวรรษหน้า

ในยุคโลกาภิวัตน์ ไม่ว่าประเทศใดก็คงจะหนีไปไม่พ้น การปรับตัวให้สามารถแข่งขันกับนานาประเทศได้ เพราะระบบ เศรษฐกิจและข่าวสารที่ไร้พรมแดนจะบีบบังคับให้แต่ละประเทศ ต้องพยายามและพัฒนาจุดเด่นของตน และในขณะเดียวกันก็ ปรับปรุงแก้ไขจุดอ่อนที่มีอยู่เพราะฉะนั้นข้อเสนอเพื่อเป็นทาง รอดของประเทศไทยสำหรับสหัสวรรษหน้านี้อีกคงเป็นไปใน ลักษณะกำปั้นทุบดิน คือปรับปรุงแก้ไขประเด็นที่คิดว่าเป็น ปัญหาในภาคเศรษฐกิจต่าง ๆ ตั้งแต่ P1.1 จนถึง P3 นั้นเอง ซึ่งพอเรียบเรียงได้เป็น 5 แนวทางด้วยกัน คือ (1) ปฏิรูป การเมือง (2) ปฏิรูปการศึกษา (3) ปฏิรูประบบราชการ- รัฐวิสาหกิจ (4) ปฏิรูปภาคการผลิต และ (5) ปฏิรูประบบ สถาบันการเงิน

การปฏิรูปการเมือง (Political Reform)

แนวทางนี้เป็นการปรับปรุง P1.1 โดยตรงที่เห็นเป็น รูปธรรมแล้วก็คือรัฐธรรมนูญใหม่โดยสภาร่างรัฐธรรมนูญ แม้จะยังไม่ได้บังคับใช้อย่างสมบูรณ์แต่ก็มีผลในเชิงจิตวิทยา ค่อนข้างมาก อย่างไรก็ตามรัฐธรรมนูญฉบับนี้ก็เพียง ก้าวแรกของการเดินทางไกล ยังจำเป็นต้องมีการออก กฎหมายลูกรองรับหลายฉบับ พร้อมทั้งทำให้ปรัชญาแนวคิด

ของรัฐธรรมนูญใหม่นี้ มีผลเป็นรูปธรรม รวมไปถึงการปรับปรุงแก้ไขต่อไปเป็นระยะ ๆ

สิ่งที่มีความจำเป็นอย่างมากที่ต้องผลักดันต่อไปเพื่อลดจุดอ่อนของระบบการเมืองไทย และเป็นการล้างคำครหาปรามาสของต่างชาติเกี่ยวกับการเมืองของเรา คือ เรื่องความไม่โปร่งใส การทุจริตคอร์รัปชัน และที่สำคัญที่สุดก็คือความอ่อนแอของโครงสร้างทางการเมืองของรัฐบาลผสมแบบไทย ๆ ที่สามารถจัดสรรผลประโยชน์ให้กับพรรคพวกได้อย่างยอดเยี่ยม แต่กลับไร้สมรรถนะในการดูแลผลประโยชน์ของประเทศชาติโดยรวม

การปฏิรูปการศึกษา (Education Reform)

เด็กไทยเรียนหนังสือน้อยมากตังได้กล่าวแล้วข้างต้นและมีเชื่อว่าเราจะต้องในเชิงปริมาณเท่านั้น ปัญหาในเชิงคุณภาพก็ไม่ยิ่งหย่อนกว่ากัน ความสำเร็จในเชิงเศรษฐกิจของไทยได้ก้าวล้ำคุณภาพของระบบการศึกษาไทยหลายช่วงตัวจนในที่สุดระบบเศรษฐกิจก็ล้มครืน เพราะคุณภาพของบุคลากรไม่สามารถรองรับระบบเศรษฐกิจได้อีกต่อไป สิ่งเหล่านี้ได้รับการยืนยันซ้ำแล้วซ้ำเล่า ไม่ว่าจะจากนักวิชาการ สถาบันวิจัย สื่อมวลชนตลอดจนถึงสถาบันจัดอันดับ เช่น มูตส์ เอสแอนด์พี หรือ เวิลด์อีคอนอมิคฟอรัม แต่ดูเหมือนเราจะปฏิเสธความจริงข้อนี้เรื่อยมา

อาจถือเป็นโชคของประเทศที่รัฐธรรมนูญฉบับประชาชนได้ให้ความสำคัญกับเรื่องการศึกษาเป็นอย่างมาก อย่างไรก็ตาม จำเป็นต้องมีการขยายความแนวทางกว้าง ๆ ที่ปรากฏในรัฐธรรมนูญให้เป็นรูปธรรม ไม่ว่าจะเป็นเรื่องงบประมาณ การตีความช่วงเวลา 12 ปีของการศึกษาฟรี การจัดสรรอำนาจการบริหารการศึกษาระหว่างส่วนกลางและส่วนท้องถิ่นบทบาทของภาครัฐ และบทบาทของภาคเอกชนในการให้บริการการศึกษา เป็นต้น ซึ่งคงจะต้องใช้เวลาในการขบคิด และอภิปรายกันอย่างกว้างขวาง เพื่อนำมาซึ่งการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงอย่างจริงจังพอที่จะพาประเทศชาติให้พ้นจากหุบเหวของปัญหาได้

การปฏิรูประบบราชการ-รัฐวิสาหกิจ (Public Sector Reform)

ตังได้กล่าวแล้วข้างต้น วิกฤตที่ประเทศไทยประสบอยู่นี้ แท้จริงแล้วเป็นภาพสะท้อนของความล้มเหลวของภาครัฐเป็นหลัก ภาครัฐนั้นหมายถึง ทั้งภาคการเมือง หรือ P1.1 และภาคราชการ-รัฐวิสาหกิจ หรือ P1.2 การปฏิรูประบบ

การเมืองได้มีการดำเนินการเป็นรูปธรรมพอสมควรแล้ว แต่ดูเหมือนว่ากระแสเรื่องการปฏิรูประบบราชการ-รัฐวิสาหกิจกลับเงียบหายเหมือนคลื่นกระทบฝั่ง และไม่มีพรรคการเมืองใด ไม่ว่าจะเป็พรรคฝ่ายค้านหรือฝ่ายรัฐบาลจะหยิบยกขึ้นมาผลักดันแก้ไขกันอย่างจริงจัง ทั้งที่ถ้ามองย้อนไปแล้วจะเห็นว่าระบบนี้มีส่วนร่วมสังฆกรรมทำร้ายประเทศชาติไม่น้อยกว่าภาคการเมืองเลย

อย่างไรก็ตาม ณ จุดนี้คงยากที่จะปฏิเสธว่า ถึงเวลาแล้วที่ระบบราชการ-รัฐวิสาหกิจของไทยจำเป็นที่จะต้องได้รับการปฏิรูป ที่ต้องใช้คำว่า **"ปฏิรูป"** ก็เพราะปัญหาที่ได้สังฆมหาหลายทศวรรษนั้นหนักหนาสาหัสหนัก ทางออกจากปมปัญหาซึ่งเป็นเงื่อนไขตายเืองหนึ่งของประเทศชาติคงจะต้องเป็นวิธีทาง **"ตัดยกรรม"** มากกว่า **"อายุกรรม"** เสียแล้ว เหมือนกับที่หลายประเทศได้ใช้การปฏิรูปภาครัฐเป็นหัวหอกในการพลิกฟื้นเศรษฐกิจของประเทศ เช่น ประเทศอังกฤษ ในยุคนายกรัฐมนตรี มาร์กาเรต แททเชอร์ ในช่วงต้นทศวรรษ 1980หรือออสเตรเลียและนิวซีแลนด์หลังจากนั้นไม่นาน รวมถึงการปฏิรูประบบราชการในสหรัฐอเมริกาที่ประธานาธิบดีคลินตันได้มอบหมายให้รองประธานาธิบดี แอล กอร์ เป็นผู้รับผิดชอบ เป็นต้น

การปฏิรูประบบราชการ-รัฐวิสาหกิจนั้นจะมีผลกระทบอย่างมหาดศาลและกว้างไกลต่อทุกหน่วยของสังคมอย่างลึกซึ้ง จึงสมควรที่จะถือว่างานนี้เป็น **"วาระแห่งชาติ"** อีกงานหนึ่งเมื่อเป็นดั่งนั้นแล้ว แทนที่จะให้เป็นเพียงธุระของหน่วยราชการที่เกี่ยวข้องมาเสนอแนะทางแก้ไขในลักษณะ **"ลูบหน้าปะจมูก"** อย่างในปัจจุบัน ก็ควรที่จะจัดตั้ง **"สภาปฏิรูประบบราชการ-รัฐวิสาหกิจ"** ขึ้นมา และให้อำนาจในการยกร่างแนวทางในการปฏิรูปอย่างไม่ต้องเกรงหน้าอินทร์หน้าพรหมเพื่อประโยชน์ของประชาชนเป็นหลักแนวทางการจัดตั้งสภาปฏิรูประบบราชการ-รัฐวิสาหกิจก็จะคล้ายคลึงกับการจัดตั้งสภาร่างรัฐธรรมนูญหรือ สสร.นั่นเอง

การปฏิรูปภาคการผลิต (Real Sector Reform)

มีความจำเป็นอย่างยิ่งยวดที่จะต้องปรับปรุงภาคธุรกิจ หรือ P3 เพื่อรองรับความเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีที่รวดเร็ว และการแข่งขันในตลาดโลกที่รุนแรง ที่ผ่านมากการพัฒนาอุตสาหกรรมของประเทศไทยเป็นไปในลักษณะตามยถากรรมไม่เคยได้มีการกำหนดทิศทางว่าจุดเด่นของประเทศอยู่ในอุตสาหกรรมประเภทใด คงจะต้องมีการวางกลยุทธ์ของชาติในด้านอุตสาหกรรม และเลือกเฉพาะอุตสาหกรรมบางประเภท

ที่เราได้เปรียบ เช่น อุตสาหกรรมเกษตรแปรรูป อุตสาหกรรมรถยนต์ เป็นต้น เพื่อจะได้พัฒนากันอย่างเต็มที่ในทิศทางที่จะช่วยให้เราสามารถยืนหยัดอยู่ในตลาดโลกในธุรกิจเหล่านั้นได้

นอกจากนั้นแนวทางที่น่าสนใจมากอีกแนวทางหนึ่งก็คือ การสนับสนุนพัฒนาธุรกิจขนาดย่อมและกลาง (small and medium sized enterprises, SMEs) ทั้งเพื่อเป็นพื้นฐานสนับสนุนธุรกิจขนาดใหญ่และเป็นธุรกิจที่ยืนอยู่ได้เอง (stand-alone SMEs) เพราะธุรกิจขนาดย่อม/กลางนี้แหละที่เป็นพื้นฐานสำคัญของระบบเศรษฐกิจที่มั่นคงยั่งยืนและเป็นแหล่งจ้างงานที่มหาศาลยิ่งกว่าธุรกิจขนาดยักษ์เสียอีก ได้มีการพูดถึงแนวทางดังกล่าวนี้มากมายในวงวิชาการ แต่การผลักดันให้เป็นรูปธรรมนั้นยังมองไม่เห็นชัดในขณะนี้ สิ่งที่ขาดอยู่มากในเรื่องนี้ก็คือความมุ่งมั่นทางการเมือง (political will) เพราะการผลักดันแนวคิดเช่นนี้จะต้องลงทุนลงแรงทั้งด้านการเงินและการเมืองเป็นอย่างมาก เนื่องจากโครงสร้างเศรษฐกิจไทยในปัจจุบันจะเอื้อประโยชน์แก่ธุรกิจขนาดใหญ่เป็นหลัก

ในทำนองเดียวกัน น่าจะต้องมีการปรับเปลี่ยนความสำคัญและความสัมพันธ์ของภาคธุรกิจ (P2) และภาคประชาชน (P3) ในระบบเศรษฐกิจของประเทศ เท่าที่ผ่านมาระยะนี้ได้ให้ความสำคัญกับธุรกิจขนาดใหญ่ที่มีโยงใยกับธุรกิจโลกอย่างแน่นแฟ้น ซึ่งจะขอเรียกธุรกิจประเภทนี้ว่าธุรกิจภาคสากล (global sector) เช่น ธุรกิจทางการเงิน ธุรกิจโทรคมนาคม ธุรกิจส่งออกและนำเข้า แต่ได้ละเลยธุรกิจขนาดกลางและเล็กของ P3 ซึ่งจะขอเรียกรวม ๆ ว่า ภาคพื้นเมือง (local sector) ซึ่งดูแลและจ้างงานคนส่วนใหญ่ของประเทศกว่า 50 ล้านคน ส่วนภาคสากลนั้นคงเกี่ยวข้องกับคนไทยไม่ถึง 10 ล้านคนในเขตกรุงเทพมหานคร จังหวัดข้างเคียงและหัวเมืองใหญ่

ภาคสากลนี้เป็นธุรกิจที่ทรงพลังแต่อ่อนไหวและเปราะบาง ส่วนภาคพื้นเมืองเป็นธุรกิจแนวทาง “เศรษฐกิจแบบพอเพียง” ตามแนวพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว แม้ว่าจะเป็นธุรกิจที่แข็งแกร่ง แต่ทว่ามันคง อีกทั้งยังสามารถเป็นหลังพิงให้กับภาคสากลได้ในยามชวนเซ หากแต่เราไม่ได้เหลียวแลธุรกิจภาคพื้นเมืองนี้ในช่วงสองสามทศวรรษที่ผ่านมาอย่างพอเพียง จึงทำให้วิกฤตการณ์ในครั้งนี้รุนแรงไปทั้งประเทศ ทั้งที่วิกฤตนี้เป็นปัญหาของภาคสากลเท่านั้น

การปฏิรูประบบสถาบันการเงิน (Financial Sector Reform)

วิกฤตสถาบันการเงินของไทยกำลังเป็นเงื่อนตายทางเศรษฐกิจของประเทศไทย และดูยังไม่มีความหวังว่าจะคลี่คลาย

แม้มาตรการของรัฐบาลเมื่อวันที่ 14 สิงหาคม 2541 จะมีผลไปทางบวกก็ตาม แต่ตัวก็คงจะไม่มากพอที่จะพลิกสถานการณ์ได้ นักลงทุนต่างชาติก็ยังคงตอบสนองในลักษณะ “รอดูไปก่อน”

ที่ผ่านมารัฐบาลได้พยายามสนับสนุนให้สถาบันการเงินของไทยพูดคุยเจรจากับนักลงทุนและสถาบันการเงินต่างชาติ เพื่อดึงเขาเข้ามาร่วมลงทุนและแก้ปัญหาต่าง ๆ ให้ แต่ว่าการเจรจาดังกล่าวประสบความสำเร็จในวงจำกัดมาก ทั้งในเวลาเนิ่นนานและล้มเหลวเป็นส่วนใหญ่ ในส่วนที่ตกลงกันได้ นั้น สถาบันการเงินของไทยก็ตกเป็นเบี้ยล่างอย่างน่าเสียดาย

สถาบันการเงินของไทยอยู่ในสถานะที่เสียเปรียบในการเจรจา ดังกล่าว เพราะอำนาจต่อรองที่ด้อยกว่ามาก อีกทั้งยังถูกกดดันโดยกฎเกณฑ์ของทางราชการไม่ว่าจะเป็นเรื่องการสำรองเผื่อหนี้ด้วยคุณภาพซึ่งเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว และเงื่อนไขเวลาในการเพิ่มทุน หากปล่อยให้สถานการณ์เป็นเช่นนี้ต่อไป เชื่อว่าภายใน 12 ถึง 18 เดือน สถาบันการเงินของไทยคงจะถูกขายทอดให้ต่างชาติไปหมดสิ้น และในราคาที่ต่ำอย่างน่าใจหาย อย่างที่เคยเกิดขึ้นแล้วในประเทศอื่น นอกจากนี้ กองทุนฟื้นฟูระบบสถาบันการเงินก็จะขาดทุนหลายหลายแสนล้าน และจะกลายเป็นภาระมหาศาลของประเทศชาติ และประชาชนต่อไป

นอกจากนี้รัฐบาลอาจมีมาตรการเพิ่มเติมได้อีกในอนาคตเพื่อสร้างความโปร่งใส ความแข็งแกร่ง ประสิทธิภาพ และความคล่องตัวให้กับระบบสถาบันการเงินได้อีก เช่น

(1) แยกสถาบันการเงินและภาคอุตสาหกรรมออกจากกันอย่างชัดเจน โดยไม่อนุญาตให้ธุรกิจหรือกลุ่มธุรกิจภาคอุตสาหกรรมเข้ามาถือกรรมสิทธิ์ในสถาบันการเงิน เพราะทำให้ลำบากในการควบคุม มิให้เงินฝากของประชาชนถูกนำไปใช้ดำเนินโครงการธุรกิจของกลุ่มธุรกิจที่ถือครองสถาบันการเงินอยู่

(2) ขยายบริการของสถาบันการเงินหลักให้ครอบคลุมธุรกรรมการเงินอื่นด้วย เช่น ธุรกิจจัดการกองทุนรวม ธุรกิจหลักทรัพย์ ธุรกิจประกันภัย ธุรกิจประกันชีวิต ธุรกิจลิสซิ่ง ทั้งนี้เพื่อขยายความสามารถในการหารายได้ให้กับสถาบันการเงิน ในขณะที่เดียวกันทำให้ผู้บริโภคสามารถได้รับบริการที่สะดวก รวดเร็ว และครบถ้วน ณ จุดเดียว (one stop service)

โดยสรุปแล้ว วิธีการที่นำเสนอข้างต้นน่าจะเป็นประโยชน์แก่ผู้ที่เกี่ยวข้อง ไม่ว่าจะเป็นสถาบันการเงินหรือ

ผู้ลงทุน ไม่ว่าจะ เป็นภาครัฐหรือเอกชน ไม่ว่าจะ เป็นคนไทย หรือต่างชาติ ดังต่อไปนี้

ประการที่หนึ่ง เป็นการเพิ่มอำนาจในการต่อรองให้กับ สถาบันการเงินของไทย ทำให้เราสามารถขายหุ้นของสถาบัน การเงินได้ในราคาที่ดีขึ้นมาก น่าจะได้เม็ดเงินจำนวนมากกว่า โดยขายกรรมสิทธิ์ออกไปในส่วนที่น้อยกว่า

ประการที่สอง กองทุนฟื้นฟูสามารถทำกำไรได้หลาย แสนล้านบาท หรืออาจถึงล้านล้านบาทในช่วงเวลาเพียง 3-5 ปี แทนที่จะต้องขาดทุนหลายหลายแสนล้านบาทเช่นใน สถานการณ์ปัจจุบัน ซึ่งจะเป็นการหลีกเลี่ยงภาวะมหาดพิบัติที่ ประชาชนและระบบเศรษฐกิจจะต้องแบกรับ นอกจากนี้ หนี้โดยคุณภาพไม่ต้องถูกแยกขายในทันที แต่จะได้รับการ ดูแลแก้ไขในเวลา 3 ปี จะทำให้ลดผลขาดทุนจากหนี้ โดยคุณภาพเหล่านี้

ประการที่สาม การจัดสถาบันการเงินเป็น 4 กลุ่ม และ กระจายการหาพันธมิตรทางธุรกิจจากต่างชาติ ทำให้หลีกเลี่ยง การที่ระบบการเงินของไทยจะถูกครอบงำโดยชาติใดชาติหนึ่ง นอกจากนี้พันธมิตรทางธุรกิจต่างชาติ จะถือครองกรรมสิทธิ์ ต่ำกว่าครึ่งหนึ่งเท่านั้น

ประการที่สี่ กระบวนการประมวลที่เสนอจะรวบรัดและ โปร่งใสกว่าการเจรจาทีละราย การลดทุนโดยตีราคาทรัพย์สิน ชั้นต่ำสุดและออกไปสำคัญแสดงสิทธิ์ (superwarrants) พร้อมทั้งเปิดประมวลที่เดียวทำให้สามารถจัดการได้อย่างรวดเร็ว นอกจากนี้ ความโปร่งใสของกระบวนการจะมีผลอย่างมาก ต่อความเชื่อมั่นของนักลงทุนที่มีต่อประเทศไทย ซึ่งจะมีผล ในการสกัดเม็ดเงินที่ไหลออกและเร่งเม็ดเงินต่างชาติให้ไหลเข้า หากสามารถทำให้กระบวนการชัดเจนและโปร่งใสได้จริงแล้ว จะส่งผลในเชิงจิตวิทยาอย่างเต็มที่ก่อนที่เม็ดเงินจริงจะเข้า ประเทศด้วยซ้ำไป

ประการสุดท้าย จะทำให้สถาบันการเงินมีความ มั่นคงขึ้น เมื่อแยกสถาบันการเงินและธุรกิจนอกภาคการเงิน ออกจากกันอย่างเด็ดขาดแล้ว อีกทั้งสามารถให้บริการแก่ ประชาชนอย่างครบถ้วนและหลากหลาย และทำให้เกิดสถาบัน การเงินของประชาชนอย่างแท้จริง แทนที่จะถูกครอบงำโดย กลุ่มธุรกิจเพียงไม่กี่กลุ่มอย่างที่ผ่านมา

โดยสรุปแล้ว อยากจะให้คนไทยมองวิกฤตที่เกิดขึ้นใน ช่วงเวลานี้ในแง่ดีบ้าง ว่าอย่างน้อยได้ช่วยเปิดเผยให้เราเห็น ความอ่อนแอพื้นฐานของระบบเศรษฐกิจและสังคมไทย

อย่างที่เราระงับปิดหูปิดตาไม่ยอมรับไม่ได้อีกต่อไป ถ้าเราสามารถ ใช้วิกฤตนี้สร้างสำนึกในชาติโดยไม่ตื่นตระหนก และทำการ ปรับปรุงแก้ไขจุดอ่อนของเศรษฐกิจ และสังคมไทยในด้าน ต่าง ๆ ที่กล่าวมาอย่างมีสติแล้ว วิกฤตนี้ก็อาจเป็นเสมือน ไฟไหม้สลัม ที่แม้จะสร้างความเจ็บปวดครวคร่าว แต่ก็ได้ เผาผลาญเอาปัญหาที่หมักหมมมาช้านานไปพร้อมกับมัน พร้อมทั้งเปิดหน้าดินอย่างเฉียบพลัน เพื่อรอรับการสร้าง ชุมชนใหม่ที่กว่าเก้าในพันข้างหน้า

ดร.วุฒิพงษ์ เปรียบจรรย์วัฒน์ นักวิชาการอิสระ ผู้ร่วมก่อตั้ง และเป็นกรรมการผู้จัดการคนแรกของบริษัทไทยเรทติ้ง แอนด์ อินฟอริเมชัน เซอร์วิส จำกัด (ทริส)

โลกของ “คนรุ่นใหม่” ในจักรวรรดิทุนนิยมเสรี

วิภาวี วิโรจน์พันธ์

**คนรุ่นใหม่ : ประชาชนแห่งจักรวรรดิทุนนิยมและวัฒนธรรม
มวลชน**

คนรุ่นใหม่ ไม่ใช่คนพันธุ์ใหม่ มีแพร่กระจายอยู่ทั่วทุกมุมโลก รวมทั้งประเทศไทย คนรุ่นใหม่เป็นกลุ่มสังคมที่สมาชิกของกลุ่มมีลักษณะร่วมกันทางอุดมการณ์ ไม่ได้แบ่งตามเพศ ตามวัย แต่ถูกสร้างขึ้นมาจากด้วยแผนการณ์อันแยบยลของประเทศมหาอำนาจทางเศรษฐกิจ ได้แก่ ประเทศสหรัฐอเมริกาที่ใช้สามอุดมการณ์หลัก ได้แก่ บริโภคนิยม ตะวันตกนิยม และสมัยใหม่นิยม เป็นอาวุธในการสร้างจักรวรรดิทุนนิยมเสรีให้แพร่ขยายไปทั่วโลก

อุดมการณ์ทั้งสามผนึกกำลังกันสร้างวัฒนธรรมมวลชน (Popular Culture) ที่จะทำให้ประชาคมโลกมีแบบแผนเดียวกันทั้งทางด้านแนวความคิดและพฤติกรรมที่มีการรับรู้ความหมายร่วมกันได้ทั่วโลกด้วยกระแสโลกาภิวัตน์ที่เอื้อให้สหรัฐอเมริกากลายเป็นวัฒนธรรมมวลชน เพราะเป็นมหาอำนาจทางเศรษฐกิจและเทคโนโลยีการสื่อสาร

การสร้างวัฒนธรรมมวลชน เป็นการทำให้มนุษย์ในโลกนี้มีวัฒนธรรมเป็นหนึ่งเดียว ความหลากหลายทางวัฒนธรรมเป็นสิ่งจำเป็นต้องกำจัดออกไป เพราะวัฒนธรรมมวลชนจะทำให้ผู้ที่มีพลังอำนาจเหนือกว่าในการกำหนดแนวคิดและพฤติกรรมสามารถทำให้ทั่วโลกยอมรับบริโภคทุกสิ่งที่เขานำเสนอขึ้นมา ตัวอย่างเช่น การประกาศผลรางวัลออสการ์เป็นงานที่คนไทยและคนทั่วโลกให้ความสนใจ และยอมรับในเกียรติภูมิของผู้ที่ได้รับรางวัล ทั้งยังจดจำได้มากกว่าการประกาศผลรางวัลสำหรับวงการบันเทิงในชาติของตนเสียอีกเกือบทุกชาติในโลกต้องเสียเงินซื้อสิทธิในการถ่ายทอดสดรายการดังกล่าว รวากับเป็นเหตุการณ์ในประวัติศาสตร์ผู้ที่ได้ชื่อว่าเป็น “คนรุ่นใหม่” ก้าวทันความเป็นไปของโลก

(ตะวันตก) ต้องชม ถ้าจะให้ดีต้องติดตามไปชมภาพยนตร์ที่ได้รับรางวัลทุกประเภทจึงเป็น “คนรุ่นใหม่” ที่ทันสมัย

ปรากฏการณ์นี้เกิดขึ้นในทุกประเทศที่ยึดเอากระแสโลกาภิวัตน์มาเป็นสรณะในการพัฒนาประเทศให้ได้มาตรฐานเดียวกันทั่วโลก รวมทั้งในด้านวัฒนธรรมด้วย โดยมีได้ตระหนักว่ากระแสของสิ่งต่าง ๆ จะเกิดขึ้นมาได้นั้นต้องมีแรงผลักดันจากต้นกำเนิด ณ ที่นั้นมีผู้คอยกำหนดทิศทาง การไหลเวียนของกระแสให้พัดพาผลประโยชน์ทั้งหลายในโลกวนกลับเข้ามาอยู่ในมือของเขา วัฒนธรรม มวลชนเป็นเครื่องหล่อหลอม “คนรุ่นใหม่” ทั้งแนวคิดและพฤติกรรมให้พร้อมที่จะได้รับการตีตราเป็นทาสรองรับการแผ่ขยายอาณานิคมทางเศรษฐกิจแบบทุนนิยมเสรี ซึ่งมีสถานภาพแย่กว่าทาสในยุคศักดินา เพราะนอกจากทาสรุ่นใหม่จะมีจำนวนมากที่ต้องทำงานหนักในบริษัทข้ามชาติที่เป็นของชาติตะวันตกเป็นส่วนใหญ่แล้ว เมื่อได้เงินจากการทำงานก็ยิ่งถูกกระตุ้นให้ทุ่มซื้อสินค้าอุปโภคบริโภคจากตะวันตกอีก บางครั้งถึงกับต้องก่อหนี้สินผ่านการใช้บัตรเครดิต ซึ่งเป็นบริการของบริษัทข้ามชาติหลายบริษัท

กุศโลบายทางวัฒนธรรมทำให้สหรัฐอเมริกาสามารถสร้างอาณานิคมทางเศรษฐกิจลุกล้ำไปเกือบทุกประเทศทั่วโลกในเวลาไม่กี่ทศวรรษ เฮอริเบิร์ด โอ. ซิลเลอร์วิเคราะห์ถึงที่มาของการสร้างอาณานิคมนี้ไว้ว่า

สงครามเวียดนามมีผลกระทบอย่างมหึมาต่อระบบทุนนิยมอเมริกัน ประชาชนอเมริกันเริ่มไม่แน่ใจในกระบวนการทางการเมืองของตน ปัญหาเงินเฟ้อและการจัดสรรงบประมาณอย่างไม่เหมาะสม ส่วนหนึ่งสืบเนื่องมาจากการปิดกั้นค่าใช้จ่ายในสงครามเวียดนาม (มิให้ประชาชนรู้) มีผลให้ระบบเศรษฐกิจไร้เสถียรภาพยิ่งขึ้น และสร้างความไม่เสมอภาค

ทางเศรษฐกิจในสังคมอเมริกัน ประเทศทุนนิยมศูนย์กลางที่เป็นคู่แข่งของสหรัฐอเมริกาจึงได้ประโยชน์จากสภาพเศรษฐกิจที่มีปัญหา แม้ประเทศเหล่านั้นจะมีวิกฤตการณ์ภายในของตนเองก็ตาม ฐานะความเป็นเจ้าของสหรัฐอเมริกาประสบปัญหามากยิ่งขึ้นทุกที โดยเฉพาะอย่างยิ่งในบรรดาประเทศที่เคยเป็นประเทศในอาณานิคม (ประเทศโลกที่สาม) มาก่อน การต่อต้านการครอบงำทางเศรษฐกิจขยายวงออกไปมากขึ้น

การที่ผู้จัดการแห่งจักรวรรดิอเมริกันต้องประสบวิกฤตการณ์ที่กำลังขยายตัวมากขึ้นทุกที พวกเขาจึงถูกกดดันให้ปรับเปลี่ยนนโยบายและวิธีการเพื่อรักษาอำนาจ พวกเขาต่อต้านการรุกล้ำเข้ามายังศูนย์กลางแห่งอำนาจ หรือที่เรียกว่า บรรษัทข้ามชาติ บรรษัทข้ามชาติเหล่านี้มีสาขาทั่วโลก

เนื่องจากสหรัฐอเมริกาไม่อาจใช้กำลังทางทหารได้ และขณะเดียวกันก็ถูกต่อต้านจากประเทศที่เคยเป็นพันธมิตรมาก่อน จึงต้องหันมาพัฒนายุทธวิธีอื่น ๆ ในการปกป้องฐานะที่ไม่มั่นคงของตน การใช้อุดมการณ์เป็นเครื่องมือจึงได้รับความสนใจมากขึ้นกว่าแต่ก่อน

สหรัฐอเมริกาได้หันมาใช้เทคนิคการจู่โจม การรุกทางวัฒนธรรมโดยอาศัยเทคโนโลยีทางการสื่อสารที่ได้รับการพัฒนาจากโครงการอวกาศซึ่งมีเป้าหมายทางการทหาร เทคนิคต่าง ๆ เหล่านี้ทวีความสำคัญยิ่งขึ้นทุกทีและถูกนำมาใช้อย่างจริงจังเพื่อรักษาอำนาจของจักรวรรดิอเมริกันไว้ นอกจากนี้ ความเชี่ยวชาญในด้านการตลาดซึ่งสะสมมาจากประสบการณ์กว่า 50 ปี ก็ได้นำมาใช้กับประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกด้วย ระบบการตลาดที่พัฒนาขึ้นมาเพื่อขายสินค้าอุปโภคบริโภคถูกนำมาใช้ในการขายความคิด รสนิยม และความเชื่อ¹

การสื่อสารวัฒนธรรม : อาวุธลับแห่งยุทธการครองโลก

วัฒนธรรมกับการสื่อสารเป็นสิ่งที่แยกกันไม่ออก เสมือนสองด้านของเหรียญอันเดียวกัน วัฒนธรรมคือ ระบบสัญลักษณ์ที่มนุษย์คิดประดิษฐ์ขึ้น แล้วมีข้อตกลงร่วมกันว่าสัญลักษณ์นั้นมีความหมายอย่างไร มีคุณค่าแก่การยอมรับหรือปฏิเสธหรือไม่ เช่น การไหว้เป็นวัฒนธรรมที่บ่งบอกถึงความเคารพ การทักทายอย่างเป็นมิตรเป็นกิริยาที่ดี มีคุณค่า นำยอมรับ ส่วนกระบวนการสื่อสารเป็นการถ่ายทอดแนวคิดจากสมองของบุคคลหนึ่งให้ไปปรากฏเป็นภาพหรือความหมายในสมองของอีกบุคคลหนึ่ง เพื่อให้เกิดการรับรู้ร่วมกันโดยใช้สัญลักษณ์ ตามทฤษฎีการสื่อสารแล้ว ข้อมูลข่าวสารจาก

ผู้ส่งสารมีอิทธิพลต่อผู้รับสารอย่างมากในกรณีที่ผู้รับสารยินยอมเปิดรับข้อมูลข่าวสารนั้นอย่างเต็มใจ และผู้ครอบครองสื่อสามารถกำหนดทิศทางการรับรู้ความเป็นจริงของผู้รับสารได้

สหรัฐอเมริกาเป็นประเทศที่มีพลังอำนาจในการสื่อสารมหากาล ทั้งในส่วนที่เป็นฮาร์ดแวร์ ซึ่งได้แก่ เครื่องมือสื่อสาร ไม่ว่าจะเป็นช่องสัญญาณดาวเทียมจำนวนมากมายอบโลก อุปกรณ์ในการสร้างเนื้อหาเพื่อการเผยแพร่ข่าวสาร เช่น เทคโนโลยีการถ่ายทำภาพยนตร์ การสื่อสารตลอดจนอุปกรณ์ทางการศึกษา ในส่วนที่เป็นซอฟต์แวร์ อันได้แก่ ความคิดสร้างสรรค์ในการผลิตข้อมูลข่าวสารทรัพยากรบุคคลภายใต้ระบบทุนนิยมได้รับการกระตุ้นด้วยผลตอบแทนที่น่าพอใจ ทำให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ที่เอื้อต่อการเจริญเติบโตของระบบทุนนิยม ไม่ว่าจะเป็นการคิดค้นกลยุทธ์ทางเศรษฐกิจ การเขียนตำราถ่ายทอดวิชาในศาสตร์ต่าง ๆ ที่ทำให้ผู้เรียนได้ซึมซับอุดมการณ์ต่าง ๆ ตามแบบอเมริกัน บทภาพยนตร์และเทคนิคการถ่ายทำที่สร้างแรงบันดาลใจและการยอมรับนับถือในความยิ่งใหญ่ของสหรัฐอเมริกาดังเช่น ในภาพยนตร์เรื่อง The Independence Day และ Deep Impact ที่มีประธานาธิบดีของสหรัฐฯ ต้องเผชิญกับวิกฤตการณ์การคุกคามจากมนุษย์ต่างดาว และดาวหางพุ่งชนโลก ตามลำดับ เป็นการแสดงออกให้เห็นว่าชะตากรรมของโลกอยู่ในมือของสหรัฐฯ และเป็นการสร้างภาพลักษณ์ของความเป็นวีรบุรุษที่ยิ่งใหญ่ของมวลมนุษยชาติ

การสื่อสารวัฒนธรรมนี้บรรลุได้โดยผ่านการทำหน้าที่หล่อหลอมอุดมการณ์อย่างมีบูรณาการของสถาบันที่มีบทบาทในการถ่ายทอดวัฒนธรรมสามสถาบัน คือ สถาบันศาสนา สถาบันการศึกษา และสถาบันสื่อสารมวลชน

สถาบันพระพุทธศาสนา : สื่อปลูกฝังทุนนิยม

การพัฒนาของประเทศโลกที่สามรวมทั้งประเทศไทย เริ่มตั้งแต่ปี พ.ศ. 2503 เป็นต้นมา จึงมีการส่งเสริมการลงทุนจากต่างประเทศเป็นการใหญ่ เป็นช่วงที่ระบบเศรษฐกิจทุนนิยมหลังไหลเข้าสู่ประเทศไทย ช่วงดังกล่าวสถาบันพุทธศาสนาถูกใช้เป็นเครื่องมือในการสร้างการยอมรับระบบทุนนิยมในหมู่ประชาชน จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ ได้ออกพระราชบัญญัติจัดตั้งองค์กรคณะสงฆ์ใหม่โดยมีจุดมุ่งหมายที่จะเสริมสร้างการปกครองแบบลดหลั่นเป็นขั้น ๆ และโดยเฉพาะอำนาจของพระสังฆราชให้เข้มแข็งขึ้น รวมศูนย์การบริหารเข้าสู่ส่วนกลางภายใต้การดูแลของกรมการศาสนามากขึ้น และลดความเป็นอิสระในการบริหารตนเองของวัดท้องถิ่นลง

ชนชั้นผู้ปกครองไทยพยายามตีความแนวความเชื่อทางศาสนาบางอย่างให้เป็นประโยชน์ต่อการปกครองของตน เช่น แนวความเชื่อเรื่อง กรรมเก่า เป็นเครื่องกำหนดฐานะและชะตาชีวิตของคนในปัจจุบันทำให้คนไม่มองสาเหตุทางด้านสังคมการเมือง ไม่มีความตื่นตัวทางการเมือง คอยแต่ว่าจะต้องก้มหน้ารับกรรมเก่าไป หรือต้องทำบุญให้มากในชาตินี้เพื่อที่จะสบายในชาติหน้า แม้แนวความเชื่อนี้จะมีมาช้านานแล้ว แต่ชนชั้นปกครองนับตั้งแต่จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์มาก็ส่งเสริมตอกย้ำมากยิ่งขึ้น ดังนั้น สิ่งที่เคยควบคุมคู่ไปกับการขยายตัวของทุนนิยมในช่วงเวลาที่ผ่านมา คือ ชาวชนบทต้องใช้จ่ายในการทำบุญ และประกอบพิธีกรรมมากขึ้น รวมทั้งต้องก้มหน้าก้มตาทำงานมากขึ้นนับว่าผู้ปกครองสามารถประสานความเชื่อเก่าให้เข้ากับการเจริญเติบโตทางวัตถุแบบใหม่ได้ดี

จากปัจจัยในอดีตดังกล่าว การสืบทอดศาสนาซึ่งภารกิจหลักของพระสงฆ์จึงได้มีหลักการของระบบทุนนิยมเข้ามาผสมผสาน เนื่องจากเป็นระบบผลประโยชน์ที่กระตุ้นให้คนที่อยู่ในสังคมส่วนหนึ่งต้องการเข้ามาบวชเป็นพระสงฆ์ในระยะยาวนอกเหนือจากการบวชตามประเพณีในช่วงระยะเวลาสั้น ๆ การสื่อสารกิจกรรมของศาสนาไม่ว่าจะผ่านทางวิทยุกระจายเสียง โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ หรือป้ายโฆษณา จึงมักเป็นการกระตุ้นด้วยหลักการ ทำบุญด้วยเงินมาก ก็ได้บุญมากเน้นการบริจาคทานมากกว่าจะใช้ปัญญาศึกษาพุทธธรรม การทำบุญที่อยู่บนหลักการของการลงทุนด้วยความโลภก็ให้เกิดปัญหาสังคมตามมา โดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงภาวะเศรษฐกิจฝืดเคือง ดังเช่น กรณีปัญหาของวัดพระธรรมกายที่ระดมทาทุนในการก่อสร้างพระธรรมกายเจดีย์ โดยกำหนดอัตราค่าบริจาคเพื่อการสร้างพระประจำตัวประดิษฐานในองค์พระเจดีย์ และโครงสร้างอื่น ๆ ของพระเจดีย์เป็นเงินหลักหมื่น หลักแสน ทำให้ผู้มีศรัทธาบางคนต้องกู้หนี้ยืมสินเบียดเบียนญาติพี่น้อง ลูกหลาน ผู้ที่ได้รับผลกระทบก็มองพระพุทธศาสนาในแง่ไม่ดี ก่อให้เกิดปัญหาการต่อต้านจนเป็นประเด็นทางสังคมที่ยังหาข้อสรุปไม่ได้ ทั้ง ๆ ที่หลักการของทุนนิยมขัดกับหลักการของพระพุทธศาสนาที่ว่า (ก) มีความสันโดษ (ข) สำรอกดับกิเลสตัณหา (ค) รู้จักประมาณหรือเลือกทางสายกลางในการครองชีวิต²

สถาบันการศึกษา : สื่อสอนทุนนิยม

สหรัฐอเมริกาพยายามทำตัวเป็นนักบุญแจกเงินและสิ่งของให้แก่ประเทศโลกที่สามให้ทุนแก่คนไทยมาดูงานและ

ศึกษาในสหรัฐ ฯ เป็นจำนวนมากมาย เพื่อให้คนเหล่านี้นิยมการใช้ชีวิตและพัฒนาประเทศแบบตะวันตก³ ในส่วนที่มีอิทธิพลโดยตรงต่อระบบเศรษฐกิจคือ สหรัฐ ฯ โดยมหาวิทยาลัยฮาร์วาร์ดได้เข้ามามีส่วนร่วมในการทำหลักสูตรสากลของคณะบริหารธุรกิจ ซึ่งใช้ในการศึกษาของผู้จัดการและผู้บริหารธุรกิจข้ามชาติที่กระจายอยู่ทั่วโลก รวมทั้งประเทศไทยด้วย

ในวงการศึกษไทยก็มีค่านิยมว่าอาจารย์ในสถาบันการศึกษาที่ได้รับความเชื่อถือมากที่สุดคืออาจารย์ที่จบการศึกษาจากมหาวิทยาลัยที่มีชื่อเสียงในต่างประเทศ โดยเฉพาะสหรัฐอเมริกา และแนวคิดทฤษฎีในศาสตร์สาขาต่าง ๆ ล้วนถอดแบบมาจากสำนักสหรัฐอเมริกาเป็นส่วนใหญ่ บางทฤษฎีถูกนำมาใช้โดยมิได้คำนึงถึงว่าเหมาะสมกับวัฒนธรรมความเป็นอยู่แต่เดิมของไทยหรือไม่ และจะนำไปสู่การพัฒนาแบบยั่งยืนของประเทศหรือไม่ เมื่ออุดมการณ์ของระบบเศรษฐกิจทุนนิยมอย่างกรายเข้ามาในระบบการศึกษา จึงกระทบต่อการสร้างทรัพยากรบุคคลที่เป็นปัจจัยอันมีค่าต่อการพัฒนาประเทศ

ทุนนิยมเป็นระบบแข่งขันแบบใครดีใครอยู่หรือแบบ “แพ้คัดออก” ทำให้คนในสังคมมองทุกอย่างเป็นเรื่องเศรษฐกิจ เรื่องเงินทอง วัตถุสิ่งของ เกียรติและศักดิ์ศรีของคนวัดกันที่ลาภยศ ทรัพย์สินสมบัติโดยไม่สนใจว่าบุคคลนั้นได้มาโดยวิธีชอบธรรมหรือไม่ “ค่าของความเป็นมนุษย์” เป็นเรื่องที่คุณมองไม่เห็นและไม่ให้ความสำคัญอะไร ผู้คนส่วนใหญ่ไม่มีโอกาสได้มองเห็นเพราะระบบบังคับให้ต้อง “ปากกัดตีนถีบ” ตื่นรนเพื่อความอยู่รอดของตัวเอง ใครมีโอกาสได้ศึกษาเล่าเรียน แม้เอาตัวรอดและสามารถไต่เต้าในระบบได้ ก็ต้องรับใช้ตัวเอง และระบบนี้ เพราะระบบการศึกษาภายใต้ระบบนี้ไม่สอนให้คนเสียสละเพื่อส่วนรวม ชาติ และประชาชน⁴

ความมุ่งหวังของบัณฑิตที่จบการศึกษา คือ ทำงานที่หาเงินสร้างฐานะได้อย่างรวดเร็ว ซึ่งงานที่สามารถตอบสนองความต้องการดังกล่าวได้ก็คือ งานในบริษัทข้ามชาติยักษ์ใหญ่ ซึ่งถ้าผู้ใดมีตำแหน่งงานอยู่ในบริษัทประเภทนี้ก็จะได้รับการยอมรับว่ามีความสามารถมากกว่าผู้ที่เข้ารับราชการรับใช้ประเทศในจังหวัดต่าง ๆ ปัญหาที่ตามมาคือ การกระจุกตัวของมันสมองในเมืองหลวง การพัฒนาจึงไม่กระจายสู่ชนบท ผู้ที่จบวิชาแพทย์ส่วนใหญ่ไม่ต้องการไปเป็นแพทย์ในชนบท แต่สนใจเลือกเรียนในสาขาที่ทำให้มีรายได้สูง ตามความ

ต้องการของตลาด มากกว่าเลือกเรียนในสาขาวิชา
ขาดแคลนแพทย์

ในช่วงเวลาที่ระบบเศรษฐกิจทุนนิยมเสรีกำลังเริ่ม
แทรกตัวเข้าสู่สังคมไทยทั้งในชนบทและเมืองล้อมวลชนโดย
เฉพะอย่างยิ่งสื่อวิทยุกระจายเสียง มีบทบาทในการเผยแพร่
วัฒนธรรมแบบแผนการบริโภคนิยมที่เป็นความต้องการ
สินค้าอุปโภคบริโภค ทั้งที่จำเป็นต่อชีวิตและไม่จำเป็น เพื่อ
ปลูกฝังอุดมการณ์อันเอื้อต่อการขยายตลาดรองรับสินค้าที่
ผลิตขึ้นได้เป็นจำนวนมากเพื่อมวลชน (Mass Production)
ล้อมวลชนมีบทบาทในการโฆษณาสินค้าโดยตรง และ
โดยแฝงไปกับเนื้อหารายการที่น่าเสนอรูปแบบวิถีชีวิต และ
ค่านิยมการบริโภคต่าง ๆ⁵

เมื่อระบบการค้าขยายพัฒนาจากยุคการผลิตเพื่อมวลชน
ซึ่งเป็นการผลิตสินค้าที่มีคุณภาพพอที่จะสร้างความต้องการ
ในหมู่มวลชน โดยหวังกำไรจากการสร้างยอดขายสูง ๆ
มาเป็นยุคของการตลาด ที่มุ่งสนองตอบความจำเป็น (Need)
และความทะยานอยาก (Want) ของผู้บริโภค โดยมุ่งหวัง
กำไรจากมูลค่าเพิ่มในส่วนที่สามารถสนองตอบความพึง
พอใจให้แก่ลูกค้าได้ การตลาดอาศัยการสื่อสารสร้างภาพลักษณ์
สร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้า การโฆษณาสินค้าในปัจจุบันมิใช่
เพียงแต่เชิดชูคุณภาพสินค้าเท่านั้น แต่ยังต้องใช้กลวิธีสร้าง
ภาพให้สินค้าสามารถบ่งบอกถึงอัตลักษณ์ (Identity) หรือ
ความเป็นตัวตนของบุคคลใดบุคคลหนึ่ง บุคคลหนึ่งต้องการ
ให้ตัวเองดูเป็นคนแบบไหนก็ได้โดยอาศัยการบริโภคดังที่
เฮนรี แอสสาเอล⁶ สรุปไว้ว่า “คนเราซื้อสินค้ามาเพราะ
ต้องการคุณค่าในเชิงสัญลักษณ์มากกว่าคุณค่าเชิงอรรถ
ประโยชน์” พฤติกรรมดังกล่าวเรียกว่า พฤติกรรมการซื้อ
สัญลักษณ์ (Symbolic Purchasing Behavior) ตัวอย่างเช่น
วัยรุ่นซื้อกางเกงยีนส์มาใส่เพื่อความสบายและความคงทน
เป็นหลัก แต่เพื่อใช้เป็นสัญลักษณ์ของคนเท่ทันสมัย

การตลาดเน้นกระตุ้นผู้บริโภคให้เกิดความทะยาน
อยากเกินไปกว่าความจำเป็น เพื่อให้สามารถจำหน่ายสินค้า
ได้อย่างต่อเนื่อง แม้สิ่งใดที่ผู้บริโภคมีใช้อยู่แล้ว ก็กระตุ้น
ให้เกิดการสะสมเพิ่มขึ้น เพื่อดึงเช่นการออกแนวแฟชั่นใหม่
การพัฒนาแบบสินค้าใหม่ ๆ ออกมาอย่างไม่หยุดหย่อน
เมื่อเปิดตัวสินค้าใหม่ก็โฆษณาโดยการใส่ความหมายลงไป
ในตัวสินค้าให้เป็นที่ต้องการตามค่านิยม หรือ สร้างค่านิยมใหม่
เช่น การสร้างสัญลักษณ์ที่บ่งบอกความเป็นชายทันสมัยลงไป

ในผลิตภัณฑ์ลิปสติก เพื่อให้เกิดการยอมรับพฤติกรรมการใช้
ลิปสติกของเพศชาย

อย่างไรก็ตาม โดยรวมแล้วทางของการสร้างโฆษณา
ในยุคปัจจุบันยึดหลักการรณรงค์ทางอุดมการณ์ (Ideological
Campaign) เพื่อสร้างภาพในอุดมคติของคนในยุคโลกาภิวัตน์
คือ ภาพลักษณ์ของคนสมัยใหม่ (Modern Man) ที่มีค่า
นิยมโน้มเอียงไปทางบริโภค ทำให้ชาวตะวันตกค่อยพัฒนา
เชื่อว่าพฤติกรรมการบริโภคเป็นสิ่งที่ทันสมัย ทำให้คนไทย
เชื่อว่าต้องบริโภคเหมือนฝรั่งจึงจะเป็นผู้เจริญ⁷ ซึ่งล้วนแต่
เป็นอุดมการณ์ที่เอื้อต่อการเจริญเติบโตทางการค้าตาม
กระแสโลกมากที่สุด

คนรุ่นใหม่ถูกตีตราหรือตีตรวน : บทสรุปหลังวิกฤตเศรษฐกิจ

วัฒนธรรมเชิงพาณิชย์ดังกล่าวถาโถมเข้าสู่ประเทศ
ไทยอย่างเป็นทางการในช่วงทศวรรษที่ 1950 เพราะสหรัฐ
อเมริกาแผ่อิทธิพลโดยการสร้างวัฒนธรรมวัยรุ่นซึ่งเป็นวัยที่
กระตือรือร้นในการเปิดรับสิ่งใหม่ๆ ได้รวดเร็ว วัฒนธรรมดัง
กล่าวเติบโตขึ้นด้วยปัจจัยสี่ประการคือ 1) สงครามโลก
ครั้งที่สองได้ผ่านพ้นไป 2) ดนตรีแนวรีดแอนด์โรลล์ เพิ่งจะ
เริ่มขึ้น 3) สื่อโทรทัศน์กำลังได้รับความนิยม 4) คนหนุ่มสาว
มีเงินมากขึ้นกว่าแต่ก่อนและต้องการความสนุกสนาน
วัฒนธรรมวัยรุ่นถ่ายทอดไปทั่วโลก โดยเริ่มต้นจาก
วัฒนธรรมทางด้านการบริโภคสื่อบันเทิงประเภทภาพยนตร์
และดนตรี⁸

ประเทศไทยในทศวรรษที่ 1950-1960 หรือประมาณ
พ.ศ. 2500 เป็นต้นมา วัยรุ่นไทยก็คลั่งไคล้ไหลหลง เอลวิส
เพรสลีย์ เดอะบิทเทิลส์ อิทธิพลของวัฒนธรรมต่างชาติที่มี
สีสันแปลกใหม่ แตกต่างจากวัฒนธรรมเกษตรกรรมที่เรียบง่าย
โดยสิ้นเชิง เป็นสิ่งที่หล่อหลอมแนวคิดเกี่ยวกับตัวเองว่า
เป็นคนของ “โลกยุคใหม่” โลกแห่งทุนนิยม

ในปัจจุบันวัยรุ่นที่ได้รับคลื่นวัฒนธรรมตะวันตกในยุคนั้น
ได้เติบโตมาเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศตาม
อุดมการณ์ของทุนนิยมตะวันตก ซึ่งได้แก่ ผู้บริหารประเทศ
ตั้งแต่ระดับรัฐมนตรี จนถึงข้าราชการระดับท้องถิ่น ทำให้
กระแสของการเผยแพร่ทุนนิยมลุลกลามไปในทุกกระบวน
พร้อมกับตีตราคนไทยที่ยอมรับอุดมการณ์ให้เป็น “คนรุ่นใหม่”
นอกจากนี้อุดมการณ์ดังกล่าวยังส่งผ่านมาสู่คนไทยอีกรุ่นด้วย
ซึ่งตามแนวความคิดของอเมริกันเรียกคนกลุ่มนี้ว่า
Generation X คือคนที่เกิดในทศวรรษที่ 1970 หรือ

พ.ศ. 2513-2522 ซึ่งเติบโตขึ้นมาในระบบเศรษฐกิจทุนนิยมเต็มตัว เศรษฐกิจของประเทศไทยกำลังรุ่งโรจน์ และมีสภาพอนาคตที่สว่างไสว คนในกลุ่มนี้ได้รับการศึกษาดี และขณะนี้อยู่ในวัยทำงาน แต่ไม่ปรารถนาที่จะทำงานตามแบบพ่อ-แม่ของตนเอง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในภาคเกษตรกรรม ผู้ที่มีโอกาสจบการศึกษาจากสถาบันการศึกษาที่มีชื่อเสียงก็จะทำงานในสาขาของบริษัทข้ามชาติขนาดใหญ่ สามารถยกระดับฐานะของตนเองได้อย่างรวดเร็ว แม้ว่าในบางกลุ่มจะไม่มีโอกาสจบการศึกษาสูงนัก ก็สามารถเข้าทำงานในภาคอุตสาหกรรมและบริการ ที่ให้ผลตอบแทนดีกว่าและแน่นอนกว่าภาคเกษตรกรรม ทำให้เกิดเป็นกลุ่มชนชั้นกลางที่ถูกกระตุ้นจากสื่อการตลาดให้มีความรู้สึกไม่อึดกับสถานภาพของตัวเอง แต่ต้องการที่จะแข่งขัน และไต่เต้าขึ้นไปอยู่ในระดับสังคมที่สูงขึ้นไป ทั้งนี้ คำตอบของความต้องกล้านแสวงหาได้จากการบริโภค ไม่ว่าจะเป็นโทรศัพท์มือถือ รถยนต์ เครื่องแต่งกายราคาแพง สวมใส่แล้วให้รูปลักษณ์ที่เรียบหรูดูภูมิฐาน ได้มาตรฐานโลก หารู้ไม่ว่านั่นคือกำหนดค่านิยม ให้สอดคล้องกับการผลิตแบบอุตสาหกรรมที่ไม่ต้องการให้คนมีความหลากหลายทางวัฒนธรรม จึงสร้างอุดมคติของการใช้ชีวิตว่า จะต้องมุ่งไปสู่ความเป็นสากลนิยม คำว่า “สากล” ฟังดูเหมือนกับว่าทุกชาติเข้าไปมีส่วนร่วมในการให้ความหมายต่อสิ่งที่เป็นสากลแต่ในความเป็นจริงแล้ว อำนาจในการกำหนดความหมายของสิ่งที่เป็นสากลต่างๆ อยู่ในมือของประเทศที่มีการสื่อสารมวลชนที่ทรงพลังภาพสูงกว่า โดยเฉพาะสหรัฐอเมริกา

ผลกระทบจากอุดมการณ์ทุนนิยม ยังคงต่อเนื่องมาถึงกลุ่มวัยรุ่นที่เป็นนักศึกษาในปัจจุบันซึ่งเรียนรู้พฤติกรรมโดยการสังเกตจากสื่อต่าง ๆ และรุ่นพี่วัยทำงานที่มีชีวิตหรูหราฟุ่มเฟือย กอปรกับสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจและสังคมก็ดูเหมือนจะพัฒนาสูงขึ้นไปเรื่อย ๆ จึงคาดหวังว่าตนเองจะมีอนาคตที่แจ่มใส มีการงานที่ทำให้สามารถใช้จ่ายเงินได้อย่างฟุ่มเฟือย ภาพสะท้อนของแนวคิดดังกล่าว จะเห็นได้จากรูปแบบการแต่งกาย และข้าวของเครื่องใช้ของวัยรุ่นที่มีทั้งเป็นสินค้าต่างประเทศราคาแพงซึ่งมีรูปแบบเน้นการเจาะตลาดกลุ่มผู้ใหญ่ที่ต้องการความหรูหรา เช่น กระเป๋าหลุยส์วิตตอง ชาแนล รองเท้าเฟอร์รารากาโม เสื้อยืดที่เชิ้ตราคาหลักพันของ DKNY เวอร์ซาเซ่ เกิดเป็นการแข่งขันกันในการบริโภคเพื่อก้าวกระโดดไปสู่ความเป็นวัยรุ่นเหนือระดับกว่า

วัยรุ่นทั่วไปในเชิงภาพลักษณ์โดยมีรสนิยมเป็นสากลเทียบเท่าผู้ใหญ่วัยทำงาน

เมื่อพิจารณาการแต่งกายของนักศึกษาหญิงจะเห็นว่าเด่นชัดว่า นิยมสวมกระโปรงยาวกรอมเท้า ใช้นื้อผ้าบางเบา ตกแต่งด้วยโบว์ ผ้าชายกระโปรงสูงราวกับเป็นชุดราตรี สวมรองเท้าส้นสูง ส้นตึก ส้นเตารีด หรือบางทีก็สวมรองเท้าแตะ ส้นสูงทรงหุ้มมาเรียนหนังสือ ถือกระเป๋าทรงที่ผู้ใหญ่เขาใช้กัน ท่วงทีการเดินดูเนิบนาบเหมือนอยู่ในงานเลี้ยงสังสรรค์ แม้ในกลุ่มผู้มีรายได้น้อยก็ติดเชื่อ “หรู” โดยการหาสินค้าที่ลอกเลียนแบบแฟชั่นต่างประเทศ นักศึกษาพยายามที่จะแต่งกายหรือใช้สินค้าเหมือนเพื่อน ๆ นักศึกษาเพื่อให้เกิดการยอมรับเป็นสมาชิกกลุ่ม ทำให้ขาดความคิดสร้างสรรค์รูปแบบของตนเองผลที่ตามมาคือวัยรุ่นรับวัฒนธรรมต่างชาติมาโดยการหาซื้อและลอกเลียนแบบ ขาดแนวคิดที่จะนำมาปรับเปลี่ยนให้เหมาะสมกับตนเอง

ในขณะที่คนรุ่นใหม่ทั้งหลายหันหน้าชื่นชมแสงทองผ่องอำไพ ก็ได้ตระหนักว่ามีเงามืดคืบคลานเข้ามา วันที่ 2 กรกฎาคม พ.ศ. 2540 รัฐบาลไทยไม่สามารถรักษาอัตราแลกเปลี่ยนระหว่างเงินดอลลาร์สหรัฐฯ กับเงินบาทให้คงตัวได้อีกต่อไป เมื่ออัตราแลกเปลี่ยนลอยตัว ค่าเงินบาทที่แท้จริงในตลาดโลกก็ปรากฏ เงินบาทจำนวนเท่าเดิมของเราแทบจะทำให้เราซื้อสินค้าต่างประเทศได้แค่ชายกระโปรง เชือกผูก รองเท้า สายสะพายกระเป๋า กอล์ฟ เทปคาสเซ็ทเท่านั้นเอง ระบบ “แพ็คเกจออก” ของระบบเศรษฐกิจทุนนิยมก็เข้ามามีบทบาทกำหนดชะตากรรม ของคนในสังคมที่ล้มคำว่าเมตตา กรุณา ช่วยเหลือซึ่งกันและกันไปนานแล้ว

ในยามที่ความเชื่อมั่นในการลงทุนจากบริษัทข้ามชาติลดลง สถาบันการเงินของไทยถูกลดเครดิตด้วยหนี้สูญไปกับเงินกู้เพื่อโครงการอสังหาริมทรัพย์ บรรษัทข้ามชาติที่เคยเห็นประเทศไทยเป็นบ่อเงินบ่อทองก็เริ่มถอนตัว สถาบันการเงินทั้งธนาคารและบริษัทเงินทุนหลักทรัพย์ที่เคยให้เงินเดือนแก่พนักงานหนุ่ม-สาวไทยไปติดปีกละเลงใช้ชีวิตฟุ่มเฟือยจนลอยติดฟ้า มาบัดนี้เหลือเพียงแต่แพ้ให้เกาะลอยออกจากวิถีของระบบที่ไม่ต้อนรับคนที่ไม่คุ้มค่ากับการลงทุนอีกต่อไป โรงงานอุตสาหกรรมที่ขาดเงินทุนหมุนเวียนหรือที่ต้องผจญกับอัตราแลกเปลี่ยนเงินมหาโหดก่อให้เกิดปัญหาในการลงทุนก็ต้องโบกมือลาพนักงานซึ่งบางคนอุตสาหกรรมที่พึ่งพิงถึงขนาดหวังยึดอาชีพในภาคอุตสาหกรรมเป็นหลักพึ่งพิงไปตลอด จึงขายที่ดินทำกินเพื่อนำเงินไปซื้อสิ่งอำนวยความสะดวก

สะดวกต่าง ๆ ที่บ่งบอกถึงการหลุดพ้นจากกลิ่นโคลนสาบควาย แต่หอมกลิ่นคนรุ่นใหม่ ที่หาได้ยั่งยืนแต่อย่างใด

การปลดปล่อยอัตราแลกเปลี่ยนเป็นการปลดปล่อยคนไทยออกจากโลกในอุดมคติที่ถูกล้อมเลียให้หลงใหลไล่ตามเก็บสะสมส่วนเกินของชีวิต แม้ว่าเราจะมีกระเป๋า รองเท้า เสื้อผ้าทุกรุ่นของยี่ห้อที่เรา “หลงรัก” ในยามทุกคนต้องปากกัดตีนถีบ ภาพลักษณ์ที่เป็นมูลค่าเพิ่มของสินค้าเหล่านี้ก็เลือนหาย เหลือเพียงราคาตามอรรถประโยชน์ที่จะมาเป็นตัวชูโรงยาม “เปิดท้ายขายของ” หรือบางทีก็ต้องวางขายตามพื้น

นักศึกษาที่เคยพิศข้อมใช้ชีวิตฟุ่มเฟือยก่อนจะเข้าสู่วัยทำงานก็อาจจะยังติดอยู่กับแพ้นั้นเหมือนเดิมแต่ช่วงเวลาที่จะล้อเล่นกับความเป็นจริงจะมีเหลืออยู่ไม่นานนัก เมื่อจบการศึกษาไปอาจจะต้องซุกอยู่กับบ้านหรือหัวซุนหางานทำที่ไม่สามารถทำเงินได้มากพอที่จะมาสร้างอัตลักษณ์ที่เป็นภาพฝันของตนเองได้ พวกเขาจะไม่รู้สึกสมหวังในชีวิต ถ้าไม่ลบแนวคิด “คนรุ่นใหม่” จอมปลอมนั้นเสีย

โซว์รูมรถยนต์ที่ปิดร้าง ซากอสังหาริมทรัพย์ที่ไม่มีใครต้องการ ผลิตภัณฑ์ต่างประเทศที่สะสมไว้เกินความจำเป็น ล้วนแล้วแต่เป็นอนุสรณ์ของโชครวนลุ่มวิญญานของคนไทยที่หลงคิดไปว่าการยอมเป็นส่วนหนึ่งของจักรวรรดินิยมจะทำให้เป็นที่ยอมรับให้มีความทัดเทียมกับประเทศเจ้าอาณานิคม และหลงใหลไปกับทฤษฎีเสรีนิยมที่นำไปสู่ “เสรีภาพที่จะยึดครองทุกประเทศทั่วโลก” ของประเทศมหาอำนาจ โดยที่กว่าประเทศราชจะตระหนักได้ก็สายเสียแล้ว

ซากปรักหักพังจากการเป็นอาณานิคมทางเศรษฐกิจและวัฒนธรรมเหล่านี้ จะย้ำเตือนคนไทยให้หันมาสร้างภูมิคุ้มกันทางอุดมการณ์ มิให้เกิดการครอบงำวัฒนธรรมได้อย่างสะดวกดาย มิใช่การปิดกั้นกระแสอันเชี่ยวกรากของทุนนิยมมิให้หลงใหลเข้ามาเลย แต่เราควรนำการเกิดวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจของไทยมาเป็นจุดเปลี่ยนโฉมหน้าของประเทศไทยโดยการใคร่ครวญ วิเคราะห์ วิจรณ์ ศึกษา และประเมินผล ผลกระทบจากการเปิดรับระบบเศรษฐกิจทุนนิยมเสรีอย่างเป็นระบบ เพื่อที่สร้างคนไทยรุ่นใหม่ที่สามารถเผชิญหน้ากับโลกได้อย่างสง่างาม และเป็น “ไท” อย่างแท้จริง

เชิงอรรถ

¹ซิลเลอร์ ไอ., เฮอริเบิร์ด. การสื่อสารและการครอบงำทางวัฒนธรรม (กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ 2533) หน้า 2-3.

²พลศักดิ์ จิรไกรศิริ. ไทยมองไทยทัศนะจากต่างแดน (กรุงเทพฯ : เคล็ดไทย) หน้า 288.

³พลศักดิ์ จิรไกรศิริ. อ่างแล้ว หน้า 340.

⁴พลศักดิ์ จิรไกรศิริ. อ่างแล้ว หน้า 347.

⁵สายทิพย์ สุดดีพันธ์. “เศรษฐศาสตร์การเมืองของระบบวิทยุกระจายเสียงไทย” วารสารนิเทศศาสตร์ ปีที่ 12 ภาคต้น (กรุงเทพฯ : คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 2534) หน้า 32.

⁶Assael, Henry, Consumer Behavior & Marketing Action-4th Edition. (Boston: PWS-KENT. 1992) p. 56.

⁷พลศักดิ์ จิรไกรศิริ. อ่างแล้ว หน้า 288.

⁸Rabley, Stephen. The Youth Culture. (Macmillian: London. 1990) p. 1.

ผลกระทบและแนวทางแก้ไข เนื่องจากภาวะวิกฤตทางเศรษฐกิจ ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

บทนำ

ความนำ

เป็นที่ทราบกันดีว่าจากการที่ประเทศไทยต้องประสบกับสภาวะวิกฤตทางเศรษฐกิจตั้งแต่ปี 2540 เป็นต้นมา และได้ทวีความรุนแรงเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ นั้น ได้ส่งผลกระทบต่อสถานการณ์ต่างๆ ของประเทศในสังคมทุกระดับ และในทุกวงการคือไม่ว่าจะเป็นภาครัฐ ภาคเอกชน ทำให้ภาวะการเจริญเติบโตในทุกด้านของประเทศหยุดชะงัก ขณะเดียวกันก็เกิดปัญหาและผลกระทบตามมาอีกมากมาย ให้ต้องร่วมมือการแก้ไขซึ่งมีข้อมูลจากกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคมซึ่งได้เผยแพร่ข้อมูล เมื่อวันที่ 31 กรกฎาคม 2541 ว่าได้มีการประมาณการตัวเลขผู้ว่างงานโดยใช้ข้อมูลผลการสำรวจสภาวะการทำงานของประชากรที่ราชอาณาจักรของสำนักงานสถิติแห่งชาติ สรุปได้ว่า ข้อมูลคนที่ถูกเลิกจ้างเนื่องจากสถานประกอบการเลิกกิจการหรือปิดกิจการชั่วคราว หรือ ฯลฯ ปัจจุบันมีผู้ว่างงาน 1.52 ล้านคน สถานประกอบการที่มีลูกจ้าง 10 คนขึ้นไป พบว่ามีธุรกิจเลิกกิจการหรือหยุดกิจการชั่วคราวและมีการเลิกจ้างคนงาน ตั้งแต่เดือนมกราคม 2541-กรกฎาคม 2541 มีจำนวน 2167 แห่ง จำนวนลูกจ้างตกงาน 208,425 คน และเมื่อพิจารณาถึงผู้ถูกเลิกจ้างประเภทนับชั่วโมงการทำงานก็จะถูกเลิกจ้างมากเช่นกัน เช่น กลุ่มที่ทำงานน้อยกว่าสัปดาห์ละ 40 ชั่วโมง จะถูกเลิกจ้างถึง 2.1 ล้านคน กลุ่มผู้มีชั่วโมงการทำงานน้อยกว่าสัปดาห์ละ 20 ชั่วโมง จะถูกเลิกจ้างถึง 2.1 ล้านคน กลุ่มผู้มีชั่วโมงการทำงานน้อยกว่าสัปดาห์ละ 20 ชั่วโมง ถูกเลิกจ้าง 930,000 คน

นอกจากภาวะวิกฤตเศรษฐกิจจะส่งผลกระทบต่อการถูกเลิกจ้างดังกล่าวมาแล้ว ยังส่งผลกระทบต่อนักเรียน นักศึกษา จำนวนหนึ่งที่ต้องออกจากโรงเรียนกลางคันด้วย คือพบว่า ในปีพ.ศ. 2541 มีจำนวนนักเรียนในระดับมัธยมศึกษาต้องหยุดเรียนถึง 89,875 คน หรือประมาณร้อยละ 2.48 ที่ต้องออกจากโรงเรียนกลางคัน เนื่องจากพ่อแม่ ผู้ปกครอง หรือผู้ประกอบการส่งเสียให้เรียนถูกเลิกจ้างงาน บางคนต้องลาออกเพราะต้องช่วยพ่อแม่หารายได้เพิ่มเติม

ผลกระทบจากภาวะวิกฤตทางเศรษฐกิจที่มีต่อด้านเศรษฐกิจ สังคมและการศึกษาโดยภาพรวมทั้งประเทศภาวะวิกฤตทางเศรษฐกิจส่งผลกระทบต่อโดยสรุปดังนี้

1. ผลกระทบต่อด้านเศรษฐกิจ ตั้งแต่ปี 2540 เป็นต้นมาทำให้ภาวะการออมของครัวเรือนลดลงเหลือเพียงร้อยละ 6.8 ของ GDP ในขณะที่นโยบายเศรษฐกิจของชาติได้ตั้งเป้าหมายการเติบโตทางเศรษฐกิจไว้ร้อยละ 8 จึงทำให้ประเทศต้องการแหล่งเงินทุนระยะสั้นเป็นจำนวนมากจากต่างชาติ ส่งผลให้เอกชนก่อหนี้เป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะธุรกิจเอกชนที่ดำเนินงานด้านการนำเข้า ทำให้เกิดขาดสภาพคล่อง จึงต้องมีการเลิกจ้างงาน
2. ผลกระทบต่อด้านสังคม ทำให้เกิดปัญหาการว่างงานที่เพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ และรายได้ของแรงงานในประเทศก็ลดลงอีกด้วย
3. ผลกระทบต่อด้านการศึกษา ทำให้นักเรียน นัก

ศึกษาต้องออกจากการศึกษากลางคันเพราะไม่สามารถหาเงินมาใช้จ่ายค่าเล่าเรียนได้

ผลกระทบต่อชาวจังหวัดพระนครศรีอยุธยาโดยเฉพาะ

ประชาชนในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ก็เช่นเดียวกับประชาชนชาวไทยทั่วประเทศที่ได้รับผลกระทบจากภาวะวิกฤตทางเศรษฐกิจของประเทศในครั้งนี้ และได้รับผลกระทบอยู่ในเกณฑ์ขั้นสูง เมื่อเปรียบเทียบกับจังหวัดอื่น ๆ ทั่วประเทศ กล่าวคือ ประชาชนในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาได้รับผลกระทบในด้านแรงงานถูกเลิกจ้างติดอันดับสูงสุด 1 ใน 15 อันดับแรกของประเทศเมื่อเปรียบเทียบข้อมูลในแต่ละจังหวัดทั่วประเทศ ฉะนั้นถ้ามองความจำเป็นในการที่จะต้องเร่งหาแนวทางแก้ไข จังหวัดทั้ง 15 เหล่านี้ (กรุงเทพมหานคร, ปทุมธานี สมุทรปราการ นครปฐม สมุทรสาคร เชียงใหม่ พิษณุโลก นครราชสีมา อุตรดิตถ์ ฉะเชิงเทรา ชลบุรี ระยอง สุราษฎร์ธานี สงขลา และพระนครศรีอยุธยา ควรจะได้รับการพิจารณาช่วยเหลือเป็นกลุ่มแรก ไม่ว่าจะโดยรัฐบาลหรือจากหน่วยงานภาครัฐ และเอกชนที่เกี่ยวข้องทั้งจากส่วนกลาง และในระดับท้องถิ่นที่เกี่ยวข้อง

มาตรการเพื่อช่วยเหลือผู้ถูกออกจากงาน และผู้ว่างงาน

ในส่วนของรัฐบาล ได้มีการประกาศมาตรการทั้งระยะสั้น และระยะยาว เพื่อให้การช่วยเหลือผู้ถูกออกจากงาน

และผู้ว่างงาน โดยเริ่มมีการประกาศใช้มาตั้งแต่เดือนมิถุนายน 2540 โดยมีมาตรการสรุปได้ดังนี้ คือ

มาตรการระยะสั้น ได้แก่ (1) การติดตามข้อมูลตลาดแรงงานโดยกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคมได้ประสานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเช่น กระทรวงพาณิชย์ กระทรวงอุตสาหกรรม คณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน และสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เพื่อวิเคราะห์และประเมินผลสถานการณ์ของภาคธุรกิจให้ได้จำนวนผู้ถูกออกจากงานที่ถูกต้อง (2) การประสานงานกับนายจ้างเพื่อให้ผู้ถูกออกจากงานได้รับค่าชดเชย เช่น ชดเชยการเลิกจ้าง และค่าจ้าง เป็นต้น เพื่อให้เป็นไปตามกฎหมายคุ้มครองแรงงาน (3) พยายามบรรจุนายจ้างให้ผู้ว่างงาน (4) การจัดการฝึกอบรมทักษะอาชีพให้ และ (5) การปรึกษากับกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงอุตสาหกรรม กระทรวงศึกษาธิการ ในด้านการจัดฝึกอบรมในอาชีพใหม่ รวมทั้ง การหาแหล่งเงินทุนในการดำเนินงานดังกล่าว

มาตรการระยะยาว ได้แก่ (1) การส่งเสริมการฝึกอบรมทักษะในภาคเอกชน (2) การเน้นการฝึกอบรมในสาขาการค้าและอุตสาหกรรม ซึ่งยังมีความต้องการแรงงานด้านนี้มากกว่า 397,740 คน ในแต่ละปี (3) การฝึกอบรมทักษะการให้บริการ เช่น แม่บ้าน พนักงานขับรถ พ่อครัวในโรงแรม และ (4) การสร้างโอกาสการจ้างงานในชนบท

แนวทางแก้ปัญหาในระดับท้องถิ่น

ผู้เขียนเห็นว่าแนวทางแก้ปัญหาในระดับท้องถิ่นนั้น ปัญหาเร่งด่วนที่พึงรีบจัดการก็คือ การหาทางให้ผู้ว่างงาน หรือผู้ถูกออกจากงานได้มีโอกาสสร้างงานใหม่ด้วยตนเอง โดยเน้นงานอิสระที่สามารถจะหารายได้ เพื่อเลี้ยงตัวเองและครอบครัวได้ ภายในภาวะวิกฤตเศรษฐกิจในขณะนี้ ซึ่งการจะให้ผู้ว่างงานเหล่านี้สร้างงานใหม่ได้ด้วยตนเอง โดยปราศจากการช่วยเหลือจากหน่วยงานต่าง ๆ ก็คงจะเป็นไปได้ยาก เพราะเกือบ 100 % บุคคลเหล่านี้ขาดทั้งความรู้ และทักษะในการที่จะสร้างงานใหม่ขึ้นมาเองได้ แม้ว่าเป็นงานพื้นฐานที่เคยมีความรู้ มีทักษะมาก่อนบ้างก็ตาม เป็นต้นว่า เกษตรกรที่เคยทิ้งนา ทิ้งไร่ เข้าไปทำงานในโรงงานเป็นระยะเวลา ยาวนาน เมื่อต้องมาเผชิญปัญหาถูกเลิกจ้าง และต้องกลับมา ภูมิลำเนาเดิม ถ้าจะให้ได้กลับมามีงานทำ ทำไร่ ในทันทีทันใด ก็เป็นไปได้ยาก เพราะมีเป็นจำนวนมากที่ไม่ได้มีที่ดินของตนเอง หรือเคยมีก็ได้ขายไปหมดแล้ว ช่วงที่ตัดสินใจเข้าไป

หางานใหม่ในกรุงเทพฯ ในช่วงยุคเศรษฐกิจฟองสบู่ การเริ่มต้นเกษตรกรรมอย่างง่าย ๆ เพื่อเลี้ยงตัวเอง และครอบครัว ก็จะมีปัญหาจากความไม่รู้ด้านการตลาด และอื่น ๆ จึงปลูกผัก ปลูกพืช ออกมาแล้วขายไม่ได้ หรือขายได้ในราคาต่ำมากไม่เพียงพอกับการหาเลี้ยงชีพ ฉะนั้น หน่วยงานต่าง ๆ ในท้องถิ่นจะต้องเข้ามามีบทบาทช่วยเหลือ นั่นคือให้การฝึกอบรม เพื่อให้ผู้ว่างงานเหล่านี้ สามารถจะเริ่มสร้างงานใหม่ด้วยตนเองได้ และสามารถใช้งานใหม่นี้หาเลี้ยงตนเองและครอบครัวได้ แต่การฝึกอบรมจะบังเกิดผลดีได้นั้นจะเกิดจากความต้องการของผู้ว่างงาน ฉะนั้นในเบื้องต้นแนวทางแก้ปัญหาขั้นตอนนี้ก็คือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต้องทำการสำรวจความต้องการการฝึกอบรมของกลุ่มผู้ว่างงาน เพื่อนำข้อมูลไปดำเนินการจัดฝึกอบรมต่อไป

สำหรับจังหวัดพระนครศรีอยุธยา นั้นนับว่าเป็นที่น่ายินดีในขั้นตอนนี้ที่ได้มีหน่วยงานองค์กรระหว่างชาติ คือ UNESCO กับ UNDP ให้ความสนใจที่จะศึกษาในเรื่องนี้ และได้เลือกศึกษากลุ่มตัวอย่างในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา เพราะถือว่าเป็นพื้นที่เป้าหมายที่มีวิกฤตรุนแรง ซึ่งหน่วยงานทั้งสองแห่งได้ขอความร่วมมือมายังสถาบันราชภัฏพระนครศรีอยุธยา ในฐานะสถาบันอุดมศึกษาในท้องถิ่น ได้ร่วมทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การวิเคราะห์ความต้องการการฝึกอบรมของแรงงานผู้ถูกเลิกจ้าง และนักเรียนมัธยมศึกษาที่ออกจากโรงเรียนกลางคัน เนื่องจากภาวะวิกฤตทางเศรษฐกิจ” มีผลการวิเคราะห์ที่น่าสนใจสำหรับความต้องการของผู้ว่างงานในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา คือ

1. ด้านความต้องการอาชีพ

1.1 ด้านความต้องการอาชีพอิสระของแรงงานผู้ถูกเลิกจ้าง มีความต้องการประกอบอาชีพการขายส่ง ขายปลีกมากที่สุด รองลงมาเป็นการบริการชุมชนและสังคม และอาชีพเกษตรกรรมตามลำดับ

1.2 ด้านความต้องการอาชีพ ในลักษณะที่ต้องหางานใหม่ แรงงานผู้ถูกเลิกจ้างต้องการหางานเกี่ยวกับการผลิตมากที่สุด รองลงมาเป็นการบริการชุมชน และสังคมการขายส่ง ขายปลีก และการก่อสร้างตามลำดับ

1.3 ด้านความต้องการ อาชีพที่ต้องการกลับไปทำงานเดิม แรงงานผู้ถูกเลิกจ้างมีความต้องการกลับไปทำงานเป็นลูกจ้างในโรงงานมากที่สุด รองลงมาเป็นการก่อสร้าง และการบริการชุมชน และสังคมตามลำดับ

1.4 ด้านความต้องการของนักเรียนมัธยมศึกษาที่

ต้องออกจากโรงเรียนกลางคัน พบว่า ส่วนมากมีความประสงค์จะเรียนต่อ ถ้ามีผู้ให้ทุนเล่าเรียน โดยต้องการศึกษาต่อกับกรมการศึกษานอกโรงเรียนมากที่สุด

2. ด้านความต้องการการฝึกอบรม

2.1 ด้านอาชีพอิสระ แรงงานผู้ถูกเลิกจ้าง ต้องการฝึกอบรมความรู้ด้านการขายส่ง/ขายปลีก สินค้ามากที่สุด รองลงมาเป็นการผลิตรองเท้าเครื่องหนัง การตัดผมชาย เสริมสวย เลี้ยงสัตว์ และการก่อสร้างตามลำดับ

2.2 ด้านการหางานใหม่ แรงงานผู้ถูกเลิกจ้างต้องการฝึกอบรมความรู้ด้านการก่อสร้างมากที่สุด

2.3 ด้านการกลับไปทำงานเดิม แรงงานผู้ถูกเลิกจ้าง ต้องการฝึกอบรมความรู้เกี่ยวกับการซ่อมเครื่องยนต์มากที่สุด รองลงมาเป็นการขายปลีก ขายส่ง การเลี้ยงสัตว์ เลี้ยงปลา การก่อสร้าง และการเสริมสวย ตัดผมตามลำดับ

ขณะเดียวกัน คณะผู้ศึกษาวิจัยได้ศึกษาความคิดเห็นของหัวหน้าหน่วยงานระดับจังหวัด เจ้าของสถานประกอบการ และการสัมมนาโต๊ะกลม ซึ่งทางสถาบันราชภัฏพระนครศรีอยุธยาจัดสัมมนาที่โรงแรมกรุงศรีวิเวอร์

ได้ข้อสรุปว่า แรงงานที่อยู่ในระบบรวมทั้งที่กำลังจะเข้าสู่ งานอาชีพ ควรได้รับการฝึกอบรมความรู้เพื่อการปฏิบัติงาน ในเรื่องต่อไปนี้เป็น คือ ภาษาอังกฤษ คอมพิวเตอร์ มัคคุเทศก์ การตลาด เทคโนโลยีและการส่งเสริมการตลาด การถนอม และการแปรรูปอาหาร งานหัตถกรรม การสื่อสาร ธุรกิจ

ทางเลือกในการให้ความช่วยเหลือของหน่วยงานต่าง ๆ ในท้องถิ่น

แม้ว่าปัญหาการถูกเลิกจ้างและการว่างงานจะมีสืบเนื่องกันมาอย่างยาวนานพอสมควรแล้วก็ตาม และในทางปฏิบัติหน่วยราชการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง แม้จะได้พยายามเอามาตรการระยะสั้น ดังกล่าวมาใช้เพื่อแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นนี้ อย่างต่อเนื่องมาแล้วก็ตาม แต่ก็พบความจริงว่า ปัญหานี้ยังไม่คลี่คลายลงนับวันจะมีเพิ่มพูนขึ้น จนวินิจฉัยได้ว่าน่าจะมีสาเหตุใหญ่ ๆ คือ เศรษฐกิจไทยโดยภาพรวมยังคงวิกฤตอยู่ จึงทำให้นายจ้างต้องมีพฤติกรรมออกมาทำนองเดียวกัน คือ ปลดพนักงานออก หรือต้องล้มเลิกกิจการไป กับอีกสาเหตุหนึ่ง ก็อาจวิเคราะห์ได้ว่ามาตรการต่าง ๆ ที่รัฐบาลออกมาใช้นั้นยังไม่ได้ผล

ผู้เขียนเองคงตอบแทนหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชน ในท้องถิ่นไม่ได้เต็มที่ว่า จริง ๆ แล้ว หน่วยงานนั้น ๆ ควรยึด

มาตรการใดมาแก้ปัญหานี้ได้ เพราะท่ามกลางวิกฤตที่รุนแรง ทุกองค์กรย่อมคำนึงถึงความอยู่รอดขององค์กรก่อนขณะเดียวกันแต่ละองค์กรก็มีตัวแปรแตกต่างกันไป ในการส่งผลกระทบต่อปัญหา แต่คงจะเสนอแนวคิดได้ในมุมมองของผู้บริหาร สถาบันอุดมศึกษาของท้องถิ่นว่า ในระดับท้องถิ่นน่าจะเกิดความร่วมมือกันได้ในระดับหนึ่ง โดยมีสถาบันอุดมศึกษาเป็นแหล่งวิชาการที่จะช่วยให้การฝึกอบรมให้กับแรงงานที่ถูกเลิกจ้างให้เขามีความรู้และทักษะเพิ่มขึ้น ในกรณีที่แรงงานผู้ถูกเลิกจ้างอยากกลับไปประกอบอาชีพเดิม ให้การฝึกอบรมในวิชาชีพใหม่ที่มุ่งให้แรงงานผู้ถูกเลิกจ้าง สามารถสร้างอาชีพอิสระ ปัญหาขณะนี้คือ มีมุมมองไม่ตรงกันระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ กับแรงงานผู้ถูกเลิกจ้าง ในเรื่องว่าควรจะเลือกฝึกอบรมในอาชีพใด อาจเป็นเพราะหน่วยงานมีประสบการณ์มากกว่า มองการณ์ไกลมากกว่าก็ต้องมีการปรับฐานความต้องการตรงนี้ให้ตรงกันก่อน ประการถัดไป เมื่อพูดถึงการจัดฝึกอบรมก็จำเป็นต้องมีค่าใช้จ่ายจะหวังให้แรงงานผู้ถูกเลิกจ้างมาจ่ายเองก็คงจะยาก เพราะกำลังตกงาน จะให้นายจ้างลงทุน นายจ้าง

ก็กำลังจะแย่ จะให้สถาบันการศึกษาจัดให้ฟรีได้ไหม น่าจะได้ในบางหลักสูตร โดยมุ่งให้เป็นวิทยาทาน และเป็นหลักสูตรที่มีการลงทุนไม่สูง ในกรณีนี้รัฐบาลควรลงทุนในจุดนี้ให้มากขึ้น ไม่ว่าจะใช้ งบประมาณแผ่นดิน หรือเงินกู้ใด ๆ ก็ตาม เพราะจะเป็นการสร้างทั้งงาน และสร้างคนไปพร้อม ๆ กันด้วยการให้โอกาสแรงงานผู้ถูกเลิกจ้างหรือผู้ว่างงานได้มีโอกาสฝึกอบรมดีกว่าเอาไปละลายในอีกหลาย ๆ โครงการ ดังที่เป็นข่าวตามสื่อมวลชนอยู่ขณะนี้

เอกสารอ้างอิง

UNESCO, UNDP และสำนักงานสภาสถาบันราชภัฏ รายงานการวิจัยการวิเคราะห์ความต้องการการฝึกอบรมของแรงงานผู้ถูกเลิกจ้างและนักเรียนมัธยมศึกษาที่ออกจากโรงเรียนกลางคืน เนื่องจากภาวะวิกฤตทางเศรษฐกิจ (เอกสารโรเนียว, 2542)

รอยดวงใจพ่อแม่ในปัญหาการกดขี่ระบบต่าง

อนันต์ รัตนานุตร

บทนำ

ปัจจุบันนี้คนไทยทั่วทั้งประเทศกำลังประสบปัญหาวิกฤตทางเศรษฐกิจ เศรษฐกิจตกต่ำร้ายแรงที่สุด อย่างชนิดที่ยังไม่เคยมีมาก่อน ถ้าระดับประคองเศรษฐกิจเอาไว้ไม่ได้ เศรษฐกิจก็จะล่มสลาย คนไทยก็จะต้องสูญเสียเอกราชทางเศรษฐกิจให้ต่างชาติเข้ามาครอบครองทรัพย์สินอันเนื่องมาจากการไปกู้ยืมเงินชาวต่างประเทศมาใช้ แล้วไม่มีปัญญาจะใช้คืน

วิกฤตทางเศรษฐกิจซึ่งเกิดขึ้นในประเทศไทยทำให้คนไทยได้พบ ได้เห็นองค์กรธุรกิจจำนวนมากปิดตัวตัวเองลงเรื่อย ๆ ก่อให้เกิดสภาพการว่างงานจำนวนมาก คาดว่าเป็นจำนวนหลายล้านคน คนที่มีการศึกษาจำนวนมากก็ว่างงานเนื่องจากธุรกิจล้มระเนระนาดไม่มีงานให้ทำ มีจลาจลได้ระบอบไปทั่ว ขโมยมากขึ้น ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินมีน้อยลง หลายคนเริ่มท้อแท้ไม่มีกำลังใจสู้ชีวิต บางคนทำอัตวินิบาตกรรม บางรายก็ฆ่าตัวตายพร้อมกันทั้งครอบครัว บางครอบครัวให้ลูกออกจากโรงเรียนเพราะไม่มีเงินส่ง บางครอบครัวให้ลูกย้ายโรงเรียน ที่เสียค่าเล่าเรียนแพงไปยังโรงเรียนที่มีค่าใช้จ่ายถูกกว่า เด็กบางคนต้องลาออกจากโรงเรียนกลางคัน บางครอบครัวก็ค้างค่าเทอม ธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการเงิน ได้แก่ ธนาคาร และไฟแนนซ์มีปัญหาถูกสั่งระงับกิจการเป็นจำนวนมาก ธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ได้แก่ บ้านจัดสรร มีปัญหาสร้างเสร็จแล้วขายไม่ได้ ที่กำลังสร้างอยู่ก็ต้องระงับการก่อสร้างเพราะธนาคาร หรือไฟแนนซ์ไม่ยอมปล่อยเงินกู้ต่อ คนที่ทำงานในธุรกิจธนาคาร หรือไฟแนนซ์หรืออสังหาริมทรัพย์ จึงตกงานเป็นจำนวนมาก คนจำนวนมากไม่มีกำลังซื้อเงินหายากรถยนต์และบ้านที่ประชาชนเช่าซื้อไม่มีเงินจะส่ง จนต้องถูกยึดคืน คนไทยพึ่งโรงรับจำนำเพิ่มขึ้น

ประเทศมีหนี้สินที่ภาครัฐและเอกชนไปกู้จากต่างประเทศ เป็นจำนวนเงินประมาณ 90,000 ล้านดอลลาร์ ถ้าคิดเทียบดอลลาร์ละ 40 บาท ประเทศไทยก็เป็นหนี้ต่างประเทศถึง 3,600,000 ล้านบาท ช่วงเวลาที่เงินกู้จากต่างประเทศเข้ามาใช้สอยในเมืองไทย จึงมีเงินหมุนเวียนมาก มีเงินจับจ่ายใช้สอยมาก คนไทยก็หลงว่าเศรษฐกิจดี หารู้ไม่ว่าเงินที่ใช้สอยอยู่นั้นเป็นเงินกู้จากต่างประเทศ เมื่อต่างชาติเรียกเงินต้นกลับคืนพร้อมทั้งดอกเบี้ย เศรษฐกิจไทยก็แทบล้มทั้งยืน เพราะเงินกู้จำนวนมากนั้น นำมาสร้างบ้านจัดสรรที่สร้างเสร็จ แล้วขายไม่ออก มีผู้ประมาณกันว่าบ้านจัดสรรที่ขายไม่ออกคิดเป็นเงินที่ลงทุนไปประมาณ 8 แสนล้านบาท นอกจากนี้คนไทยจำนวนมากก็มีรสนิยมชอบใช้ของฟุ่มเฟือย ชอบเห่อใช้ของนอกชอบเที่ยวต่างประเทศ เงินก็ยิ่งไหลออกนอกประเทศมากขึ้นจนมีคนบ่นกันว่าเงินหายไประลอกเมื่อเงินหดหายไปจากประเทศก็เหมือนกับเลือดไหลออกจากร่างกายโดยไม่หยุดจนเกิดปัญหาวิกฤตเศรษฐกิจดังเช่นทุกวันนี้ การจะแก้ปัญหาวิกฤตเศรษฐกิจให้รอดพ้นไปได้ ไม่มีหนทางอื่นใดนอกจากคนไทยทุกคนต้องร้อยดวงใจเพื่อช่วยกันแก้ไขปัญหาวิกฤตเศรษฐกิจ

บทความนี้มีจุดมุ่งหมาย เพื่อที่จะเสนอความรู้เผยแพร่ความจริง เสนอแนวคิดและมุมมอง เพื่อหาทางออกจากวิกฤตให้ได้โดยที่คนไทยหรือประเทศไทยจะต้องไม่อยู่แบบเสี่ยงต่อการล้มละลายเหมือนบางประเทศในแถบอเมริกาใต้เช่น บราซิล อาร์เจนตินา ฯลฯ สร้างหนี้สินจนไม่สามารถจะใช้คืนหนี้ต่างประเทศได้จนต้องสูญเสียอำนาจทางเศรษฐกิจอยู่ในเวลานี้

เศรษฐกิจแก้ไขได้ต้องร่วมมือกันทั้งรัฐและราษฎร์

นักเศรษฐศาสตร์ได้แบ่งเศรษฐกิจออกเป็น 2 ภาค คือ เศรษฐกิจมหภาค และเศรษฐกิจจุลภาค การแก้ไขเศรษฐกิจในระดับมหภาค เป็นหน้าที่ของรัฐบาล รัฐบาลต้องเป็นผู้นำเป็นฝ่ายวางแผนให้หน่วยงานของรัฐซึ่งเป็นเครื่องมือและกลไกของรัฐเร่งฟื้นฟูวิกฤตเศรษฐกิจ รัฐบาลจะต้องขอความร่วมมือจากประชาชนช่วยสนับสนุน และผลักดันนโยบายเพื่อให้ประสบผลสำเร็จ ไม่ใช่ต่างคนต่างแก้ไขโดยไม่มีทิศทาง ส่วนเศรษฐกิจแบบจุลภาคเป็นเรื่องที่ประชาชนแต่ละคนแต่ละครอบครัวแต่ละองค์กรจะต้องช่วยกันเพื่อปกป้องเศรษฐกิจให้ฟื้นขึ้นมาโดยเร็ว

แก้เศรษฐกิจไม่ได้คนไทยจะกลายเป็นทาส

ศ.น.พ.ประเวศ วะสี ได้กล่าวไว้ว่า กรุงรัตนโกสินทร์ หรือกรุงเทพฯ เป็นเมืองหลวงอยู่ได้จนถึงปัจจุบันนี้เกือบจะล้มหรือสูญเสียความเป็นเมืองหลวงอยู่หลายครั้ง

ครั้งแรก เมื่อ คราวสงครามกับพม่า พม่ายกกองทัพเพื่อหวังจะตีกรุงเทพฯ ให้แตกโดยยกพลมาถึงเก้าทัพ แต่ด้วยพระปรีชาสามารถของพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราชจึงทรงขับไล่ข้าศึกให้พ้นแผ่นดินไทยไปได้

ครั้งที่สอง ฝรั่งเศสเมืองขึ้นหรือล่าอาณานิคมสามารถฮุบเอาเพื่อนบ้านของไทยไปเป็นเมืองขึ้นของชาวตะวันตก ประเทศไทยสามารถรอดมาได้ โดยไม่สูญเสียเอกราชไม่ตกเป็นเมืองขึ้นได้ก็ด้วยพระปรีชาสามารถของรัชกาลที่ 4 และรัชกาลที่ 5

ครั้งที่สามภัยจากลัทธิคอมมิวนิสต์คอมมิวนิสต์ต้องการจะยึดครองประเทศไทย เปลี่ยนการปกครองให้เป็นระบอบคอมมิวนิสต์ ในขณะนั้นเพื่อนบ้านของไทย ได้แก่ เวียดนาม ลาว กัมพูชาอยู่ภายใต้การปกครองของคอมมิวนิสต์หมด ประเทศไทยได้ต่อสู้เพื่อเอาชนะภัยคอมมิวนิสต์ทุกวิถีทาง เป็นต้นว่า ส่งทหารเข้าไปรบในเวียดนาม ยอมให้ทหารอเมริกาเข้ามาตั้งฐานทัพในประเทศไทยเพื่อสกัดไม่ให้คอมมิวนิสต์ มาประชิดติดรั้วบ้าน ในช่วงนั้น ทหาร ตำรวจ พลเรือน ที่ต่อสู้กับภัยคอมมิวนิสต์ต้องเสียชีวิตในแต่ละปีมีจำนวนมากมายที่สุดท้ายรัฐบาลได้ออกนโยบาย 66/23 ให้ฝ่ายตรงข้ามกับรัฐบาล เป็นผู้ร่วมพัฒนาชาติไทย สงครามจากลัทธิคอมมิวนิสต์จึงได้สงบลง ไทยจึงรอดพ้นมาได้

ครั้งที่ 4 ก็คือปัจจุบันประเทศไทยต้องเผชิญภัยเศรษฐกิจจากต่างชาติที่รุนแรงและหนักหน่วงยิ่งกว่าภัยทั้ง 3 ครั้งที่ผ่านมาแล้ว เพราะว่าถ้าสูญเสียอำนาจทางเศรษฐกิจแล้วก็เหมือนกับการสูญเสียหมดทั้งสิ้นเพราะเศรษฐกิจเป็นวิถีชีวิตเป็นทุกสิ่งทุกอย่าง การสูญเสียวิถีชีวิตเป็นการสูญเสียความเป็นไทย คนไทยจะต้องเป็นทาสแล้วเราจะร้องเพลงชาติไทยให้ใครฟัง พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าฯ รัชกาลที่ 6 ได้ทรงพระราชนิพนธ์ไว้ว่า

ใครมาเป็นเจ้าเข้าครอง
คงจะต้องบังคับขับไส
เคี้ยวเชี้ยเอ็นคร่ำคร่าไป
ตามวิสัยเชิงเช่นผู้เป็นนาย
เขาจะเห็นแก่หน้าค่าซื้อ
จะนับถือพงศ์พันธุ์นั้นอย่าหมาย
ไหนจะต้องเหนื่อยยากลำบากกาย
ไหนจะอายุทั่วทั้งโลก

ประเทศไทยจะตกเป็นทาสต่างชาติไม่ได้ คนไทยทุกคนจะต้องช่วยกันกู้วิกฤตเศรษฐกิจ โดยลดความเห็นแก่ตัวลงและเห็นแก่ประเทศชาติให้มาก เชื่อว่าเศรษฐกิจฟื้นแน่

แนวทางแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจของรัฐบาล

นายชวน หลีกภัย นายกรัฐมนตรี ได้กล่าวสรุปปัญหาและแนวทางแก้ไขวิกฤตทางเศรษฐกิจของไทยให้กลุ่มผู้นำ APEC (ที่ประชุมกัน ที่ประเทศมาเลเซีย เมื่อวันที่ 17 - 18 พฤศจิกายน 2541) ความว่า สาเหตุของวิกฤตการณ์ในไทยซึ่งเกิดขึ้นเมื่อปีที่แล้ว ก็คือการสูญเสียความเชื่อมั่นในระบบเศรษฐกิจและการเงิน การสูญเสียเงินทุนสำรอง ต่างประเทศ รวมทั้งการสูญเสียเงินของรัฐจำนวนมากในการช่วยเหลือสถาบันการเงินที่อ่อนแอ

นอกจากนั้น สาเหตุอื่นยังประกอบด้วยความอ่อนแอของสถานการณ์การเงินและการเพิ่มขึ้นของหนี้สินที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้หรือ NPL การล้มละลายและปิดกิจการของธุรกิจและผลกระทบทางสังคม เช่น การว่างงานทำให้กำลังซื้อของประชาชนลดลงส่วนแนวทางในการแก้ไขปัญหาของรัฐบาลไทยชุดปัจจุบันก็คือ จะต้องสร้างเสถียรภาพของระบบเศรษฐกิจกลับคืนโดยเร็วด้วยการรักษาวินัยการเงินการคลังอย่างเข้มงวด ปรับโครงสร้างสถาบันการเงินอย่างเข้มแข็ง และปรับโครงสร้างหนี้ ขณะเดียวกันไทยต้องเร่งหารายได้เงินตราต่างประเทศจากการส่งออก การท่องเที่ยวและการลงทุน นอกจากนี้ การบริหารที่โปร่งใสทั้งในภาครัฐและเอกชนก็เป็นเรื่องสำคัญยิ่งเช่นกัน (แนวหน้า 19 พฤศจิกายน 2541)

ช่วยกันทำคำขวัญ ไทยช่วยไทย กินของไทย ใช้ของไทย เที่ยวเมืองไทย ร่วมใจประหยัด ให้เป็นจริง

เลือดย่อมข้นกว่าน้ำฉันใดสายเลือดไทยย่อมจะเข้มข้นกว่าสายเลือดต่างชาติ ถ้าไทยไม่ช่วยไทยแล้วจะให้ใครมาช่วยประเทศไทยที่ต้องประสบกับภาวะวิกฤตเศรษฐกิจอยู่ทุกวันนี้เป็นเพราะเหตุใดไทยช่วยไทยหรือเปล่าแน่นอนถ้าไทยช่วยไทยไทยจะต้องเจริญกว่านี้และไม่มีหนี้สินท่วมตัว คนไทยจำนวนมากล้มตัวกินของนอก ประเภทผลไม้ เช่น แอปเปิลนอก มีข้อมูลว่าประเทศไทยสั่งซื้อแอปเปิลนอก

ปีละประมาณพันล้านบาทเศษ นอกจากนี้ยังมี องุ่น ส้ม ท้อ อินทผาลัม สตอเบอร์รี่ ฯลฯ ถ้าคนไทยหันมากินผลไม้ไทยไทยก็ไม่เสียเงินออกนอกประเทศ ผลไม้ไทยมีตั้งมากมาย และมีให้กินตลอดทุกฤดูกาล จะได้ช่วยเกษตรกรไทยอีกด้วย

คนไทยยังกินอาหารฟาสต์ฟู้ด จากร้านของชาวต่างชาติ เครื่องดื่มประเภทน้ำอัดลมทั้งหลายที่ต้องอาศัยหัวเชื้อจากต่างชาติ ประมาณกันว่าไทยต้องสูญเสียเงินปีละหลายหมื่นล้านบาทจากการดื่มน้ำอัดลม ถ้าคนไทยเลิกดื่มน้ำอัดลมก็จะประหยัดเงินไม่ให้ออกนอกได้มาก คนไทยจำนวนหนึ่งมีรสนิยมชอบดื่มสุราต่างประเทศ ก็ทำให้ไทยต้องสูญเสียเงินตราอีกมากมาย ถ้าหันมาดื่มสุราไทยก็จะช่วยประหยัดเงินตราได้มาก ทำให้คนไทยมีงานทำเพิ่มขึ้น

คนไทยจำนวนมากไม่ยอมใช้ของไทย ทั้ง ๆ ที่มีคุณภาพไม่แพ้ของต่างประเทศ ตัวอย่างเช่น เสื้อผ้า กระเป๋า รองเท้า ของใช้บางอย่างที่คนไทยก็ทำได้คุณภาพไม่แพ้ต่างประเทศ แต่คนเหล่านี้ไม่ยอมใช้ต้องใช้ชื่อหรือยี่ห้อที่มี BRAND NAME ต่างชาติ ทั้ง ๆ ที่สินค้าบางอย่างก็ทำจากเมืองไทย คนไทยหลายคนก็ไปซื้อมา มารู้อีกภายหลังว่าทำจากเมืองไทย ก็เลยเสียค่าไถ่ ชาวญี่ปุ่น เกาหลี มีค่านิยมชาตินิยมรุนแรงมากจะนิยมใช้ของที่ผลิตในประเทศของเขาเท่านั้น คนไทยน่าจะมีค่านิยมรักชาติให้มากกว่าที่เป็นอยู่ในเวลานี้

คนไทยเป็นจำนวนมากกว่าล้านคนในแต่ละปี ออกท่องเที่ยวต่างประเทศ ทั้ง ๆ ที่เมืองไทยก็มีที่ท่องเที่ยวไม่แพ้ต่างประเทศ มีที่ให้ช้อปปิ้งให้เลือกซื้อสินค้าได้มากมาย แต่คนเหล่านั้นก็อ้างว่าไปเปิดหูเปิดตาต่างประเทศและเมื่อกลับมาจากต่างประเทศก็สั่งซื้อสินค้าจากต่างประเทศที่มีราคาแพงปีหนึ่ง ๆ ประเทศไทยต้องเสียเงินตราไม่ต่ำกว่าแสนล้านบาท ทั้ง ๆ ที่น่าจะประหยัด ถ้าไม่จำเป็นไม่ควรจะออกไปเที่ยวต่างประเทศในภาวะวิกฤตเช่นนี้

คนไทยจำนวนมากไม่รู้จักประหยัด คือใช้จ่ายเฉพาะในสิ่งที่จำเป็นต่อชีวิต ลืม สุภาษิตไทยที่ว่า

มีสสิ่งพึงบรรจบให้ครบบาท

อย่าให้ขาดสิ่งของต้องประสงค์

มีน้อยใช้น้อยค่อยบรรจง

อย่าจ่ายลงให้มากจะยากนาน

วิกฤตเศรษฐกิจครั้งนี้เกิดจากคนไทยใช้จ่ายเกินตัวไปภู่นี้ยืมสินมาใช้จ่าย แล้วไม่มีปัญญาใช้คืนจนหน้าแห้งกันอยู่ทุกวันนี้

เศรษฐกิจแบบพอเพียง เหมือนฝนฟ้ามาประทาน

เมื่อคนไทยประสบปัญหาวิกฤต องค์พระประมุขของชาติมิได้ทรงนิ่งเฉย พระองค์ทรงมีกระแสพระราชดำรัสให้คนไทยรู้จักเศรษฐกิจแบบพอเพียง ความหมายของคำว่าเศรษฐกิจแบบพอเพียงนี้ **ดร.สุเมธ ตันติเวชกุล** อดีตเลขาธิการ กปร. ซึ่งได้รับใช้ใกล้ชิดเบื้องพระยุคลบาท พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ได้เขียนบทความลงในหนังสือพิมพ์มติชน ฉบับวันที่ 5 ธันวาคม พ.ศ.2541 ผู้เขียนจะขอตัดตอนบางตอนมาลง ณ ที่นี้

เศรษฐกิจพอเพียง หมายถึง ความสามารถของชุมชนเมือง รัฐ ประเทศ หรือภูมิภาคหนึ่ง ๆ ในการผลิตสินค้าและบริการทุกชนิดเพื่อเลี้ยงสังคมนั้น ๆ ได้โดยไม่ต้องพึ่งพาปัจจัยต่าง ๆ ที่เราไม่ได้เป็นเจ้าของ

เศรษฐกิจพอเพียงในระดับบุคคลนั้น คือความสามารถในการดำรงชีวิตได้อย่างไม่เดือดร้อน มีความเป็นอยู่อย่างประมาณการ ตามฐานะ ตามอัตภาพและที่สำคัญไม่หลงไหลไปตามกระแสของวัตถุนิยม มีอิสรภาพไม่พันธนาการอยู่กับสิ่งใด

หากกล่าวโดยสรุป คือ หันกลับมายึดเส้นทางสายกลางในการดำรงชีวิต

ได้มีพระราชกระแสรับสั่งด้วยว่า หากพวกเราร่วมมือกันทำสัก 1/4 ประเทศชาติของเราก็สามารถรอดพ้นจากวิกฤตได้

การปฏิบัติตนตามแนวทางเศรษฐกิจแบบพอเพียงอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

1. ยึดความประหยัด ตัดทอนค่าใช้จ่ายในทุกระดับ ลดละความฟุ่มเฟือยในการดำรงชีพอย่างจริงจัง
2. ยึดถือการประกอบอาชีพด้วยความถูกต้อง สุจริต

แม้จะอยู่ในภาวะขาดแคลนในการดำรงชีพก็ตาม

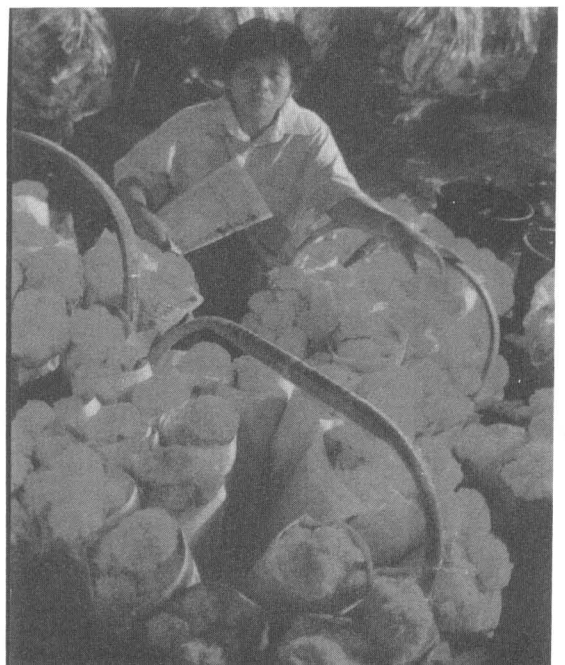
3. ละเลิกการแก่งแย่งผลประโยชน์และแข่งขันกันทางการค้าขายประกอบอาชีพแบบต่อสู้กันอย่างรุนแรงดังอดีต ซึ่งมีพระราชดำรัสเรื่องนี้ว่า

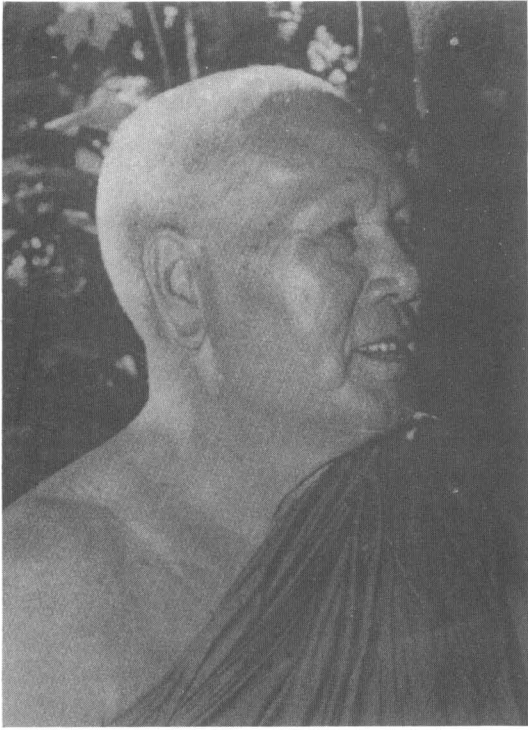
“...ความสุขความเจริญอันแท้จริงนั้น หมายถึง ความสุขความเจริญที่บุคคลแสวงหามาได้ด้วยความเป็นธรรมทั้งในเจตนาและการกระทำ ไม่ใช่ได้มาด้วยความบังเอิญ หรือด้วยการแก่งแย่งเบียดบัง มาจากผู้อื่น...”

กล่าวโดยสรุป คือ แนวคิดของระบบเศรษฐกิจแบบพอเพียงที่มีสาระสำคัญดังกล่าวข้างต้นนั้น น่าจะนำมาใช้เป็นแบบอย่างของการพัฒนาประเทศในระยะต่อไป

สำหรับคนอยู่นอกภาคการเกษตรนั้นเศรษฐกิจพอเพียงก็จะต้องถูกนำมาใช้เป็นหลักในการดำเนินชีวิตเพราะเศรษฐกิจพอเพียงเป็นปรัชญา เป็นแนวปฏิบัติตนไม่ว่าจะอยู่ในกิจกรรมอาชีพใด ก็ต้องยึดวิถีชีวิตไทยอยู่แต่พอดี อย่าฟุ่มเฟือยอย่างไร้ประโยชน์

อย่ายึดวัตถุเป็นที่ตั้ง ยึดเส้นทางสายกลาง อยู่กินตามฐานะ ใช้สติปัญญาในการดำรงชีวิต จำเรียดิบได้อย่างค่อยเป็นค่อยไป อย่าใช้หลักการลงทุนเชิงการพนัน อย่าตั้งอยู่บนความเสี่ยง กู้เงินมาลงทุนโดยหวังรวยอย่างรวดเร็ว แล้วก็ไปสู่ความล้มละลายในที่สุด ตั้งอยู่บนหลักของ **“รู้ รัก สามัคคี”** ใช้สติปัญญาปกป้องตนเองไม่ให้หลงกระแสโลกาภิวัตน์ โดยไม่รู้ถึงเหตุและผลตามสภาพแวดล้อมของไทยให้รู้จักแยกแยะสิ่งดี สิ่งเลว สิ่งที่เป็นประโยชน์ตามสภาพความเป็นจริงของบ้านเมืองของเราเป็นที่ตั้งให้มีความรัก ความเมตตาที่จะช่วยเหลือสังคมให้รอดพ้นจากภัยพิบัติ และรวมพลังกันด้วยความสามัคคีเป็นหมู่เหล่า ขจัดข้อขัดแย้งไปสู่ความประนีประนอมรักษาสถาปัตยกรรมส่วนรวมเป็นที่ตั้ง

กนดี (พระดี) ศรีสยามที่พยายามช่วยเศรษฐกิจชาวบ้าน

พระธรรมโกษาจารย์ (ปัญญา นันทะภิกขุ)

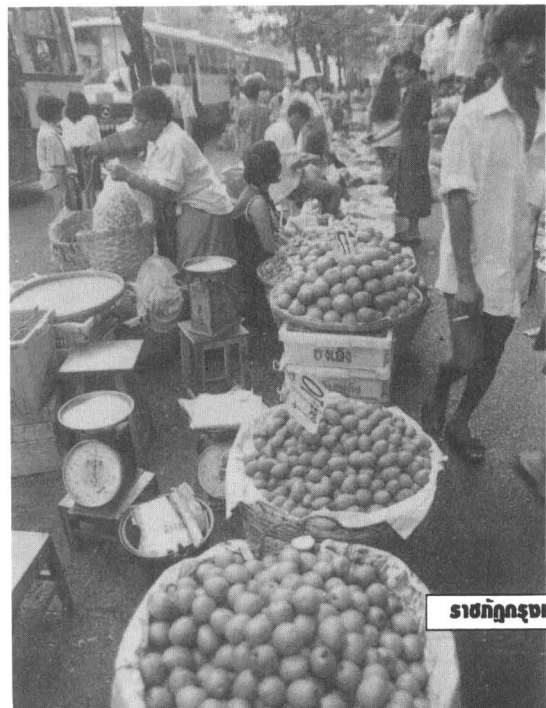
หลวงพ่อบัญญา พยายามสอนให้คนมีปัญญาสอนให้ชาวบ้านอยู่อย่างประหยัด เพื่อช่วยชาวบ้านนั่นเอง หลวงพ่อบัญญา เป็นเจ้าอาวาสวัดชลประทานรังสฤษฎ์ จังหวัดนนทบุรี ท่านให้จัดงานศพแบบประหยัด และให้ความรู้แก่ผู้มางานศพด้วย เป็นต้นว่า งานสวดศพ ให้มีพระสงฆ์ปาฐกถาธรรมเพื่อให้ชาวบ้านได้ความรู้ ให้ใช้ภาษาง่าย ๆ ที่ชาวบ้านฟังเข้าใจเป็นเวลาประมาณ 50 นาที เมื่อปาฐกถาธรรมจบ พระสงฆ์สวดบังสุกุลอุทิศให้แก่ผู้ล่วงลับ หลังจากนั้นผู้ที่มางานก็แยกย้ายกันกลับบ้าน ในระหว่างงานสวดศพ ห้ามเจ้าภาพเลี้ยงอาหาร ให้เฉพาะน้ำดื่มเท่านั้น ใครที่ต้องการจัดงานศพอย่างประหยัดและได้ฟังธรรมด้วยก็ควรจัดที่วัดชลประทานฯ

นอกจากนั้น ทุกเดือนหลวงพ่อบัญญาจะต้องแสดงปาฐกถาธรรมทุกเช้าวันอาทิตย์ผ่านวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทยออกอากาศทั่วประเทศ และเมื่อเช้าวันที่ 3 มกราคม 2542 สถานีวิทยุกรมประชาสัมพันธ์ได้ออกอากาศแสดงพระธรรมเทศนา ประจำวันอาทิตย์ของพระธรรมโกษาจารย์ หรือหลวงพ่อบัญญานันทะภิกขุ เจ้าอาวาสวัดชลประทานรังสฤษฎ์ จังหวัดนนทบุรี เนื่องในโอกาสปีใหม่ ผู้เขียนเห็นว่ามีความอันเป็นการเตือนสติและมีหลักธรรมที่น่าศึกษาได้ตรงจริง ช่วยให้รู้จักใช้เงินให้ถูกต้อง จึงขอแนะนำบางส่วนมาถ่ายทอดดังนี้

“...พระสงฆ์องค์เจ้าก็ต้องรู้จักประมาณ ไม่ควรเอาความเชื่อของประชาชนไปใช้ในทางที่ไม่สมควร เพราะคนที่มีความเชื่อแบบงมงาย เชื่อโดยไม่มีปัญญานำ ธรรมในพระพุทธศาสนานั้น ถ้ามีความเชื่ออยู่ในที่ใด มีศรัทธาต้องมีปัญญากำกับด้วย ศรัทธานำหน้า ปัญญาอยู่ท้ายเพื่อเป็นเครื่องเตือนจิตสะกิดใจ แต่ถ้าทำด้วยปัญญาจะไม่เดือดเนื้อร้อนใจทีหลัง หรือทำบุญแล้วเกิดการแตกแยกแตกร้างในครอบครัว ก็ต้องถือว่าปัญหาครอบครัวสำคัญกว่าปัญหาใด ๆ จะทำอะไรต้องคิดถึงครอบครัวก่อนอย่าให้ครอบครัวต้องลำบากเดือดร้อน ถ้าเราเป็นคนซื่อง่ายเราจะเจอปัญหาเพราะเดี๋ยวนี้มักโฆษณาเก่ง ๆ มีเยอะพ้อพูดจูงใจให้คนเคลิ้มหลงไปในคำโฆษณา และควักกระเป๋าให้ไปไม่รู้ตัวว่าเท่าไร กลับมาบ้านจึงได้รู้ตัวว่าหมดไปเท่าไร เสียอกเสียใจว่าทำมากเกินไปอย่างนี้เราเรียกว่าขาดสติ ขาดปัญญา ทำอะไรไม่คิดไม่ตรอง เหน็ดตามเพื่อนไม่ถูกต้อง

“...ทุกครอบครัว ควรมั่งบประมาณในการใช้จ่าย ซึ่งการทำบุญบำรุงศาสนาควรมั่งบฯ ไว้ว่า ปีหนึ่งจะใช้เงินบำรุงศาสนาเท่าไร และควรพิจารณาว่าจะบำรุงที่ไหน โดยวิธีใด ไม่ใช่ใครมาเรียกร้างถึงประตูบ้าน พูดจาดกั้ให้ไป ทำให้บางครั้งถูกหลอก เกิดความร้อนใจภายหลังเพราะเวลานี้มักต้มมนุษย์มีมาก มีวิธีการแปลก ทำความสนิสนมให้เกิดความคุ้นเคยแล้วเอาลาภผลเข้ามาล่อให้ตายใจให้เกิดความหลงใหลมัวเมาให้เกิดความเสียหาย...”

“...อย่าทำบุญแบบบ้านบุญบ้าสวรรค์หลงใหลมัวเมาตามคำโฆษณาของวัดต่าง ๆ ที่บอกให้เราทำอย่างนั้นอย่างนี้ว่าจะได้บุญอย่างนั้นอย่างนี้ นั่นเป็นการชักจูงใจ เรียกว่า ขายนัตร์ไปสวรรค์ก็ว่าได้ เราอย่าไปเชื่ออย่างนั้น...”

พระพิศาลธรรมพาที (พยอม กัลยาโณ)

พระพยอม กัลยาโณ ประธานมูลนิธิวัดสวนแก้ว อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี มีผู้ขนานนามท่านไว้มากมาย เนื่องจากท่านเทศน์และสอนคนเก่ง ช่วยเหลือชาวบ้านตลอดเวลา ท่านจึงได้ฉายามากมาย เป็นต้นว่า พระนักเทศน์ ขวัญใจวัยรุ่น พระนักสู้ พระนักพัฒนา พระขวัญใจผู้ตกยาก ขวัญใจผู้ยากไร้ ฯลฯ เมื่อบ้านเมืองมีปัญหา พระพยอมจะพยายามช่วยเหลือทุกวิถีทาง ไม่นิ่งดูตาย ท่านมีแต่ให้ ตัวอย่างเช่น ท่านใช้วัดสวนแก้วเป็นที่พักพิงและสร้างงาน ช่วยคนตกงาน ใครที่ว่างงานท่านจะหางานให้ถ้าไม่มีเงินค่ารถ ท่านก็จ่ายค่ารถให้ ช่วงเศรษฐกิจตกต่ำคนว่างงานมาก ท่านมองเห็นว่าที่ดินที่นายทุนซื้อไว้ก็ขายไม่ออกและไม่ได้อะไรทั้งสิ้น ท่านก็เทศน์ว่าอย่าล่ำมโซ่แผ่นดิน หมายความว่าที่ดินอยู่เฉย ๆ ไม่ได้ทำประโยชน์อะไร คนอื่นจะไปใช้ก็ไม่ได้ เหมือนกับถูกล่ามโซ่ไว้ ท่านก็จะขอยืมที่ดินเหล่านั้น เพื่อให้คนตกงานได้เพาะปลูกสร้างผลผลิตเป็นอาหาร และสามารถนำมาขายเพื่อช่วยเหลือคนตกงาน เจ้าของที่ดินหลายรายก็ยกที่ดินให้วัดสวนแก้วทำประโยชน์ชั่วคราว

ท่านปัญญา พระพยอม นี้แหละ คือพระดีศรีสยาม พระที่มีแต่ให้และสอนตลอดเวลา ถ้าจะขอก็ก้อเพื่อให้คนจนที่ไม่มีเงินกิน ไม่ได้ขอเพื่อเอาเข้าตนเอง

ผู้ใหญ่วิบูลย์ เข็มเฉลิม

ผู้ใหญ่วิบูลย์ อยู่จังหวัดฉะเชิงเทรา ท่านเคยทำเกษตรที่มีพื้นที่หลายร้อยไร่ แต่ยิ่งทำยิ่งเป็นหนี้อันเกิดจาก ค่าปุ๋ย ค่ายาฉีดฆ่าแมลง ฯลฯ ท่านเลยขายที่ดินเพื่อใช้หนี้ ปัจจุบันเหลือที่ประมาณ 10 ไร่ จึงหันมาทำเกษตรแบบผสมผสาน เกษตรแบบครบวงจร มีทั้งทำนา ทำสวน ทำไร่ เลี้ยงปลา และยังปลูกพืชสมุนไพรทุกวันนี่ผู้ใหญ่ประสบความสำเร็จจากเกษตรแบบผสมผสาน คนต่างถิ่นต้องไปขอดูเกือบทุกวัน วันละหลาย ๆ คณะ ท่านก็ได้เผยแพร่ความรู้ให้แก่ชาวบ้านนำไปใช้ ใครที่นำไปใช้ก็สามารถช่วยแก้ปัญหาเศรษฐกิจได้ เพราะท่าน **อยู่แบบพอเพียง อยู่แบบพอมีพอกิน** จึงไม่มีหนี้สิน อยากรจะกินอะไรก็ปลูกสิ่งนั้นขึ้นมาที่เหลือก็เอาออกขายผลงานของท่านปรากฏไปทั่วท่านจึงเป็นบุคคลตัวอย่างและได้รับแต่งตั้งให้เป็นวุฒิสมาชิก

โสภณ สุภาพงษ์

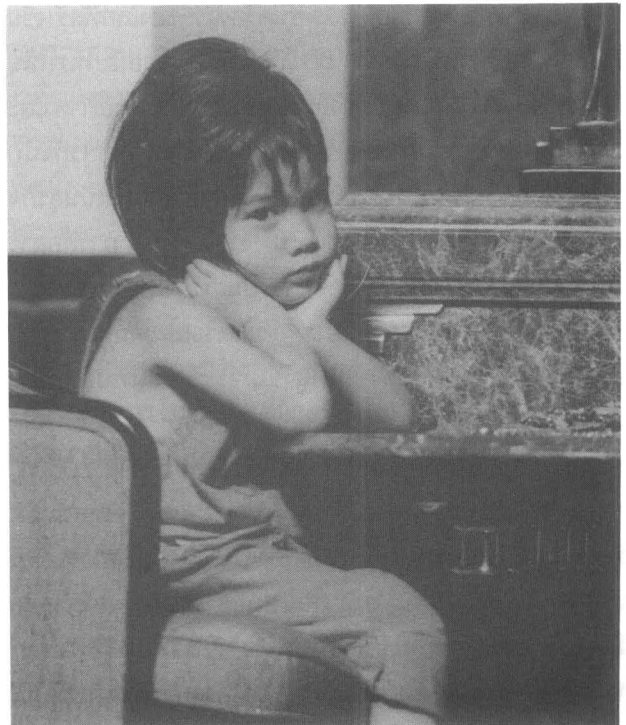
คุณโสภณ เป็นผู้จัดการบริษัทน้ำมันบางจากท่านผู้นี้ คิดถึงผู้ยากไร้ตลอดเวลา ท่านพยายามให้ชุมชนรวมตัวกัน โดยเฉพาะชุมชนเกษตร ให้ชุมชนเหล่านั้นนำผลผลิตมาขายที่ ปั๊มน้ำมันบางจาก โดยเฉพาะสินค้าเกษตร ได้แก่ ผักปลอดสารพิษ ซึ่งคนนิยมซื้อกันมาก เพราะไม่ใช้ยาฆ่าแมลง เลมอนฟาร์มที่ได้ยินอยู่ทุกวันนี้ ก็คือสินค้าผักปลอดสารพิษ ที่มีขายอยู่ที่ร้านค้าในปั๊มน้ำมันบางจาก ที่คุณโสภณผลักดัน ให้เกิดขึ้น คุณโสภณใช้ปั๊มบางจากสร้างตลาดให้กับกลุ่ม เกษตรกร กลุ่มสหกรณ์ กลุ่มแม่บ้าน จนขยายไปทั่วประเทศ และผลงานจากการไปบรรยายในที่ต่าง ๆ ท่านจึงได้รับรางวัล แมกไซไซ และท่านก็ยังเป็นวุฒิสมาชิกอีกด้วย

ผู้ใหญ่วิบูลย์ คุณโสภณ คนดีศรีสยาม อุทิศตัวเพื่อ แก้ปัญหาเศรษฐกิจให้สังคมระดับล่าง ถูกรังนาหน้าที่น่าสังคม ระดับล่างได้มีที่ยึดมีหลักเกาะเกี่ยว มีกำลังใจที่จะต่อสู้เศรษฐกิจ

บทสรุป

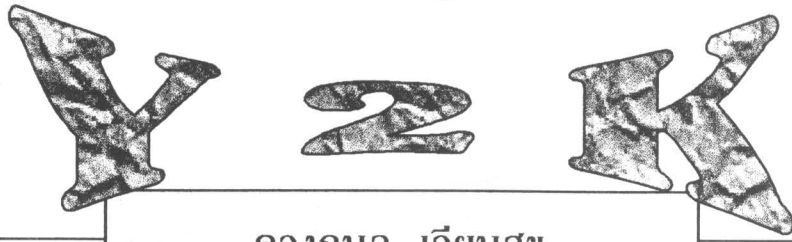
ปัญหาวิกฤตเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นกับประเทศไทย เป็น เพราะคนไทยใช้จ่ายอย่างลืမ်ตัว ชอบความสะดวกสบาย ชอบวิธีการที่หาเงินมาอย่างง่าย ๆ โดยไม่ลงทุนออกแรงให้ เหนื่อยยาก นักการเงินการธนาคารจึงไปกู้เงินจากต่างประเทศ ที่คิดดอกเบี้ยสูง แล้วนำมาปล่อยให้คนไทยกู้อีกที่โดยคิด ดอกเบี้ยที่สูงขึ้น เพื่อหวังกำไรจากผลต่างของดอกเบี้ย พวกที่

กู้จากธนาคารหรือไฟแนนซ์บางคนก็นำเงินมาสร้างบ้านจัดสรร บางคนก็มาเก็งกำไรที่ดิน บางคนก็นำเงินมาเล่นหุ้นมาปั่นหุ้น ช่วงที่เงินกำลังไหลเข้า เศรษฐกิจจึงคล้ายฟองสบู่ที่รอวันแตก ในที่สุดเมื่อเงินจากต่างประเทศไหลออกเศรษฐกิจไทยก็แทบล้ม ทรึงยืน รัฐบาลต้องค้ำประกันเงินกู้ที่ไปกู้มาจากต่างประเทศ รัฐบาลต้องหาเงินใช้คืนต่างประเทศ ถ้ารัฐบาลไม่ค้ำประกันหนี้ ต่างชาติก็จะไม่เชื่อถือและไม่นำเงินมาลงทุน แต่ด้วยความ โชคดีที่ชาวไทยมีในหลวงที่ทรงเป็นศูนย์รวมใจของชาวไทยทั้งชาติ พระองค์พระราชทานแนวคิด เศรษฐกิจแบบพอเพียง เพื่อแก้ วิกฤตเศรษฐกิจ และประเทศไทยยังมีพระสงฆ์บางรูปมีบุคคล ตัวอย่างที่ช่วยให้คนไทยได้มีที่พึ่ง ได้มีแนวคิดในการแก้ปัญหา ซึ่งยากนักที่ชนชาติอื่นจะมีเสมอเหมือน เพื่อแก้ไขปัญหาวิกฤต เศรษฐกิจ คนไทยทุกคนจะต้องร้อยดวงใจทุกดวง เข้าไว้ด้วยกัน ต้องลดความเห็นแก่ได้ เฉพาะตน และหันมาเห็นแก่ส่วนรวม เป็นที่ตั้ง ไม่นานหรือคนไทยนี้แหละจะสามารถฟื้นเศรษฐกิจ ขึ้นมาได้อีกครั้งหนึ่ง วิกฤตครั้งนี้ คนไทยควรใช้ บทเรียนใน คราวนี้เปลี่ยนวิกฤติให้เป็นโอกาส ที่จะแก้ไขสิ่งที่ไม่ดีออกจาก สังคมไทย ดังคำกล่าวของพระธรรมปิฎก ที่ว่าชาวไทยควรจะ เปลี่ยนวิกฤติให้เป็นโอกาสที่จะใช้แก้ปัญหามาของชาติ ถ้าไม่มี วิกฤตเราคงไม่มีโอกาสที่จะแก้ไขพฤติกรรมของคนไทยที่ ผิดพลาดมาตลอด ให้หมดไปได้.

วิกฤติเศรษฐกิจ

กับปัญหา

ดวงกลม เจียมสุข

ปัญหาของคอมพิวเตอร์ ปี ค.ศ. 2000 เป็นปัญหาที่ต้องมีการแก้ไขอย่างเร่งด่วน เนื่องจากคอมพิวเตอร์เป็นส่วนสำคัญของธุรกิจและชีวิตของคนส่วนใหญ่ในปัจจุบัน ถ้าไม่รีบแก้ไข ผลกระทบจะเกี่ยวข้องกับโดยตรงต่อเศรษฐกิจและสังคมของมนุษย์ซึ่งอาจขยายเป็นวิกฤตการณ์ได้อีกปัญหาหนึ่งจึงต้องมีการแก้ไขอย่างจริงจังและทันเหตุการณ์โดยเฉพาะหน่วยงานที่มีความสำคัญ ทั้งนี้ควรมีการวางแผนฉุกเฉินอันเป็นแนวทางแก้ไขและบรรเทาผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นได้ หากการแก้ไขปัญหาไม่สำเร็จหรือสำเร็จแต่เพียงบางส่วนด้วยข้อสมมุติฐานที่ว่า ข้อบกพร่องของโปรแกรม (Bug) อาจเกิดขึ้นได้ตลอดเวลา

อิเล็กทรอนิกส์คอมพิวเตอร์เครื่องแรกของโลกที่สร้างขึ้นในปี 1943 หรือประมาณ 56 ปี มาแล้ว โดยมีบทบาทในทางธุรกิจและสังคมเพิ่มขึ้นจึงถูกพัฒนาด้านประสิทธิภาพและมียราคาที่ลดลง ความสำคัญของคอมพิวเตอร์ในทางธุรกิจนับวันจะทวีขึ้นเรื่อย ๆ จนกลายเป็นหัวใจของการดำเนินธุรกิจบางประเภท เช่น ธุรกิจการเงิน การลงทุน การสื่อสาร และการสาธารณสุขโรคต่างๆ ซึ่งเป็นเครื่องมือที่ช่วยให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างถูกต้อง รวดเร็วและต้นทุนต่ำเพิ่มประสิทธิภาพในการแข่งขันให้สูงขึ้น จึงเป็นที่นิยมอย่างแพร่หลายทั้งในองค์กรของรัฐและภาคเอกชน ผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจจะเกิดขึ้นหรือไม่เมื่อถึงปลายปี ค.ศ. 2000

ผู้ที่เกี่ยวข้องกับคอมพิวเตอร์เริ่มตระหนักถึงข้อบกพร่องที่อาจเกิดขึ้นจากการเปลี่ยนจากศตวรรษเก่าไปสู่ศตวรรษใหม่เนื่องจากในอดีตส่วนประกอบแต่ละชิ้นของคอมพิวเตอร์มีราคาแพง หายาก และเปราะบาง การใช้ทรัพยากรคอมพิวเตอร์ทุกชนิดต้องใช้งานอย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด การเก็บข้อมูลเกี่ยวกับปีที่ใช้ตัวเลขเพียง 2 หลักท้าย การแทนการใช้ตัวเลขเต็ม 4 หลัก ทำให้ประหยัดหน่วยความจำไป 2 หน่วย

เช่น ปี 1946 ใช้ตัวเลขเพียง 46 โดยละเว้นเลข 19 ซึ่งเป็นเลขบ่งชี้เกี่ยวกับศตวรรษไว้ในฐานที่เข้าใจร่วมกัน ในโปรแกรมคอมพิวเตอร์ข้อมูลมักเกี่ยวข้องกับวันที่และจำนวนปีทั้งสิ้น การประหยัดหน่วยความจำ เพียง 2 หน่วยจึงเป็นการประหยัดส่วนที่เกี่ยวข้องอย่างอื่นจำนวนมหาศาล

การเปลี่ยนแปลงของเลขสองหลักท้ายเพื่อเปลี่ยนแปลงของตัวเลขศตวรรษใหม่อาจทำให้เครื่องคอมพิวเตอร์หนึ่งไม่ทำงานหรืออาจคำนวณผิด ให้ข้อมูลที่ผิดพลาดบกพร่อง เกิดความเสียหาย ดังนั้นปัญหาเหล่านี้ได้มีการตื่นตัวแก้ไข ปัญหาที่อาจเกิดขึ้นได้เมื่อประมาณ 5-10 ปีผ่านมาแล้วและเข้มข้นขึ้นในช่วง 2-3 ปีนี้ โดยมีชื่อความบกพร่องว่า **Y2K ปัญหาคอมพิวเตอร์ปี 2000** และ **Millennium Bug** เป็นต้น

ปัญหาของคอมพิวเตอร์ปี 2000 เกิดขึ้นได้กับทุกองค์กรของรัฐ หน่วยงานเอกชน และกับทุกคนที่ใช้เครื่องคอมพิวเตอร์หรืออุปกรณ์ที่มีไมโครชิพควบคุมการทำงานที่เกี่ยวกับวันที่ เครื่องคอมพิวเตอร์ที่ผลิตมาเพื่อการออกแบบของวิศวกรจะไม่ครอบคลุมรอบระยะเวลาถึงปี ค.ศ. 2000 ในส่วนของเครื่องคอมพิวเตอร์ ตั้งแต่ส่วนของตัวเครื่องหรือ Hard-Ware ทั้งที่เป็นเครื่องคอมพิวเตอร์ขนาดใหญ่ (Mainframe) ขนาดกลาง (Minicomputer) เครื่องประเภทสถานีบริการ (Workstation) ที่ใช้ระบบคอมพิวเตอร์แบบเครือข่ายและเครื่องคอมพิวเตอร์ส่วนบุคคล (Personal Computer) หรือมักเรียกกันว่า ไมโครคอมพิวเตอร์ (Microcomputer) ซึ่งนิยมใช้ทั้งในบ้านและสำนักงาน เป็นต้น สาเหตุด้านโปรแกรม หรือ Software และโปรแกรมระบบปฏิบัติการ (Operating System) และโปรแกรมประยุกต์ (Application Software) ซึ่งมักใช้ทำงานต่าง ๆ บนเครื่องคอมพิวเตอร์ อาจเป็นอีกสาเหตุหนึ่งที่เป็นปัญหาสำคัญ ถ้าผู้เขียนโปรแกรมเหล่านี้ไม่ได้เขียนโปรแกรมไว้รองรับการเข้าปี ค.ศ. 2000 นอกจากนี้ยังมีอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์อื่น ๆ ที่มี

ไมโครชิปเป็นส่วนประกอบและนิยมใช้ในการควบคุมอุปกรณ์เครื่องจักร เครื่องกล และอุปกรณ์สำนักงาน และตามบ้านเรือนที่פקอาศัยอีกทั้งไม่ได้ปรากฏในรูปของคอมพิวเตอร์ที่เห็นกันทั่วไปซึ่งมักเรียกว่าระบบคอมพิวเตอร์แบบฝังตัวในอุปกรณ์ (Embedded System หรือ Embedded Microprocessor) มีหลายชนิดและหลายประเภทตามการออกแบบและจุดประสงค์ ในการใช้งาน เช่น อุปกรณ์ทางโทรคมนาคม เครื่องมือสื่อสารเครื่องจักรในโรงงานอุตสาหกรรม ลิฟท์โดยสาร เครื่องโทรสาร อุปกรณ์ทางการแพทย์ ระบบ โทรศัพท์ในสำนักงาน อุปกรณ์ทางการทหาร หรือแม้แต่ไมโครเวฟที่บ้าน จะเห็นได้ว่าอุปกรณ์คอมพิวเตอร์ทุกชนิดถ้าไม่ถูกออกแบบหรือแก้ไขให้รองรับปัญหาปี 2000 อาจเกิดผลกระทบได้

ปัญหาด้านข้อบกพร่องของโปรแกรมที่เรียกว่า Bug โดยปกติจะพบเห็นกันโดยทั่วไป และปัญหาของเครื่องคอมพิวเตอร์เมื่อมีการเปลี่ยนศตวรรษหรือ Millennium Bug ที่แท้จริงแล้วเป็นเรื่องปกติ ที่อาจเกิดขึ้นได้โดยมีการพบเห็น เผยแพร่

แก้ไขมาเป็นลำดับ เครื่องคอมพิวเตอร์ผลิตตั้งแต่ปี ค.ศ. 1996 จะมีปัญหาในส่วนของอุปกรณ์ (Hard - ware) โปรแกรมระบบ (Operatic System) และโปรแกรมประยุกต์ (Application Software) ซึ่งผลิตเมื่อ 3-4 ปีที่ผ่านมา ส่วนใหญ่ได้รับการแก้ไขเรียบร้อยแล้ว คอมพิวเตอร์ในปัจจุบันบางส่วนได้รับการป้องกันและแก้ไขแล้ว แต่บางส่วนยังมิได้ดำเนินการความเสียหายเมื่อพิจารณาจากระดับความสำคัญของผลกระทบที่เกิดขึ้น จำแนกเป็นระบบคอมพิวเตอร์ที่มีความสำคัญอย่างยิ่งวด (Super Critical) โดยจะส่งผลกระทบอย่างรุนแรงและกว้างขวางต่อประชาชน หากเกิดความเสียหายขึ้น จากปัญหาคอมพิวเตอร์ไม่รองรับปี ค.ศ. 2000 ระบบคอมพิวเตอร์ที่มีความสำคัญรองลงมาและมีผลกระทบต่อประชาชนน้อยลงตามลำดับจนกระทั่งถึงระดับที่ไม่มีผลกระทบต่อประชาชน ผู้บริหารอาจทดสอบเครื่องคอมพิวเตอร์ในหน่วยงานของตน หากมีข้อสงสัยในเรื่องดังกล่าวอาจสอบถามและขอคำยืนยันจากผู้ให้บริการหรือผู้ผลิตโดยตรง หรืออาจตรวจสอบเครื่องคอมพิวเตอร์ของตนเองตามแนวทางที่ศูนย์เทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์และคอมพิวเตอร์แห่งชาติ (NECTEC) ซึ่งทำหน้าที่เป็นศูนย์ประสานงาน และดำเนินการแก้ไขปัญหาคอมพิวเตอร์ปี ค.ศ. 2000 แห่งชาติ หรือ Y2K Center ได้ให้ไว้เป็นแนวทาง ซึ่งสามารถค้นข้อมูลเพิ่มเติมได้จาก เว็บไซต์ <http://Y2K.nectec.or.th/>

ความรุนแรงของผลกระทบในเรื่องดังกล่าวจึงอยู่ในส่วนของระบบคอมพิวเตอร์ที่อยู่ในกลุ่มของหน่วยงานที่มีความสำคัญยิ่งยวดกว่า คอมพิวเตอร์ในหน่วยงานดังกล่าวได้รับการดูแลแก้ไขปัญหาคอมพิวเตอร์ปี ค.ศ. 2000 มากน้อยเพียงใด โดยหน่วยงานดังกล่าวประกอบไปด้วย 10 หน่วยงาน อิสระและ 11 กระทรวง รวมกว่า 20 หน่วยงาน สามารถจำแนกได้เป็น 4 กลุ่ม คือ กลุ่มแรก ได้แก่ หน่วยงานด้านไฟฟ้าและพลังงาน กลุ่มที่สอง ได้แก่ หน่วยงานด้านการเงิน การธนาคารและการประกันภัย กลุ่มที่สาม ได้แก่ หน่วยงานด้านการสื่อสารโทรคมนาคมและการขนส่ง และกลุ่มที่สี่ ได้แก่ หน่วยงานด้านความสงบสุขของสังคม

หน่วยงานด้านการเงิน การธนาคารและการประกันภัย ประกอบด้วย สมาคมธนาคารไทย กระทรวงการคลัง ธนาคารแห่งประเทศไทย ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กรมการประกันภัย สมาคมประกันชีวิตไทย สมาคมประกันวินาศภัย เป็นต้น โดยจัดเป็นกลุ่มที่มีความสำคัญยิ่งเปรียบเสมือนเส้นเลือดใหญ่หล่อเลี้ยงเศรษฐกิจของประเทศ กลุ่มนี้มีการใช้ระบบคอมพิวเตอร์เป็นหัวใจในการดำเนินการหากมีปัญหาด้านระบบ

คอมพิวเตอร์ อาจก่อให้เกิดความเสียหายตั้งแต่ในเรื่องความล่าช้า หรือสร้างความล้าสมัยผิดพลาดในทางบัญชี ตลอดจนความเชื่อมั่นในภาคการเงินธนาคาร การลงทุน การขายสินค้าใหม่ทดแทน ฯลฯ จนอาจมีผลกระทบต่อเศรษฐกิจโดยรวม อย่างไรก็ตาม กลุ่มนี้นับเป็นกลุ่มแรก ๆ ที่ได้มองเห็นปัญหาและได้เตรียมการป้องกันและแก้ไขปัญหามาเป็นอย่างดี ภายใต้การกำกับดูแลของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง อาทิ ธนาคารแห่งประเทศไทย ตลาดหลักทรัพย์ กระทรวงการคลัง และกระทรวงพาณิชย์ เป็นต้น ซึ่งคาดว่าเครื่องคอมพิวเตอร์และการให้บริการของหน่วยงานในกลุ่มนี้สามารถ ผ่านปี ค.ศ. 2000 ไปได้โดยไม่เป็นอุปสรรค และผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจ เมื่อถึงปี ค.ศ. 2000

หน่วยงานด้านการสื่อสาร โทรคมนาคมและการขนส่ง ประกอบด้วยองค์กรโทรศัพท์ การสื่อสารแห่งประเทศไทย การบินไทย การทำอากาศยาน กรมการบินพาณิชย์ วิทยุการบิน และการท่าเรือแห่งประเทศไทย เป็นต้น กลุ่มนี้จัดเป็นกลุ่มที่ต้องพึ่งพิงเทคโนโลยีด้านคอมพิวเตอร์ และอิเล็กทรอนิกส์เป็นอย่างมาก อุปกรณ์การสื่อสารเกือบทุกชนิดมีการตั้งเวลาเป็น วัน เดือน ปี อยู่เสมอ รวมถึงอุปกรณ์ควบคุมความถี่ต่างๆ ที่มีการตั้งเวลาอยู่ด้วย โดยเฉพาะในเรื่องของการนับเวลาการใช้งาน หากอุปกรณ์โทรคมนาคมเหล่านี้เกิดปัญหาขึ้น อาจมีผลกระทบต่อระบบการติดต่อสื่อสารและการควบคุมโดยเฉพาะการควบคุมการบิน การขนส่งทางเรือ ทางบก และทางอากาศ ตลอดจนการป้องกันประเทศ ประกอบกับกลุ่มนี้เป็นผู้ให้ความสะดวกในการเชื่อมโยงกับกลุ่มอื่นๆ โดยเฉพาะกลุ่มการเงิน การธนาคาร การประกันภัย ผลกระทบที่เกิดขึ้นอาจก่อความเสียหายทางเศรษฐกิจได้ไม่น้อย แต่ในปัจจุบันองค์กรโทรศัพท์ การสื่อสารแห่งประเทศไทย และหน่วยงานต่างๆ เหล่านี้ได้มีการป้องกันแก้ไขมาเป็นลำดับ ซึ่งคาดว่าเมื่อถึงเวลาดังกล่าวอาจไม่มีผลกระทบต่อประชาชนมากนัก

หน่วยงานด้านความสงบสุขของสังคม ประกอบด้วย กระทรวงกลาโหม สำนักงานตำรวจแห่งชาติ กระทรวงสาธารณสุข เป็นต้น กลุ่มนี้เกี่ยวข้องกับเรื่องความปลอดภัยของชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนโดยตรง อาทิ การรักษาพยาบาลในโรงพยาบาลที่เกี่ยวข้องกับระบบประวัติคนไข้ การรับจ่ายเงิน ระบบทางยา เครื่องมือและอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ทางการแพทย์ เช่น เครื่องเอ็กซเรย์ คอมพิวเตอร์ เป็นต้น การตรวจสอบประวัติผู้ต้องสงสัย และระบบการ

ติดต่อสื่อสารของเจ้าหน้าที่ตำรวจ ทหาร และระบบรักษาความปลอดภัยโดยทั่วไป ของภาครัฐและเอกชน เครื่องบินรบ และระบบยุทธการป้องกันประเทศของกระทรวงกลาโหม ระบบทะเบียนราษฎรของกระทรวงมหาดไทย ตลอดจนระบบพยากรณ์อากาศด้วยระบบคอมพิวเตอร์ของกรมอุตุนิยมวิทยา เป็นต้น ซึ่งคาดว่าคอมพิวเตอร์ของระบบหลักที่สำคัญดังกล่าวคงจะแก้ไขเสร็จทันปี ค.ศ. 2000

นอกจากนี้ยังมีหน่วยงานอื่น ๆ ที่มีความสำคัญลดหลั่นลงมาอีกเป็นจำนวนมากอันอาจส่งผลกระทบต่อประชาชนไม่น้อยแตกต่างกัน อาทิ หน่วยงานด้านการประปา และสาธารณสุขโรคอื่น ๆ หน่วยงานด้านภาษีและงบประมาณ หน่วยงานด้านการผลิตโรงงานอุตสาหกรรมต่างๆ และรวมถึงอุปกรณ์สำนักงานอัตโนมัติ โดยทั่วไปของภาครัฐและเอกชน เป็นต้น

การเตรียมความพร้อมในการรับปัญหา Y2K ปัญหาคอมพิวเตอร์ปี ค.ศ. 2000 เป็นปัญหาที่มีผลกระทบในวงกว้างต่อสังคม ได้มีการเตรียมตัวแก้ไขมาก่อนล่วงหน้าเป็นเวลาหลายปี ความรุนแรงของผลกระทบที่ปรากฏจึงขึ้นอยู่กับความสำเร็จของการป้องกันและแก้ไขโดยเฉพาะในหน่วยงานที่มีความสำคัญอย่างยิ่งยวด เพื่อเป็นการบรรเทาปัญหาและเตรียมป้องกันในส่วนหนึ่งของประชาชนที่เกี่ยวข้อง ทั้งโดยตรงและโดยอ้อม จึงจำเป็นต้องตรวจสอบอุปกรณ์คอมพิวเตอร์ที่ใช้งานอยู่ และตรวจสอบอุปกรณ์ต่างๆ ที่คาดว่ามีความเสี่ยงสูงของคอมพิวเตอร์ชนิดฝังตัวอยู่ในอุปกรณ์ (Embedded Microprocessor) คาดว่าสามารถรองรับปี ค.ศ. 2000 ได้หรือไม่ รวมทั้งติดตามข่าวสารความก้าวหน้าของการแก้ปัญหาของหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนทราบอยู่เสมอ ข่าวลืออาจส่งผลกระทบต่อความเสียหายที่พึงหลีกเลี่ยงได้ ประชาชนควรสอบถามข้อมูลที่ส่งสัยจากหน่วยงานที่เชื่อถือได้ หากการดำเนินการเพื่อเตรียมความพร้อมในเรื่องดังกล่าวเป็นไปอย่างถูกต้องรัดกุม Y2K คงไม่ใช่ปัญหาคอมพิวเตอร์หรือวิกฤตเศรษฐกิจ เพราะจะเป็นการยับยั้งกระแสตื่นตัวของประชาชนที่จะกลายเป็นความตื่นตระหนกเมื่อใกล้ปี ค.ศ. 2000 ซึ่งสามารถถูกลบหายไปเป็นวิกฤตเศรษฐกิจและสังคมได้

การฝ่าวิกฤตเศรษฐกิจ

ด้วยการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนท้องถิ่น

ของสถาบันราชภัฏ

ตามแนวพระราชดำริในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

อภิรักษ์ จันตะนี

การเกิดวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจของไทยที่ปรากฏขึ้น และเห็นได้อย่างชัดเจน ตั้งแต่วันที่ 2 กรกฎาคม 2540 ได้ ส่งผลให้ค่าเงินบาทของไทยลดลงอย่างมาก และมีผลกระทบต่อภาคเศรษฐกิจและสังคมอย่างกว้างขวางจนทำให้ประชาชนคนไทยได้รับผลกระทบและเดือดร้อนไปทั่วทุกระดับ โดยเฉพาะครอบครัวที่อยู่ในชุมชนท้องถิ่น ซึ่งมีลูกหลานเข้าไปทำงานในโรงงานอุตสาหกรรมและอื่น ๆ เมื่อเกิดภาวะเศรษฐกิจตกต่ำขึ้นทำให้โรงงานและบริษัทต่าง ๆ ล้มเลิกกิจการไปมีผลให้แรงงานส่วนใหญ่ต้องกลับไปอยู่ท้องถิ่นเดิมเพื่อจะทำนาทำไร่ที่ไม่มีเงินทุนหรือไม่มีที่ดินทำกิน ซึ่งก่อให้เกิดปัญหาต่าง ๆ ตามมามากมาย แม้ว่าจะระยะเวลาจะผ่านมาแล้วร่วม 2 ปี ก็ยังไม่สามารถจะแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจให้ฟื้นตัวขึ้นมาได้ดังเดิม

สถาบันราชภัฏ ซึ่งเป็นสถาบันอุดมศึกษาเพื่อพัฒนาท้องถิ่น จึงได้กำหนดแผนปฏิบัติการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนเพื่อเผชิญกับปัญหาวิกฤตเศรษฐกิจขึ้น โดยได้วางหลักการดำเนินงาน ดังนี้

1. ยุทธศาสตร์ของสถาบันราชภัฏเมื่อเผชิญกับปัญหาวิกฤตเศรษฐกิจ

สถาบันราชภัฏ ได้วางแผนยุทธศาสตร์ขึ้นเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชนและท้องถิ่น โดยให้สอดคล้องและสนับสนุนแนวทางการพัฒนาแบบองค์รวมที่มีคนเป็นศูนย์กลางของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 8 ซึ่งเป็นการพัฒนาของประชาชน โดยประชาชนเพื่อประชาชน โดยเน้นในด้านต่าง ๆ ดังนี้

1) การสร้างโอกาสและสภาพแวดล้อมให้ประชาชนในชุมชนและท้องถิ่นได้พัฒนาศักยภาพของตนเองอย่างเท่าเทียมกัน

2) ตัดสินใจเกี่ยวกับการบริหารจัดการชุมชนเอง โดยผ่านเวทีและองค์กรประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม

3) สามารถพัฒนาคุณภาพชีวิตและสิ่งแวดล้อมของชุมชนและช่วยเหลือเกื้อหนุนผู้ด้อยโอกาสในชุมชนให้เกิดสังคมสันติประชาธรรม

โดยยุทธศาสตร์ดังกล่าว นับว่าเป็นการสานเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนุญซึ่งต้องการให้ประชาชนและชุมชนมีสมรรถนะและอิสระที่จะบริหารจัดการชุมชนท้องถิ่นของตนเองให้มากที่สุด

1.1 ชุมชนเป็นหัวใจของการรับมือกับวิกฤตเศรษฐกิจ

ความจำเป็นที่ต้องการให้ชุมชนเป็นหัวใจของการรับมือกับวิกฤตเศรษฐกิจและสังคมยิ่งปรากฏชัดเมื่อปัญหาของชุมชนมีขอบเขตกว้างขวางและซับซ้อนขึ้น การทำงานของหน่วยงานภาครัฐเพียงลำพังไม่สามารถช่วยชุมชนแก้ปัญหาได้ผลโดยเร็ว ยิ่งสภาพปัญหาเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วคนตกงานเพิ่มขึ้นและอพยพกลับถิ่นและไปสู่อื่นต่าง ๆ เพื่อแสวงหางานใหม่ นักเรียนต้องออกจากโรงเรียนเพื่อย้ายถิ่นตามพ่อแม่ ปัญหาภัยแล้ง ฯลฯ การขาดความยืดหยุ่นของแผนงาน โครงการที่หน่วยงานต่าง ๆ กำหนดไว้และไม่สามารถปรับเปลี่ยนให้เท่าทันสถานการณ์ก็ยิ่งเป็นปัญหาที่ทุกฝ่ายต้องการร่วมกันแก้ไข

ชุมชนในพื้นที่เท่านั้นที่จะสามารถตามทันสภาพ

เหตุการณ์และทราบความต้องการและความจำเป็นในพื้นที่อย่างแท้จริง เมื่อคิดถึงการปรับเปลี่ยนวิกฤตเป็นโอกาส การเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนก็ยิ่งทวีความสำคัญมากยิ่งขึ้น เพราะวิกฤตครั้งนี้ได้ทำให้เกิดพลังและความริเริ่มทางสังคมในชุมชนต่าง ๆ เป็นอันมากอันควรที่จะสนับสนุนให้เป็นทุนทางสังคมที่แข็งแกร่งต่อไป

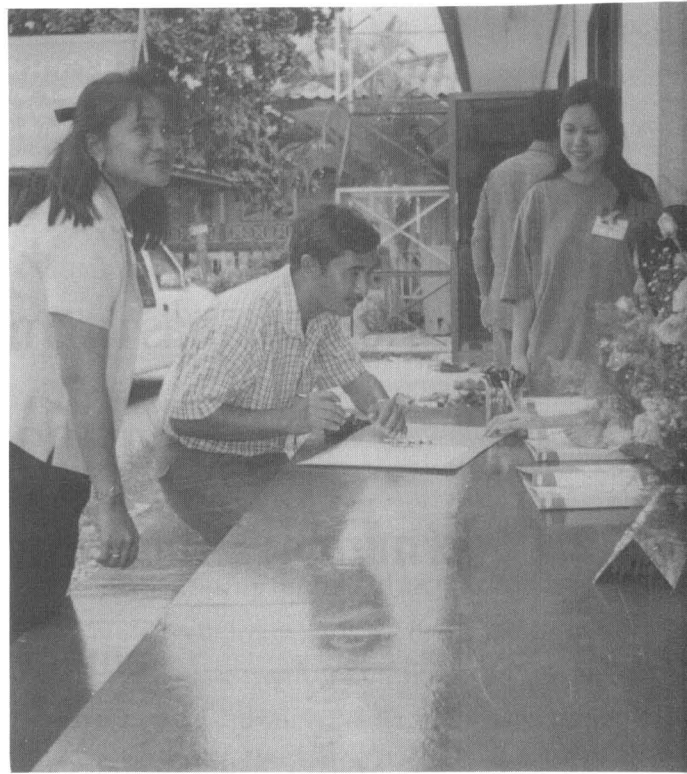
นอกจากจะเป็นการแก้ไขปัญหาอย่างตรงจุดทันเหตุการณ์และประหยัดแล้ว ยังเป็นการเสริมสร้างสมรรถนะและภูมิคุ้มกันทางสังคมให้ชุมชนสามารถพึ่งตนเองและรับมือกับปัญหาต่าง ๆ ได้ในระยะยาว

1.2 การบูรณาการระบบการบริหารจัดการพัฒนาอย่างไรก็ดียุทธศาสตร์นี้จะเป็นจริงไม่ได้หากปราศจากการบูรณาการระบบการบริหารจัดการพัฒนาซึ่งอยู่ภายใต้ความรับผิดชอบที่หลากหลายหน่วยงาน ให้เป็นการบริหารจัดการแบบองค์รวมที่มีลักษณะสำคัญ คือ

- 1) การวิเคราะห์และแก้ไขปัญหาทุก ๆ ด้านของชุมชนพร้อมกันไปทั้งหมดโดยไม่แยกส่วน
- 2) ทุกฝ่าย ทุกคนในชุมชนมีส่วนร่วม ไม่แยกภารกิจนี้ให้เฉพาะกลุ่มผู้นำหรือผู้เชี่ยวชาญ
- 3) ให้ความสำคัญกับแผนงาน โครงการพัฒนาในทุกด้านที่ชุมชนริเริ่มไปพร้อมกัน มากกว่าที่จะให้ความสำคัญกับการพัฒนาด้านใดด้านหนึ่ง
- 4) สมาชิกในชุมชนร่วมมือกัน ไม่ใช่แข่งขันกันหรือแบ่งแยกเป็นฝักฝ่าย ที่สำคัญที่สุดคือ ต้องถือความสมัคร์สมาน และความเป็นเอกภาพของชุมชนเป็นสำคัญ
- 5) การทำงานร่วมกันเป็นภาคีการพัฒนาทั้งภายในชุมชน และระหว่างชุมชนกับองค์กรสนับสนุนภายนอก
- 6) การยึดหลักให้ชุมชนพึ่งพาตนเอง
- 7) การสนับสนุนองค์กรเดิมในชุมชนให้มีสมรรถนะและมีความเข้มแข็งมากขึ้นและหลีกเลี่ยงการจัดตั้งองค์กรใหม่ที่จะไม่มีความยั่งยืน โดยยุทธศาสตร์การแก้ไขวิกฤตโดยชุมชนจะต้องผนึกและประสานทรัพยากรการจัดการและการเรียนรู้เข้าด้วยกัน

1.3 การกำหนดพื้นที่เป้าหมายดำเนินการ 12 จังหวัดนําร่อง

แผนปฏิบัติการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนเพื่อเผชิญปัญหาวิกฤตมีเป้าหมายดำเนินการในทุกจังหวัดทั่วประเทศตามความพร้อมของพื้นที่ โดยจะเน้นการติดตามประเมินผลในขั้นแรกกับจังหวัดที่อยู่ในความรับผิดชอบของ

ผู้ตรวจราชการสำนักนายกรัฐมนตรี 12 เขต เขตละ 1 จังหวัด คือ นครนายก จันทบุรี อุบลราชธานี เลย เชียงราย พิษณุโลก เพชรบุรี นครศรีธรรมราช ยะลา มหาสารคาม นครสวรรค์ และพระนครศรีอยุธยา

วิธีดำเนินการใน 12 จังหวัดดังกล่าวจะดำเนินการ ดังนี้ คือ

1. ดำเนินการทุกหมู่บ้านในหนึ่งตำบลหนึ่งอำเภอ
2. ดำเนินการทุกหมู่บ้านในทุกตำบลใน 1-3 อำเภอ

1.4 ขั้นตอนการดำเนินงาน

1) ระดับชาติ คณะกรรมการนโยบายสังคมแห่งชาติและคณะกรรมการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนเพื่อเผชิญปัญหาวิกฤตซึ่งมีคุณหญิงสุพัตรา มาศดิตถ์ รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี เป็นประธานจัดประชุมปฏิบัติการเพื่อทำความเข้าใจกับผู้บริหารระดับสูงทั้งในและนอกภาครัฐ และขอความร่วมมือสนับสนุนการดำเนินการตามแนวทางดังกล่าวในวันที่ 16 มีนาคม 2542 หลังจากนั้น คณะกรรมการฯ และอนุกรรมการฯ จะดูแลประสานนโยบายและระดมความสนับสนุนจากฝ่ายต่าง ๆ ทั้งภาครัฐ เอกชน ประชาชน และองค์กรระหว่างประเทศ อาทิเช่น องค์กรภาคีสหประชาชาติ ซึ่งเห็นความสำคัญและให้การสนับสนุนแผนงานนี้มาตั้งแต่ต้น

2) ระดับจังหวัด ผู้ว่าราชการจังหวัด และทีมงานวิทยากรหลักซึ่งผ่านการอบรมจากสถาบันราชภัฏกรรมการพัฒนาชุมชน และกรมการปกครอง จัดประชุมชี้แจงทำความเข้าใจในแนวคิดและกระบวนการสร้างความเข้มแข็ง

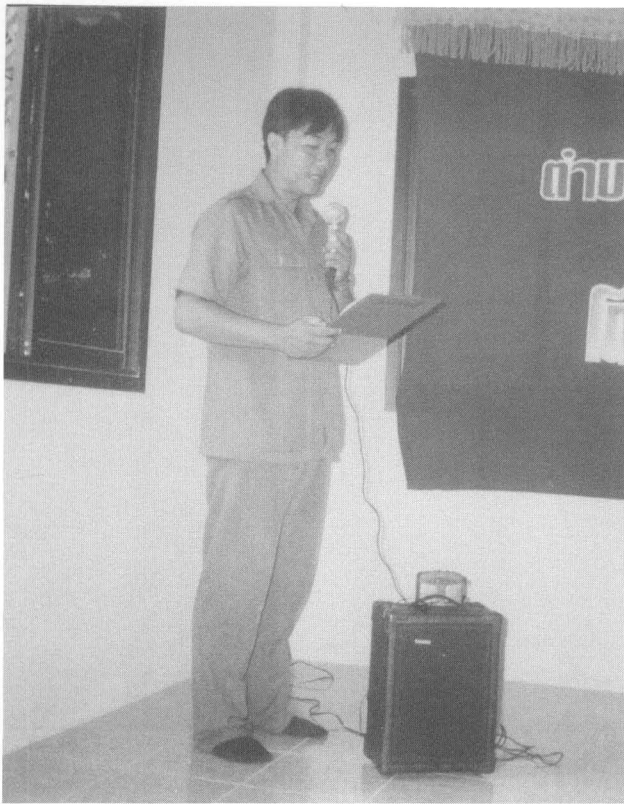
ของชุมชนแก่หัวหน้าส่วนราชการระดับจังหวัดและอำเภอ โดยกำหนดให้แล้วเสร็จภายในเดือนเมษายน 2542

3) ระดับอำเภอ คณะกรรมการพัฒนาอำเภอ โดยทีมเทคนิคเฉพาะด้านเตรียมให้การสนับสนุนดำเนินงานของแกนนำระดับตำบลซึ่งจะเป็นกลไกสำคัญในการประสานงานการสร้างเสริมความเข้มแข็งของชุมชน คาดว่าจะดำเนินการในช่วงเดือนเมษายน - พฤษภาคม 2542

4) ระดับตำบล ในแต่ละตำบล แกนนำระดับตำบล อย่างน้อย 5-7 คน จะเป็นกลไกสำคัญในการสนับสนุน อบต. หรือสภาตำบล ในการวิเคราะห์ปรับเปลี่ยนแผนพัฒนาตำบลให้มีผลในการแก้ไขปัญหาวิกฤตของตำบลได้อย่างแท้จริง การดำเนินการดังกล่าวมีองค์ประกอบที่สำคัญคือ

1. การสำรวจสภาพปัญหาและข้อมูล ในหมู่บ้านต่าง ๆ
2. การจัดเวทีการมีส่วนร่วมในระดับตำบล
3. การสนับสนุนคณะกรรมการหมู่บ้านและอบต./ สภาตำบลในการวิเคราะห์แผนงานของหมู่บ้านและจัดสรรทรัพยากรสนับสนุนหมู่บ้านต่าง ๆ ที่มีความพร้อมเริ่มเข้าสู่กระบวนการนี้ในช่วงเดือนพฤษภาคม-มิถุนายน 2542

5) ระดับหมู่บ้าน แกนนำระดับตำบลจะทำงานสนับสนุนให้คณะกรรมการหมู่บ้านเป็นกลไกสำคัญในการระดมความร่วมมือร่วมใจจากสมาชิกชุมชนทุกคน ประชาชนหมู่บ้าน องค์กรพัฒนาเอกชน กรรมการศึกษา พระสงฆ์ ผู้นำกลุ่มเกษตรกร กลุ่มออมทรัพย์ ผู้นำเยาวชน ผู้นำสตรี

เครือข่ายอาสาสมัครสาธารณสุข เครือข่ายสื่อมวลชนเพื่อการพัฒนา กลุ่มอาชีพต่าง ๆ ในการวิเคราะห์แผนและประมวลผลป้อนกลับสู่ระดับตำบลอย่างต่อเนื่อง คาดว่ากระบวนการนี้จะลงไปสู่ระดับหมู่บ้านในช่วงเดือนมิถุนายน-กรกฎาคม 2542

แผนและผลที่ได้จากกระบวนการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนในระดับหมู่บ้านและตำบลจะเป็นกรอบและแนวทางในการจัดทำแผนพัฒนาอำเภอและแผนพัฒนาจังหวัดโดยลำดับ ทั้งนี้กระบวนการในระดับตำบลและหมู่บ้านจะได้รับความสนับสนุนจากคณะกรรมการพัฒนาอำเภอ (กพอ.) และคณะกรรมการพัฒนาจังหวัด (กพจ.)

1.5 จากระดับรากหญ้าสู่ระดับชาติ

จะเห็นได้ว่ากระบวนการนี้เป็นการวางแผนจากระดับรากหญ้าประชาชนสู่ระดับชาติอย่างแท้จริง ในแต่ละระดับจะปรับศูนย์ที่มีอยู่แล้วเป็น “ศูนย์รวมใจ” ทำหน้าที่เป็นศูนย์ข้อมูล และ ศูนย์ปฏิบัติการ ของ กระบวนการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนเพื่อเผชิญปัญหาวิกฤต ศูนย์รวมใจเป็นของทุกหน่วยงานและประชาชนทุกคนในชุมชน และจะเป็นที่ระดมสรรพกำลังอย่างเปิดกว้างและต่อเนื่อง การทำงานในรูปแบบนี้จะทำให้เกิดการประสานแผนและผลทั้งสองแนว คือ แนวตั้ง จากหมู่บ้านสู่ตำบล อำเภอและจังหวัด ส่วนแนวนอนคือการประสานแผนพัฒนาท้องถิ่นกับกิจกรรมของศูนย์รวมใจในแต่ละระดับ

1.6 การบูรณาการงบประมาณ

ในการดำเนินการตามยุทธศาสตร์การเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนท้องถิ่น จะเน้นการบูรณาการงบประมาณและการจัดการทรัพยากรที่มีอยู่แล้วในหน่วยงานและพื้นที่นั้น ๆ ให้มีประสิทธิภาพและเป็นประโยชน์แก่ประชาชนในชุมชนอย่างแท้จริง ในปี 2542 มีแผนงานโครงการสำคัญที่ลงพื้นที่ระดับตำบลและชุมชนรวมทั้งสิ้น 113,000 ล้านบาท ทั้งที่เป็นงบประมาณปกติและโครงการเงินกู้ ยุทธศาสตร์นี้จะช่วยเพิ่มพลังการพัฒนาด้วยการนำทรัพยากรมาประสานกับทุกด้านทางสังคมที่แต่ละพื้นที่มีอยู่ในลักษณะองค์รวม โดยมีกระบวนการประชาคม และศูนย์รวมใจเป็นกลไกสำคัญ

1.7 ความร่วมมือร่วมใจจะเป็นเงื่อนไขแห่งความสำเร็จ

เวลา 5 เดือน ตั้งแต่วันที่ 16 มีนาคม จนถึงเดือนกรกฎาคม พ.ศ. 2542 จึงมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งที่ทุกฝ่ายทุกระดับจะต้องร่วมมือและร่วมมือกันผลักดันให้แผนปฏิบัติการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนเพื่อเผชิญปัญหาวิกฤตเริ่มต้นขึ้นในระดับต่าง ๆ จากนั้นความสำเร็จของแผนปฏิบัติการและกระบวนการนี้ก็ขึ้นอยู่กับความร่วมมือและความเอาใจใส่สนับสนุนชุมชนท้องถิ่นให้เป็นฝ่ายนำการพัฒนาอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน

2. ขั้นตอนดำเนินการเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนท้องถิ่น

2.1 ดำเนินการจัดตั้งศูนย์การศึกษาการพัฒนาการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนท้องถิ่นจัดขึ้นในแต่ละสถาบันราชภัฏ ภายในเดือนกันยายน 2542 โดยให้เป็นหน่วยงานในสังกัดสำนักวิจัยและบริการวิชาการของสถาบันราชภัฏ

2.2 จัดให้มีวิทยากรเครือข่ายชุมชน (Facilitators) จำนวน 5 คน โดยปฏิบัติหน้าที่ 5 ประการ คือ

- 1) รณรงค์ส่งเสริมเพื่อน้อมนำแนวพระราชดำริสู่การปฏิบัติ
- 2) บริหารจัดการการฝึกประสบการณ์วิชาชีพของนักศึกษาทั้งนักศึกษาในเครือข่ายชุมชนและนักศึกษาทั่วไป
- 3) ประสานงานการพัฒนาชุมชนท้องถิ่น
- 4) เป็นวิทยากรฝึกอบรมบุคลากรเพื่อการพัฒนาชุมชนท้องถิ่น
- 5) เป็นผู้สนับสนุนส่งเสริมการพัฒนาชุมชนท้องถิ่น

2.3 กำหนดเงื่อนไขการดำเนินงานแต่ละภาคเรียน คือ

- 1) จัดชั่วโมงสอนนักศึกษาภาคปกติ สัปดาห์ละ 1 วัน จำนวน 1 รายวิชา หรือตามที่สถาบันราชภัฏแต่ละแห่ง

เห็นเหมาะสม

2) สามารถออกไปปฏิบัติงานในชุมชนท้องถิ่นในวันเวลาราชการ สัปดาห์ละ 4 วัน หรือตามที่สถาบันราชภัฏแต่ละแห่งเห็นเหมาะสม

3) จัดชั่วโมงสอนนักศึกษา กศ.บป. หรือภาคสมทบตามเกณฑ์ที่สถาบันกำหนดในวันเสาร์และอาทิตย์

4) จัดสรรค่าใช้จ่ายในการออกไปปฏิบัติงานในองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) ชุมชนท้องถิ่นให้ตามที่ทางสถาบันเห็นเหมาะสม

2.4 วิทยากรเครือข่ายชุมชน ที่เป็นอาจารย์ประจำคณะ สำนัก และศูนย์ในสถาบันราชภัฏทุกคน ทำหน้าที่อาจารย์นิเทศก์การฝึกประสบการณ์วิชาชีพ ทำหน้าที่วิจัย สอน และบริการวิชาการแก่ชุมชนท้องถิ่นในแต่ละภาคเรียน แล้วยังต้องทำหน้าที่ต่อไป คือ

1) ปฏิบัติงานร่วมกับวิทยากรเครือข่ายชุมชนจำนวน 5 คน ในการสนับสนุนการพัฒนาชุมชนท้องถิ่น

2) นิเทศการฝึกประสบการณ์วิชาชีพของนักศึกษาใน อบต.

3) สนับสนุนส่งเสริมการพัฒนาชุมชนท้องถิ่นทั้งในด้านการให้ข้อมูลข่าวสาร การให้คำปรึกษาแนะนำและการร่วมวิจัยในพื้นที่

2.5 นักศึกษาเครือข่ายชุมชน ทั้งนักศึกษาภาคปกติ และ กศ.บป.

1) สถาบันราชภัฏให้โควตาแต่ละ อบต. คัดเลือกผู้มีคุณสมบัติครบถ้วนส่งเข้ามาเรียนในสถาบันราชภัฏทั้งภาคปกติและกศ.บป. โดยไม่ต้องสอบเข้าและให้เริ่มตั้งแต่ปีการศึกษา 2542 เป็นต้นไป

2) จัดกระบวนการเรียนการสอน การพัฒนา นักศึกษา ตลอดจนการฝึกประสบการณ์วิชาชีพโดยใช้หลักการและกระบวนการตามโครงการยุทธศาสตร์ของกระทรวงศึกษาธิการเป็นแนวทางการดำเนินงาน เช่น สถาบันราชภัฏได้มีหอพักและมีที่ว่างพอก็อาจจัดนักศึกษาเครือข่ายชุมชนเหล่านี้เข้าพักในหอพัก เพื่อสะดวกในการจัดกิจกรรมก็ได้ การฝึกประสบการณ์วิชาชีพเสริม การเข้าค่ายพัฒนาแบบเข้ม เป็นต้น

3) กำหนดเป็นเงื่อนไขให้นักศึกษาเครือข่ายชุมชนเป็นตัวเชื่อมโยงระหว่าง อบต. ชุมชนท้องถิ่นกับสถาบันราชภัฏในทุกเรื่องทั้งระบบข้อมูลข่าวสาร สาระการพัฒนา กิจกรรมและอื่น ๆ

4) จัดระบบการทำงานของนักศึกษาเครือข่ายชุมชนให้สามารถทำหน้าที่สนับสนุน ส่งเสริมและดำเนินการพัฒนาชุมชนท้องถิ่นไปพร้อม ๆ กับการศึกษาเล่าเรียนในสถาบันราชภัฏ

5) ร่วมปฏิบัติงานกับบุคลากรฝ่ายต่าง ๆ ในพื้นที่ อบต.

2.6 กิจกรรมและโครงการฝึกประสบการณ์วิชาชีพใน อบต.

1) กำหนดรูปแบบ วิธีการ กระบวนการทำกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับชุมชน

2) กำหนดวิธีการบริหารจัดการที่เปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมทุกขั้นตอน โดยยกย่องเชิดชูผู้ร่วมงานทุกฝ่าย

3) ใช้กระบวนการเรียนรู้ของนักศึกษาเครือข่ายชุมชนและการฝึกประสบการณ์วิชาชีพของนักศึกษาเป็นเครื่องมือและกลไกในการพัฒนา อบต. ชุมชนท้องถิ่น

4) ใช้ปราชญ์ชาวบ้านและผู้ชำนาญการในสาขาต่าง ๆ เป็นผู้สนับสนุนส่งเสริมการเรียนรู้และเสริมสร้างประสบการณ์วิชาชีพให้กับนักศึกษาเครือข่ายชุมชนและนักศึกษาทั่วไป

5) ใช้กระบวนการเรียนการสอนทั้งในและนอกสถานที่ การทำกิจกรรมต่าง ๆ ของนักศึกษา การฝึกประสบการณ์วิชาชีพ รวมทั้งการค้นคว้า ศึกษา วิจัย ของทั้งครู อาจารย์ ในสถาบันราชภัฏ โดยตั้งเป้าหมายและมุ่งเน้นเพื่อการพัฒนา ชุมชน ท้องถิ่น อบต. เป็นสำคัญ

2.7 ยุทธศาสตร์การดำเนินงานของศูนย์ฯ ในการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนท้องถิ่น ตามแนวพระราชดำริ

ได้แก่

- 1) น้อมนำยุทธศาสตร์ตามแนวพระราชดำริเป็นยุทธศาสตร์นำทางในการปฏิบัติการ
- 2) นำยุทธศาสตร์ชาติที่กำหนดให้คนเป็นศูนย์กลางการพัฒนา และพัฒนาเป็นองค์กรร่วมมาดำเนินการ
- 3) สืบสานยุทธศาสตร์ราชภัฏที่เน้นการพัฒนาท้องถิ่นเป็นเป้าหมายการพัฒนาโดยยึดหลักการกระจายอำนาจการมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย การเริ่มที่ผู้นำก่อนแล้วจึงแพร่ขยายต่อไป เป็นต้น

2.8 การดำเนินงานของสถาบันราชภัฏ เพื่อสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชนท้องถิ่นโดยกำหนดเป็นยุทธศาสตร์ดังนี้

- 1) พัฒนาศูนย์ศึกษาการพัฒนาเพื่อส่งเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนท้องถิ่นในพระราชดำริให้มีศักยภาพที่จะดำเนินการกิจและกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับท้องถิ่น
- 2) สร้างระบบการบริหารจัดการภายในสถาบัน เพื่อส่งเสริมการดำเนินงานนาร่อง
- 3) สร้างระบบการบริหารจัดการภายในสถาบัน โดยเฉพาะการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ เพื่อระดมนักศึกษาจากทุกโปรแกรมลงสู่การเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนเป้าหมาย

4) จัดทำแผนและขั้นตอนการขยายความร่วมมือภายในสถาบันและนอกสถาบัน

5) พิจารณาออกระเบียบการเงินและระเบียบการพิจารณาความดีความชอบพิเศษเพื่อส่งเสริมการดำเนินงาน

6) ประสานงานกับบุคคล หน่วยงาน และคณะกรรมการภายในจังหวัดเพื่อคัดเลือกชุมชนเป้าหมายจัดทำแผนปฏิบัติการและดำเนินการฝึกอบรมผู้ช่วยวิทยากรเครือข่าย

7) สนับสนุนส่งเสริม ประสานงานและดำเนินงาน โครงการพัฒนาศักยภาพของวิทยากรเครือข่ายชุมชน (Facilitators) จำนวน 5 คน โครงการพัฒนาวิทยากรเครือข่ายชุมชน โครงการฝึกประสบการณ์วิชาชีพของนักศึกษาใน อบต. โครงการส่งเสริมและพัฒนาบุคลากรของ อบต. โครงการพัฒนาศูนย์ข้อมูลท้องถิ่นใน อบต. โครงการศึกษาวิจัยและปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมในด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิตใน อบต. โครงการถวายเป็นบุญพระสงฆ์และโครงการต่าง ๆ ตามความต้องการของชุมชนท้องถิ่น

8) พิจารณาปรับปรุงหลักสูตร สื่อการฝึกอบรม และเทคนิคการฝึกอบรมให้เหมาะสมกับปัญหาและความต้องการของท้องถิ่น ตลอดจนสอดคล้องกับชีวิตและภูมิปัญญาของท้องถิ่น

9) สร้างระบบการติดตามและประเมินผลการดำเนินงาน และจัดตั้ง "ศูนย์ข้อมูลท้องถิ่น" เพื่อส่งเสริมสนับสนุน และสืบสานการดำเนินงาน

10) สร้างระบบการยกย่องเชิดชูบุคคลที่มีผลการดำเนินงานดีเด่น

11) เผยแพร่และประชาสัมพันธ์ให้การพัฒนaxyayผลกว้างขวางออกไป

12) ปฏิบัติการร่วมกับฝ่ายต่าง ๆ ในการพัฒนาชุมชนท้องถิ่น

๗๑

2.9 แผนการดำเนินงานระยะสั้น

การดำเนินงานของสถาบันราชภัฏเพื่อส่งเสริมความเข้มแข็งชุมชนท้องถิ่นในเรื่องของเศรษฐกิจพอเพียง ตามแนวพระราชดำริในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภายใน พ.ศ. 2542 โดยจัดประชุมปฏิบัติการเพื่อสร้างวิทยากรเครือข่ายชุมชน 5 คนของสถาบันราชภัฏทุกแห่ง แบ่งเป็น 3 รุ่น ๆ ละ 60 คน สถาบันราชภัฏจะเป็นศูนย์ในการอบรมทั้ง 3 รุ่น และสถาบันราชภัฏที่จะเข้ารับการอบรมแต่ละรุ่น มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ภาค	รุ่นที่ 1 28 มี.ค.-2 เม.ย. 2542 โรงแรมลายทอง จ.อุบลราชธานี	รุ่นที่ 2 8 -13 เม.ย. 2542 ณ สถาบันราชภัฏบุรีรัมย์	รุ่นที่ 3 19-24 เมษายน 2542 ณ ทรัพย์สินไพรวัลย์ปาร์ค จ.พิษณุโลก
อีสาน	สถาบันราชภัฏอุบลราชธานี สถาบันราชภัฏอุดรธานี สถาบันราชภัฏมหาสารคาม สถาบันราชภัฏศรีสะเกษ	สถาบันราชภัฏนครราชสีมา สถาบันราชภัฏบุรีรัมย์ สถาบันราชภัฏเลย สถาบันราชภัฏชัยภูมิ สถาบันราชภัฏร้อยเอ็ด	สถาบันราชภัฏสุรินทร์ สถาบันราชภัฏสกลนคร สถาบันราชภัฏนครพนม สถาบันราชภัฏกาฬสินธุ์
เหนือ	สถาบันราชภัฏลำปาง	สถาบันราชภัฏเชียงราย สถาบันราชภัฏอุตรดิตถ์ สถาบันราชภัฏเพชรบูรณ์	สถาบันราชภัฏพิบูลสงคราม สถาบันราชภัฏกำแพงเพชร สถาบันราชภัฏเชียงใหม่ สถาบันราชภัฏนครสวรรค์
กลาง	สถาบันราชภัฏนครปฐม สถาบันราชภัฏพระนครศรีอยุธยา	สถาบันราชภัฏเพชรบุรี สถาบันราชภัฏเทพสตรี สถาบันราชภัฏรำไพพรรณี สถาบันราชภัฏเพชรบุรีวิทยา- ลงกรณ์	สถาบันราชภัฏกาญจนบุรี สถาบันราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง สถาบันราชภัฏราชชนรินทร์
ใต้	สถาบันราชภัฏสุราษฎร์ธานี สถาบันราชภัฏนครศรีธรรมราช	สถาบันราชภัฏสงขลา	สถาบันราชภัฏภูเก็ต สถาบันราชภัฏยะลา
กทม.	สถาบันราชภัฏจันทรเกษม สถาบันราชภัฏสวนสุนันทา	สถาบันราชภัฏบ้านสมเด็จฯ สถาบันราชภัฏสวนดุสิต	สถาบันราชภัฏธนบุรี สถาบันราชภัฏพระนคร

2.10 ผลของการฝึกอบรมของวิทยากรเครือข่ายรุ่นที่ 1

จากการประเมินผลการสังเกต ติดตามและสอบถาม และด้วยการแสดงออกของผู้เข้าร่วมฝึกอบรม พอสรุปได้ว่าเป็นการฝึกอบรมที่ได้ผลดี มีกระบวนการที่สามารถปลูกจิตสำนึก ตระหนักในปัญหาาร่วมกัน เรียนรู้อย่างมีชีวิตชีวา และมีความสุข สามารถกระตุ้นให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมร่วมกันแสวงหาความรู้และทักษะ มีความรู้ความเข้าใจแนวทางปฏิบัติได้อย่างชัดเจน ที่ส่วนใหญ่พอใจและมั่นใจในการ

ปฏิบัติการกิจในชุมชน ส่วนจะนำไปปฏิบัติได้อย่างไรมีประสิทธิภาพเพียงใดนั้นขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายอย่าง โดยเฉพาะปัจจัยภายในสถาบันราชภัฏแต่ละแห่ง อธิการบดีและคณะผู้บริหารสถาบัน

1) ภารกิจของวิทยากรในการฝึกอบรม มีดังนี้

- (1) นำการสร้างศรัทธา ในตน ในคน - ในชาติ - ศาสนา - พระมหากษัตริย์
- (2) เคารพในศักดิ์ศรีและให้เกียรติแก่ผู้รับการฝึก

อบรม

(3) เสนอสาระ – เนื้อหาผ่าน “กระบวนการและกลุ่มสัมพันธ์”

(4) สร้างโอกาสให้ผู้เข้าฝึกอบรมเรียนเอง – รู้เอง หรือ “ซงเอง – กินเอง” มากที่สุด

(5) ใช้กระบวนการฝึกจัดระบบ – ระเบียบ สร้างวินัยและคุณธรรมที่จำเป็น

(6) กระตุ้น ปลุกเร้า กระตุ้นให้ร่วมกันเรียนรู้ผ่านกิจกรรมกลุ่ม

(7) เน้นกระบวนการคิดเพื่อให้คิดเป็น – คิดอย่างเข้าใจถึงความจริง – มีขั้นตอน – มีเหตุผลและมีเป้าหมายให้เกิดผลดี หรือคิดดี คิดถูก – คิดกว้าง – คิดไกล – คิดลึก – คิดสร้างสรรค์

(8) เอาใจใส่ผู้ฝึกอบรมอย่างเสมอภาคทั้งรายบุคคล – กลุ่ม

(9) ฝึกทักษะที่จำเป็นในการเป็นวิทยากรและการเผชิญกับปัญหา (Coping Skills)

(10) ส่งเสริมให้เปิดใจ แลกเปลี่ยนประสบการณ์ และเรียนรู้จากกันและกัน

(11) จัดสถานการณ์แวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียนรู้ร่วมกัน (แสง-สี-เสียง-สื่อ)

(12) คำนึงถึงมิติทางวัฒนธรรมและเชื่อมโยงวิถีชีวิตจริงของชุมชน/สังคม

(13) ส่งเสริมสนับสนุนให้ฝึกคิด ฝึกทำ ฝึกแสดงออกอย่างสร้างสรรค์ ลดความขัดแย้งและใช้สันติวิธี

(14) กระตุ้น ส่งเสริมให้เริ่มต้นการพัฒนาที่ “ตนเอง” และเน้นที่การพัฒนาจิตใจให้เป็นผู้ที่มีจิตสำนึกและอุดมการณ์

(15) สรุปรูป อธิบาย ยกตัวอย่าง ตอบข้อซักถาม นำเสนอข้อมูลที่เป็น

(16) ให้ประเมินผลการฝึกอบรมด้วยตนเอง/กลุ่ม ตลอดการฝึกอบรม

(17) ยืดหยุ่น ปรับปรุงและปรับปรุงการฝึกอบรม ตลอดเวลา

(18) ปฏิบัติตนเป็นตัวอย่างที่ดีตลอดการฝึกอบรม (และตลอดไป)

2.11 การประชุมเพื่อเรียนรู้ร่วมกัน

ภายหลังจากจัดอบรมวิทยากรเครือข่ายเสร็จแล้ว สำนักงานสภาสถาบันราชภัฏก็ได้แบ่งกลุ่มสถาบันราชภัฏ

ออกเป็น 12 กลุ่ม โดยให้แต่ละกลุ่มจัดประชุมร่วมกับศูนย์พัฒนาชุมชนในเขตที่รับผิดชอบ ทั้งนี้เพื่อเป็นการสะดวกในการประสานงานและมีโอกาสได้สัมผัสกับพื้นที่จริงด้วย

บทบาทหน้าที่ของสถาบันราชภัฏที่เป็นเจ้าภาพในการจัดประชุมสัมมนาเชิงปฏิบัติการ “โครงการความร่วมมือการเรียนรู้ร่วมกัน เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนท้องถิ่นระหว่างกรมการพัฒนาชุมชนกับสำนักงานสภาสถาบันราชภัฏ” ในช่วงวันที่ 16-30 เมษายน 2542 คือ

1. เป็นเจ้าภาพจัดประชุมสัมมนาเชิงปฏิบัติการเป็นเวลา 1 วัน ตั้งแต่ 8.00-17.00 น. จำนวน 150 คน เอกสารการประชุมนั้น กรมพัฒนาชุมชน และสำนักงานสภาสถาบันราชภัฏ (สพค.) เป็นผู้จัดให้แต่ละสถาบัน

2. สถาบันราชภัฏที่เป็นเจ้าภาพจัดประชุมจะต้องศึกษาโครงการอย่างละเอียดและจัดทำ “กำหนดการประชุมสัมมนาเชิงปฏิบัติการ” ให้สมบูรณ์แล้วแจ้งให้สถาบันราชภัฏในกลุ่มพื้นที่ (ระบุในโครงการ) ทราบ และประสานงานกับศูนย์พัฒนาชุมชนเขตตามระบุ เพื่อทราบและขอเชิญเข้าร่วมประชุมโดยพร้อมเพรียงกัน (ควรมีการเตรียมความพร้อมโดยประชุมวางแผนร่วมกับ ศพช. เขต ก่อน)

3. สถาบันราชภัฏที่เป็นเจ้าภาพจัดประชุมแต่ละจุดควรได้รับตกลงวันที่จัดประชุมให้ชัดเจนเพื่อแจ้งให้ผู้ที่เข้าร่วมประชุมได้ทราบล่วงหน้าแต่เนิ่น ๆ

4. สถาบันราชภัฏที่เป็นเจ้าภาพอำนวยความสะดวกให้การประชุมสัมมนาสำเร็จด้วยความเรียบร้อยแล้วให้ผู้อำนวยการสำนักวิจัยและบริการวิชาการสรุปแจ้งผลให้ทางสำนักงานสภาสถาบันราชภัฏทราบเพื่อการเผยแพร่ผลงานต่อไป

5. สถาบันราชภัฏที่เป็นเจ้าภาพจัดประชาสัมพันธ์เรื่องนี้เพื่อผลต่อการปฏิบัติงานในอนาคตต่อไปด้วย

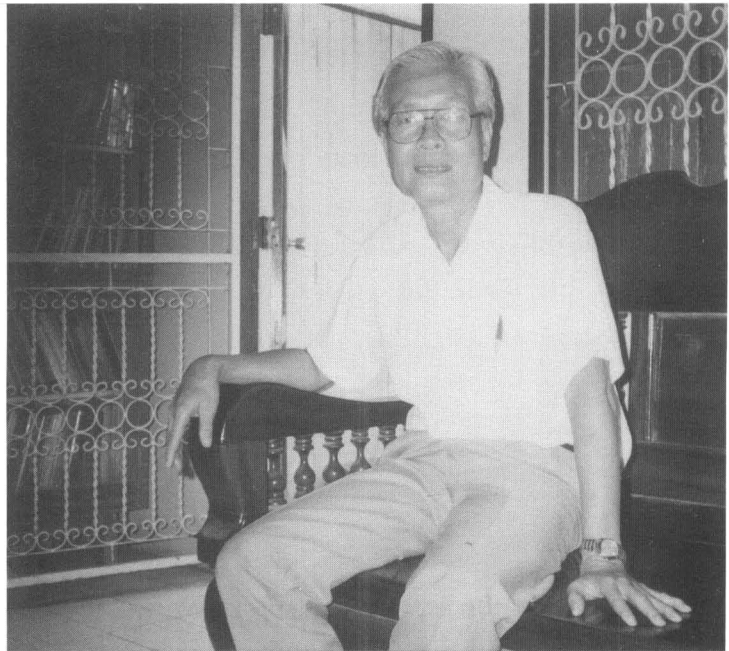
บทสัมภาษณ์

ชิตชัย สันต์เสียง
สัมภาษณ์

เศรษฐกิจชุมชน คนสำคัญ

สังคมไทยถ้ามีความเข้าใจในเรื่องเศรษฐกิจชุมชนหรือเศรษฐกิจพื้นฐานของชุมชนกันอย่างทั่วถึงก็จะสามารถจัดความยากจนของคนทั้งประเทศได้พร้อม ๆ กับการสร้างฐานทางสังคม และธรรมชาติแวดล้อมให้ฟื้นฟูบูรณะเพิ่มพูนขึ้น เต็มประเทศ ความเข้มแข็งที่มีรากฐานหรือพื้นฐานของชุมชนทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อมจะส่งผลให้การพัฒนาเศรษฐกิจในระดับบนของประเทศมีความมั่นคงและยั่งยืน ดังนั้น อาจกล่าวสรุปได้ว่าเศรษฐกิจชุมชนจึงหมายถึง เศรษฐกิจที่คำนึงถึงการทำนุบำรุงพื้นฐานของชุมชนของตนเองให้เกิดความเข้มแข็งทางสังคม วัฒนธรรม สิ่งแวดล้อมและเศรษฐกิจ

เศรษฐกิจชุมชนคนสำคัญก็นับเป็นแบบอย่างของชุมชนที่มีการสร้างความเข้มแข็งทั้งทางสังคม วัฒนธรรม สิ่งแวดล้อมและเศรษฐกิจ โดยอาศัยเศรษฐกิจชุมชนเป็นหลักหรือตัวตั้งของการพัฒนาโดยมีครูสุรินทร์ กิจนิตย์ชีว์ ซึ่งเป็นคนชุมชนสำคัญมาโดยกำเนิด คลุกคลีมากกว่า 60 ปี ได้เฝ้ามองปรากฏการณ์ต่าง ๆ ทางสังคมที่เข้ามากระทบต่อชุมชน แล้วคิดหายุทธวิธีการป้องกันทั้งเชิงรุกและเชิงรับมิให้เศรษฐกิจชุมชนคนสำคัญ ถูกกระทบจากสังคมภายนอก นับเป็นผู้นำทางปัญญา จุดประกายแนวคิด ปลุกจิตสำนึกของคนในชุมชนให้เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนทำให้เศรษฐกิจชุมชนคนสำคัญเป็นที่ยอมรับและรู้จักของคนทั้งประเทศ ตลอดจนเป็นศูนย์กลางให้คนมาเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง จนในปี 2542 ชุมชนได้รับรางวัลดีเด่นด้านการฟื้นฟูเศรษฐกิจชุมชนจากสภาวัฒนธรรมแห่งชาติ

ครูสุรินทร์ กิจนิตย์ชีว์ ผู้นำชุมชนสำคัญและที่ปรึกษาหน่วยงานภาครัฐและเอกชนเกี่ยวกับการฟื้นฟูเศรษฐกิจชุมชน

จากผลงานเศรษฐกิจชุมชน : คนสำคัญเป็นที่ปรากฏต่อสายตาคนทั้งประเทศ ทำให้ครูสุรินทร์ กิจนิตย์ชีว์ เกิดความโดดเด่นทางสังคม จึงได้รับการยกย่องจากสังคมให้เข้ารับรางวัลหลาย ๆ รางวัล เช่น คนดีศรีสังคม ครูของแผ่นดิน บุคคลผู้ช่วยเหลือการศึกษาของชาติ เป็นต้น ไม่ว่าท่านจะได้รับรางวัลอะไรมาก็ตาม ท่านก็ยังคงปฏิบัติงานและปฏิบัติตนด้วยความสม่ำเสมออย่างต่อเนื่อง และปฏิบัติงานเพิ่มมากขึ้นอยู่เรื่อยๆ มิเพียงแต่ท่านจะทำคุณประโยชน์ให้กับคนสำคัญเท่านั้น ปัจจุบันท่านยังเป็นที่ปรึกษาของหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชนหลาย ๆ แห่งเกี่ยวกับเศรษฐกิจชุมชนอาจ

กล่าวสรุปได้ว่าเมื่อจะพูดถึงเศรษฐกิจชุมชนภายในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ผู้สัมภาษณ์ต้องนึกถึงชุมชนสาครลี และครูสุรินทร์ กิจนิตย์ชีว์ ก่อนใคร เพราะถือว่าท่านเป็นผู้ที่มีความรู้และความเข้าใจ และมีประสบการณ์เกี่ยวกับเศรษฐกิจชุมชน คนสาครลี เป็นอย่างชัดเจนทำให้ชุมชนสาครลีได้รับรางวัลดีเด่นระดับประเทศเกี่ยวกับเศรษฐกิจชุมชนมาแล้วผู้สัมภาษณ์จึงเดินทางไปยังชุมชนสาครลีเพื่อสัมภาษณ์ครูสุรินทร์ กิจนิตย์ชีว์เกี่ยวกับเศรษฐกิจชุมชน : คนสาครลีในด้านต่าง ๆ ที่น่าสนใจดังนี้

ดร.ชิตชัย : ขอให้ท่านเล่าประวัติความเป็นมาของชุมชนและเศรษฐกิจชุมชน คนสาครลี เพื่อให้เห็นภาพพจน์เล็กน้อย

อาจารย์สุรินทร์ : ได้เลยครับคงต้องพูดว่า“ชุมชนสาครลี” เป็นหมู่บ้านเล็ก ๆ ปัจจุบันมีครัวเรือน 300 กว่าหลังคาเรือน มีประชากรราว 2 พันกว่าคน อยู่ห่างจากตัวอำเภอเสนา 7 กิโลเมตร ความเป็นมาของชุมชนสาครลี คงจะก่อตั้งมาก่อนกรุงศรีอยุธยาแตก มีอายุราว 200 กว่าปีมาแล้ว เดิมมีคนอาศัยอยู่เบาบางมาก และช่วงเวลาต่อมาก็ค่อย ๆ มีประชากรหนาแน่นขึ้น คนมารวมตัวอยู่มากขึ้นเพราะชุมชนสาครลีเป็นตลาดซึ่งเป็นศูนย์กลางของชาวนามาแลกเปลี่ยนสินค้ากันสังคมดั้งเดิมของชุมชนสาครลีมีระบบเศรษฐกิจที่มีลักษณะพึ่งตนเองเป็นสำคัญ โดยคนส่วนใหญ่จะประกอบอาชีพเกษตรกรรมอยู่ท่ามกลางสภาพธรรมชาติของท้องไร่ท้องนาที่มีความอุดมสมบูรณ์ไปด้วยทรัพยากรธรรมชาติภายในชุมชนตามสโลแกนที่ว่า“ในน้ำมีปลาในนามีข้าว” เป็นชุมชนที่มีความอุดมสมบูรณ์คนในชุมชนมีสภาพชีวิตที่เรียบง่ายมีการผลิตที่พอเพียงเลี้ยงตนเองและคนในชุมชนได้อย่างเพียงพอ ต่อมาสังคมโลกมีกระแสของการเปลี่ยนแปลงที่ต้องออกไปพึ่งพาตลาดมากขึ้นมีผลทำให้ชุมชนสาครลีต้องออกจากกระแสเกษตรพึ่งตนเองพยายามออกไปหาตลาดจากภายนอกชุมชนทำการเกษตรเพื่อการส่งออกจำหน่ายยังตลาดภายนอกชุมชน ระบบการทำเกษตรจากการทำนาเพื่อการบริโภคภายในครัวเรือน และการพึ่งตนเองค่อย ๆ ลดลง คนชุมชนสาครลี ก็เริ่มเข้าสู่ระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยมโลก โดยการเพิ่มผลผลิตจากการทำนาปีละครั้งมาเป็น 2 ครั้ง เพื่อให้ได้ผลผลิตมากขึ้นสอดคล้องกับการส่งผลผลิตออกตลาดมากขึ้น สภาพชีวิตความเป็นอยู่ของคนชุมชนสาครลีเปลี่ยนไป ก่อให้เกิดปัญหาความเป็นหนี้สินและสภาพแวดล้อมทรัพยากรธรรมชาติภายในชุมชน

ถูกทำลายมากขึ้น โดยเฉพาะในช่วงของกระแสการพัฒนาอุตสาหกรรมภายในประเทศเพื่อต้องการให้ประเทศไทยเป็นนักสู้ในปี 2530 ทำให้เศรษฐกิจชุมชน คนสาครลี ได้มีโรงงานอุตสาหกรรมผุดสะพรั่งราวดอกเห็ดมีคนงานกว่า 20,000 คนเข้ามาเป็นสมาชิกใหม่ ของชุมชนสาครลี ทำให้เศรษฐกิจชุมชนสาครลีเปลี่ยนผ่านจากชุมชนเกษตรกรรมเป็นชุมชนอุตสาหกรรมจากสภาพการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวทำให้เศรษฐกิจชุมชนคนสาครลีมีการทำเศรษฐกิจชุมชนอย่าง หลากหลาย มีได้ทำแต่การเกษตรเพียงอย่างเดียวมีการทำธุรกิจการค้าขาย รับจ้างทำงานและมีอาชีพใหม่ ๆ เกิดขึ้นมาก ส่งผลกระทบต่อความเชื่อ ค่านิยม วิธีการดำเนินชีวิต ก่อให้สังคมชุมชนสาครลีเกิดความแตกแยก ครอบครัแตก ชีวิตเปลี่ยน เช่น เคยทำงานในโรงนา ก็ไปทำงานในโรงงาน เคยกินแกงถ้วยก็มากินแกงถุง เคยกินขนมครกก็มากินขนมเค้ก นอกจากนี้ก็มีการผลิตเพื่อกินเพื่อใช้กลับต้องผลิตไป เพื่อขายให้ได้เงินมาซื้อสินค้าบริโภคจากตลาดภายนอก การเปลี่ยนแปลงของกระแสทุนนิยมโลก และภาวะเศรษฐกิจที่เปลี่ยนแปลงย่อมส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจชุมชนคนสาครลีอย่างต่อเนื่อง

ดร.ชิตชัย : เมื่อสภาพเศรษฐกิจ สังคมเปลี่ยนแปลงไปคนชุมชนสาครลีมีความเข้าใจในเศรษฐกิจชุมชนอย่างไร และมีวิธีการจัดการกับเศรษฐกิจชุมชนคนสาครลีอย่างไร

อาจารย์สุรินทร์ : เศรษฐกิจชุมชน ในความเข้าใจของผม ก็คือ คนเราจะดำรงชีวิตอยู่ได้หรือชุมชนจะดำรงชีวิตอยู่ได้ต้องอาศัยฐานของทรัพยากรในชุมชนเพื่อเอามาบริโภคเอามาใช้ การผลิตที่ชุมชนมีอยู่ต้องสนองต่อประชาชนในหมู่บ้านให้มีชีวิตรอดได้อย่างพอเพียง พึ่งตนเองได้ เช่น หมู่บ้านเกษตรต้องมีผลผลิตเกษตรกรรมรองรับ (หัตถกรรมสามารถผลิตหัตถกรรมรองรับ) โดยเฉพาะต้องมีปัจจัยสี่ เช่น อาหาร เครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่อาศัย และยารักษาโรค เราจึงเรียกว่าเศรษฐกิจชุมชน ระบบเศรษฐกิจชุมชน ต้องสามารถหล่อเลี้ยงคนในครอบครัวชุมชนตลอดซึ่งเรียกว่าการพึ่งตนเองได้ แม้ว่าเราจะนำเศรษฐกิจไปเชื่อมโยงกับเศรษฐกิจมหภาค หรือกระแสทุนนิยมก็สามารถพึ่งตนเองได้ โดยระบบเศรษฐกิจชุมชนซึ่งสามารถผลิตออกมาแล้วสามารถหล่อเลี้ยงคนในชุมชนได้ คนในชุมชนสาครลีส่วนมากมีความเข้าใจว่า ระบบเศรษฐกิจชุมชนเขาจะนึกถึงแต่เรื่องของเรามีเงินเป็นหลัก แต่ผมมองทรัพยากรในชุมชนว่าสามารถมาหล่อเลี้ยงชีวิตได้แต่ถึงอย่างไรก็ตามมิได้หมายความว่า ผมปฏิเสธ “เงิน”

สำหรับการจัดการกับเศรษฐกิจชุมชนคนสาคลีนั่นตอนแรก ๆ ที่ชาวบ้านเริ่มปรับตัวผลิตข้าว เพื่อการส่งขายยังตลาดนอกชุมชนใหม่ ๆ ชาวบ้านไม่รู้เรื่องพยายามทำตามกระแสของสังคมภายนอกเกิดจากระบบเศรษฐกิจเพื่อการขายเป็นหลัก กลไกตลาดกำหนดราคาผลผลิต ชาวบ้านต้องลงทุนสูงขายได้ราคาต่ำ ทำให้ชาวบ้านเป็นหนี้สินมาก สภาพการผลิตเพื่อการบริโภคหมดไปหันมาผลิตเพื่อขายเท่านั้น เพื่อให้ได้ตัวเงินมา เพื่อนำเงินมาซื้อของกินของใช้ทั่วไป ทำให้แนวโน้มของชาวบ้านมีสภาพการขาดทุน หนี้สินมาก ระบบเศรษฐกิจชุมชนแบบดั้งเดิม เกิดสภาวะล่มสลาย กลุ่มคนในชุมชนจึงเกิดการรวมกลุ่มกัน 4-5 คน โดยมีครูสุรินทร์เป็นหลัก เริ่มมาคิดกันว่าทำไมชาวบ้านที่ทำการเกษตรจึงมีสภาวะเช่นนั้น พยายามแสวงหาคำตอบด้วยการช่วยกันวิเคราะห์ ถึงต้นเหตุของการเกิดสภาพปัญหาดังกล่าว ต่างก็พบว่า ต้นเหตุแห่งปัญหามาจากสาเหตุการเร่งการทำเกษตรแผนใหม่ เพื่อการส่งขายเป็นสำคัญ เป็นตัวการทำให้ชาวบ้านเป็นหนี้สิน สภาพแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติเกิดการเสื่อมโทรมลง โดยเฉพาะการเป็นหนี้สิน พบว่าชาวบ้านหาเงินมาทำการปลูกข้าวอย่างเดียว แต่กลับซื้อสินค้ารอบด้านเรากี่ขาดทุน ทางออกที่พวกเราความคิดกันก็คือ ชาวบ้านจะกินหรือจะใช้อะไรภายในครัวเรือน ควรจะมาสร้างเพื่อกินเพื่อใช้ภายในครอบครัวของตนเองมากขึ้น โดยให้ชาวบ้านมาสร้างอาหารภายในครัวเรือนให้มากขึ้น มิใช่แต่ปลูกข้าวอย่างเดียว จึงเกิดแนวคิดว่าการทำการเกษตรแบบไม่มีหนี้สินมีไหม ครูสุรินทร์ จึงรวมกลุ่มชาวบ้าน 7-8 คน มาช่วยกันวิเคราะห์และได้พบการเกษตรแบบไม่มีหนี้สิน โดยดูแบบอย่างเกษตรกรภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จึงพากลับบ้านไปศึกษาดูงาน เรียนรู้แล้วก็นำมาทดลองทำตามภายในโรงเรียนสาคลีวิทยาเพื่อให้ประชาชนมาดูแบบอย่างต่อไป ทำให้ชาวบ้านสาคลีหันมาทำการเกษตรแบบผสมผสานและ “โครงการไร่นาสวนผสม” เพื่อการมีอาหารบริโภคภายในครัวเรือนมากขึ้น และพึ่งตัวเองได้ดีภายใต้สภาพเศรษฐกิจที่เปลี่ยนแปลง ก่อให้เกิดการปรับตัวต่อเศรษฐกิจชุมชนคนสาคลีหลายๆ อย่างภายในชุมชนเพื่อการอยู่รอดของชุมชนต่อไป

ดร.ชิตชัย : ปัจจุบันมีรูปแบบการทำเศรษฐกิจชุมชนคนสาคลีอย่างไร

อาจารย์สุรินทร์: จากสภาพเศรษฐกิจและสังคมที่เปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่อง ชุมชนคนสาคลี ก็ต้องมีการปรับ

เปลี่ยนระบบเศรษฐกิจชุมชน ให้สอดคล้องกับกระแสของการเปลี่ยนแปลงแต่มุ่งเน้นคนชุมชนสาคลีให้มีระบบเศรษฐกิจชุมชนแบบพึ่งตนเองได้อย่างพอเพียงทั้งครอบครัวตนเองและชุมชนสาคลีเป็นสำคัญ และสามารถนำผลผลิตที่เหลือหรือแปรรูปผลผลิตออกไปจำหน่ายภายนอกชุมชนต่อไปซึ่งในปัจจุบันชุมชนสาคลีมีระบบเศรษฐกิจชุมชนคนสาคลี อยู่ 5 เรื่อง คือ

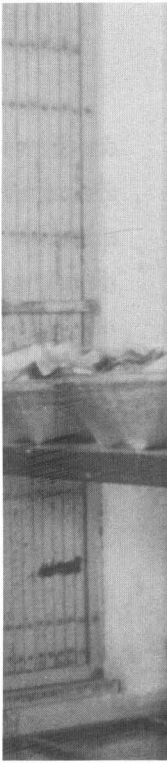

ลุงแจ่ม พันธุ์เพ็ง “เกษตรธรรมชาติ”

1. ระบบเศรษฐกิจชุมชนโดยการทำการเกษตรแบบผสมผสาน การทำเกษตรทฤษฎีใหม่ซึ่งมีการทำการปลูกข้าวคือการปลูกพืชต้นยืน ผลไม้ การปลูกผักสวนครัว และการเลี้ยงสัตว์เพื่อให้มีอาหารการกินตลอดปีและเกษตรปลอดสารพิษโดยการทำการเกษตรแบบธรรมชาติ เพื่อมุ่งเน้นให้เกษตรพึ่งตน ให้ผลผลิตที่พอเพียงกับการบริโภคเป็นสำคัญ

2. ระบบเศรษฐกิจชุมชน แบบการแปรรูปผลผลิตจากการเกษตรกรรม โดยได้ผลผลิตจากการปลูกพืช ผลไม้ และสมุนไพร หลายๆ อย่าง ที่เหลือหรือถ้าจะให้ได้อาหารที่เก็บไว้ได้นานจึงทำผลผลิตดังกล่าวมาแปรรูปเพื่อการเป็นอาหารบริโภค ไว้กินไว้จำหน่ายอย่างพอเพียงตลอดปี

3. การแพทย์แผนไทย จากการที่ชาวบ้านเจ็บป่วยต้องออกไปพึ่งพาจากการแพทย์และสาธารณสุขเป็นสำคัญ

สวนเกษตรทฤษฎีใหม่

คนในชุมชนสาคลีก็มารวมกลุ่มกันค้นหาความรู้เกี่ยวกับการรักษาพยาบาลการเจ็บป่วยเบื้องต้น และพยายามหาสมุนไพรต่างๆ ที่มีอยู่ในชุมชนมาช่วยบำบัดรักษาขั้นพื้นฐาน หรือหาแนวทางป้องกันสภาพการเจ็บป่วยเบื้องต้นก่อน โดยเน้นการพึ่งตนเองเป็นหลัก

4. กลุ่มออมทรัพย์ หรือกลุ่มสัจจะ เพื่อการออมทรัพย์เป็นการระดมทุนในชุมชน จากปรากฏการณ์ที่ชาวบ้านสาคลีมีหนี้สินมาก ส่วนใหญ่ก็จะไปกู้ยืมจากนายทุนเสียดอกเบี้ยสูง ชาวบ้านในชุมชนก็มาคิดว่าน่าจะเป็นการระดมทุนจากคนในหมู่บ้านเราเองดีกว่า แล้วให้คนในหมู่บ้านสามารถนำไปลงทุนในธุรกิจต่างๆ ได้เสียดอกเบี้ยต่ำ คนในชุมชนก็จะมีความร่วมมือกันและสามัคคีกัน ชุมชนก็จะมีความเข้มแข็งเตี้ยนี้ชุมชนคนสาคลีมีเงินทุนมากขึ้นแล้วคนส่วนมากจะมาเป็นผู้สมาชิกของกลุ่มออมทรัพย์

5. ธุรกิจชุมชน โดยมีการจัดการตั้งตลาดชุมชน หรือตลาดกลางของชุมชน เพื่อเน้นให้คนในชุมชนสาคลีที่มีผลผลิตด้านต่าง ๆ ได้นำผลผลิตมาขายโดยตรงในราคายุติธรรม และให้คนในชุมชนมีการเรียนรู้ด้านการบริหารและการจัดการธุรกิจชุมชนกันเอง และยังให้คนในชุมชนอื่น ๆ มาซื้อสินค้าในชุมชนสาคลีโดยตรง

การแปรรูปผลผลิตจากเกษตรกรรมทั้งของกินของใช้ไว้บริโภค

การแปรรูปจากพืชสมุนไพร “เศรษฐกิจชุมชนคนรากหญ้า” น้ำดื่มเพื่อสุขภาพ

ZOOM IN
RAJABHAT

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ ทรงเข้ารับพระราชทานปริญญาครุศาสตร์ดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์ สาขาวิชาการศึกษาศายเทคนิคการศึกษา โปรแกรมวิชาการศึกษานอกระบบ จากสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ ณ สวนอัมพร วันที่ 1 มีนาคม 2542

พระเจ้าวรวงศ์เธอพระองค์เจ้าโสมสวลี ทรงเข้ารับพระราชทานปริญญาวิทยาศาสตรดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์ สาขาวิทยาศาสตร์สายวิทยาศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ประยุกต์ โปรแกรมวิทยาศาสตรัฐภาพ จากสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ ณ สวนอัมพร วันที่ 16 กุมภาพันธ์ 2542

ศ.ดร.กระมล ทองธรรมชาติ นายสภาประจำสถาบันราชภัฏพระนครศรีอยุธยา ทูลเกล้าฯ ถวายปริญญาครุศาสตร์ดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์ สาขาวิชาการศึกษา สายเทคนิคการศึกษา โปรแกรมวิชาบริหารการศึกษา แต่สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สอนอัมพร วันที่ 8 กุมภาพันธ์ 2542

รศ.ดร.บุหงา วัฒนนะ อธิการบดีสถาบันราชภัฏพระนครศรีอยุธยา ถวายปริญญาศิลปศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาศิลปศาสตร์ สายนิเทศศาสตร์ โปรแกรมวิชานิเทศศาสตร์ แต่สมเด็จพระพี่นางเธอเจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ ณ พระตำหนักสวนกุหลาบ วันที่ 14 กุมภาพันธ์ 2542

รศ.ดร.บุหงา วัฒนนะ อธิการบดีสถาบันราชภัฏพระนครศรีอยุธยา ทูลเกล้าถวายเงินโดยเสด็จพระราชกุศลตามพระราช
อภัยคำยแต่สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ ในวโรกาสเข้าเฝ้าในพระราชพิธีทรงรับปริญญาเกิตติมศักดิ์ ณ พระตำหนักสวนกุหลาบ วันที่ 1
มีนาคม 2542

รศ.ดร.บุหงา วัฒนนะ อธิการบดีสถาบันราชภัฏพระนครศรีอยุธยา ทูลเกล้าถวายปริญญาวิทยาศาสตรดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์
สาขาวิทยาศาสตร์ สาขาวิทยาศาสตร์และวิทยาศาสตร์ประยุกต์ โปรแกรมวิชาเคมี แต่สมเด็จพระเจ้าลูกเธอเจ้าฟ้าจุฬาภรณ
วลัยลักษณ์ฯ ณ พระที่นั่งดุสิตาลัย เมื่อวันที่ 26 สิงหาคม 2541

อาจารย์สุภัทรา คงเรือง
ได้เข้ารับพระราชทานรางวัลงานวิจัยดีเด่น
สาขาการศึกษา นำเสนอโดยโปสเตอร์
จากสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ
ในงานราชภัฏวิจัยครั้งที่ 1
ณ ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร
12 พฤษภาคม 2542

การประชุมปฏิบัติการต่าง ๆ

การอภิปราย
 “ทำอย่างไรจึงจะทำให้ปรัชญา
 ของสถาบันราชภัฏเป็นจริง”
 ผู้ร่วมอภิปราย
 - ศ.ดร.กมล ทองธรรมชาติ
 - ศ.ดร.ยวัฒน์ วุฒิเมธี
 - ศ.ดร.เกษม จันทรแก้ว
 - อาจารย์สุรินทร์ กิจนิตย์ชีว์
 - อาจารย์สมหมาย ปารีฉัตร

รศ.ดร.ทองคุณ หงส์พันธุ์
 “ภารกิจของราชภัฏใน 4 ปีข้างหน้า”

ชาญชัย เจนครองธรรม
 “พ.ร.บ.ข้อมูลข่าวสาร”

ผศ.ดร.ประเสริฐ จิริยานุกูล
 “หลักสูตรวิชาการศึกษาทั่วไป”

ศ.ดร.สมหวัง พิริยานูวัฒน์
 “การพัฒนางานวิจัยในสถาบันราชภัฏ”

รศ.ดร.คมเพชร ฉัตรศุกกุล
 “ประสิทธิภาพของอาจารย์ที่ปรึกษา”

ผศ.จรรยา ถาวรจักร
 “พ.ร.บ.การศึกษาแห่งชาติ”

สัปดาห์วิชาการของคณาจารย์ - ชำระการ

สถาบันราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

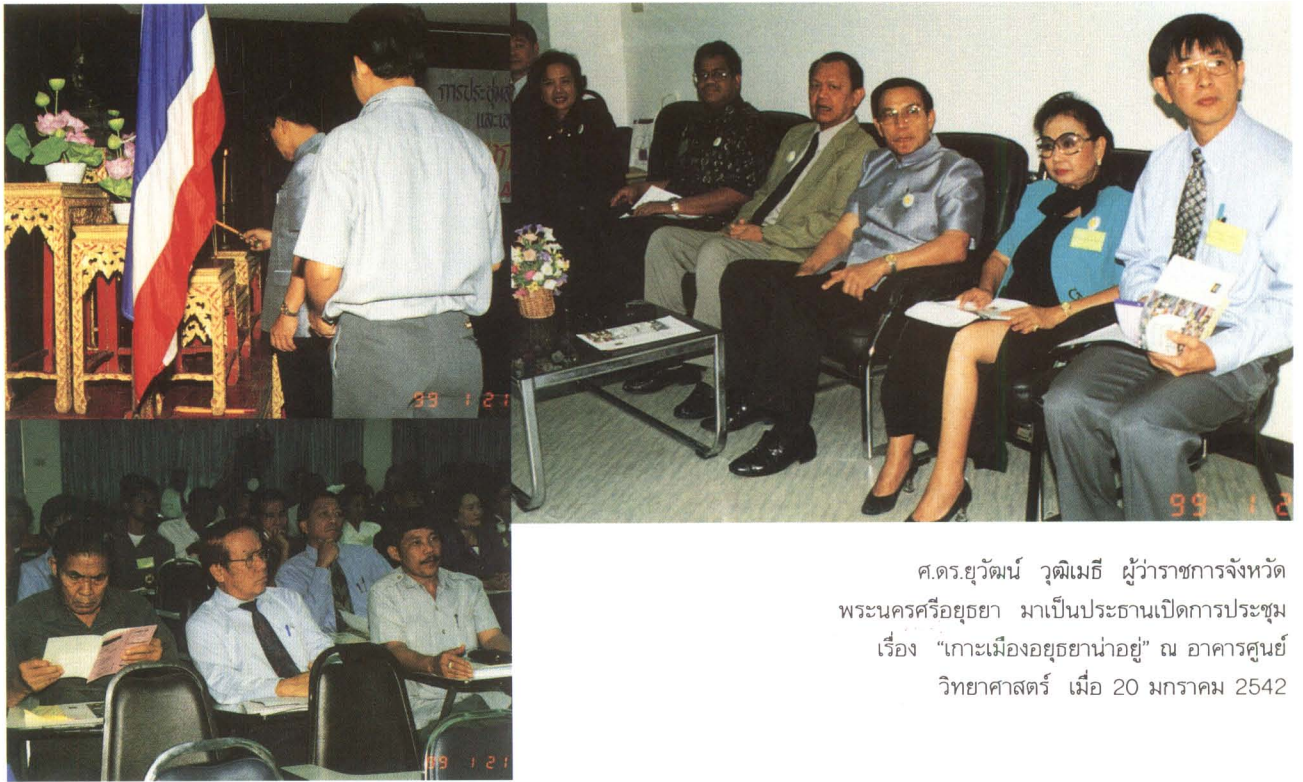
ในโอกาสเปิดภาคเรียนปีการศึกษาใหม่

ฝ่ายสวัสดิการ และฝ่ายดูแลโรงอาหารของสถาบันฯ จัดประชุมผู้ประมวลร้านค้าได้ในปีการศึกษาใหม่ เพื่อให้ความรู้
 ด้านสุขาภิบาล ในการจำหน่ายอาหาร เมื่อวันที่ 28 พฤษภาคม 2542 ณ อาคารศูนย์วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
 สถาบันราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

คณะวงดนตรี (เครื่องเป่า) ชื่อตั้งของอังกฤษ
 คณะ เดสฟอร์ด-คอลเลอรี (DEFORD COLLIERY BAND)
 จัดแสดงในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา เนื่องในโอกาสเฉลิมพระเกียรติพระบาท
 สมเด็จพระเจ้าอยู่ ทรงเจริญพระชนมพรรษาครบ 72 พรรษา ณ โรงแรม
 กรุงศรีริเวอร์ วันที่ 1 มิถุนายน 2542 โดยความร่วมมือระหว่างสถาบัน
 ราชภัฏพระนครศรีอยุธยา, จังหวัดพระนครศรีอยุธยา และหอการค้าจังหวัด
 พระนครศรีอยุธยา ในช่วงบ่ายมีการประชุมปฏิบัติการดนตรีเพื่อสาธิตวิธีการ
 ใช้เครื่องดนตรีแก่นักเรียน นักศึกษา ที่สนใจ ณ หอประชุมสถาบันราชภัฏ
 พระนครศรีอยุธยา

ศ.ดร.ยวัฒน์ วุฒิเมธี ผู้ว่าราชการจังหวัด
 พระนครศรีอยุธยา มาเป็นประธานเปิดการประชุม
 เรื่อง "เกาะเมืองอยุธยาในอดีต" ณ อาคารศูนย์
 วิทยาศาสตร์ เมื่อ 20 มกราคม 2542

อธิการบดีสถาบันราชภัฏพระนครศรีอยุธยา
 เป็นประธานเปิดงานนิทรรศการวิชาการ
 ของคณะครุศาสตร์ ณ หอประชุมสถาบันฯ
 วันที่ 22 มกราคม 2542

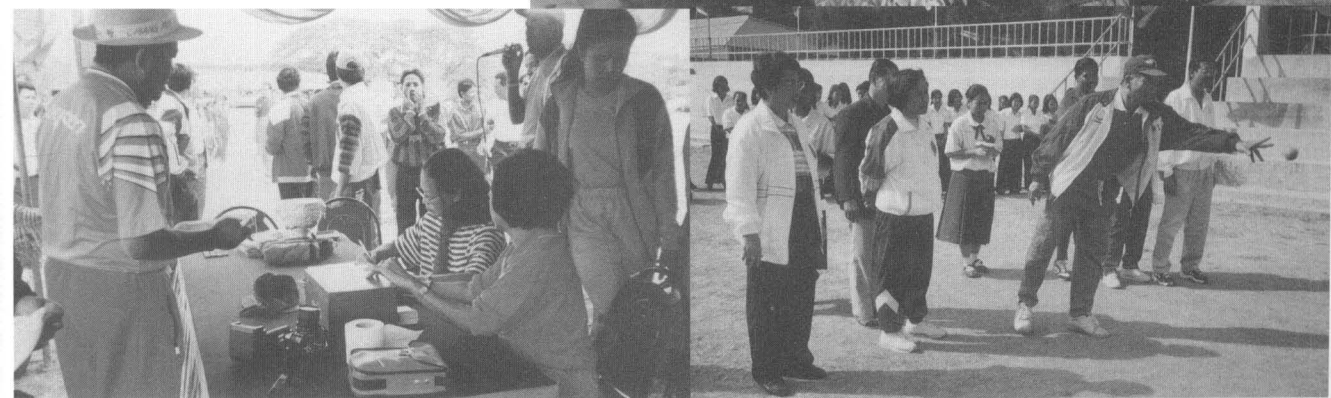
งานราตรีบันเทิง
ณ สนามกีฬา
สถาบันราชภัฏพระนครศรีอยุธยา
วันที่ 6 กุมภาพันธ์ 2542

กิจกรรมการต้อนรับคณะอาจารย์และนักเรียน
โรงเรียนสาธิตจากมหาวิทยาลัยเกียวโต
ที่มาเยือนโรงเรียนสาธิต สถาบันราชภัฏ-
พระนครศรีอยุธยา ตามโครงการแลกเปลี่ยน
การศึกษาและวัฒนธรรม ระหว่างนักเรียน
ของทั้งสองแห่ง ณ หอประชุมสถาบันฯ
วันที่ 24 ธันวาคม 2541

พิธีการบตีเป็นประธานเปิดการแข่งขัน
เปิดองการกุศลของบุคลากรในวงการศึกษ
เพื่อหารายได้สมทบทุนการก่อสร้าง
พระราชานุสาวรีย์สมเด็จพระเจ้า
เนื่องในวันครู 16 มกราคม 2542
ณ สนามกีฬาสถาบันราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

คณะกรรมการบริหาร
ของสถาบันฯ
ไปศึกษาดูงานโครงการ
ไร่นาสวนผสมของ
นายจำรัส รามศรี
อ.บางไทร อ.อยุธยา
วันที่ 16 มีนาคม 2542

การอบรม "การพัฒนาการค้าปลีก" สนับสนุนโดย
IMET ณ หอประชุมอาคารสวนหลวง
ระหว่างวันที่ 25-26 พฤศจิกายน 2541
มีนายพระนาย สุวรรณรัฐ รองผู้ว่าราชการจังหวัด
มาเป็นประธานมอบวุฒิบัตร

การเปิดสอนปริญญาโทสาขาใหม่
ดร.โอม หุระนันท์ ผู้อำนวยการวิทยาลัยการจัดการ
มหาวิทยาลัยมหิดล และคณะมาร่วมประชุม
เมื่อวันที่ 1 พฤษภาคม 2542 เพื่อพัฒนาหลักสูตร
ปริญญาโท สาขาการจัดการทั่วไป เป็นโครงการร่วมมือ
ระหว่างมหาวิทยาลัยกับสถาบันราชภัฏพระนครศรีอยุธยา
หลักสูตรนี้จะเปิดสอนตั้งแต่ภาคเรียนที่ 2/2542

พัฒนากรจากประเทศศรีลังกา
มาศึกษาดูงานด้านการถนอมอาหาร
และการทำขนมไทย จากภาควิชา
คหกรรมศาสตร์ วันที่ 27 เมษายน 2542

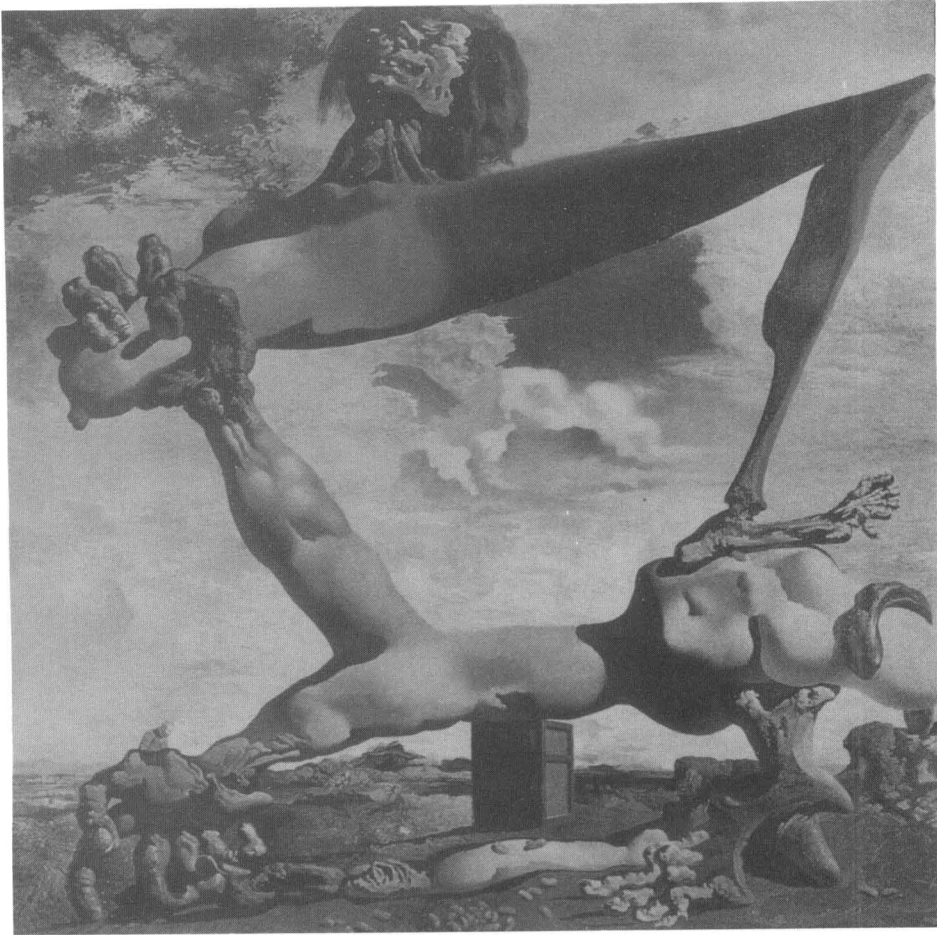

อธิการบดีสถาบันราชภัฏพระนครศรีอยุธยา
เปิดร้านอาหารสวัสดิการที่ชั้นล่างของ
ตึกคหกรรมศาสตร์ เพื่อจำหน่ายอาหารว่าง
และอาหารสำเร็จรูป 11 กุมภาพันธ์ 2542

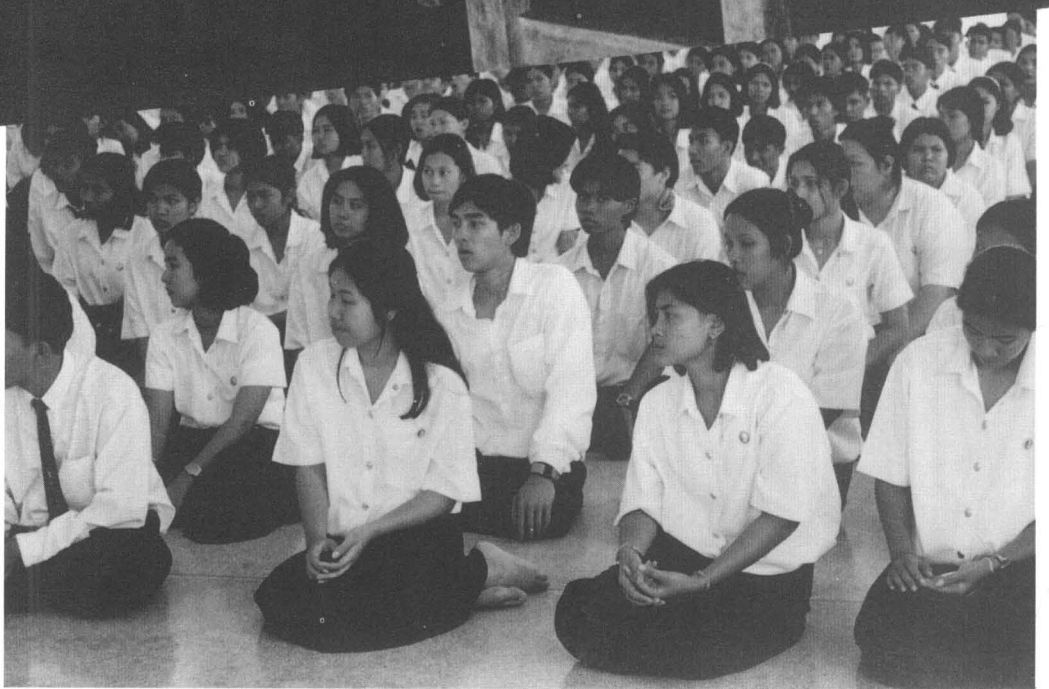
ศิลปะ:

Salvador Dalí : *Soft construction with Boiled Beans :
Premonition of Civil War* (1936)

เพลโตเคยกล่าวว่า.....
ศิลปินจะเห็นในสิ่งที่เขาจะเขียน
มากกว่าจะเขียนให้มากกว่าที่เขาจะเห็น
ทฤษฎีการ เลียนแบบ ของเพลโตจึงเป็นปัญหาในปัจจุบัน
เพราะโลกมนุษย์ เป็นโลกของ MAKE BELIEF
ไม่ใช่โลกของความจริง
ตามที่นักฟิสิกส์เข้าใจว่า
เป็นเพียงปรมาณูและอะตอมเท่านั้น

นิพนธ์ ทวีกาญจน์

ภาวะวิกฤตทางเศรษฐกิจ กับการจัดการศึกษา

ก่อกิจ ด้านชัยวิจิตร

วิกฤตทางเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นกับประเทศไทยครั้งนี้ส่งผลอย่างกว้างขวางและต่อเนื่องไปทุกบริบทของสังคม กล่าวโดยเฉพาะการจัดการศึกษาแม้จะมีสัญญาณหลายสัญญาณได้ส่งมาเตือนว่าจะมีผลกระทบอย่างลึกซึ้งกับการจัดการศึกษามานานพอสมควรแล้ว ดูเหมือนว่าหลาย ๆ ฝ่ายเพิ่งจะตระหนักถึงการปรับปรุงที่จำเป็นต่อการเปลี่ยนแปลง

ปฏิสัมพันธ์ระหว่างเศรษฐกิจกับการจัดการศึกษา เป็นไปในลักษณะสองทาง กล่าวคือ เศรษฐกิจเป็นทั้งผู้กระทำ และถูกกระทำจากการศึกษาบทบาทของเศรษฐกิจในฐานะผู้กระทำเป็นเรื่องที่รับรู้กันอย่างกว้างขวาง ส่วนบทบาทของเศรษฐกิจในฐานะผู้กระทำเป็นที่รับรู้ในวงแคบตัวอย่างที่ชัดเจนคือในช่วง 2-3 ปีมานี้ ความสามารถในการแข่งขันของประเทศไทยถดถอยลงอย่างต่อเนื่อง เนื่องจากประสิทธิภาพในการจัดการการศึกษาที่ไม่เท่าเทียมกับประเทศอื่น ทำให้นักลงทุนหันเหการลงทุนไปจากประเทศไทย (นอกจากจะรับรู้ในวงแคบแล้วทางราชการก็ค่อนข้างมีปฏิกิริยาที่ไม่ทันการณ์ต่อปัญหา)

ความเข้าใจโครงสร้างทางเศรษฐกิจของไทยว่ามีที่ไปอย่างไร และมีปัญหาในเชิงโครงสร้างอย่างไรจะเป็นตัวที่จะชี้ให้เห็นแนวทางที่พึงจะเป็นของการจัดการการศึกษาที่ควรจะปรับเปลี่ยนบทบาทจากผู้ถูกกระทำเป็นผู้กระทำได้ไม่มากก็น้อย

การพัฒนาทางเศรษฐกิจของไทยนับตั้งแต่การเน้นหนักทางอุตสาหกรรมเพื่อการส่งออก แทนการส่งออกผลิตภัณฑ์ทางการเกษตรนั้น ในทางเศรษฐกิจมีข้อดีตรงที่ว่าสามารถเชื่อเชิญนักลงทุนต่างชาติมาลงทุน ซึ่งก่อให้เกิดการจ้างงาน, ทำให้ที่ดินมีการเปลี่ยนมือจนราคาที่ดินสูงขึ้น ประชาชนมี

การจับจ่ายใช้สอยมากขึ้น รัฐเก็บภาษีได้มากขึ้นทำให้มีงบประมาณในการลงทุนต่าง ๆ มากขึ้น และมีเงินหมุนเวียนในระบบมาก มีการขยายตัวทางเศรษฐกิจในอัตราที่สูงหรือเรียกว่า **"เศรษฐกิจบูม"** ซึ่งหากพิจารณาพัฒนาการทางเศรษฐกิจในช่วงดังกล่าวจะพบว่า

- เป็นการพึ่งพาทุน (เงินทุน เทคโนโลยี และเครื่องจักร) จากต่างประเทศเป็นส่วนใหญ่

- หวังใช้แรงงานราคาถูกที่มีอยู่มากมาย และไม่ต้องการแรงงานที่มีทักษะสูงมากนัก

- ผู้ลงทุนหวังใช้สิทธิประโยชน์ทางภาษี/ศุลกากรจากภาครัฐ

- สินค้าที่ผลิตจะเป็นสินค้าที่ไม่ซับซ้อน และมีปริมาณมากกว่าความต้องการของตลาดภายในประเทศ จึงต้องพึ่งพาตลาดต่างประเทศ

- รัฐใช้ระบบแลกเปลี่ยนแบบตรกร้าเงินซึ่งมีอัตราแลกเปลี่ยนเงินสกุลหลัก ๆ ค่อนข้างคงที่ ทำให้การนำเข้าและการส่งออก สามารถกำหนด/รู้ ต้นทุน และกำไรได้ง่าย

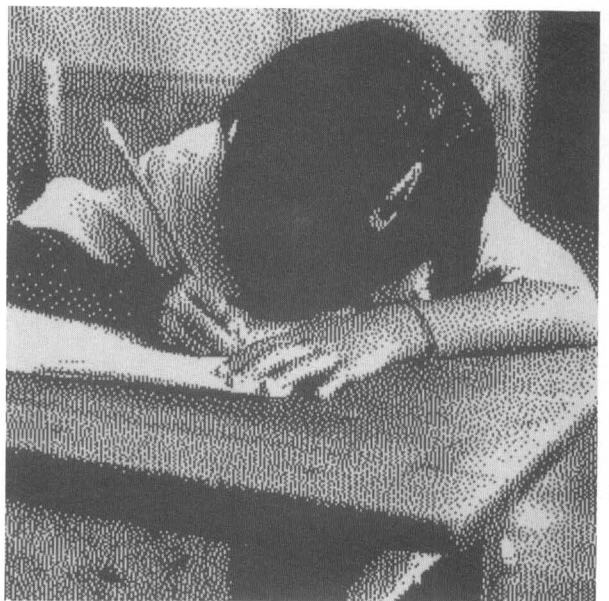
การพัฒนาในยุคนี้ทั้งภาครัฐและเอกชน เน้นในเชิงปริมาณ มากกว่าคุณภาพ และประสิทธิภาพ เพราะเป็นการลงทุนระยะยาว ซึ่งยากที่จะวัดและประเมินผล แม้ทุกฝ่ายจะตระหนักดีแต่ก็ผิดผ่อนเรื่อยมา

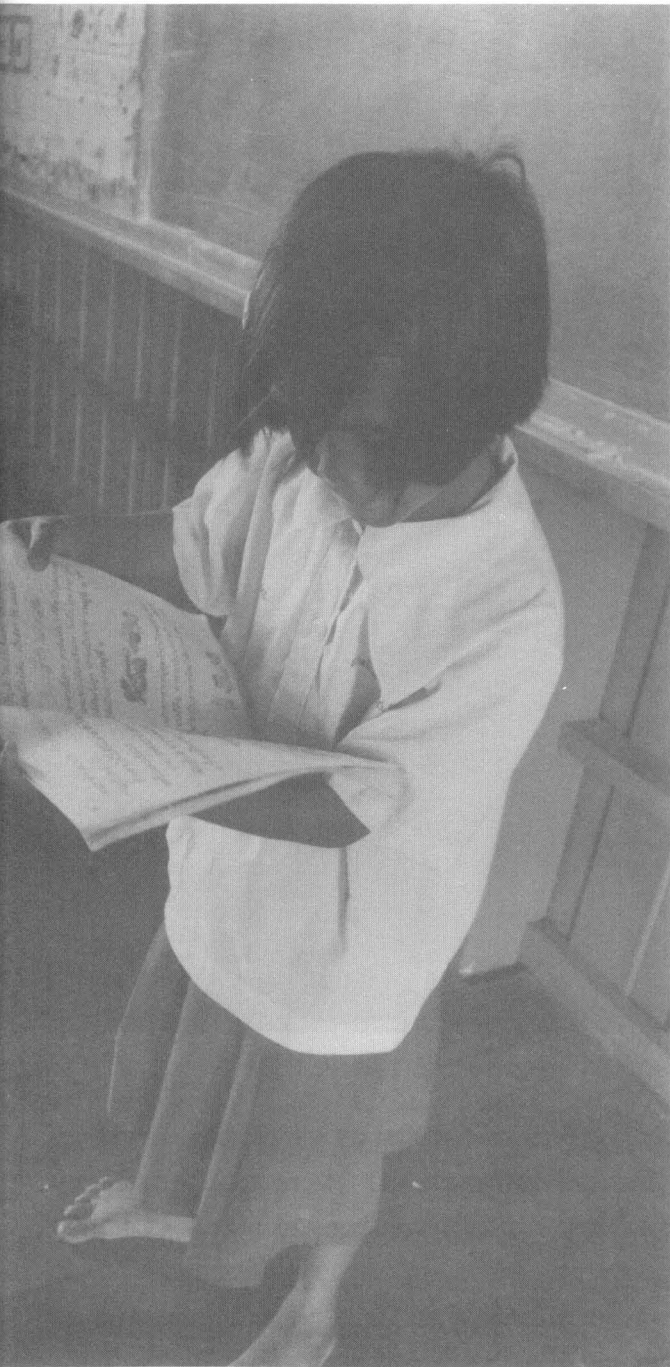
การจัดการศึกษาในช่วงดังกล่าวส่วนใหญ่อยู่ในฐานะผู้ถูกกระทำกล่าวคือมีงบประมาณมากในการทำงาน เป้าหมายคือผลิตนักศึกษาให้ทันกับความต้องการของตลาดแรงงานที่ดูเหมือนจะมีความต้องการไม่รู้จักพอ นอกจากนี้ระบบการศึกษาในฐานะผู้กระทำ เนื่องจากคุณภาพของแรงงานเป็นเรื่องรองจากปริมาณ ดังนั้นแรงงานที่รู้จักคิด รู้จักกล้าที่จะเริ่มต้นจึงมีน้อยมาก ซึ่งทำให้ลดความเข้มแข็งของโครงสร้างเศรษฐกิจไทย

เมื่อกระแสการค้าเสรีโดยเกตต์ (GATT) หรือในปัจจุบันองค์การการค้าโลก (WTO) ได้ทำให้นานาประเทศผ่อนคลายนกฏเกณฑ์ทางภาษี และการลงทุนข้ามชาติ การเคลื่อนย้ายการลงทุนเป็นไปได้ง่ายและเร็วขึ้น เศรษฐกิจไทยที่มีโครงสร้างที่ต้องพึ่งพาต่างชาติเป็นอย่างสูงก็ไม่สามารถปรับตัวได้ทันความเปลี่ยนแปลงและได้ประสบปัญหาอย่างที่เราพบกันดีในปัจจุบัน ความได้เปรียบ หรือความน่าสนใจของประเทศในสายตาต่างชาติที่จะมาลงทุนได้ปรับลดลงอย่างมีนัยสำคัญเมื่อเปรียบเทียบกับประเทศอื่น และความได้เปรียบที่เคยมีก็หมดลง หรือมีน้อยลงมาก งบประมาณที่เคยมีอย่างเหลือเฟือก็มืออย่างจำกัด เพราะรัฐเก็บภาษีได้น้อยลงและยังต้องมีภาระ

ในการใช้คืนดอกเบี้ยและเงินต้นให้กับกองทุนการเงินระหว่างประเทศ

กระแสการปรับโครงสร้างในทั้งภาครัฐและภาคเอกชน จึงเป็นเรื่องที่ผิดผ่อนไปอีกไม่ได้ประเทศไทยจำต้องพึ่งตนเองให้มากที่สุดทางภาครัฐเมื่อต้องประหยัดงบประมาณงบประมาณต่าง ๆ จึงต้องควบคุมอย่างใกล้ชิด มาตรการต่าง ๆ จึงเกิดขึ้นไม่ว่าจะเป็นกองทุนสำรองเลี้ยงชีพ การปรับลดตำแหน่ง หรือการให้สถาบันการศึกษาเป็นอิสระ ฯลฯ เพื่อให้ภาคราชการเล็กลง และเหลือบลงทุนเพื่อการพัฒนาประเทศเพิ่มขึ้น นอกจากนี้ในเชิงนโยบาย ภาครัฐได้เริ่มสนับสนุนอย่างจริงจังมากขึ้นในการพัฒนาอุตสาหกรรมท่องเที่ยว (ที่พึ่งพาทุนต่างชาติน้อยมาก) ให้เป็นแหล่งเงินตราต่างประเทศที่สำคัญในอนาคตแทนที่จะมุ่งเน้นแต่การพัฒนาทางอุตสาหกรรมเพื่อการส่งออกเพียงอย่างเดียว และยังมี การสนับสนุน SME หรือบริษัทขนาดกลางและขนาดย่อมมากขึ้น เพื่อลดการพึ่งพาทุน

และเทคโนโลยีต่างชาติดลง และสร้างสินค้าที่มีเอกลักษณ์
ของไทยขึ้นมาเองเพื่อเป็นการพัฒนาอย่างยั่งยืน

ส่วนทางภาคเอกชน ก็ต้องปรับโครงสร้างไปในทางที่
ใช้ทักษะและเทคโนโลยีสูงขึ้นเพื่อประหยัดต้นทุน และสร้าง
ความแตกต่างของสินค้าเพื่อให้สินค้าขายได้ในตลาดโลก
ประสิทธิภาพและประสิทธิผลจะเป็นตัวกำหนดการแพ้-ชนะ
ในอนาคต ดังนั้นบุคคลากรจำเป็นต้องมีคุณภาพสูงขึ้นและต้อง
ได้รับการเรียนการอบรมเพิ่มเติมอยู่ตลอดเวลา การแข่งขันใน
ตลาดโลกและความผันผวนของอัตราแลกเปลี่ยน และกระแส
การรวบรวมกิจการระหว่างบริษัทจะมีมากขึ้นทั้งในระดับ
นานาชาติหรือภายในประเทศเพื่อเพิ่มความสามารถในการ
แข่งขัน จะทำให้การจ้างงานในทุกระดับไม่มั่นคงเหมือนเคย

นี่เป็นโอกาสอันดีที่จะให้การศึกษาเปลี่ยนบทบาท
จากผู้ถูกกระทำเป็นผู้กระทำหรือเป็นผู้นำในการเปลี่ยนแปลง
ที่สำคัญในครั้งนี้ ผู้เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาควรที่จะเน้น
การศึกษาในองค์กรวม ที่คิดถึงผู้รับการศึกษาว่าพวกเขาควร
จะมีความรู้รอบด้านเพื่อให้ทันโลกตามโครงสร้างใหม่
พร้อมที่จะเพิ่มความรู้และทักษะให้กับผู้ที่จบการศึกษาแล้วและ
พร้อมที่จะพัฒนาผู้ถูกเลิกจ้างหรือผู้ล้มเหลวจากการประกอบ
ธุรกิจ ให้พร้อมกลับเข้าสู่ระบบเศรษฐกิจ ในยุคใหม่ที่มีการ
เปลี่ยนแปลงในที่รวดเร็วเป็นสรวง เพื่อเป็นพลังที่สำคัญ
ของโครงสร้างเศรษฐกิจไทยสืบต่อไป

กรุงศรีริเวอร์
กันยายน 2542

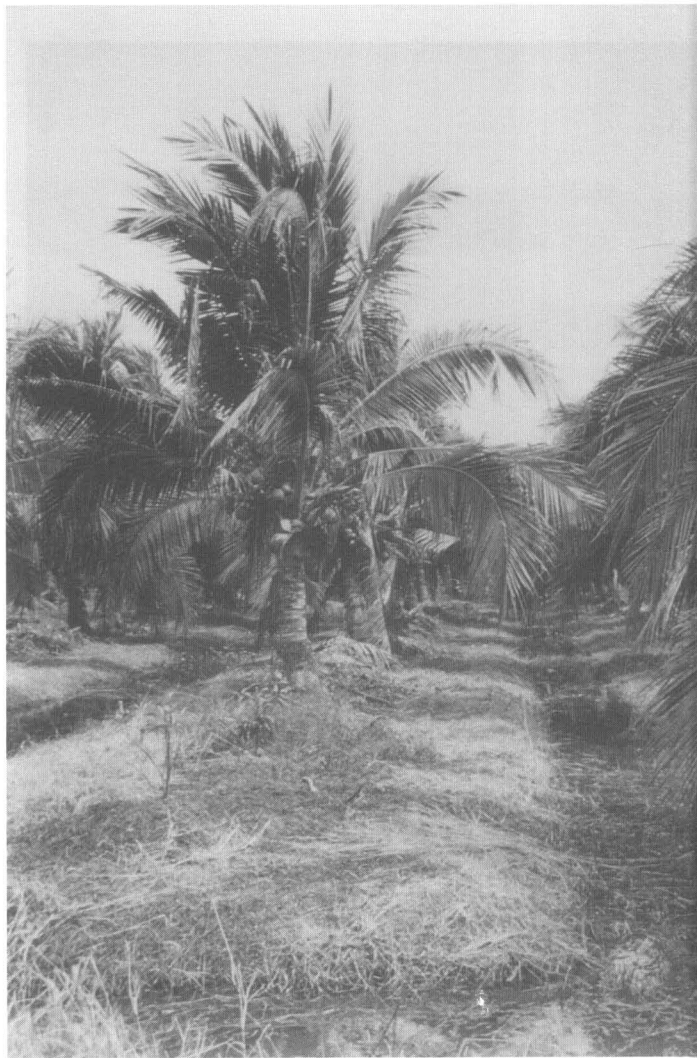
สรุปดาบรยายเรื่อง เศรษฐกิจพอเพียง และเศรษฐกิจท้องถิ่น

ศ.นพ.ประเวศ วะสี ผู้บรรยาย
คุณโสภณ สุภาพงศ์
กิติมา ทามาลี ผู้ถอดคำบรรยาย

วันที่ 17 พฤษภาคม 2542

ในการประชุมปฏิบัติการเพื่อปรับปรุงหลักสูตรเศรษฐศาสตร์
ธุรกิจ ห้องศรีอยุธยา อาคารสวนหลวง
สถาบันราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

เรื่องของเศรษฐกิจพอเพียง ต้องมองโดยภาพรวม หรือระดับมหภาคจากการที่ประเทศไทยแต่เดิมมีพื้นที่ประมาณ 321 ล้านไร่ เมื่อ 40 ปีที่แล้ว ขณะนี้พื้นที่ป่าถูกทำลายไปกว่า 220 ล้านไร่ เหลือไม่ถึง 80 ล้านไร่ โดยทั่วไปประเทศหนึ่ง ๆ ควรมีป่าเป็น 50% ของพื้นที่หรือไม่ควรมีน้อยกว่า 40% เช่น ประเทศญี่ปุ่นมีพื้นที่ป่าอยู่ถึง 24% ของพื้นที่ที่เหลือก็กล่าวได้ว่าป่าเป็นแหล่งสินค้า โดยเฉพาะสินค้าอาหาร ภาษาที่เราเข้าใจง่ายทุกวันนี้เรียกว่าเป็น Supermarket ของชนบท ถ้าป่าหมดไปคนท้องถิ่นก็ลำบากไม่ว่าจะเป็นภาคอีสาน ภาคใต้ ภาคเหนือ สิ่งแวดล้อม รัฐบาลให้สัมปทานแก่เอกชน ป่าถูกทำลายไปมาก และยิ่งไปเปลี่ยนวิธีการการเกษตรดั้งเดิม ซึ่งแต่เดิมเกษตรกรไม่ทำลายธรรมชาติจะทำการเกษตรหลายอย่าง

ร่วมกัน ที่เรียกว่าเกษตรผสมผสาน (Integrated Farming) ไม่ใช่ปลูกพืชเพียงอย่างเดียว (Monocrop) อย่างทุกวันนี้ ซึ่งเป็นการทำลายป่ามากขึ้น เกิดความสูญเสียความสมดุลทางชีวภาพ ดินเสื่อมคุณภาพ จำเป็นต้องใส่ปุ๋ย ซึ่งนำเข้าจากต่างประเทศเกิดปัญหาปุ๋ยปลอม และปัญหาอื่น ๆ อีกมาก เช่นการใช้ยาฆ่าแมลงไปทำลายภาวะอากาศ ในความเป็นจริงแมลงอยู่คู่กับป่ามาช้านานไม่มีแมลงชนิดที่จะทำลายพืชได้หมด เพราะจะมีพืชหรือแมลงชนิดอื่นช่วยรักษาสมดุลไว้ได้ เช่น ต้นสะเดาสามารถช่วยขับแมลงได้แต่ถ้าใช้ยาฆ่าแมลงจะทำลาย จุลินทรีย์ ทำลายแมลงหรือปูในนา หากคนนำมารับประทาน ก็เกิดปัญหาต่อเนื่อง เสียสมดุลไปหมด การซื้อขายก็ดี หรือซื้อปุ๋ยก็ดี สิ่งเหล่านี้เป็นต้นทุนที่สูงขึ้น เกษตรกรอาจขาดทุน ปัญหาหนี้สินก็จะตามมา รวมทั้งดอกเบี้ย ไม่มีวันจบสิ้น

สิ่งต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นดังกล่าวนี้เป็นกระบวนการต่อเนื่อง ที่ครูผู้สอนควรจะเข้าใจ และสามารถถ่ายทอดหรือดำเนินการสอนด้วยวิธีการให้ได้รับประสบการณ์ จะทำให้นักศึกษาเข้าใจได้อย่างแท้จริง

สาเหตุที่ทำให้ประเทศไทยประสบปัญหาวิกฤตเศรษฐกิจพอแยกได้ 3 ประการดังนี้

1. การคิดในเชิงเศรษฐกิจเป็นการคิดแบบแยกส่วน ซึ่งคิดเศรษฐกิจเป็นตัวเงินที่เพียงพออย่างเดียวไม่ได้คำนึงถึงครอบครัว ชุมชน สังคม ศีลธรรม วัฒนธรรม เข้ามาเกี่ยวข้อง
2. เศรษฐกิจนั้นทำให้สังคม ชุมชนแตกแยก แรงงานไทยราคาถูกลง มุ่งเข้าโรงงานอุตสาหกรรม เป็นจำนวนมากมีการพึ่งเจ้าของทุนและเทคโนโลยีมาจากต่างประเทศ แต่เมื่อแรงงานที่ประเทศอื่นราคาถูกกว่า เจ้าของทุนก็ย้ายเทคโนโลยีและทุนไปประเทศอื่น เช่น เวียดนาม จีน เป็นต้น
3. มีการกู้เงินจากต่างประเทศมาเพื่อเก็งกำไร จากผลต่างของดอกเบี้ย มีได้กู้เงินมาเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจในแง่ปัจจัยพื้นฐานการผลิตทางเศรษฐกิจเลย จึงส่งผลต่อค่าของเงินบาทที่ตกต่ำลง

แนวทางการแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจของตามแนวพระราชดำรัส ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวคือ “การมีเศรษฐกิจพอเพียง” เศรษฐกิจพอเพียงนั้นคือการพึ่งตัวเองได้ เราไม่ขาด

ทุนมาก ทั้งความคิด ปัญญา ทุน เทคโนโลยี พึ่งตัวเองได้ ความเสี่ยงมีน้อย แต่เมื่อเราพึ่งต่างชาติเมื่อใดก็ขาดทุนมาก ความเสี่ยงก็มากตามไปด้วย เมื่อพึ่งตนเองได้แล้วแสดงว่ามีเพียงพอใช้แล้ว และยังคงพยายามเพิ่มขึ้น และไม่ทำลายทุนทางสิ่งแวดล้อม ทางสังคม วัฒนธรรม มีการพัฒนาให้เข้มแข็งขึ้น ก็จะแก้ปัญหาได้

ทฤษฎีเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียงมี 3 ขั้นตอน ดังนี้

1. ครอบคลุมพยายามที่จะเลี้ยงตัวเองให้พอเพียง โดยทำการเกษตรผสมผสาน คือการทำเกษตรหลายชนิด เช่น ปลูกพืช เลี้ยงสัตว์ หลาย ๆ ประเภท เพื่อนำมาเลี้ยงครอบครัว ให้เพียงพอ ไม่ต้องไปซื้อ ไม่ก่อหนี้
2. เป็นเศรษฐกิจชุมชนมีการรวมตัวกันทำเรื่องเศรษฐกิจ เริ่มตั้งแต่หน่วยของครอบครัวแต่ละครอบครัวร่วมมือกันทำเป็นเศรษฐกิจชุมชน เช่น กลุ่มสตรี กลุ่มแปรรูปอาหาร กลุ่มทำเกษตรผสมผสาน กลุ่มศึกษาประวัติศาสตร์ชุมชน เป็นต้น ต้องทำให้เศรษฐกิจเชื่อมกับสังคม
3. มีบริษัทขนาดใหญ่มาทำการเชื่อมโยงกับชุมชน เช่น บริษัทเรมอนฟาร์ม ซื้อสินค้าที่ผลิตจากชุมชนไปขายให้กับผู้บริโภคอื่น ๆ เพื่อให้สินค้าที่ผลิตมีมาตรฐานเพิ่มขึ้น

ถอดเทปคำบรรยาย คุณโสภณ สุภาพงศ์

เมื่อเช้าก็แอบมาฟังนิดนึงว่าชีวิตอยากฟังคนอื่นไม่ค่อยได้ฟัง มีคนให้ไปพูดบ่อยก็เลยไม่ค่อยได้ฟังใคร แล้วก็จริง ๆ ไม่รู้ว่าจะทำไมให้ผมมาคุยด้วยไม่ทราบเหมือนกัน เพราะว่าไม่คุ้นเคยกับราชภัฏเลย เป็นสภานิติวิทยาลัย 12-13 แห่ง แต่ไม่ใช่ราชภัฏ แนวทางในการบริหารการศึกษานั้น 80% จะพูดถึงเรื่องของการมุ่งสู่ความเป็นเลิศจะถามว่าเป็นไปทำไมก็ตอบไม่ได้ ออกมาเป็นเฉย ๆ ที่จริงแล้ว ความเป็นเลิศมันไม่สำคัญหรอกครับ มันไม่ได้สำคัญว่าจะเป็นอะไร มันสำคัญที่ว่าเป็นเพื่อใคร ถ้าเป็นเลิศแล้วไปปล้นเค้าก็ไม่มีประโยชน์อะไรเพราะฉะนั้นการเป็นประโยชน์น่าจะสำคัญกว่า และผมก็สนใจในราชภัฏค่อนข้างมากในช่วงนี้ ก็คือคุยกับอาจารย์หมอประเวศว่าจริง ๆ แล้วมหาวิทยาลัยจำนวนมากเราอาจจะลอยหลุดไปจากสังคมไทย ก็ยังมีราชภัฏที่ยังอยู่กับพื้นฐาน ราชภัฏจะอยู่กับชุมชนไทย ไม่ต้องพยายามวิ่งตามคนอื่น หันกลับไปมองท้องถิ่นก็จะพบคุณค่ามากมายของสถาบันที่นั่นและก็จะมีความหวังและกำลังใจที่นั่น มาวันนี้ก็อยากจะมาเรียนรู้ว่าท่านอาจารย์คิดอย่างไรมากกว่าที่ผมจะคิดอะไรเพราะว่าผมไม่ค่อยรู้เรื่องที่ท่านอาจารย์กำลังคิดกันอยู่

แต่ก็ลองคุยไป ผมว่าผมจะคิดซัก 30 - 40 นาที ถ้ามีเวลา จะฉายวิดีโอให้ดูจะเป็นเรื่องราวเล็ก ๆ เท่านั้นเอง อาจจะ ยกประเด็นนั้น ๆ มาตั้งคำถามได้ เพื่อท่านอาจารย์จะสั่งสอน อะไรผมบ้าง ซัก 10-20 นาที ผมจะได้เรียนรู้บ้าง มีอะไร ก็กรุณาถามนะคะ ดูกี่ได้อะไรก็ได้ ไม่ตัดคะแนนเหมือนเด็ก นักเรียน ก็พยายามจับประเด็นนะครับว่าให้มาทำอะไร บางทีเรา ทำอะไร ซักแต่ทำอะไร ๆ ไป ไม่รู้ว่า ผมสนใจเรื่องทำไปทำไม ทุก ๆ เรื่อง เพราะว่าจริง ๆ แล้ว ขณะนี้ท่านอธิการบดีก็เรียน ว่าเป็นคณะวิทยาการจัดการ เน้นเสมอว่าเวลาการจัดการมัก จะมีตำราเยอะเลย เพื่อจัดการเพื่อบริหารและทุกตำราของ ตะวันตกที่มีการจัดการของคนอื่นพูดถึงทั้งนั้นเลย ลืมอยู่ คนหนึ่งคือตัวเอง ตัวเองจัดการตัวเองไม่ได้ แล้วยิ่งจะไป เทียบจัดการคนอื่นส่วนมากก็จะเป็นอย่างนั้น ฉะนั้นการจัดการ ที่สำคัญในชีวิตที่ผมผ่านมาคือการจัดการที่สำคัญที่สุด คือ การทิ้ง มนุษย์ที่มีปัญหาทำอะไรไม่ได้ก็คือ ทิ้งไม่เป็นการจัดการคือ การทิ้ง ทิ้งเรื่องที่ไร้สาระ เรื่องที่ไม่เป็นสาระ ในชีวิต เรื่องที่ไม่มีคุณค่า ชีวิตวัน ๆ เราก็กวนวาย เราก็กิน หวาดกลัว ยิ่งอยู่ในมหาวิทยาลัย อยู่ในนี้การเมืองก็เข้ามายุ่ง ดีไม่ดีก็ต้องให้ปริญญาเกิตติดมศักดิ์ กับใครซึ่งไม่น่าได้เลย น่าจะจับไปประหารชีวิตด้วยซ้ำไป ก็ให้มันเพราะกลัวมัน แล้วเราก็มานั่งนอนไม่หลับ คุยกับลูกไม่ได้ ประเด็นนี้เราได้อยู่กับชีวิตด้วยความกลัว ด้วยความซื่อตรง เพราะจริง ๆ แล้ว เรากลัว แล้วเราก็ตะเกียกตะกายไป ผมก็ยุ่ง ให้ฟังว่า มหาวิทยาลัยก็เป็นความหวังของเราที่จะแก้ปัญหาของประเทศ ที่เดียว แต่ในหลายมหาวิทยาลัยก็มีปัญหา ผมจะบ่นก็ยาว เลยครับ เวลาพูดถึงเรื่องทำอะไร ก็นึกถึงนิทานเรื่องหนึ่งครับ ซึ่งเขาบอกว่า ไม่รู้ที่อยู่อยุธยาหรือเปล่า เรื่องมีอยู่ว่า มีอาเสี เป็นเจ้าของร้าน เป็นเจ้าของบริษัทใหญ่โตเลย มาทำงาน ทุกวัน ที่หน้าบริษัทอาเสี เวลาอาเสีมาทำงานและกลับ จากที่ทำงานก็จะเห็นลุงแก่ ๆ คนหนึ่ง ที่หน้าบริษัททุกวัน นั่งอยู่ข้างถนน วัน ๆ ก็ไม่ทำอะไร อาเสีก็มีความรู้สึก ราคาคูมาก

ก็ไปถามลุง “ลุงทำไมไม่รู้จักทำงานบ้าง วัน ๆ ไม่เห็นทำอะไร

ลุงก็เงยหน้าขึ้นมองแล้วก็เฉย อาเสีก็ถามซ้ำอีก “ลุงทำไมไม่รู้จักทำงานบ้าง”

ลุงก็ถามว่า “ไอ้ที่ทำงานนะ ทำไปทำไม”

อาเสีบอก “ทำงานก็ต้องได้เงิน”

ลุงถาม “ได้เงินแล้วได้อะไรไปทำอะไร”

อาเสีบอก “ได้เงินก็จะมีความสุข”

ลุงถาม “แล้วความสุขเป็นอย่างไรล่ะ”

อาเสีบอก “มีความสุขจะได้ไม่ต้องทำอะไร”

ลุงก็ตอบว่า “ก็นั่งอยู่นี้แล้วไง”

เราคิดว่าทุกอย่างจะต้องผ่านเงินก่อน แต่ผมไม่ขอแนะนำให้ ทำอย่างนั้น

เราเริ่มต้นสักริดในเรื่องของเศรษฐศาสตร์ ผมไม่ค่อย มีความรู้อะไรเท่าไรนัก จำได้ครั้งหนึ่ง ผมจบมหาวิทยาลัยแล้ว คุณชวนเขาก็อยู่ในมหาวิทยาลัยด้วยผมจะเล่าเรื่องนี้ซึ่งเกิดเมื่อ 6 ปีก่อนให้ฟัง ถ้าอาจารย์ได้อ่านหนังสือพิมพ์คงจะได้ว่าเมื่อ 6 ปีก่อน มีผู้หญิงอยู่คนหนึ่ง แก่อุ้มลูกคนหนึ่งมาจากสุรินทร์ ขึ้นรถมาลงที่ตลาดหมอชิต เพื่อมาตามหาสามี เธอไม่มีเงินที่บ้านจน สามีไม่ส่งเงินไปให้สามีมาทำงานในกรุงเทพฯ แล้วก็ หายไป แก่ก็มาตามโดยอุ้มลูกมาตามด้วย ออกมาจากตลาด หมอชิต เดินถามใครต่อใครว่าเจอสามีเขาไหม? เดินจนถึง สะพานควาย มาถึงโรงพักบางซื่อ ตอนนั้นแก่ก็ขึ้นไปโรงพัก บางซื่อ ก็ไปถามตำรวจ ตำรวจไม่มีเวลาให้กับแก่ แก่อยู่นบน โรงพักประมาณ 2 ชั่วโมง แล้วแก่ก็เดินออกจากโรงพักบางซื่อ ลงมา แล้วเดินกลับมาที่สะพานควาย แก่ก็อุ้มลูกไว้กับอก ตอนนั้นสะพานควายยังมีสะพานอยู่ ตรงเชิงสะพานควาย แล้วแก่ก็ก้มตัวลงเอาลูกอุ้มไว้กับอก ให้รถเมลล์ทับตายที่เชิง สะพานนั่นเอง ขณะที่แก่ตายแก่ก็อุ้มลูกไว้กับอก แล้วแก่ก็ อยากจะให้แน่ใจว่าลูกแก่ตายด้วย แก่ก็ก้มตัวให้รถเมลล์ทับ ข้างหลัง แก่กลัวลูกแก่เจ็บ แก่ก็เอาอกบังไว้ ทั้งแม่กับลูก ก็ตาย แก่หนีความแห้งแล้งของอีสานเข้ามา ทั้งที่แก่ไม่รู้ว่า ที่แห้งแล้งกว่าน้ำที่อีสาน คือน้ำใจในกรุงเทพฯ แก่หาเพื่อน ไม่ได้เลย คน 5 - 6 ล้านคน ไม่มีใครช่วยแก่ได้เลย แก่ก็ต้อง มาตายเพราะความยากจน แก่ไม่มีกินแล้วแก่ก็หิวลูกต้องฆ่า ตัวตาย ต้องพรัดพรากเยอะนะครับ เมื่อสัปดาห์ที่แล้วผมไป อเมริกาที่อเมริกาจากการที่ผมไปพูดคุยด้วยแล้วดูชาวในทีวี แล้วพบว่าอเมริกา คล้าย ๆ อาณาจักรโรมัน ก่อนที่จะล่ม ตอนนั้นโรมปล้นทั่วโลกไปไว้ในโรมคนที่โรมก็ร่ำรวยมีความสุข ส่งให้ตัวแทนปล้นจากที่โน้นที่นี้ออกกฎเกณฑ์ทำร้ายคนอื่น เพื่อเอาทรัพย์สินเข้าโรม ในโรมก็สุขสบายวัน ๆ ก็อาบน้ำ เลี้ยงกัน เต้นระบำรำฟ้อน อเมริกาก็คล้าย ๆ โรมรุ่นสุดท้าย ซึ่งได้ปล้นทั่วโลกมาไว้ที่นั่น รวมทั้งคุณผู้หญิงที่ต้องฆ่าตัวตาย ด้วยก็เป็นส่วนหนึ่งของการถูกปล้น คนอเมริกัน วัน ๆ หนึ่ง สนใจตัวเลขตลาดหุ้นว่าจะซื้อที่ไหนดี ซื้อในเมืองไทยดี หรือ ซื้อในอเมริกาดี จะซื้อทรัพย์สินไหน คนในอเมริกาตอนนี้ไม่ ต้องทำงาน เทียวซื้อและออกกฎเกณฑ์ ไปบังคับให้เขา

เปลี่ยนกฎหมายบ้างที่ไหนไม่ฟังก็อาจรวดไปอิงเขา คนอเมริกัน สามารถฆ่าผู้หญิงและเด็กในที่ต่าง ๆ โดยไม่เกิดความรู้สึกอะไร ขณะนี้ เขาคิดว่ามันเป็นกติกาก ที่เขากำหนดว่าพวกนั้นทำผิด กติกาก เศรษฐกิจเงินนิยม พาสังคมเป็นแบบนั้น เพราะว่าใน ที่ผ่านมาเศรษฐกิจแบบเงินนิยมมันพาทุกอย่างไปนิยมเงินหมด แล้วเงินไม่มีศีลธรรมหรอกครับ เงินไม่ต้องการศีลธรรม เงินต้องการเงินที่ไหนมีเงินเงินก็ไปที่นั่นเพราะฉะนั้นคุณคลินตัน ก็ไม่จำเป็นต้องมีศีลธรรม คุณคลินตันไม่ต้องมีน้ำใจให้เมีย ให้ลูก คุณคลินตันล่วงเกินผู้หญิงที่อยู่ข้าง ๆ ได้ เศรษฐกิจ แบบเงินนิยมจะละทิ้งอย่างอื่นหมดจะเหลือไว้แค่เงิน และเราก็ กำลังเข้าไปสู่สิ่งนั้น อันนี้คือความแตกต่าง ผมยืนยันว่า อเมริกากำลังเหมือนโรมันในช่วงสุดท้ายก่อนอวอนนังจะยก เข้าไปได้ เพราะเกิดความแตกต่างมาก ระหว่างโรมกับประเทศ ที่เข้าไปครอบครอง เป็นทาสซึ่งเกิดความแตกต่างเหมือนอยู่ กันคนละโลก ทำให้เกิดความขัดแย้งกันเพราะคิดแต่เรื่องเงิน เพียงเรื่องเดียว ในการพัฒนาที่ผ่านมาของประเทศไทย เราก็คิดเรื่องเงิน เพียงเรื่องเดียว เมื่อเปรียบเทียบกับประเทหว่างในเมือง กับต่างจังหวัดก็ต่างกันมาก โอกาสต่าง ๆ ก็ไม่เหมือนกัน ในช่วง 3 ปีก่อนหน้านี้ ผมไม่สบายผมเดินไม่ได้วันหนึ่งขาหมด แรงไป พอ 4 หุ่ไปทำงาน กองลงไปกับพื้นเลย หมาที่บ้าน ดีใจกันใหญ่เลย วันนี้นายคลาน 4 เท้า ภรรยาก็นำไป โรงพยาบาล ลักติ 1 ผมหมดค่าตรวจไป 3 หมื่นสอง เขาตรวจผมทุกอย่าง แล้วก็ไซคิตไม่พออะไร เข้าก็ตรวจ ไซลันหลังผม พบว่ามีปัญหาในน้ำไซลันหลัง มีโปรตีน มากกว่าปกติ แล้วก็พบว่าผมเป็นกิลีบอร์ฟีนโรม มันกำลัง ไม่ทำงานมากขึ้น จากระบบประสาท ไต ตับ ปอด หัวใจ สุดท้ายจะขึ้นสมองแล้วก็ตายเขาก็ให้ยาผมซึ่งมีพวกสเตอรอย แต่ถ้ากินแล้วจะเป็นคนที่อารมณ์เสีย หลังงอ กระดูกผุ เป็น เบาหวานประมาณ 10 โรคได้ แต่ถ้าผมไม่กินผมก็ตาย มีอยู่ 2 อย่างให้เลือก ถ้าผมไม่กินผมก็ตาย แต่ถ้าผมกิน ผมจะ เกิดปัญหาความดันสูง ตอนนี้มีหมอมาช่วยดูแลผม 4-5 คน วันหนึ่งผมเกือบตาย กินยามากไป ฉีดมากไป ในขณะ ความดัน 160-170 ฉีดยา 4-5 เข็ม ผมซ็อคไปเลย ตลอดคืน ผมรอดตายเพราะภรรยาคอยนวดผม ผมอยู่ในโรงพยาบาล ประมาณ 10 วัน ออกมาได้สบายรอดตาย ทำไมผมถึงรอด รู้ไหมครับ ผมมีหมอช่วยถึง 4 คน แล้วหมอคอยให้กำลังใจ คอยดูแลติดตามนะครับ รวมทั้งอาจารย์หมออีก 11 คน ผมจำได้ ผมมีหมอดูแลถึง 15 คน ผมเลยรอดตาย เพราะ ผมมีเงิน เหตุผลเดียวที่ผมเชื่อ ผมมีประกันสุขภาพ ผมเป็น ประธานบริษัท 7-8 แห่ง เขารู้ว่ารักษาผมได้ ก็คงไปประกัน

คนเข้าโรงพยาบาลนี้อีกเยอะ ผมมีเงิน ก่อนหน้านั้นไม่กี่เดือน ผมอยู่ที่มูลนิธิเด็ก เอนอน่งทรายไปอยู่มูลนิธิเด็ก น่องทราย อายุ 2 ขวบ ตอนนั้นน่องทรายไปถึงมูลนิธิเด็กนี้ น่องทราย ขาดสารอาหารสมองพิการแล้วมาจากโรงพยาบาลพระปิ่นเกล้า น่องทรายมาถึง 28 มกราคม คุณแม่ชื่อคุณสมศรี งามผู้เป็น แม่ว่าเกิดอะไรขึ้น คุณสมศรีบอกว่ามาจากต่างจังหวัด มาพบแฟน เป็นคนชายที่ฟิงหุวิทย อยู่ข้างถนน ก็เป็นแฟนกัน ชายชาวเดาท์แทนแฟน แฟนก็ไปส่งของต่างจังหวัด ก็มีห้อง ตอนนี้มีปัญหาเรื่องการมีกิน พอแฟนไปต่างจังหวัดตัวเอง ไม่สบายบ้าง บางวันก็มีกินบ้างไม่มีกินบ้าง วันไหนไม่มีกิน ลูกในท้องก็อดด้วย งามว่าตอนคลอดเป็นอย่างไร หากินปกติดี ตอนนั้นดูโทรทัศน์ข้างบ้านแล้วเห็นนางเอกชื่อน่องทรายให้สวย เหมือนนางเอกในเรื่อง จึงตั้งชื่อลูกสาวว่า “น่องทราย” ตอนนี พอมมี 3 ปาก 3 ท้องเข้า แต่ก็ไม่มีเงินมากขึ้น บางครั้งสามี ไปส่งของต่างจังหวัด ตัวเองก็ไม่สบาย ไม่มีกิน ลูกก็เลยไม่มี กินไปด้วย แล้วถามว่า “ลูกเคยซั๊กไหม” ตอบว่า “เคยซั๊ก” แล้วเวลาลูกทำไม่ไปหาหมอ ถ้าไปถึงกลัวก็บอกว่าไม่มีเงิน ผมถามว่าทำไมเป็นโรนีเดียวนี้เขาก็มีคนไข้อนาถา กลัวไปถึง หมอแล้วหมอกถามว่าทำไมปล่อยให้ลูกไม่สบาย ไม่รู้จะตอบว่า อย่างไร กลัวไม่กล้าไปหา ก็บอกว่าหมอเขาไม่ทำอะไรหรอก ก็กลัวว่าจะเล่าให้หมอฟังไม่รู้เรื่อง เฉพาะว่าคนจน ไม่ได้เงิน แต่เงิน จนโอกาสจนการเข้าถึง จนทุกสิ่งทุกอย่างเห็นด้วย โหมหมอ น่องทรายมาหาผม วันที่ 28 มกราคม วันที่ 2 มีนาคม น่องทรายก็ตาย ผมกับน่องทรายต่างกันมากเลย ผมน่าจะตายแต่ผมกลับรอด น่องทรายไม่มีเหตุผลที่ต้องตาย เพียงแต่จนก็เลยต้องตาย เราจะพบความแตกต่างอันนี้มาก นะครับ ผมเห็นตายเพราะหมอทำมากไป แต่มีเด็กในชนบท เยอะนะครับ ตายเพราะหมอไม่ไปทำ จะพบโลกที่ต่างกัน อันแรกของการทำเรื่องของเศรษฐกิจในสังคมไทย ไม่ว่าจะ เรื่องเศรษฐกิจพอเพียง เศรษฐกิจชุมชน ข้อแรกคิดว่าเป็น เรื่องที่สำคัญมาก ก็คงอยู่ในวิชาทั่วไปคือเรื่องของใจ คนทว่ามีแรงบันดาลใจในเรื่องนี้ไหม ถ้าไม่มีอยากทำ เรื่องนี้สำคัญมาก เรื่องใจเราเห็นความจริงของสิ่งพวกนี้ไหม เราได้สอนนิสิตเรื่อง ชีวิตแล้วหรือยังว่าเขาจะเลือกอะไรในชีวิตของเขาถ้าไม่มีตัวเนี้ย บางทีมันก็ไม่มีประโยชน์หรอกครับ ผมคิดว่าอย่างนั้น ฉะนั้น เรื่องแรกที่ผมคิดว่าสำคัญมาก ในการจะทำหลักสูตรพวกนี้ก็คือ เรื่องของใจ เราสร้างแรงบันดาลใจ อันนี้ได้เพียงพอไหม ถ้าเราสร้างแรงบันดาลใจไม่เพียงพอ บางทีเขาก็ก็หายไป เอรัดเอาเปรียบ ผมเห็นในหลักสูตรอันนี้ค่อนข้างดีนะครับ ความจริงของชีวิต ยังอยากจะเรียนเลยไม่ทราบว่าจะสอนอะไร

แต่ที่ผมเล่าคือความจริงของชีวิตถ้าเราได้เข้าใจความจริงพวกนี้
รู้ว่ามันคืออะไร ความจริงพวกนี้ หรือใจในข้อแรก เป็นเรื่อง
สำคัญมาก ผมอยากจะพูดว่าในประเด็นเนี่ย กับคนที่มีความ
ในสิ่งพวกนี้จริง ๆ เนี่ยไม่ได้มาจากการสอน การฟัง จัดสอน
คนให้ทำดี ตอนนี้งัดทำแล้วก็เยอะ ไม่ได้มาจากการสอน ไม่ได้
มาจากการจำ ผมคิดว่าเรื่องแรงบันดาลใจมาจากการนึกคิด
การนึกคิดนำไปสู่ความจริงเผชิญความจริงเข้าไปรับรู้ความจริง
ตัวนี้สำคัญจะเกิดขึ้นได้อย่างไร เมื่อวันที่ 16 ที่ผ่านมานี้
เป็นวันที่สำคัญอันหนึ่งนะครับผมสนใจ ไม่ทราบอาจารย์อาจ
จะเรียนกับผมไม่เคย แต่ผมสนใจวันที่ 16 ที่ผ่านมาเป็นวัน
“โจรออฟฟาท” ได้รับ “คานาโน” ได้รับยอมรับว่าเป็นนักบุญ
เมื่อวันที่ 16 ที่ผ่านมารอบรอบ 1 ปี และวันที่ 30 ที่จะถึงที่
“โจรออฟฟาท” ตาย น่าสนใจนะครับ “โจทออฟฟาท” เป็นเด็ก
อายุ 14 ปี เมื่อประมาณ ค.ศ. 1400 เป็นเด็กลูกชาวบ้าน
ชานาแต่มีความรู้สึกว่าจะต้องปลดปล่อยประเทศฝรั่งเศสจาก
อังกฤษ “เป็นลูกชานา” ทำไมเด็กอายุ 14 คิดอย่างนั้น แล้วแก
ก็บอกว่า นักบุญใช้ใหม่ครับ มาบอกแกว่าแกนั้นจะต้องทำ
หน้าที่นี้ แล้วแกก็ต้องตายด้วยอายุ 14 แกก็พยายามไปพบ
ก็ไม่มีใครเชื่อแก นอกจากเพื่อนแกไม่กี่คนพาไปพบแล้ว เมื่อไป
พบก็พยายามหาทางให้หัวหน้าฝรั่งเศสมีกำลังใจที่จะปลด
จากชาติบ้านเมือง ผู้หญิงอายุ 14-15 และเป็นเด็กผู้หญิง ซึ่ง
เปลี่ยนยุโรปทั้งหมดเสีย ที่ทำให้ฝรั่งเศสเป็นอิสระรอดจาก
อังกฤษได้ แกก็กระตุ้นกองทัพให้ต่อสู้กับอังกฤษแล้วก็ได้รับ
ชัยชนะ ด้วยอายุประมาณ 15-16 เท่านั้นเอง รบหลายครั้ง
ชนะ” ความที่ผมแปลกใจก็คือว่า แกเป็นเด็กผู้หญิง แกเป็น
ลูกชาวบ้าน ทำไมแกมีกำลังใจมาทำสิ่งพวกนี้ แล้วก็ไม่ได้ทำ
เพื่อตัวเองด้วย ทำเพื่อควรวาซตรีรี่ ฝรั่งเศสไม่ใช่เพื่อตัวแก
แล้วแกก็รู้ว่าแกจะตาย แล้วสุดท้ายรบอยู่ 3-4 ปี มั้งครับ
พออายุ 17 ถ้าผมจำไม่ผิดก็โดนจับได้ แต่อังกฤษก็ไม่ได้ไป
ฆ่าตาย อังกฤษต้องการให้แกพูดออกมาว่าสิ่งที่แกคิดว่านักบุญ
หรือใคร มาพูดให้ปลดปล่อยฝรั่งเศสมันไม่จริง ขอให้แกพูด
แกก็ไม่ยอม ถ้าไม่ยอมเปลี่ยนคำพูดจะฆ่าให้ตาย แกก็ไม่ยอม
โดนทรมานอยู่ 3-4 เดือน สุดท้ายก็โดนเผาทั้งเป็น ทำไมถึง
ทำสิ่งนี้ไม่ได้เพื่อตัวเอง น่าสนใจถ้าเรากลับไปดูอีกนิตหนึ่ง
นะครับ ก่อนคริสตกาลไม่กี่ปีนะครับ “มิลปาดากัว” เป็นหัวหน้า
ทาสเป็นทาสคนหนึ่งของโรมัน สมัยเมโรก่อนเยซู ตอนนั้น
ผมเรียนและสนใจมาก “มิลปาดากัว” เป็นคนที่พาทาสออก
สู้รบกับทหารโรมัน ที่สนใจเพราะว่าเรื่องเขียนว่าต่อไปนี้เป็น
เรื่องชายคนหนึ่งชายผู้คิดจะปลดปล่อยทาสถูกปลดปล่อยจริง
2000 ปี ดูหนังตอนสมัยเด็กเนี่ย อยากรจะไปสะกิดเจ้า

“คอดักกราด” แสดงสเปาตากัวเนียบอกนาง ๆ รั้วหม ได้ที่นาย
คิดจะทำเนี่ย นายทำไม่สำเร็จหรอก แล้วนายก็ต้องตาย
แล้วผมก็ถามตัวเองว่าเขาจะทำไม ผมคิดว่าเขาทำถึงแม้ต้อง
ตายก็ทำ เพราะคิดว่าเป็นหน้าที่ที่ต้องทำ เพราะเขาเคยเจอ
กับไอ้ความทุกข์ยากของคนข้าง ๆ แล้วคิดว่าหน้าที่ที่เขาจะมา
เขาต้องทำอะไรสักอย่าง เพื่อประโยชน์ของคนทั่วไป ถึงตาย
ก็ทำ สุดท้าย “มิลปาดากัว” ก็รบกับทหารโรมันหลายครั้ง ก็ถูก
ชิงตากแห่งตายบนไม้กางเขน “มิลปาดากัว” เป็นอายุที่จะ
ปลดปล่อยทาส หลังจากนั้น 2000 ปี แต่มีหลายคนเขาทำ
สิ่งพวกนี้ ผมคิดว่าการทำเรื่องพวกนี้ ต้องมีใจมาก เพราะสิ่ง
ที่พูดถึงขณะนี้มันส่วนกระแสมาก ผมคิดอย่างนั้นมันเป็น
หน้าที่ของมนุษย์อย่างหนึ่งเราทำอย่างที่ทำ ๆ ตามตำราตามที่
เรียนมาจากอเมริกา ซึ่งเขาก็ต้องหาตำราที่จะสามารถที่จะ
ครอบครองทุกอย่าง เป็นเครื่องมือทุกอย่างให้ทุก ๆ ประเทศ
เป็นเครื่องมือ เขาไม่ผิดหรอก เขาก็ต้องทำผลประโยชน์
ของเขา เราต่างหากที่คิดอย่างไร เราคิดจะพึ่งตัวเองใหม่
เราจะช่วยคนในชาติใหม่ เราคิดจะช่วยญาติพี่น้องใหม่ เราคิด
ช่วยคุณแม่คนนั้นใหม่ที่ต้องมาฆ่าลูก ตัวเองพร้อมกับตัวเอง
หมดหวัง ผมคิดว่าเรื่องของใจตรงเนื้อสำคัญ หลักสูตรพื้นฐาน
เนื้อต้องให้ความจริงตามนี้มาก ๆ ถ้าท่านไม่ให้ความจริงตามนี้
มาเนี่ย มันจะท้อแท้ ท้อถอยการทำงานร่วมกัน เพราะว่ามัน
ต้องคิดเองเยอะ ผมก็เริ่มตรึงนี้สักนิตหนึ่ง ว่าความจริงอะไร
กันบ้างน่าสนใจนะครับ ในเรื่องของวิธีคิดหรือใจผมเรียกว่าถึ
คิดการจิตใจ แรงบันดาลใจหรืออะไรก็ตามที่ ก็เป็นที่สำคัญ
ในข้อแรกเนี่ยผมคิดว่าเรื่องของแรงบันดาลใจวิชาพื้นฐานที่ต้อง
สร้างขึ้น เมื่อเราเกิดมา ทำไม มีหน้าที่อะไร เราควรจะทำ
อะไรกัน เราต้องเข้าใจกระแสของโลกที่มันเปลี่ยนเพราะ
ท่านอาจารย์กำลังปรับปรุงหลักสูตรเพราะกระแสก็ต้องเข้าใจ
กระแสของโลกขณะนี้มาก ผมเองเป็นคนแรกเจอจากกับ
“เออร์เบงค์” เรื่องช่วยเหลือประเทศไทย ตอนเข้าเราก็พบ
ความคิดอะไรต่ออะไร

ซึ่งเราพบว่าเราคิดไม่เหมือนเขา อเมริกาตอนนี้กำลัง
เติบโตในช่วง 5 ปีที่ผ่านมา ปี 95-99 ตลาดดาวโจรอเมริกา
มันขึ้นจาก 4,000 ถึง 11,000 ขึ้นมาเกิน 3 เท่า ในขณะที่
เดียวกันความล้มละลายของรัสเซียของอเมริกาได้และของเอเชีย
ในช่วง 2 ปีหลังเนี่ย ดัชนีตัวนั้นขึ้นสูงมากขึ้นไปอีก
เหมือนกับกรุงเทพกับชนบทค่อนข้างเหมือนกันสภาพนี้จะเห็น
ได้ว่าเป็นอะไรที่ต้องเข้าใจทีเดียว แล้วคุณลูบที่พึ่งลาออก
รัฐมนตรีคลังอเมริกาแล้วที่งานที่สำคัญของลูบมีอยู่ 4-5 อัน
ที่เขานำมาไฮโรแสดง มีอันหนึ่งที่น่าจะเห็นชัดเลยคนสนนิของ

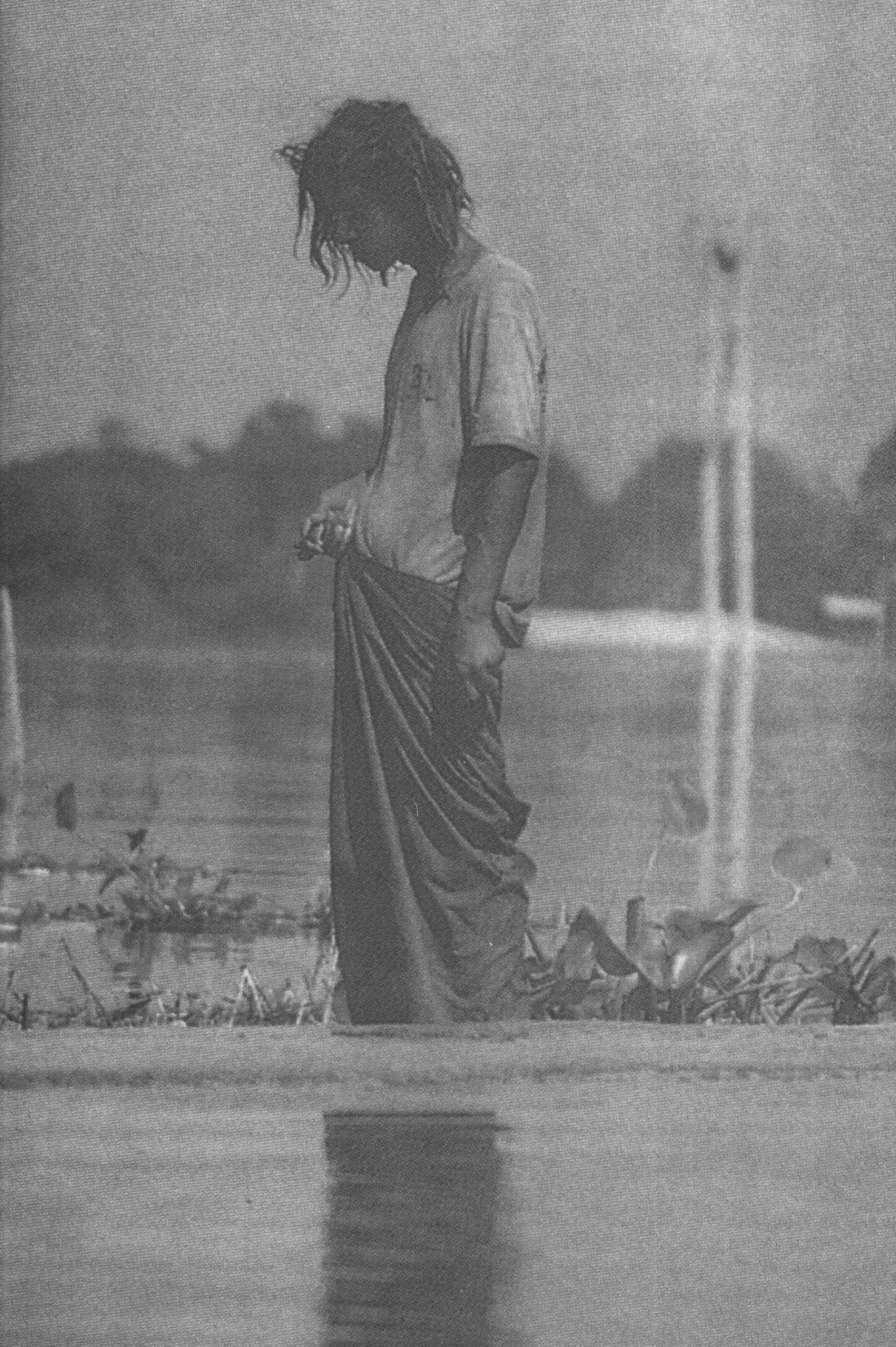
คุณลูบิน การที่เขาช่วยเหลือประเทศไทย เป็นข้อหนึ่งใน 4 ข้อนั้น แต่ได้ตัดสินใจเข้าช่วยเหลือเกาหลี แสดงว่าเป็นสตอร์จี ที่ถูกลองไปอ่านนะครึบว่าใครเป็นมิตรประเทศเพราะ การเข้าช่วยเหลือประเทศไทยทำให้ญี่ปุ่นอ่อนแอลงทีเดียว แล้วก็คุณลูบินเนี่ยเป็นแซแมนของโกแมนแซก ทำกำลังมาซื้อประเทศไทย ซื้อราคา 18% - 15% ขายให้คนไทย 40% แล้วผลสตางค์ออกมาอย่างนี้ แล้วเขาก็หลงจะฟังเขา นี่ก็เป็นกระแสโลกด้านเศรษฐศาสตร์ก็เป็นเรื่องของเศรษฐกิจเงินนิยมก็นิยมเงิน เราเห็นภาพอันนั้นนะครึบ ต่อคนไทยนัดหนึ่งนะครึบอยากจะให้ดูสักนัดหนึ่ง ผมคิดว่าเรื่องแรงบันดาลใจ มันจะต้องเข้าไปถึงความจริงอะไรหลาย ๆ อย่างเราก็เห็นมัน อันเนี่ยไม่มีตำรา ผมคิดขึ้นมาเอง จำได้ว่าเขียนมาประมาณ 6 ปี 7 ปีที่แล้วก่อนทุกอย่างจะล้ม จำได้ว่าวันแรกที่พูดเนี่ยสภาพความมั่นคงแห่งชาติมันพังด้วย เก็บทุกอย่างที่ผมพูดไปหมดเลย แม้แต่ลายมือผม เขาไม่คืนผมเลยและหลังจากนั้นพบว่า สภาพความมั่นคงที่เปลี่ยนแปลงเยอะ ผมได้บอกว่าที่ครอบครัวไทยล้มเหลวเนี่ยจะทำให้ประเทศชาติมีปัญหาเพราะความมั่นคงไม่ได้อยู่ที่ชายแดน แล้วอยู่ที่ครอบครัวไม่มีชนชาติใดเรียกตนเองว่าชนชาติได้ ถ้าชนชาตินั้นไม่มีครอบครัวในชาตินั้นมันที่ระเหวระร้อนเหมือนอวนนัง เพราะมันไม่มีครอบครัว แต่ถ้าเราทำเศรษฐกิจครอบครัวพอเพียง ชาติก็จะหมดแล้วเขาจะมา 30 ปี เราเริ่มด้วยทรัพยากร บอกว่าเรียนเศรษฐศาสตร์ ก็มีวัตถุประสงค์อยู่ 3 อย่าง ผมเข้าใจอย่างนั้น ท่านอาจารย์ทราบดีกว่าผม มีอะไรนะครึบคุณ, ที่ดิน, คน และยกย่องคนเป็นวัตถุประสงค์ที่ประเสริฐที่สุดใน 3 อัน แล้วเราได้อธิบายว่าเป็นทรัพยากรมนุษย์ และมีมหาลัยปลอมมาตั้งสถาบันทรัพยากรมนุษย์ขึ้นมาเยอะผมยืนยันว่ามนุษย์ไม่ใช่ทรัพยากรคนที่คือคน และผมจะไม่ยอมให้ลูกผมเป็นทรัพยากรของใครอีกต่อไปแล้ว ลูกผมมีสิทธิ์ที่จะมีชีวิต มีสิทธิ์ที่จะเลือกเหมือนลูกทุกคน เราไม่ได้เกิดมาเป็นวัตถุประสงค์ให้ใคร ผมคิดว่าเราต้องคิดซะใหม่ในเรื่องนี้ แต่ตอนนั้นเราคิดอย่างไร เราคิดพัฒนาเศรษฐกิจอุตสาหกรรม แล้วก็เอาทรัพยากรเข้าเมือง เอาแร่เอาป่าไม้ เอาทุกอย่าง เขานำก๊าซ น้ำมัน ผมที่อยู่กับพวกนี้ตอนที่เรานำน้ำมันขึ้นก็เหมือนที่จะเอามาช่วยคนยากจนเหมือนตอนเอาแร่แร่มหมดไปจากประเทศไทยคนจนยังไม่ได้เลย ตอนนั้นก็ก๊าซกับน้ำมันก็หมดแล้ว ตอนนั้นติดอยู่ที่ฮิดสันซิปอดอยู่ตรงนั้น แล้วก็สร้างหนี้ไม่รู้กี่ 500,000-600,000 ล้าน ใช้เราต้องใช้แทนมันจึงเข้ามาเฉย ไม่รู้ดึงเข้ามาเพื่ออะไร อันนี้เอาเข้าไปส่วนใหญ่ทำโดยองค์กรของรัฐ การดึงทรัพยากรเข้าไปไม่ว่าจะเป็นป่าไม้ น้ำ แร่ธาตุ ทุกสิ่งทุกอย่างเพื่อจะดึงเข้าไป

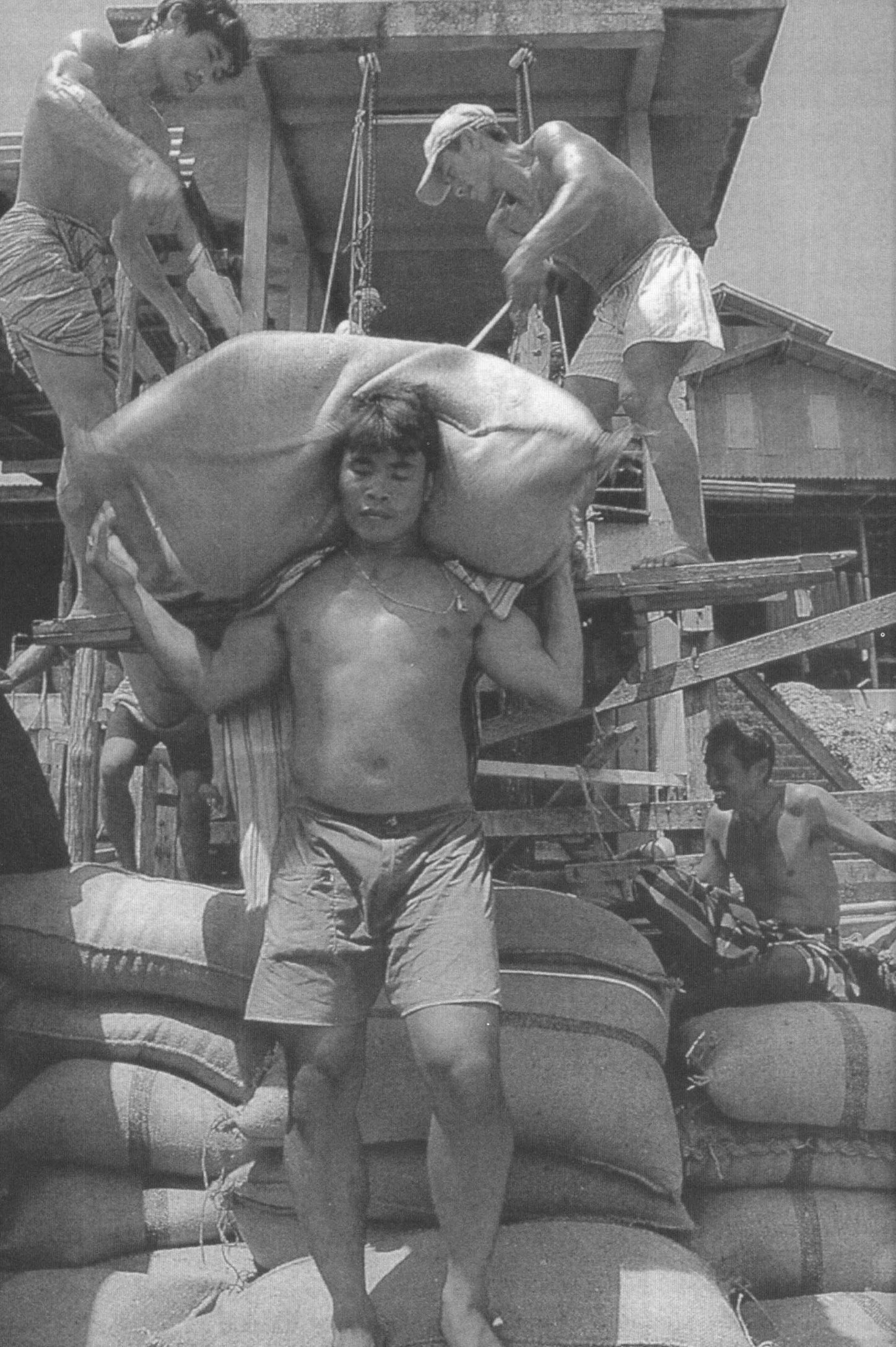
เพราะเป็นวัตถุประสงค์ พอดึงเข้าไปในเมืองก็จะรวยขึ้น ต่างจังหวัดจะจนลงเรื่อย ๆ ก็รอบ ๆ เข้ามันกลายเป็นรัฐมาประเทศ พ.ศ. 2507 รัฐกฎหมายป่า และวิธีประกาศก็คือว่าที่ไหนไม่มีเอกสารครอบครองถือว่าเป็นป่า ทั้งที่มีคนอยู่ตั้ง 1,000,000 คน ก็ประกาศกฎหมายออก ก็คนชื่อเป็นเกษตรกร ผิดกฎหมาย และไม่มีที่ทำกินขึ้นมาเยอะแยะ แล้วมันก็บินไปธุรกิจการเงินเนี่ยไม่มีเงิน ท่านอาจารย์ทราบดี เรื่องของเศรษฐศาสตร์เนี่ยเงินเนี่ยไม่มีวันพักผ่อนหลอกครึบผมนอนไปวันศุกร์พอถึงวันจันทร์ก็ตกดอกเบี่ย 12 ล้านแล้ว เพราะผมขายอยู่ประมาณ 4 หมื่นล้าน เหมือนเขาอยู่วันละ 100 กว่าล้าน ครึ่งวันก็ 50 ล้าน ก็ต้องกู้เขามาหนูน ก็มีเงินกู้ยู่ เกินหมื่นล้านเหมือนกัน มันก็มีดอกเบี่ย เพราะฉะนั้นพอเข้าไปสู่การเงิน มันไม่มีให้เราพักผ่อน พอมีเงินธุรกิจการเงินก็ไม่เคยอยู่เฉย เอาทุนออกไปซื้อทรัพยากร ซื้อทุกอย่าง ซื้อชายทะเล ซื้อป่า ซื้อต้นน้ำลำธาร เกะทั่งเกาะยังซื้อไปได้เลย ทั้งที่เป็นของสาธารณะ ทุนไม่ซื้อทรัพยากรยิ่งหมด เกษตรกรคนจนเขาทำได้อยู่ 2 อย่าง บุกปลูกป่า เพราะเขาไม่มีกินตรงนี้รัฐไม่ได้ แต่ถ้าเอาทุนออกมาซื้อรัฐให้เอกชนก็ออกมา ซื้อมาเป็นเจ้าของรัฐเองก็ใช้รัฐวิสาหกิจหน่วยงานของรัฐเข้ามาครอบครอง เกษตรกรก็จนลงป่าที่เขาให้ทำกินเป็นอาหารประจำวันก็มีคนอื่นเป็นเจ้าของแล้ว เขาก็ต้องบุกกรูมากขึ้น ตรงนี้เราไม่ได้ เราจะพบว่าเราจะบอกว่าให้เก็บต้นน้ำลำธารไว้ให้ลูกหลาน แต่ตอนนี้ไม่มีอะไรกินก็ไม่มีคำตอบ ถ้าเขาเข้าไปเราก็ทำลายบ้าง ถูกฆ่าตายบ้าง ก็มีอีกอันหนึ่งที่เกษตรกรเข้ามาเป็นแรงงาน ในเมืองอันนี้เราชอบตรงตามทฤษฎีเศรษฐศาสตร์ ต้องการคนก็มีเข้ามาในเมือง กลางวันกลางคืนเราไม่ใช้เราก็ไม่ทำที่ให้นอน ในเมืองก็เกิดสลัมชุมชนแออัด สิ่งแวดล้อมเสียเพราะเราไม่เคยคิดว่าเขาต้องนอน แต่กลางวันเนี่ยเราไม่ต้องการแรงงานผู้ชายเขาต้องการ

มันมีการท่องเที่ยวมันคือสภาพซึ่งมันเกิด ก็เกิดปัญหาสังคม ปัญหาการเอารัดเอาเปรียบ อีกอันหนึ่งทุน เมื่อออกไปต่างจังหวัดเนี่ย ก็ไม่อยู่เฉยอีกนาน ๆ ขึ้นมาก็เกิดระบบความร่ำรวยที่ต่างกัน มีเจ้าพ่อร่ำรวย ใช้ทรัพยากรหมด ทรัพยากรพัง สิ่งแวดล้อม ครอบครัวหมด แต่กระเหวระร้อนคนละทิศละทาง ทรัพยากรจนไม่มีกิน เกษตรกรทุนก็มีเข้าไปซื้อการเมืองในเมือง เล่นการเมืองจนการเมืองพัง เอาการเมืองมาเล่นธุรกิจจนธุรกิจพัง เข้ามาครอบครองการเงินจนการเงินพัง นั่นก็คือสิ่งที่เกิดขึ้นก่อนปี 2529 ทุกอย่างมันพังมาตามลำดับ ก็เราเริ่มเปิดประเทศในด้านการเงินเสรีให้ต่างประเทศเข้ามา ในปี 2536 หรือ 2537 ต่างประเทศก็เข้า

มาช่วยพวกนายทุน นักเกร็งกำไร ปั่นราคากันขึ้นมาเราก็ถูก
หลอกในปี 2539 เดือนพฤษภาคม เงินที่เราเก็บไว้ทั้งหมด คือ
พอเราเริ่มพัฒนา อาจารย์คงทราบดีว่าคนจนในต่างจังหวัดมี
รายได้ 1 เมื่อประมาณ 2508 ในกรุงมีรายได้ 8 เท่า เรา
พัฒนามา 30 ปี ถึงวันนี้คนจนในชนบทมีรายได้ 1 กรุงมีรายได้
18 มันเพิ่มขึ้นแต่สิ่งที่เกิดขึ้นเนี่ยเราเก็บเป็นเงินตราต่างประเทศ
39,000 ล้านเหรียญ และวันดีคืนดีจากการที่เราเปิดเสรีทาง
การเงินก็เอาเงินนี้ของเราไปได้หมดในเดือนพฤษภาคม พอผม
พูดอย่างนี้บู๊บ จำได้เลยอาจารย์ อารา สยามมาลาคุณ โภก
ใครบอกคุณว่ามัน 11 เดือน 3 วัน เท่านั้นแหละ ระหว่างวันที่
10-14 พฤษภาคม เอาเราไปหมดเลยแล้วคนที่โดนหลอกเข้า
เมื่อเขาถูกเขา มันมีการท่องเที่ยวมันคือสภาพซึ่งมันเกิดก็
เกิดปัญหาสังคม ปัญหาเอารัดเอาเปรียบ อีกอันหนึ่งทุนเมื่อ
ออกไปต่างจังหวัดเนี่ยก็ไม่อยู่เฉยอีกนาน ๆ ขึ้นมาก็เกิดระบบ
ความร่ำรวยที่ต่างกัน มีเจ้าพ่อร่ำรวยใช้ทรัพยากรหมด
ทรัพยากรพัง สิ่งแวดล้อมครอบครัวหมด แดกกระทะร้อน
คนละทะเลาะทาง ทรัพยากรหมดจนไม่มีกินเกษตรกรรมมี
ก็เข้าไปซื้อการเมืองในเมือง เล่นการเมืองจนการเมืองพังเอา
การเมืองธุรกิจพัง เข้ามาครอบครองการเงินจนการเงินพัง
นั่นก็คือสิ่งที่เกิดขึ้นก่อนปี 2539 ทุกอย่างมันพังตามลำดับ
เข้าเราเริ่มเปิดประเทศในด้านการเงินเสรีให้ต่างประเทศเข้ามา
ก็เราก็ถูกหลอกในปี 2539 ต่างประเทศก็เข้ามาชวนพวก
นายหน่านักเกร็งกำไรปั่นราคากันขึ้นมา ก็เราก็ถูกหลอก ในปี
2539 เดือนพฤษภาคม เงินที่เราเก็บไว้ทั้งหมดคือพอเราเริ่ม
พัฒนา อาจารย์คงทราบดีว่า คนจนในต่างจังหวัดมีรายได้ 1
เมื่อประมาณ 2508 ในกรุงมีรายได้ 8 เท่า เราพัฒนามา
30 ปี ถึงวันที่คนจนในชนบทมีรายได้ 1 กรุงมีรายได้ 18
มันเพิ่มขึ้น แต่สิ่งที่เกิดขึ้นเนี่ย เราเก็บเป็นเงินตราต่างประเทศ
39,000 ล้านเหรียญและวันดีคืนดีจากการที่เราเปิดเสรีทาง
การเงินเขาก็เอาเงินนี้ของเราไปได้หมด ในเดือนพฤษภาคม
พอผมพูดอย่างนี้บู๊บ จำได้เลยอารา สยามมาลา คุณโภก
ใครบอกคุณว่ามัน 11 เดือน 3 วัน เท่านั้นแหละ ระหว่างวันที่
10-14 พฤษภาคม เอาเราไปหมดเลยแล้วคุณที่โดนหลอก
เขาเพื่อนผมเอง ชัยวัฒน์ วิบูลสวัสดิ์ เรียนชั้นเดียวกัน เขา
เก่งสอบได้ที่ 1 ขนาดที่ 1 ยังโดนต้มไปหมดเลยนับประสา
อะไรอย่างผมความหมายคือว่าเรากำลังเข้าไปสู่ระบบทาง
การเงิน ซึ่งเราไม่มีความรู้เลยไม่รู้เรื่องเลย เขาไม่คิดเลยมัน
จะมีอะไรกว้างขวางเดินตาม ๆ เรียนแบบเข้าไปพอวันหนึ่ง
เราก็หมดตัว อันนี้ก่อนเป็นภาพซึ่งมันเกิดขึ้น ซึ่งผมคิดว่าเด็ก
และหลักสูตรเด็กก็รู้สิ่งเหล่านี้ว่าอันนี้เป็นภาพอาจารย์

หมอบประวิทย์ เขียนตั้งหลายปี ด้านนี้เป็นชนบทก็มีการชน
ข้าวไร่ไม่ต่าง ๆ เข้ากรุงเทพอันนี้เป็นต่างชาติ แล้วที่เอา
สินค้าที่ไม่จำเป็นราคาแพงไปขาย แล้วก็ชนทรัพยากรแรงงาน
เข้ากรุง พอมาถึงกรุงเทพได้ทางนี้ก็ขนเอาเงินทุนเอาทรัพยากร
ออกไปขายต่างประเทศ แล้วก็ทิ้งของฟุ่มเฟือยมาอนทอดทุย
ท่องเที่ยวอยู่ที่นี่ อันหนึ่งเขียนก่อนล้มจนทางการเงิน เดียวนี้
ไม่ต้องชนแล้วใช้กดปุ่มวินาทีเดียวก็เป็นหนี้เขาไปชั่วกัปชั่วกัล
ที่มันก็ปล้นกันต่อ ๆ ไปจนไปถึงกรุงโรม กรุงโรมตอนนี้ ผมพูด
ที่อเมริกาวัน ๆ ไม่ทำอะไร ดูค่อยซื้อขายนี้อเมริกาก็มีปัญหา
อ่อนแอเพราะเดินไปผมมองดูคนเนี่ย อย่างน้อย 1 ใน 3 คิดว่า
ประมาณครึ่งหนึ่งมันมีปัญหาหลายเลย มันอ้วน สุขภาพมัน
อ้วนยังกับตึกเพราะมันอยู่สุขสบาย มันไม่มีอะไรทำอนกิน
ข้าวโพดดูทีวี วัน ๆ แล้วก็ซื้อหุ้น ชีวิตมัน แล้วที่ไหนไม่ชอบใจ
ก็ระเบิดบ้าง ฆ่าเด็กฆ่าผู้หญิงได้ แล้วก็ไม่รู้สึกอะไรเลย ๆ
เพราะมันสุขสบาย แล้วก็เปิดเวลาที่ผมเรียกว่าระเบิด
เวลาเนี่ยสำคัญคือการทำลาย ผมว่ายังเป็นการทำลายของ
แต่การกดดันทางจิตใจอันตราอันนี้สร้างระเบิดเวลาในโลกมาก
มีคนอาหรับต่ำกว่าร้อยล้านที่เกิดมาแล้วก็สาบานกับตัวเองว่า
ถ้าฆ่าคริสตังได้ก็ยอมตายพร้อมจะฆ่าเป็นร้อย ๆ ล้าน นี่คือ
ระเบิดเวลาความแค้นความอะไรที่สร้างไว้ในโลก แต่ความ
ต่างทางด้านฐานของอำนาจสิ่งพวกนี้เป็นระเบิดเวลา สิ่งพวกนี้
เป็นระเบิดเวลา สิ่งพวกนี้เป็นระเบิดเวลาความแตกต่างเป็น
ระเบิดเวลาทั้งนั้น การที่คิดว่ามนุษย์ไม่เท่ากัน เวลานี้เป็นสร้าง
ความแตกต่างสูง กระแสเศรษฐกิจเป็นเศรษฐกิจเงินนิยม ยิ่งที่
ผมเรียนไม่มีศีลธรรม มีที่ไหน มันไปที่นั่นแล้วเราก็กำลังไป
แล้วเราก็ตอนนี้เมืองกำลังรู้สึกอะไรครับ อาจจะรู้สึกมันคง
ผมว่าไม่มีความหลอก เขาสามารถที่จะทำลายเราได้เพียงแค่
ให้กองทุน 411 พัน มาขายเงินบาท ลักเดี่ยวประเทศจะ
ไม่รู้เรื่องแล้ว เพราะเราย้ายไปพึ่งเขาหมด เราพึ่งตัวเองน้อยไป
ตรงนี้เราต้องระมัดระวังอันนี้คือสภาพรอบ ๆ ที่ผมอยากจะ
เล่าว่าเท่าที่ผมมองดูว่า ขณะนี้เศรษฐกิจเป็นอย่างนี้ก็สอนให้
เราปรับใช้ เพราะฉะนั้นในเรื่องของตัว วิถีตรงนี้ค่อนข้างสำคัญ
ในเรื่องของใจที่ผมว่าโดยเฉพาะนั้น ส่วนตรงที่คนจำนวนมาก
ต้องอพยพกันเข้ามาแล้วก็คุณสมศรีก็เป็นคนหนึ่งเข้ามา
คุณแม่ต้องมาฆ่าลูกเพราะความยากจน ผมเองได้ทำงานเด็ก
ช่วยอะไรต่ออะไรรับว่าไม่ไหว เจอเด็กคนร้องให้พี่เจอ
300 คน ร้องให้ 300 พี่ก็ไม่ไหว สุดท้ายก็ตัดสินใจว่าเราจะ
ต้องมา ถ้าเขามีกิน ก่อนที่ปัญหาจะเกิดจะมากกว่า ตอนนั้นมัน
มาอย่างไรเท่านั้น ผมมอง ผมคิดว่าในชุมชนสลัมในประเทศไทย
เขาได้ทำเศรษฐกิจพอเพียงอยู่แล้ว ท่านอาจารย์คงทราบ

เมื่อก่อนปลูกข้าว สีข้าวเอง มันก็กระเด็นหมูได้กิน ไก่ได้กิน รอบ ๆ เครื่องสีข้าว ด้วยมือด้วยไม้เขาเอง มีเหลือเขาก็ค่าข้าว ตอนกิน แล้วยังมีฟรุ้งนี้เข้าไว้ไลบาตร ฟุ้งข้าวสีฟุ้งไว้เหลือเพื่อให้เพื่อนบ้านกิน มีเหลือไว้สำหรับเก็บเป็นพันธุ์สำหรับปีหน้า มีเหลือไว้แลกเปลี่ยน มีเหลือไว้ทำพันธุ์และถ้ามันก็มากกว่านั้น ก็ค่อยพูดเรื่องขายเขาก็มีความสุข มีศีลธรรม ช่วยเหลือพระ ได้ช่วยเหลือเพื่อนบ้านได้ มีชีวิตข้างหน้าได้ มีความมั่นคงได้ แต่ยังไม่เงินเลยแล้วหลังจากนั้นก็มึนนักเศรษฐศาสตร์มาบอกว่า สีข้าวกินอย่างนี้ไม่ดีหรอก มีข้าวหักลัก 20% ข้าวที่มีราคา ต้องเป็นข้าว 100% ให้โรงสีข้าวมาช่วยสี มันถึงจะได้เงินดี ก็เริ่มที่จะมองการเงินแทนที่จะทำเศรษฐกิจพอเพียงมีกินพออยู่ พอกิน ก็เปลี่ยนไปทำเพื่อเงิน ทำเพื่อเงินก็ไปให้โรงสีส่วนตัวเอง ก็ผลิตไม่ได้เมื่อต้องการเงินนะครับ โรงสีหรือคนอื่นก็บอกเอาละ ทำเพื่อเงิน แล้วเนี่ยก็ต้องหาเงินไปซื้อกิน พอหาเงินไปซื้อกิน ก็เปลี่ยนไปทำเพื่อเงินก็ไปให้โรงสี ตัวเองก็ผลิตไม่ได้ เมื่อต้องการเงินนะครับ โรงสีก็หรือคนกิน ก็บอกเอาละทำเพื่อเงิน แล้วเนี่ยก็ต้องหาเงินไปซื้อกิน พอหาเงินไปซื้อกิน ไม่มีเงินเขาก็บอกว่าไม่เป็นไร ก็กูไปก่อนซิ กูไปเอาอะไรมาจ่านาก็ได้ เอาบ้านมาจ่านาเอามาจ่านองไม่มีปุ๋ยไม่มีสารเคมี ไม่มียาฆ่าแมลงก็กูไปได้ก็เอาไปก็แล้ว ก็ขายข้าวเปลือกก็พบว่าเงินที่ขายได้ ไม่พอที่จะต้องไปซื้อ ก็จะไปพบความไม่สมดุลนะครับ เงินที่ได้ไม่พอไปซื้อเขาก็บอกไม่เป็นไรก็กูไปได้ สร้างความสะดวกก็ต้องรับปลูก ก็ต้องซื้อปุ๋ยมากขึ้น ซื้อสารเคมีมากขึ้น ที่ตรงนี้เกิดความเปลี่ยนแปลงเศรษฐกิจพอเพียง เป็นเศรษฐกิจเงินนะครับตัวเองก็พึ่งตัวเองไม่ได้ เป็นหนี้เป็นสินมากขึ้น เขาก็บอกไม่เป็นไรฉันจะช่วยอีกยังมีบ้านเหลือใช้ไหมจะช่วยขายนะ สุดท้ายก็ยังมืลูกสาวอีก ก็ช่วยขายให้ ก็ช่วยทุกอย่าง ช่วยตั้งแต่แรกจนสุดท้าย ก็เหมือนเมืองไทยตอนนี้เปรียบเลย เขาที่ มาช่วยขายวันที่เรามีเงิน เขาก็หลอกให้เราซื้อเขาก็ได้ค่าคอมมิชชั่น พอวันที่เราไม่มีเงินเขาบอกมีบ้านใหม่ มีอะไรไหม จะขายได้ เขาก็มาเป็นนายหน้าขายให้เราอีก เขาก็ได้เงินอีก ที่ตอนซื้อเขาก็ได้ ตอนขายเขาที่ได้เนะครับ ตรงก็เศรษฐกิจการเงินเพราะว่าในชนบทเกิดปัญหาอย่างนั้นตรงนี้เพราะฉะนั้น มันก็เกิดความทุกข์ เกิดการพึ่งตัวเองไม่ได้ค่อนข้างมาก ผมคิดว่าวามจริงนั้นซ้ำและซ้ำอีก การศึกษาทำอะไร ตรงนี้ค่อนข้างสำคัญนะครับ การศึกษาที่แล้วมานี้ ผมไม่รู้ว่าจะเรา ทำเพื่อการศึกษาหรือเปล่า เพราะจริง ๆ แล้วในระดับ มหาวิทยาลัย เราใช้วิธีสอบคิดออกใช้ไหมครับ เราสอบคัดคนใจออกเอาคนฉลาดไว้ คัดคนด้อยโอกาสออก เอาคนมีโอกาสไว้เอาคนจนออกเอาคนรวยไว้ ที่จริงแล้วการศึกษาหรือ

สถาบันการศึกษาเนี่ย ไม่ได้มีหน้าที่คัดคนใจออกแล้วเอาคนฉลาดไว้เนะครับ สถาบันการศึกษามีหน้าที่ทำคนใจให้ฉลาด ไม่ได้มีหน้าที่คัดคนใจออก มันคือหน้าที่หลัก เราที่เปลือทำกัน เพื่อที่จะเอาคนเนี่ยทิ้งไปให้ธุรกิจอุตสาหกรรม หรือบริษัท ผมทำหน้าที่เหมือนส่วนการพนักงานของผมเปรียบเลย คัดคนใจออก เอาคนฉลาดมาให้ผมใช้ แต่จริง ๆ แล้ว การศึกษาไม่ได้หมายความว่าอย่างนั้น การศึกษาเพียงทำคน ด้อยโอกาสให้มีโอกาสไม่ใช่คัดเขาออกเพราะฉะนั้นการคัดเรื่อง การศึกษาเนี่ย จะทำเราคิดแต่เรื่องเก่ง เรื่องการหาคนดี ๆ เราจะไม่มีใครดูแลคนด้อยโอกาสคนที่เจ็บป่วยคนที่ยากจน เท่านั้น คิดเข้าออกตลอดเวลา เข้ามาทำงานนี้ พอเขาพิการ เราก็ส่งกลับเข้ามาเป็นผู้หญิง บริการเป็นเอดส์เราก็ส่งกลับไป เพราะฉะนั้นสังคมชนบทก็จะเป็นสังคมที่มีแต่ความอ่อนแอเนี่ย ก็เป็นพื้นฐานของชนบททุกอย่างเนี่ยมันไปสุมที่นั่นหมดเลย มันตั้งไปแล้วไม่มีวันจบ แล้วต่างประเทศต่อไปอีกคนครับ ผมคิดว่าตรงเนี่ย ในการศึกษาพื้นฐานทั่วไปคงจะต้องใช้เรียกอะไรครับ การศึกษาทั่วไปหรือใจไปทราบต้องให้เด็กเข้าใจอันนี้ และการเข้าใจต้องลงไปสู่ความจริงที่เกิดมากกว่าการที่ให้ เรียนวิชา มันแปลกไปครับที่ประเทศเราส่งข้าวปีละ 6 ล้านตัน 1 ใน 3 ของโลก ท่านอาจารย์ทราบดี ข้าวที่ขายในโลก 1 ใน 3 เป็นข้าวจากเมืองไทย เราส่งข้าวออกปีหนึ่ง 5 ล้านถึง 6 ล้านตัน แต่ในเมืองไทยมีเด็กไม่มีข้าวกลางวันกิน 3.5 ล้านคน ประมาณ 5 แสนคนขาดสารอาหารอีก 3 ล้าน คนจนไม่มี ข้าวกิน ประเทศที่ส่งข้าวออกมากที่สุดในโลกมีเด็กซึ่งไม่มี ข้าวกินตั้ง 3 ล้านคน อันนี้ไม่แปลกเลยเราจะพบว่ามันถูก ทอดทิ้ง อันนี้เป็นพื้นฐานของเมืองไทย แล้วก็เด็กก็ไม่พอกก็มีการตั้งงบประมาณให้ข้าวกลางวันเด็กก็ช่วยได้สัก 1 ใน 3 ส่วน พวกนี้มันสะสมก็ในประเด็นแรกผมคิดว่าเรื่องของการทำ ความเข้าใจให้เกิดแรงบันดาลใจ คงเป็นประเด็นค่อนข้างสำคัญ แล้วความจริงพวกเนี่ยเป็นตัวซึ่งจะทำให้การเข้าใจในเรื่องที่ จะหาวิชาหรือหลักที่จะใช้ชีวิตที่จะช่วยเหลือที่จะมุ่งชีวิตมัน ไปสู่อะไรนะครับ เราจะตะเกียกตะกายรับใช้คนอื่นหรือเรา จะมีคุณค่ากัน คนที่อยากลำบากกว่า ตกใจใจกินตรงนี้ แต่ผม คิดว่าการศึกษานี้สอนให้คนรู้จักเลือกเป็นนะครับ นั่นเป็น ประเด็นแรกใจในวิชาศึกษาทั่วไปต้องพาไปสู่ความจริงแล้วให้ มันเกิดแรงบันดาลใจ มีอยู่ชนิดหนึ่งนะครับ ผมหวังเรื่องเวลา อยู่ชนิดหนึ่งเหมือนกัน ผมมีอยู่ชนิดหนึ่งนะครับ เรื่องแรงบันดาลใจเนี่ย คือคนเนี่ยนะครับ ผมฝากไว้ชนิดเดียว คนเนี่ย มีประกอบด้วยอะไรนะครับ อาจารย์ครับ การกลับไปใจ แล้วแรงบันดาลใจจะเกิดขึ้นได้อย่างไรครับ คนประกอบด้วยกาย

มีอะไรมากระทบปืบ เรารู้สึก รู้สึกปืบจำได้ จำได้ปืบเริ่มนึกคิด พอดคิดปืบเราใส่ไว้ในจิตสำนึกกะครับคนไม่ได้ประกอบด้วยกาย อย่างเดียวคนมีความรู้สึกมีความจำมีความนึกคิด มีจิตสำนึก แล้วคนต่างกับสัตว์อย่างไร แล้วสัตว์ต่างกันวัตถุอย่างไร เราจะเห็นได้ว่าถ้าเราพูดถึงเรื่องวัตถุ เราพูดถึงเรื่องการประกวอด ปรถยนต์ ประกวอดรถเก๋ง เราก็กะประกวดแต่กายว่ามันสวยไม่สวย แต่เวลาเราประกวดสัตว์ ประกวดหมาเนี่ย สังเกตไหมครับ ประกวดถึงความรู้สึก ประกวดถึงความจำมันจำได้เราก็กะว่า มันฉลาดใช้ไหมครับ มันแสดงว่าสัตว์ต่างกับวัตถุ ตรงที่มีความรู้สึก มีความจำ แต่เวลาเราประกวดนางงามเนี่ย เราก็กะประกวดแค่นะเนี่ย แยกว่าประกวดหมาเนาะครับ ที่จริงแล้วถ้า ประกวดคน ต้องประกวดที่นึกคิดที่จิตสำนึกความเป็นคน เกิดตรงนึกคิดกับจิตสำนึกที่ทำให้เราต่างกว่าสัตว์เพราะฉะนั้น การที่จะสร้างคนที่เดียว ถ้าเราสอบแค่ความจำเนี่ย จะไม่เกิด เรื่องของสำนึกสัตว์ถึงไม่มีความสำนึก เพราะมันเป็นระบบจำ แต่ความสำนึกจะสัมพันธ์กับเรื่องนึกคิดครับตรงนี้สำคัญเขาจะ ต้องนึกคิดเอง เขาจะต้องรู้สึกสะเทือนใจเข้าใจ ตระหนักด้วย ตัวเองเนาะครับ ผมยกตัวอย่างอันหนึ่งที่จำได้ ก็คือเวลามีเด็ก เนี่ยเนาะครับ เด็กผู้ชายที่ทำผิดทำอะไรเขาจะไปไว้สถานพินิจ ไปอะไรต่ออะไรเนาะครับ ท่านอาจารย์คงทราบดี แล้วเขาก็ เอาพระเนี่ยไปสอนให้เด็กผู้ชายก็นั่งฟังไปฟังมาก็คุณแม่พระไป เพราะมันไม่ยอมฟัง สอนให้มันทำดีเนาะครับ เด็กผู้ชายที่ไป ชมชื่นเด็กผู้หญิงก็ไม่สนใจ ผมเคยคุยกันกับเขา เด็กผู้ชายอายุ 16 ผมบอกว่าเขาลองนึกดูนะ ผมจะเล่าอะไรให้ฟังอันหนึ่ง มีเด็กผู้หญิงคนหนึ่งชื่อปราณี อายุ 12 ปี ปราณีพ่อตายอยู่กับแม่ แม่ทำขนมขายไป ปราณีที่ตื่นแต่ตี 5 แล้วปราณีก็ต้อง ไปซื้อของมาให้แม่ทำขนมทุกวัน ตี 5 ก็ไป กลับมา 6 โมงกว่า ปราณีก็มาซักผ้า เย็นกลับมาก็มาช่วยล้างจาน ล้างตะกร้า ล้างอะไรก็แม่เอาขนมไปขาย กินข้าวกับแม่ ทำการบ้าน 2 ทุ่ม กินนอนตี 5 ตื่นไปซื้อของ เดินไปซื้อของกลางทางมีเด็กผู้ชาย จุดปราณีไปชมชื่น ปราณีตกใจมาก ไม่กล้ากลับบ้าน หนีแม่ แม่ นั่งคอยอยู่บ้านไม่รู้ปราณีไปไหน ปราณีก็ไม่กลับบ้าน ผมถาม เขาว่าถ้าหนูเนี่ย เป็นแม่ปราณีเนี่ย คิดอย่างไร เขาเจี๊ยบ เขาคิดครับ เขาเจี๊ยบ ถ้าคุณเป็นปราณีคุณคืออย่างไรเขาบอก ผมว่าเขาจะไม่ทำอีก ผมไม่ได้บอกอะไรเขา เขาคิด เวลาผม เล่าเรื่องปราณี ผมก็คิด เพราะมันก็อยู่ในนี้ของผม เวลานึกถึง ปราณี มันเป็นเรื่องจริง กระบวนการนี้ต่างหากที่สร้าง สร้างจิตสำนึก สร้างกำลังใจ ว่าเราจะเลือกใช้ชีวิตอย่างไร กระบวนการที่เข้าไปสู่ความจริงแล้วนึกคิดเองได้เห็นความทุกข์ ของผู้อื่นเอง และก็เลือกชีวิตว่าฉันจะทำเพื่ออะไร อะไรคือ

รางวัลในชีวิต เวลาหลักสูตรที่พูดถึงต้องเข้าถึงตรงนี้ ถ้างาน ที่จะทำให้คนที่ยากไร้กว่า คนที่อ่อนแอกว่า ต้องมีกำลังใน ตรงนี้ผมคิดว่า โจนอ้อฟอร์ด คงมี เนื่องจากได้เห็นความทุกข์ ยากบางอย่าง และได้ตัดสินใจว่าชีวิตจะทำอะไร การทำอะไร ที่ยิ่งใหญ่ไม่ใช่ ต้องมีเงิน มีเครื่องมือ มีอำนาจ ต้องมีความ รู้สึกเสมอว่า พระพุทธเจ้าวันที่ท่านยิ่งใหญ่ที่สุด คือวันที่ท่าน ไม่มีเงิน ท่านไม่ได้ยิ่งใหญ่ตอนเป็นกษัตริย์ไม่ได้ยิ่งใหญ่ ตอนมีเงิน ท่านก็เป็นคนธรรมดา แต่ท่านทั้งทั้งหมด ทั้งอำนาจ ทั้งตำแหน่ง ทั้งบริวาร ทั้งเครื่องนุ่งห่ม ทั้งทุกสิ่งทุกอย่าง และวันสุดท้าย ทั้งแม้กระทั่งอารมณ์วันสุดท้ายท่านก็ยิ่งใหญ่ ทำอะไรได้แข็งแรง มากอยู่ตรงนั้นเนาะครับ อย่างนี้เราจะพบว่าทำเรื่องพวกนี้จะเป็นอุปสรรคไปหมด ได้นั้นก็ไม่มี ได้นี้ก็ไม่มี คนก็ไม่เห็นด้วย แล้วจะเป็นเลิศแบบมหาวิทยาลัยอื่นได้อย่างไร มันจะกังวล อยู่ตรงนี้ ถ้าไม่มีแรงบันดาลใจเนาะครับ อันที่สองในการทำ เรื่องเศรษฐกิจชุมชนจะต้องมุ่งสู่การพึ่งตนเองได้ผมคิดว่าตรงนี้ สำคัญ มันไปด้วยกันหลายอย่างเนาะครับ ในการพึ่งตนเองได้ คือถ้าเรามุ่งสู่การพึ่งคนอื่น จะไม่สามารถทำเรื่องเศรษฐกิจ ชุมชนหรือเศรษฐกิจพอเพียง เศรษฐกิจที่จะพึ่งตนเอง การพึ่ง คนอื่นยอมจะไม่มันทำเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง เพราะว่าคำว่า เศรษฐกิจพอเพียงมันไม่ใช่เป็นการทำให้พอเพียง มันเป็นการ ลดความอยากของตนเอง ลงมาในระดับที่ตัวเองมีพอเพียง ตรงนั้นจะแข็งแรงมากการทำเศรษฐกิจพอเพียงมันจะลดระดับ มาสู่ระดับที่ตัวเองพึ่งตนเองได้พอเพียง เรียกว่าอย่างนั้น เป็นการลดความอยากซะมากกว่า เหมือนเราตอนนี้ ถ้าเรา ไปกู้เงินได้มากขึ้น มากขึ้น ประเทศก็ถึงจะรอด จริง ๆ แล้ว เราคงจะลืมนึกไปเหมือนกันว่า เมื่อก่อนเรามีเงินมากกว่านี้ เรายังไม่รอดเลย แล้วไม่มีใครหอกครับที่แก้การเป็นหนี้ด้วยการ เป็นหนี้มากขึ้น จะไม่มีวันจบ เอาหนี้ระยะยาวมากขึ้นมา หมุนใช้แก้ปัญหาเฉพาะหน้า แต่การกลับมาอยู่ระดับที่พึ่ง ตนเองได้เพราะฉะนั้นเศรษฐกิจพอเพียงในหลวงท่านพูดถึงเรื่อง “ถอยหลังเข้าคลอง” ความหมายมาอยู่ระดับที่เราพึ่งตนเอง ชีวิตของเราเอง ตรงนั้นเราจะแข็งแรงที่สุด แล้วเริ่มโตจาก ที่นั้น ฉะนั้นการถอยหลังเข้าคลอง ก็เป็นเรื่องสำคัญเนาะครับ ในระดับนี้ผมยกตัวอย่างอันหนึ่งต้องขอโทษที่เอาสิ่งที่ทำมาพูด มันอาจจะเป็นเรื่องของรูปธรรมที่ชัดเจน คงพอทราบว่าในช่วง ที่ผ่านมาก่อนเกิดวิกฤติเศรษฐกิจ ผมก็ทำงานอยู่กับบริษัท บางจาก ใช้บริษัทบางจากซะเป็นส่วนใหญ่ บริษัทอื่นก็ใช้ใน เรื่องอื่น มูลนิธิอื่นก็ใช้ในเรื่องอื่น แต่ถ้าทำธุรกิจผมก็จะเอา บางจากเข้าไปช่วยชาวบ้าน แล้วก็ทำงานกับบริษัทมงคล ชัยพัฒนา บริษัทนี้ในหลวงท่านเป็นเจ้าของร้อยเปอร์เซ็นต์

ตัวบางจาก รัฐเป็นเจ้าของ 80% เติบโตมา 14 ปีแล้ว จากการ
ทำงานปกติก็มีกำไรทุกปี มันก็แข็งแรงดี ตอนนี้น้ำมันค่อนข้างจะ
แข็งแรงกว่าคนอื่น เขาก็เลยจะเอาไปขาย จะเอาเงินแต่ผม
ใช้มันสำหรับช่วย ก็คือเอากลไกตลาดในเรื่อง ป้อนน้ำมัน
เรื่องขนส่ง เรื่องร้านค้า ไปให้ชาวบ้าน ชุมชน ขณะนี้มากกว่า
1 ล้านครัวเรือน เข้ามาเป็นเจ้าของ ได้เรียนรู้ ผมไม่ได้เอา
เขามาเป็นแรงงาน ต้องระวัง การให้เขามาเป็นแรงงาน เขาจะพึ่ง
ตนเองไม่ได้ เขาจะต้องมาพึ่งเรา แต่กระบวนการนี้ให้เขามา
เป็นเจ้าของ เขาก็เรียนรู้ค่อนข้างมาก งานนี้ผมคงไม่พูดใน
รายละเอียดนะครับ ตอนนี้ก็มากกว่า 1 ล้านครัวเรือน
เข้ามาเป็นเจ้าของ ได้เรียนรู้ ผมไม่ได้เอาเขามาเป็นแรงงาน
ต้องระวัง การให้เขามาเป็นแรงงาน เขาจะพึ่งตนเองไม่ได้ เขาจะ
ต้องมาพึ่งเรา แต่กระบวนการนี้ให้เขามาเป็นเจ้าของเขาก็เรียนรู้
ค่อนข้างมาก งานนี้ผมคงไม่พูดในรายละเอียดนะครับ ตอนนี
ก็มากกว่า 1 ล้านครัวเรือน ที่เข้ามาเป็นเจ้าของ ของร้านค้า
ของระบบทั้งหมดของบริษัทอยู่ตอนนี้มันเกิดปัญหาว่าเศรษฐกิจ
เกิดปัญหาวิกฤตขึ้นมาแล้ว ในทางเศรษฐกิจการเงิน เราก็กเลือก
ที่จะให้คนตกงานก่อน เพื่อทำให้การเงินแข็งแรง เราเลือก
อย่างนั้นนะครับ เพราะเรามีสิทธิ์ที่จะเลือกอะไรก่อน แต่เรา
เลือกที่จะพูดเรื่องที่จะทำให้สถาบันการเงินแข็งแรงทำให้มี
ความสามารถที่จะใช้หนี้ได้ เรายอมให้คนตกงานในระบบ
เศรษฐกิจมันจะต่าง ผมคิดว่ามันจะต่างจากระบบสังคมหรือ
ประเพณีของคนไทย มีอันหนึ่งที่ผมสังเกตนะครับ ศาสนา
สอนให้เราให้ทาน ทำบุญ การให้ทานคือการที่คนแข็งแรงกว่า
จะให้ทานแก่คนที่อ่อนแอกว่า เพื่อที่จะทำให้คนที่อ่อนแอ
สามารถที่จะพออยู่ได้ นั่นคือในระบบชีวิตคนไทย แต่ใน
ระบบเศรษฐศาสตร์ไม่ใช่อย่างนั้น เวลาเราเกิดวิกฤตที่เราแก้
เบอร์ 1, เบอร์ 2, เบอร์ 3 ของประเทศนี้ ก็เพื่อนผมทั้งนั้น
คุยกับเขาที่เขาบอกว่า “โสภร มันจะไปไม่ได้หรอก ในระบบ
จริง ๆ เรียนมาตามเศรษฐศาสตร์เนี่ย ทรัพยากรจำกัด ฉะนั้น
คนที่อ่อนแอกว่าเราก็คงต้องปล่อยให้มันล้ม อย่าไปช่วยมัน
ให้มันล้ม ให้มันตกงาน อย่าไปช่วยมัน เพราะทรัพยากรเรา
จำกัด จะได้เหลือแต่คนที่แข็งแรง แล้วเราจะได้อาหารทรัพยากร
ไปให้เขา เขาจะได้ทำให้มันคุ้มค่าเงิน เราไม่สามารถที่จะเอา
ทรัพยากรไปให้คนที่อ่อนแอได้ เพราะมันไม่คุ้มค่าเงิน “นั่นคือ
วิถีคิดทางเศรษฐศาสตร์วิถีคิดทางเศรษฐศาสตร์จะสอนทานกับ
วิธีให้ทานโดยชัดเจน เพราะว่ามันต้องเก็บของทุกอย่างให้กับ
คนที่แข็งแรงที่สุดคนที่รวยที่สุดเอาไปใช้เพราะเขาคิดว่าคนนั้น
จะสามารถทำเงินได้ แต่คนที่อ่อนแอก็จะต้องให้ตายไป แต่
ถ้าให้มาแย่งใช้ทรัพยากร ทรัพยากรก็จะไม่มีพอ แต่ในระบบ

ที่เราเติบโตมา เราแบ่งปันในเศรษฐกิจพอเพียง มันมองเรื่อง
ระบบแข่งขัน มันจะสวนทางอยู่พอสมควรทีเดียว พอคน
ตกงานผมก็จะทำอย่างไรก็พบว่าเราจะต้องรับบริบทมากกว่านั้น
แล้วการที่เราให้เขาค่อย ๆ มาทำอย่างนี้ไม่ได้ ในระบบของ
เศรษฐกิจพอเพียงเรื่องการให้คนพึ่งตนเองได้ค่อนข้างสำคัญ
ในระดับแรกเวลาเรามองเรื่องชนบทหรือชุมชนนี้การพึ่งตนเอง
ได้ในระดับครอบครัว เป็นระดับที่สำคัญ ระดับแรกเราต้องเน้น
เรื่องการปลูกกิน อย่าซื้อกิน ถ้าเมื่อไหร่ซื้อกินล้มต้องปลูกกิน
ต้นทุนประมาณวันละ 15 บาท แต่ถ้าซื้อกิน 100 บาท
ก็ไม่พอการเข้าใจผิดให้เขาเป็นแรงงานให้เขาซื้อกินเป็นไปไม่ได้
ในชนบทเขาต้องปลูกกิน ปลูกกินก็อันนี้เทียบเคียงกับ
ทฤษฎีใหม่ ชั้นที่ 1 เรียกเกษตรผสมผสาน ไร่สวนผสม-
ปลูกกิน เลี้ยงไก่บนบ่อปลา ไข่ไก่ก็ไปเลี้ยงปลา ออกไปใน
นาพรวน ได้ข้าวเอามาเลี้ยงไก่ มันก็วนเวียนอยู่อย่างนี้
แหละครับ รอบบ่อปลาก็ปลูกพืชผักสวนครัวมีกิน หน้าแล้ง
ปลาลงบ่อก็มีโปรตีนกิน เหลือถึงไปขาย การปลูกกิน เมื่อมี
เหลือถึงเอาไปขายการปลูกกินนี้จะทำให้เกิดเศรษฐกิจพอเพียง
ถึง 90% แต่สิ่งที่ดีที่เกิดขึ้นมีหลายอย่างนะครับ อันแรกก็คือ
สิ่งแวดล้อมดีขึ้น ไม่ IMPORT ไม่ EXPORT ไม่ซื้อสารเคมี
ไม่มีอะไรทุกอย่างก็อยู่กัน เพราะฉะนั้นสิ่งแวดล้อมจะดี
อันดับสอง จิตใจแข็งแรงมาก ทำไป 2-3 ปี จะพบว่ามันเป็น
กระบวนการทางจิตใจ จิตใจจะแข็งแรง คนที่พึ่งตัวเองได้จะ
มีกระบวนการบางอย่างที่จะสร้างคนไปด้วย เท่าที่สังเกตดู
มีคุณวินัย ศรีเปี่ยม อยู่ที่สมุทรปราการ ทำไร่สวนผสม
อาจารย์สุขุมในรายการเวทีชาวบ้านไปสัมภาษณ์มา ทำมานาน
3-4 ปี แกก็อยู่ได้ ก็มีคำถามอันหนึ่ง ถามว่า “คุณวินัย ศรีเปี่ยม
คุณอยากให้ทางราชการช่วยอะไรไหม?” แกเงยไปตั้งนาน
แล้วแกก็ตอบว่า “นี่ไม่ออก” วันก่อนผู้ว่าฯ กับนายอำเภอ
มาเยี่ยม ผมก็ตัดกล้วยให้ไปกิน 1 เครือ คุยซะอีก ผมสังเกต
ดูคนทุกคนก็อยากได้ แต่สิ่งที่เกิดขึ้นก็คือ คนที่พึ่งตัวเองได้
มันมีศักดิ์ศรีครับ เพราะไม่อยากให้คนอื่นมาบอกว่าที่เขา
พึ่งตัวเองได้มันเป็นเพราะใครมาช่วย เขาอยากจะทำเองว่าเขา
ทำได้มีกินทุกวันนี้ เพราะเขาทำเอง คนที่พึ่งตัวเองได้
มันไม่อยากจะจากใคร ไม่อยากขอใคร มันเสียศักดิ์เสียศรี
เพราะฉะนั้นการทำให้คนพึ่งตนเองได้ในระดับครอบครัวมัน
สำคัญมาก เศรษฐกิจพอเพียงไม่ได้เป็นกระแสสร้างเงินครับ
มันสร้างจิตใจ มันสร้างตัวเอง ที่มีศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์
ขึ้นมา เพราะฉะนั้นเมื่อตัวเองพึ่งตัวเองได้ แล้วมีเหลือมันก็
เที่ยวอยากจะช่วยเหลือคนอื่น เพราะตัวเองพึ่งตัวเองได้แล้ว
คนที่เหลือก็รวมกลุ่มเป็นชุมชน อันนี้เป็นระดับที่ 2 ถ้าเทียบ

เคียงกับทฤษฎีใหม่ ก็เป็นระดับที่ 2 เป็นชุมชน คนที่พึ่งตนเอง ได้มีเหลือแล้วมารวมกันจะมีกำลังมากมีเหลือนี้คือมีเวลาเหลือ แรงงานเหลือ วัตถุดิบเหลือ ความคิดเหลือ อะไรเหลือ จะแข็งแรงมาก เพราะมันไม่ได้มารวมเพราะอยากได้ของคนอื่น เพราะตัวเองมีเหลือแล้ว ตัวนี้สำคัญก็มารวมตัวกันเป็นชุมชน เป็นกลุ่มอะไร ช่วยกันในรูปแบบของสวัสดิการ ช่วยกันแปรรูป เล็ก ๆ น้อย ๆ แปรรูปในส่วนที่เหลือเอาออกมาทำพอในระดับที่ 3 เอาของเหลือ เอาเวลาเหลือ มาแปรรูปนี้ สมมติว่า เขาแปรรูปสัก 40% มันเกิน 100 นะครับ เขาเอาของเหลือ มาแปรรูปนี้ เอาของเหลือ เอาเวลาเหลือมาแปรรูป 40% เกิดอะไรขึ้น แปรรูปขายไม่ได้ หรืออะไรไม่ได้ เขากลับไป หลังบ้าน เขายังมีกิน กระบวนการอันนี้ยังแข็งแรงครับ ถ้าทำ เศรษฐกิจชุมชน อย่าให้ชุมชนออกมาทำสิ่งนั้น 100% เอาส่วน ที่ Opportunity cross (อ็อพพูนิตีครอส) เป็นศูนย์มาทำ เขาจะ แข็งแรงมาก นี่เป็นส่วนที่อ็อพพูนิตีครอส ศูนย์ ชายคา บ้านเหลือ อะไรเหลือเอalingนั้นมาทำ แต่ถ้าบอกให้เขาเลิก ทั้งหมด แล้วมาทำสิ่งนี้ เกิดอะไรแปรรูปวนเขาล้มเลย ทางราชการชอบไปชวนอย่างนั้น ชวนให้เขาเปลี่ยนทั้งอาชีพเลย ต้องไม่นะครับอันนี้พลุคอรอสมาทำ เอาอะไรที่ชุมชนพึ่งตนเอง ได้มาทำ ที่ผ่านมามันมีความเข้าใจผิดตรงนี้มาก เวลาไปดู ชุมชนที่แข็งแรงนี้ราชการจะไปพบว่าชุมชนที่แข็งแรงมีเงินเหลือ เพราะมีเงินออม เวลาที่เขาพึ่งตนเองได้ เขามีของเหลือขาย เขาขาย เขาก็มีเงินออม เวลาเราลงไปดูเราก็เห็นว่าชุมชนนี้ แข็งแรง นี้มีเงินก็ไปเข้าใจว่าเงินเป็นสิ่งที่ทำให้เขาแข็งแรง แต่ ที่จริงเงินเป็นผลของความแข็งแรงที่เอาเงินไปช่วยคนที่พึ่งตนเอง ไม่ได้ เอาเงินไปช่วยกันก็เป็นหนี้ ตรงนี้สำคัญนะครับ เงินเป็น ผลจากการที่เขาพึ่งตนเองได้ ฉะนั้นความคิดเรื่องการให้ชุมชน เข้มแข็งที่เกิดขึ้น เราพูดถึงเรื่องชุมชนที่เข้มแข็งอยู่เสมอ ไม่ได้ พูดถึงเรื่องการเอาเงินไปให้ บางทีเราก็เข้าใจกันผิดเราพูดถึง การกระจายรายได้ จะไม่ช่วยชาวบ้านนี่คือการช่วยชาวบ้าน การกระจายรายได้ คือการนำเงินไปแจก ที่จริงไม่ใช่ ที่จริงเรื่อง การกระจายรายได้มันเป็นผล เราต้องไปทำให้เขาเข้มแข็งก่อน มีเหลือ แล้วมีเงินจะนั่นที่ผ่านมาระทำอย่างนั้น แต่ที่ผม ทำด้วย ผมไม่ให้เงินเลย แต่ผมเปิดโอกาสให้เขาแข็งแรง ตอนนี เมื่อเขาแปรรูปขึ้นมาแล้ว ทำด้วยอ็อพพูนิตีครอสเป็นศูนย์ ขึ้นมานี้ เขาจะแข็งแรงมาก ในการแข่งขัน เพราะพลาดพลั้ง ยังงัย ฉันทักยังมีกิน เพราะ 90% นี้แน่นอน อีก 40% เป็น 130% ตรงนี้อาจจะแปรรูปวน ตรงนี้ถ้าจะทำตรงนี้ให้แข็งแรง ต้องทำตลาด ผลที่ผมทำร้าน ร้านที่เรียก เลมอนฟาร์ม ของ บริษัทมงคลชัยพัฒนา ตอนนีเขาทำร้านขึ้นมาเพื่อเป็นรูปแบบ

ต้นแบบ เพื่อให้เกิดตลาดที่เพียงพอ กระบวนการชุมชนนี้จะ มีการแบ่งปันที่เพียงพอแต่เราสร้างตลาดที่เพียงพอให้เขา ก็จะทำให้ตรงนี้ลดการแปรรูปวนขึ้นแต่ขณะนี้ทำให้มากกว่านั้นคือ ตั้งแต่เดือนนี้เป็นต้นไป ร้านนี้ก็จะเปลี่ยนให้ผู้บริโภคเป็นเจ้าของ เป็นสหกรณ์ ก็จะเกิดเป็นกระบวนการของชุมชนที่เป็นสหกรณ์ ผู้บริโภค แล้วจะขยายไปทั่วประเทศ จังหวัดไหนมีสมาชิกพอ ตั้งรวมกลุ่มแบบ จังหวัดอยุธยา นี้ เกิดมีกลุ่มผู้บริโภคแล้วก็ สนใจเรื่องอาหารที่ดีต่อสุขภาพ มีการผลิตอย่างธรรมชาติ รวมตัวกัน ก็มาตั้งร้าน ก็ใช้ร้านนี้ช่วยเหลือกัน แล้วก็ช่วยเหลือ ชุมชนด้วย นี่ก็เป็นกระบวนการที่ทำการแบบขึ้นมา ขณะนี้ก็อยู่ใน กระบวนการที่เปิดรับให้ผู้บริโภคเข้ามาถือหุ้นเป็นเจ้าของ เกิดความเป็นสหกรณ์ คงไม่ใช้สหกรณ์ที่เกิดขึ้นในชนบท นั้นเป็น สหกรณ์ของคนอ่อนแอ รวมตัวกัน อันนี้จะทำสหกรณ์ของคน ที่ แข็งแรงที่อยากจะช่วยคนอื่นรวมตัวกัน เพื่อร่วมมาช่วยคนอื่น ก็จะเกิดชุมชน 2 ประเภท ที่เกือกลูกกัน ผู้บริโภคที่รวมตัวกัน มีวิถีชีวิตการบริโภคที่ช่วยเหลือชุมชน ชุมชนที่มีวิถีการผลิต ที่ช่วยสุขภาพของผู้บริโภค ก็จะให้มันเป็นกระบวนการที่ ขยายออกไป กระบวนการชุมชนเหล่านี้ เป็นกระบวนการที่ ทำให้เกิดความยั่งยืน เพราะเศรษฐกิจพอเพียงจะเกิดขึ้นได้ เพราะการให้ การพึ่งตนเองกับการให้ที่สำคัญ ผมก็พยายาม ทำให้ผู้บริโภคเข้ามารวมกันกลุ่มเหล่านี้เป็นกลุ่มแข็งแรงเพราะ กลุ่มเหล่านี้เป็นกลุ่มที่มีอะไรเหลือที่พอจะให้คนอื่นแต่พอเวลา ที่เขาให้จะพบว่าคนที่ยิ่งให้จะมีความสุข นี่เป็นกระบวนการ เล่าไม่ได้ สอนไม่ได้ แต่พอลองทำแล้วจะพบ การให้อะไรคนอื่น เรื่อยให้ยิ่งแข็งแรง ในเมื่อเรายังให้คนอื่นมากเท่าไรเราก็ยังต้อง การของคนอื่นน้อยลง น้อยลง เรายังต้องพึ่งตัวเองได้มากขึ้น มากขึ้น ที่จริงในกระบวนการทางศาสนา สอนให้เรากินน้อย อยู่บ่อย จะพบว่าตัวเองแข็งแรงขึ้น เพราะให้คนอื่นมากขึ้น แล้วการให้จะสร้างไปสู่ความสุข ทุกครั้งที่เรายืนไม่ยื่นมือให้ คนอื่นให้กำลังใจให้น้ำใจเราจะพบว่าเอ็นโดฟิลมันออก สารเคมี ในตัวเรามันออกทุกครั้งที่ให้ เรามีความสุข ส่วนคนที่ไป โกงเขา คอร์รัปชั่นเขาไม่เคยเจอความสุขครับ เพราะเอ็นโดฟิล ไม่เคยออกเพราะการโกง เอ็นโดฟิลไม่ออกหรือออก แต่การที่ ให้จะสร้างความสุข ฉะนั้นกระบวนการที่จะทำให้นคนรู้จักให้ เป็นกระบวนการที่สำคัญ ในมหาวิทยาลัยผมว่าหลักสูตรที่ จะเอาเด็กลงไปพบความจริงให้เกิดเรื่อง "ใจ" ก่อน อันที่ 2 ให้เขาร่วมทำแล้วเขาพบความสุขจากที่เขายื่นไม่ยื่นมือ เขายัง ให้เท่าไรเขายังมั่นคงเท่านั้น เพราะการให้คือการที่ทำให้ ตัวเองพึ่งตัวเองได้แต่ทุกครั้งที่ให้เขาจะรู้สึกมีความสุข แล้วเขาก็ จะทำมากขึ้น ตรงนี้ยั่งยืนนะครับ ผมจะขอพูดสั้น ๆ นะครับ

เรื่องของเศรษฐกิจพอเพียงมันไม่ใช่เรื่องของเศรษฐกิจการเงิน มันเป็นกระบวนการสร้างคน เป็นกระบวนการสร้างสังคมเป็นกระบวนการสร้างจิตใจ เงินเป็นผลเศรษฐกิจพอเพียง ไม่ใช่เป็นเรื่องของการหามาให้พอเพียง เศรษฐกิจพอเพียงเป็นการลดระดับความอยากของตัวเองลงมาให้อยู่ในระดับที่ตัวเองมีพอเพียง แล้วตรงนั้นตัวเองแข็งแรงมาก แล้วจะพบว่ามันเหลือเมื่อไหร่ ลองรวมกลุ่มกันแล้วจะพบว่ามันมีเหลือ มีกำลังเหลือ มันเกิดสารประกอบใหม่ อย่างน้อยก็มีความสามารถใหม่ อยู่คนเดียวจินตนาการไม่ได้ รวม 4-5 คน ก็จินตนาการได้ มันมีกำลังใหม่ทุกครั้งที่เรารวมกำลัง เราจะพบว่าเรามีกำลังใหม่ การรวมในชุมชนจะเกิดความเหลือนะครับ อันนี้จะเป็นกระบวนการทางสังคมนะครับ ผมพูดอันนี้ค่อนข้างเร็วนะครับ ถ้าจะเป็นหลักสูตร มันน่าจะเลยมาเป็นเรื่องของความสุขด้วยนะครับ มันพากันมาเป็นกระบวนการนะครับ ให้ความสุข ความสุขก็ยั่งยืนแล้ว ไม่มีอะไรทำให้เรากลับได้แล้ว เพราะเราไม่อยากพึ่งมันเราไม่ต้องไปพึ่งคนใหญ่คนโตเราไม่ต้องไปพึ่งมัน เราก็ไม่ต้องการให้ปริญญาเกิตติมศักดิ์กับใคร ที่เราไม่ต้องการให้ เพราะเราไม่ต้องการจะพึ่งเขา เขาช่วยเรา เราก็ไม่กลัว ไม่กลัว ไม่ใช่เราไม่อยากจะต่อสู้กับเขา แต่เราไม่อยากพึ่งเขาเราก็เลยไม่กลัวเท่านั้นเอง ไม่มีอะไรทำอะไรทำให้เรากลับได้อีกแล้ว เพราะเราพึ่งตัวเอง กระบวนการอันนี้ค่อนข้างสำคัญเราควรจะต้อง ให้ความสำคัญพอเพียงไป ล้างเศรษฐกิจการเงินได้ มันคงไม่ได้ แต่ถ้าเมื่อใดเราพึ่งตัวเองได้มากขึ้น 40%, 50%, 60% เราจะแข็งแรงขึ้น ผมเรียนว่าอย่างนั้น อ่านอะไรให้ฟังนิดนึงนะครับ “เราทราบเพื่อให้พี่น้องคนไทยมีชีวิตที่ดีขึ้น ชาติบ้านเมืองมันคงพัฒนาขึ้น เราจะต้องแก้ปัญหาความยากจน เรามีหลักการในการแก้ มีหนทางในการปฏิบัติ เรามีคนมีองค์กร เรามีเกือบทุกอย่างมากพอ ที่จะใช้แก้ปัญหาได้ แต่สิ่งที่สำคัญที่สุด สิ่งหนึ่งที่คนและองค์กรมีหรือไม่มีปัจจัยที่จะนำไปสู่ความสำเร็จและความล้มเหลวคือ ความเข้าใจ และความเห็นในคนจน และความยากจน คนและองค์กรไม่มีวันประสบความสำเร็จ ไม่ว่าเขาและองค์กรนั้น ๆ จะมีเงิน มีเครื่องมือ มีเวลา มีความรู้ พร้อมทุกอย่าง ถ้าเขาไม่เข้าใจไม่เห็นใจคนจน ตราบดีที่เราเหมือนสาบคนจน ตั้งข้อรังเกียจคนที่สุขภาพไม่สมบูรณ์ มีการศึกษาน้อย แต่งกายมอมแมม ไม่สนใจขยะแขยงสังคมคนจน มองคนจน ความจนเหมือนสิ่งสกปรก ถ้ามีความรู้สึกอย่างนั้น ผมขอแนะนำขอให้คนและองค์กร เลิกความคิดที่จะเข้าไปมีบทบาทในการแก้ปัญหาความยากจน ชะงะจะจะได้ไม่เสียเวลา เสียเงินไปเปล่า ๆ เพราะใจของท่าน

ไม่ต้องการสิ่งนั้นเลยผมเน้นเรื่องใจ อันนี้ไม่ใช่ผมพูดหรอกครับ พลเอกเปรม เป็นผู้พูดครับเมื่อต้นปีนี่เอง บอกว่าถ้าจะเริ่มแก้ปัญหาของชาติบ้านเมือง ก็ต้องเริ่มแก้ปัญหาที่ความยากจนที่เริ่มต้นที่สำคัญที่สุด ต้องมีน้ำใจ ถ้าไม่มีอย่าทำ เพราะเสียทั้งเงินทั้งเวลา ฉะนั้นผมพูดถึงเรื่องใจว่าสำคัญมาก เพราะอย่างนั้นเราจะอ้างคนจนเพื่อไปเอาเปรียบ ก็จะมีองค์กรธุรกิจหลายแห่งทำอย่างนั้นนะครับ ก็พูดเรื่องจะช่วยคนจน จะเอาเขามาเป็นแรงงาน จากการที่เขาพึ่งตัวเองได้ มาจนเขาพึ่งตัวเองไม่ได้ ต้องมาพึ่งโรงงานอย่างนั้นไม่ใช่เราต้องมีความสุขที่เห็นเขาพึ่งตัวเองได้จริง ๆ และการที่เข้าไปสู่ความจริงตรงนี้มีข้อความอีกอันนะครับ อันนี้ในหลวง ผมได้อ่านดูในบันทึกท่าน เมื่อปี 2488 ตอนท่านอายุ 17 ปี ท่านกลับมาเมืองไทย แล้วท่านบันทึกไว้ บันทึกไว้อย่างนี้นะครับ “เมื่อข้าพเจ้าเป็นนักเรียนอยู่ในยุโรป ข้าพเจ้าไม่เคยตระหนักว่าประเทศของข้าพเจ้าคืออะไรและเกี่ยวข้องกับข้าพเจ้าแค่ไหน ไม่ทราบทราบจนกระทั่งข้าพเจ้าได้เรียนรู้ที่จะรักประชาชนของข้าพเจ้า เมื่อได้ติดต่อกับเขาเหล่านั้น” ซึ่งทำให้ข้าพเจ้าลึกลับในความรักอันมีค่ายิ่งนัก ท่านไม่ได้เริ่มที่จะแบกความรู้ แบกความสามารถ และมาสั่งให้ประชาชนทำ ท่านเริ่มที่ลงไปพบเขาแล้วก็เรียนรู้จากความรักของเขาแล้วก็เริ่มจากตรงนั้นของเขาขึ้นมา ไม่ได้เริ่มจากตำราใด ๆ ผมคิดว่าในเรื่องของเศรษฐกิจพอเพียงสำคัญมาก ที่จะต้องเริ่มจากความแข็งแรงของเขา อย่างผมทำเรื่องของร้านนั้นนะครับ แล้วก็ให้สหกรณ์ ผมไม่ได้คิดว่าเขาจะต้องทำโน่นทำนี่ เขาแข็งแรงในเรื่องอะไร ผมเริ่มให้ทำในสิ่งนั้น เขาแข็งแรงเรื่องเต้าเจี้ยว ผมเริ่มจากเต้าเจี้ยวเขาแข็งแรงจากเต้าหู้ ผมเริ่มทำเต้าหู้เขาทำปลากรอบ ผมเริ่มจากปลากรอบ สนับสนุนสิ่งที่เขาอยากทำขึ้นมาเรื่อย ๆ และเขาเริ่มเรียนรู้กัน ผมก็คงมีแค่นี้จากเวลาเท่านั้น ขอขอบคุณที่ให้โอกาสมาพบตรงนี้เท่าที่สั้น ๆ ก็พูดอันนี้

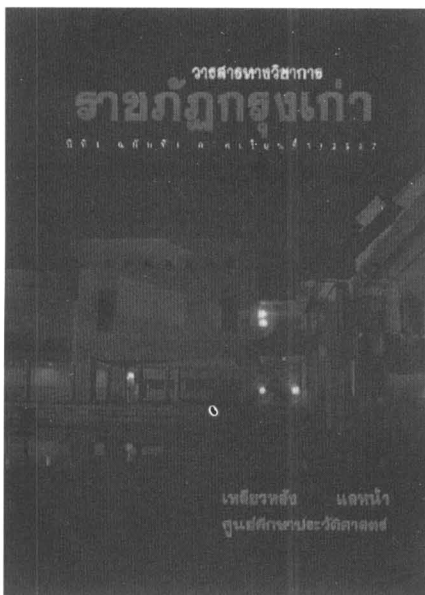
วารสารทางวิชาการ “ราชภัฏกรุงเทพฯ” เล่มแรก ปรากฏโฉมในต้นปีการศึกษา 2537 อันเนื่องมาจากครบรอบ 89 ปี ของสถาบันราชภัฏพระนครศรีอยุธยา โดยมี รศ.ดร.บุหงา วัฒนะ และคณะ เป็นริ้วแรงสำคัญที่ผลักดันให้วารสารฉบับนี้ออกต่อเนื่องในภาคเรียนละฉบับ จนย่างเข้าปีที่ 5 รวม 10 ฉบับ ดังที่เห็นอยู่ในขณะนี้

เวทีของราชภัฏกรุงเทพฯ เปิดกว้างสำหรับนักเขียน นักวิชาการ ให้มีโอกาสดำเนินการซึ่งภูมิรู้ ที่จะก่อให้เกิดปัญหาในศาสตร์สาขาต่างๆ อันจะเป็นประโยชน์ต่อวงการศึกษาทุกระดับ ทั้งยังส่งผลต่อเนื่องไปสู่ชุมชนในเรื่องของความรู้ ความเข้าใจในบทบาทและหน้าที่ อันเป็นพันธกิจหลักและวิสัยทัศน์ของการเป็นผู้นำทางวิชาการของสถาบันราชภัฏพระนครศรีอยุธยาที่จะสร้างความเข้มแข็งให้แก่ท้องถิ่น

ในแต่ละฉบับของราชภัฏกรุงเทพฯ ได้เน้นประเด็นหลักของเนื้อหา เพื่อให้สอดคล้องกับสภาวะสังคม การเมือง เศรษฐกิจ และศิลปวัฒนธรรม ในฐานะผู้รับผิดชอบเรื่องรูปแบบของวารสาร ตั้งแต่หน้าแรกจนหน้าสุดท้าย ได้ตระหนักอยู่เสมอว่า วารสารคือหน้าต่างของสถาบัน และจะปรากฏอยู่ให้เห็นอีกนานเท่าไรนาน รูปแบบและเนื้อหาจะต้องมีส่วนสัมพันธ์กันอย่างแยกไม่ออก การจัดวางรูปแบบต้องคำนึงถึงส่วนเหล่านี้ ทำให้ขาดความอิสระในการออกแบบวารสาร ซึ่งปัจจุบันพัฒนาก้าวไปไกล อย่างไรก็ดีตามแม้จะถูกจำกัดในเรื่องระบบการทำงานอยู่บ้างก็ได้พยายามที่จะให้วารสารฉบับนี้ มีการพัฒนารูปแบบที่ก้าวไกลออกไป ตามความก้าวหน้าของเทคโนโลยีที่เข้ามามีบทบาทสำคัญในการกำหนดค่านิยมต่างๆ ของสิ่งพิมพ์ และศักยภาพของการทำงานในหน้าที่ที่รับผิดชอบ

หน้าต่างของวารสาร เนื้อหาสำคัญในแต่ละฉบับ คือการก้าวเดินต่อไปของ **ราชภัฏกรุงเทพฯ**

นิพนธ์ ทวีกาญจน์

ราชภัฏกรุงเทพฯ ปีที่ 1 ฉบับที่ 1 / 2537

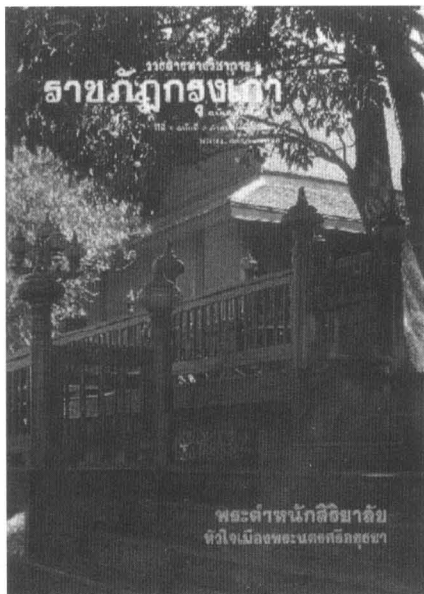
ฉบับ เทสิพรหัง และหน้า ศูนย์ศึกษาประวัติศาสตร์

บรรณาธิการ ผศ.อนันต์ รัตนภาณุศร

เรื่องเด่นในฉบับ – ลิงค์ดีลิตี เทวฤทธิ์ ปาฐการย์/พระธรรมปิฎก / ประยุทธ์ ปยุตโต

– สัมภาษณ์พระพร ภิรมย์ / ผศ.ดร.วิชา ทรวงแสง และคณะ

– ศูนย์วิจัยประวัติศาสตร์ / กองบรรณาธิการ

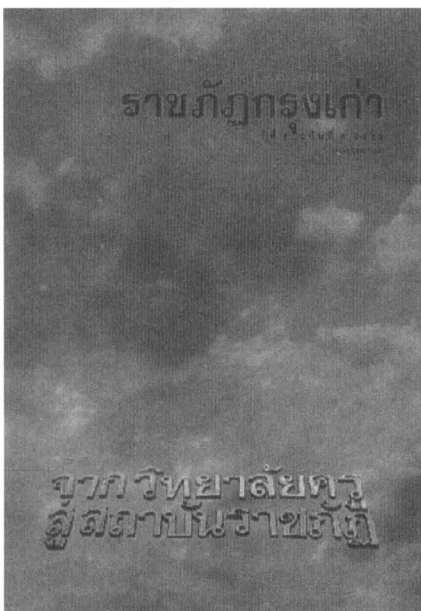

ราชภัฏกรุงเทพฯ ปีที่ 1 ฉบับที่ 2 / 2537

ฉบับ พระตำหนักสิริยาลัย หัวใจเมืองพระนครศรีอยุธยา

บรรณาธิการ ผศ.อนันต์ รัตนภานุศร

- เรื่องเด่นในฉบับ – พระตำหนักสิริยาลัย หัวใจเมืองพระนครศรีอยุธยา /ปฏิพัฒน์ พุ่มพงษ์แพทย์
- เย็นศิระเพราะพระบริบาล อยุธยา (พ.ศ.2531–2540) /ผศ.ระยัยศรี กาญจนวงค์
 - บันทึกไว้เพื่อความทรงจำ การชุดแต่งโบราณคดีวัดสังข์แห้ว : อยุธยา / ผศ.วิสุทธิ์ ภิญญโณวณิชกะ
 - หลักการบริหารราชการของอัลกอรี /รศ.ดร.สุรศักดิ์ หลาบมลา
 - สามพระดีที่บางบาล / ผศ.กรีสฎา เทียรทอง
 - ล้วงลึกมรดกโลก : อยุธยา / รศ.ดร.บุหงา วัฒนนะ

ราชภัฏกรุงเทพฯ ปีที่ 2 ฉบับที่ 3 / 2538

ฉบับ จากวิทยาลัยครูสู่สถาบันราชภัฏ

บรรณาธิการ ผศ.อนันต์ รัตนภานุศร

- เรื่องเด่นในฉบับ – จากวิทยาลัยครูสู่สถาบันราชภัฏ / อิศระ โกวิทวิบูล
- จากโรงเรียนฝึกหัดครูสู่เส้นทางราชภัฏ / สัมภาษณ์ ดำรง พุฒตาล
 - จากราชภัฏสู่นาคคต / สัมภาษณ์ รศ.ดร.ไพฑูรย์ ลินลารัตน์
 - ศูนย์วิทยาศาสตร์และวิทยาศาสตร์ประยุกต์ มิติใหม่ของ สถาบันราชภัฏเพื่อท้องถิ่น / ผศ.ดร.สาโรช อีรศิลป์
 - สัมภาษณ์ ดร.นิเขต สุนทรพิทักษ์
 - สัมภาษณ์เปิดใจ / รศ.ดร.บุหงา วัฒนนะ

ราชภัฏกรุงเทพฯ ปีที่ 2 ฉบับที่ 4 / 2539

ฉบับ วัฒนธรรมพื้นบ้าน

บรรณาธิการ ผศ.ดร.วิชา ทรวงแสง

- เรื่องเด่นในฉบับ – จิตรกรรมพูดได้ / มงคล บุษปฤกษ์
- พิธีกวนข้าวทิพย์ / ผศ.กรีสฎา เทียรทอง
 - ควายไทย มรดกทางวัฒนธรรมอันล้ำค่าของชาวไทย / ผศ.สุวิทย์ เทียรทอง
 - รอยคราส 24 ตุลาคม 38 / ผศ.โอภาส ศรีสะอาด
 - น้ำท่วมเกาะเมืองอยุธยา / ผศ.สุธรรม ชาตะสิงห์
 - ละคอนชาตรีกรุงเทพฯ / ผศ.อมรา กล้าเจริญ

วารสารทางวิชาการ
ราชภัฏกรุงเก่า
ปีที่ ๓ ฉบับที่ ๕ / ๒๕๓๙
ฉบับมรดกโลก

ราชภัฏกรุงเก่า ปีที่ ๓ ฉบับที่ ๕ / ๒๕๓๙

ฉบับมรดกโลก

บรรณาธิการ ผศ.ระยัยศรี กาญจนวงค์

- เรื่องเด่นในฉบับ – ข้าพระพุทธเจ้า เอามโนและศิระگان / กองบรรณาธิการ
- บันทึกไว้...เป็นประวัติศาสตร์ของกรุงศรีอยุธยา / รศ.ดร.บุหงา วัฒนนะ
 - ทำไมต้องขายเมืองประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยา / ชาวบ้านย่านป่าตอง
 - เพนียด และการคล้องช้างในพนียด / ผศ.ระยัยศรี กาญจนวงค์
 - ความแตกต่างที่(ไม่)แตกต่างระหว่างความเป็นมรดกโลกของไทยและญี่ปุ่น / รศ.ดร.บุหงา วัฒนนะ

วารสารทางวิชาการ

ราชภัฏกรุงเก่า
ปีที่ ๓ ฉบับที่ ๖ / ๒๕๓๙

ฉบับสิ่งแวดล้อม

ราชภัฏกรุงเก่า ปีที่ ๓ ฉบับที่ ๖ / ๒๕๓๙

ฉบับสิ่งแวดล้อม

บรรณาธิการ อิศระ โกวิทวิบูล

- เรื่องเด่นในฉบับ – ปริมาณสารตะกั่ว และเบนโซเอไพรีน ในรูปฝุ่นละอองของอากาศบางบริเวณ เขตอำเภอพระนครศรีอยุธยา / นิตยา พรหมวนิช
- บอนไซ ผลงานสร้างสรรค์ VS การทำลายธรรมชาติอย่างแท้จริง / รศ.ดร.บุหงา วัฒนนะ
 - การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา / สำนักงานท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
 - วิทยาศาสตร์พัฒนาความเป็นประเทศอุตสาหกรรมใหม่ / รศ.ดร.พิมล เรียนวัฒนา

วารสารทางวิชาการ
ราชภัฏกรุงเก่า
ปีที่ ๓ ฉบับที่ ๗ / ๒๕๓๙

ราชภัฏกรุงเก่า ปีที่ ๓ ฉบับที่ ๗ / ๒๕๓๙

ฉบับ การปฏิรูปการเมือง

บรรณาธิการ ผศ.ศรีธันว์ อยู่สุขชี

- เรื่องเด่นในฉบับ – นานาทศนะเกี่ยวกับรัฐธรรมนูญใหม่ / กองบรรณาธิการ
- สถาบันราชภัฏพระนครศรีอยุธยา งานปฏิรูปการเมือง / ผศ.ณรงค์ ศรีสินิท
 - สภาร่างรัฐธรรมนูญ / ผศ.ยุทธนา พูนทอง
 - ระบบราชการภายใต้ระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตย / ศ.ดร.ลิขิต อีร์เวคิน
 - มาสวมหน้ากาก (ตติ) เข้าหากันเถอะ / รศ.ดร.บุหงา วัฒนนะ

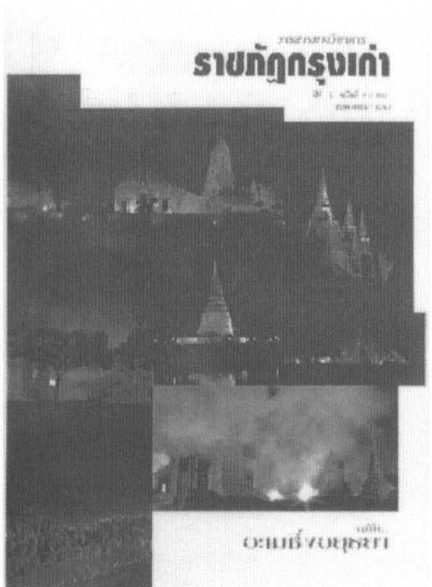
ราชภัฏกรุงเทพฯ ปีที่ 4 ฉบับที่ 8 / 2541

ฉบับปฏิรูปการศึกษา

บรรณาธิการ ผศ.เจริญ แสณภักดิ์

- เรื่องเด่นในฉบับ
- สถาบันผลิตครูแห่งอนาคต/รศ.ดร.สุรศักดิ์ หลาบมาลา
 - สถาบันการศึกษาของสังคมไทยยุคโลกาภิวัตน์ /ศิริรัตน์ แอคสกุล
 - แนวคิดในการผลิตครู และการปฏิรูปการฝึกหัดครู /ดร.ทองอยู่ แก้วไพโรษะ
 - การปฏิรูปการฝึกหัดครูของคณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏ /ผศ.เจริญ แสณภักดิ์
 - การประเมิน โปรแกรมวิชาในสถาบันราชภัฏ /ดร.กীরติ ศรีวิเชียร
 - แนวทางการนำคอมพิวเตอร์มาช่วยในการเรียนการสอน /ศิริพร เหล่าเมือง และคณะ
 - แนวทางการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของปวงชน เพื่อส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชนท้องถิ่นไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน /สุรินทร์ กิจนิตยชัย
 - ถ้าจะต้องปฏิรูปการฝึกหัดครู / รศ.ดร.บุหงา วัฒนนะ

ราชภัฏกรุงเทพฯ ปีที่ 5 ฉบับที่ 9 / 2541

ฉบับ อะเมซิ่งอยุธยา

บรรณาธิการ ผศ.มงคล พูนเพิ่มสุขสมบัติ

- เรื่องเด่นในฉบับ
- อะเมซิ่งเขื่อนพระราม 6 เขื่อนแห่งแรกของประเทศไทย /กองบรรณาธิการ
 - ถนนป่าตอง ถนนหลักเมืองกรุงศรีอยุธยา /ผศ.ระยัษศรี กาญจนะวงศ์
 - คิดความเชื่อ เรื่อง เทพของชาวไทยเชื้อสายจีนกับศาลเจ้าในเกาะเมืองอยุธยา / ผศ.ปราณี ตันประยูร
 - กินอะไรดีที่อยุธยา / ผศ.สุวิทย์ เทียรทอง
 - ตามไปดูจิตรกรรมฝาผนังที่วัดศาลาปูน /รศ.ดร.บุหงา วัฒนนะ
 - อะเมซิ่งอยุธยา / ผศ.สุธรรม ชาคะสิงห์
 - ตามรอยเพลงสาวผักไห่ / อุทัย ภูเจริญ

มาตรฐานของสิ่งพิมพ์ เพื่อก้าวสู่ความเป็นสากล
ด้วยระบบพิมพ์ที่ทันสมัย ประณีตและละเอียดอ่อน
การออกแบบที่เน้นคุณค่าทางศิลปะ
ยุติธรรมด้วยราคาและความซื่อตรง

**หนังสือ นิตยสาร จุลสาร
แผ่นพับ ไปสเตอร์ การ์ด
และสิ่งพิมพ์ทุกชนิด**

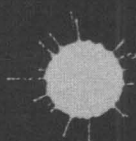
ผู้อำนวยการ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์นิพนธ์ ทวีกาญจน์

ผู้จัดการ

นางสาวรัตนา รักสกุลพานิชย์

และทีมงานมืออาชีพ

RAJABHAT INSTITUTE PHRANAKHON SI AYUTTHAYA PUBLISHER
สำนักพิมพ์สถาบันราชภัฏพระนครศรีอยุธยา
โทร. 035-241196, 241407 ต่อ 111 โทรสาร 035 - 242708

